

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

**Alkalmazott pszichológiai módszerek a terrorizmus elleni
harcban**

Szélsőséges csoportok és személyek internetes tevékenységének
pszichológiai szempontú tartalomelemzése

Doktori (PhD) értekezés (Tervezet)
Szijártó Livia

Témavezető:
Prof. Dr. Bolgár Judit
egyetemi tanár

.....

Budapest, 2018.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	5
A tudományos probléma megfogalmazása	5
A nemzeti biztonsággal kapcsolatos alapvető fogalmak.....	6
A nemzetbiztonsági szolgálatok feladatai.....	8
A tartomelemzésről.....	11
A témaválasztás indoklása	12
A kiberbiztonság mint aktuális probléma	17
A doktori disszertáció felépítése	19
Kutatási célkitűzések.....	19
Kutatási hipotézisek megfogalmazása	20
A dolgozat felépítése.....	22
Kutatási módszer.....	24
1. A szélsőséges csoportok és személyek pszichológiai és társadalmi jellemzői – a terrorista szervezetek működése napjainkban.....	25
1.1. A csoport fogalmi meghatározása.....	25
1.2. A társadalmi mozgalmak kialakulásának főbb megközelítései	27
1.3. A szélsőséges csoportok létrejöttét meghatározó pszichológiai fogalmak	33
1.3.1. Az agresszió megjelenése a szélsőséges csoportok működésében	37
1.4. A szélsőséges ideológiát valló csoportok	38
1.4.1. A szélsőséges csoportok kialakulásában szerepet játszó politikai, gazdasági és társadalmi tényezők	39
1.4.2. Az Európában működő szélsőséges csoportok általános jellemzői a TE-SAT jelentések tükrében	42
1.5. A terrorista csoportok megjelenése Európában	44
1.5.1. A muszlim gyökerű terrorizmus	48
1.5.2. Szélsőjobboldali ideológiát követő csoportok	52
1.5.3. Az Európában működő szélsőbaloldali radikális szervezetek jellemzői	55
1.6. A terrorizmus terjedése az online világban	56
1.7. Magányos elkövetők	59
1.7.1. A magányos elkövető fogalmi háttere és profilja	59
1.7.2. A magányos elkövetőkkel kapcsolatos nemzetközi elméletek	60
1.7.3. A leghíresebb magányos elkövetők	63
Az 1. fejezet összefoglalása	65
2. A szélsőséges csoportokhoz és személyekhez köthető rendvédelmi és nemzetbiztonsági feladatok	67
2.1. fejezet: Alapvető definíciók a védelmi szektor munkájában	67

2.1.1. A hírszerzés és a felderítés fogalma	67
2.1.2. Felderítő és hírszerző eszközök	73
2.1.2.1. HUMINT – Human Intelligence: Emberi erővel folytatott hírszerzés ..	73
2.1.2.2. OSINT – a nyílt forrású adatgyűjtés	74
2.1.3. Az elemző-értékelő munka fogalma	76
2.2. A szélsőséges csoportok körében végzett hírszerző tevékenység	78
2.2.1. A terrorelhárítás nemzetbiztonsági aspektusai	78
2.2.2. Az Európai Unió terrorellenes intézkedései.....	81
2.2.3. Nagy-Britannia terrorelhárítása	86
2.2.4. Az USA terrorellenes stratégiája	87
2.2.5. Az internet hatása a nemzetbiztonsági feladatokra	89
A 2. fejezet összefoglalása	91
3. Az elemzőpszichológiai munka helye a nemzetbiztonsági szektorban	94
3.1. Pszichológiai elemzések a terrorelhárítás területén	94
3.2. A profilozás mint részben lélektani eszköz a bűnüldözésben	96
3.2.1. A profilozás típusai	97
3.3. A tartalomelemzés használati lehetőségei a nemzetbiztonsági szektorban	99
3.3.1. A tartalomelemzés definíciója	99
3.3.2. A tartalomelemzés története	101
3.3.3. A tartalomelemzés lélektani aspektusa	102
3.3.3.1. A narratív pszichológiai tartalomelemzés	103
3.3.3.2. A pszichológiai szempontú tartalomelemzés egyéb típusai	107
3.3.4. A kvantitatív és a kvalitatív tartalomelemzés összehasonlítása	107
3.3.4.1. A kvantitatív szoftveres technikák	108
3.3.4.2. A kvalitatív tartalomelemzés.....	117
3.3.5. Az internetes tartalmak szöveg- és tartalomelemzése.....	123
3.3.5.1. Az internetes tartalmak elemzési lehetőségei a nemzetbiztonság területén	
.....	126
A 3. fejezet összefoglalása	135
4. A saját kvantitatív és a kvalitatív tartalomelemző kutatás bemutatása	137
4.1. A kutatás célkitűzései	137
4.2. fejezet: Kvantitatív tartalomelemzés angol nyelvű honlapokon.....	138
4.2.1. A módszer leírása.....	138
4.2.2. Vizsgált internetes felületek	139
4.2.3. A vizsgálat menete	144

4.2.4. Eredmények	144
4.2.4.1. Az 1. hipotézissel összefüggő eredmények	144
4.2.4.2. A 2. hipotézis vizsgálata	146
4.2.4.3. A 3. hipotézissel összefüggő eredmények - Stormfront.org és a LIWC kategóriák.....	160
4.2.4.4. Az arab terrorista magazinok és a Stormfront szövegeinek összehasonlítása (4. hipotézis).....	163
4.2.3.5. Breivik kiáltványának elemzése (5. hipotézis).....	164
4.2.4. Eredmények értékelése	165
4.3. fejezet: A kvalitatív tartalomelemzés bemutatása	167
4.3.1. Vizsgálati módszer bemutatása	169
4.3.2. Vizsgálati alanyok bemutatása	171
4.3.3. A 6. hipotézissel összefüggő kutatási eredmények.....	178
4.3.4. Eredmények értékelése.....	205
Összegzett következtetések.....	207
A saját kvantitatív tartalomelemző kutatás alapján levont következtetések.....	209
A saját kvalitatív tartalomelemző kutatás alapján levont következtetések.....	211
Új kutatási eredmények	213
A kutatási tapasztalatok alapján tett javaslatok	214
 FELHASZNÁLT IRODALOM	 216
1. SZÁMÚ MELLÉKLET.....	232
2. SZÁMÚ MELLÉKLET.....	236

BEVEZETÉS

A tudományos probléma megfogalmazása

Magyarország terrorveszélyeztetettség szempontjából jelenleg a biztonságos államok közé tartozik, azonban a hazánkban működő gyűlöletcsoportok, a magányos elkövetők esetleges veszélyt jelenthetnek a társadalom egészére nézve. A Nyugat-Európában már korábban megjelent rasszista gondolkodás egyre nagyobb teret hódít. A szélsőséges csoportok a társadalom egy rétegében szimpátiát válthatnak ki, ezzel megerősítve tevékenységüket.¹ Ezek a szervezetek gazdasági és társadalmi válság idején megerősödhetnek, illetve további tagokat toborozhatnak. Emellett a nemzetközi terrorizmus okozta fenyegetést sem lehet figyelmen kívül hagyni, mivel a merényletek vagy egyéb erőszakos cselekmények megszervezését befolyásolja a pillanatnyi helyzet és lehetőség függvénye is, így bármikor előfordulhatnak támadások.²

Az állam nemzetbiztonsági szerveinek feladata a demokratikus és a törvény által biztosított eszközökkel a szélsőséges tevékenység erőszakossá válásának megfékezése.³ A védelmi szektorban dolgozó szakemberek munkájukban több tudományág eredményeit felhasználva felderítik a radikális csoportok motivációját, működési mechanizmusát és folyamatosan monitorozzák tevékenységüket. A doktori értekezésemben bemutatom, hogy milyen adekvát megoldásokat kínálhat a pszichológusi munka a szélsőséges eszmékhez köthető nemzetbiztonsági feladatokban. A dolgozatban kiemelem a radikális csoportok webes jelenlétének veszélyét, illetve bemutatom, hogy milyen eszközökkel lehet elemezni az internetes tartalmakat.

¹ SZTERNÁK GY. (2012): Szélsőséges cselekmények veszélyei, Tanulmányok „A BIZTONSÁG RENDÉSZETTUDOMÁNYI DIMENZIÓI – VÁLTOZÁSOK ÉS HATÁSOK” című tudományos konferenciáról, 2012.

² BOLGÁR J., SZTERNÁK GY. (2003): A terrorizmus társadalmi és személyiség-lélektani háttere, Előadás a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, 2003. november 18.

³ Szternák, 2012.

A nemzeti biztonsággal kapcsolatos alapvető fogalmak

A következőkben érdemes tisztázni a témához kapcsolódó alapvető fogalmakat:

A nemzeti biztonság komplex fogalom, mely magában foglalja a nemzeti érdekek és célkitűzések kiszolgáltatását és érvényesítését is. „*A nemzeti biztonság valamely állam megfelelő külső és belső védeltségéből, külkapcsolatainak, valamint bel- és gazdaságpolitikájának a nemzeti érdekeknek megfelelő kialakításából eredő helyzet.*”⁴ Egészen a múlt századig a nemzeti biztonság tisztán katonai biztonságot jelentett, egy ország védelme alapvetően egybefüggött a határok védelmével. Mára ez megváltozott, egy állam területi integritásának és szuverenitásának védelme – az összetett globalizációs folyamatok, a pénzügyi és a külpolitikai kapcsolatok miatt – nem korlátozódik az országhatárokon belülre.⁵

A hazánkat érintő kihívások tételesen szerepelnek a biztonsági stratégiában is. A jelenleg érvényes Nemzeti Biztonsági Stratégiát a kormány 2012. február 8-án fogadta el, és az okmány összhangban áll az Észak-atlanti Szerződésben, a NATO Stratégiai Koncepciójában és az Európai Biztonsági Stratégiában foglaltakkal.⁶ A Stratégia szerint Magyarország stabil biztonsági helyzetben lévő állam, azonban a fennálló globális függés miatt (ld. NATO- és EU-tagság) előfordulhatnak a környezetünkben olyan események, melyek hatással vannak a nemzeti biztonságunkra.⁷

A Nemzeti Biztonsági Stratégia az alábbi fenyegetéseket és kockázatokat (amellett, hogy térségünkben a regionális konfliktusok valószínűsége alacsony) jeleníti meg, melyekre a rendvédelmi szerveknek reagálni kell:⁸

- regionális konfliktusok az instabil régiókban, a gyenge és széteső államokban lévő etnikai és vallási ellentétek, melyek határokon is átívelnek (ld. szélsőséges eszmék terjedése, fegyverkereskedelem, stb.)

⁴ LAKATOS L.: Védelmi igazgatás, különleges jogrend, védelmi tervezés. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 308.old.

⁵ Lakatos, In: Dobák, 2014., 311. old.

⁶ KENEDLI T. (2014): Magyarország nemzeti biztonsági stratégiája és a belőle származtatható nemzetbiztonsági feladatok. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 73-94.old.

⁷ Kenedli, In:Dobák, 2014.

⁸ A Kormány 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról

- tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközök proliferációja, a vegyi, biológiai, nukleáris és radiológiai eszközök terjedésének és mennyiségének kiszámíthatatlansága
- a terrorizmus globális fenyegetése
- energiabiztonsággal összefüggő kockázatok
- globális éghajlatváltozás, szélsőséges időjárás okozta kockázatok, környezeti és ipari katasztrófák okozta fenyegetés
- szervezett bűnözés
- kábítószer-kereskedelem
- migráció, különösen az illegális migráció
- szélsőséges csoportok, melyek társadalmi és szociális ellentéteket szítanak

A fenti kihívások kezelését törvények szabályozzák, és a rendvédelmi, illetve a nemzetbiztonsági szervek látják el ezt a feladatot.⁹ A testületek más-más feladatstruktúrával rendelkeznek, azonban közös elem az elhárító és felderítő képességek maximalizálása, a folyamatos értékelő munka a nemzeti és nemzetközi biztonságot érintő kérdésekben és a megelőző intézkedések hatékonysága.¹⁰

A nemzetbiztonsági szervek és a terrorelhárítás kiemelt feladata a hírszerzés, mely a köznyelvben az információszerzéssel függ össze, azonban jóval komplexebb feladatkör. A fogalomnak nincsen egységes definíciója, így a Dobák Imre által szerkesztett A nemzetbiztonság általános elmélete című könyvet veszem alapul a meghatározásnál.¹¹

Eszerint a hírszerzés három komponensből tevődik össze: a megszerzendő információból, a hírszerző szervből és a hírszerző tevékenységből (titkos információk megszerzése, feldolgozása, hasznosítása).¹² A hírszerzés *„az állam egyik funkciója, amelyet az eminens nemzeti érdekek érvényre juttatása és védelme érdekében, kizárólag erre a feladatra létrehozott, közvetlen kormányzati irányítás alatt működtetett*

⁹ Az itt említett szervek részletes bemutatását ld. A nemzetbiztonsági szolgálatok feladatai c. soron következő fejezetben.

¹⁰ Id. DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014.

¹¹ DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 73-94.old.

¹² BÉRES J.: A hírszerzés feladatrendszere. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014.

szervezetek – speciális eszközöket és módszereket alkalmazva – végeznek titkos (bizalmas) és nyílt forrású információk beszerzésével.”¹³

A hírszerzési munka több fázisból épül fel, melynek éppúgy része az információigény feltárása, mint az információszerzés, a rendszerezés, az elemzés-értékelés és a tájékoztatás is.¹⁴ A pszichológusi munka minden fázisban megjelenhet, mivel a lélektani ismeretek lehetőséget adnak olyan alternatív adatszerző és –értékelő módszerek használatára, melyek hasznos segítséget nyújtanak a nemzetbiztonsági szervezetek számára. Az értekezésben részletesen foglalkozom majd a hírszerző tevékenység lélektani aspektusaival, előljáróban azonban elmondható, hogy akár az információval szolgáló forrás megbízhatóságának tesztelésekor, akár a nagy mennyiségű adathalmaz lényeges elemeinek kiemelésekor előnyös pszichológus bevonása a munkába.

A nemzetbiztonsági szervek munkájának részét képezi az elhárítás is, mely alapvetően a megelőzést szolgálja. Az elhárítás célja az állam demokratikus intézményeinek védelme, az ellenséges titkosszolgálatok tevékenységének felderítése és megakadályozása, továbbá annak előrejelzése, hogy milyen módszereket vethetnek be ezek a szervek, és, hogy milyen célpontjaik lehetnek.¹⁵

A nemzetbiztonsági szolgálatok feladatai

A fent említett nemzeti biztonságot érintő érdekek érvényesítését Magyarországon a nemzetbiztonsági szervek látják el, melyek *„a nemzetbiztonságról szóló törvény által létrehozott, a sarkalatos törvények által a rendvédelmi szervek közé sorolt, különleges jog-, feladat- és hatáskörrel rendelkező fegyveres szervek.*”¹⁶

Magyarország Alaptörvénye 45. cikke szerint

„(3) A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.

¹³ IZSÓ J. (2009): A hírszerzés céljáról és rendszeréről. *Hadtudomány*, 2009/1-2. 72. old.

¹⁴ Béres, In: Dobák, 2014.

¹⁵ ÁDÁM L.: Az elhárítás feladatrendszere. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014.

¹⁶ Lakatos, In: Dobák, 2014. 308. old.

*(4) A nemzetbiztonsági szolgálatok működését a Kormány irányítja.*¹⁷

Az állam megfelelő működéséhez elengedhetetlen egy olyan biztonsági és védelmi struktúra kialakítása, amely megteremti a nemzeti érdekérvényesítés lehetőségét. A Magyarországon működő nemzetbiztonsági szolgálatok irányítását három minisztérium végzi. Az Információs Hivatal (továbbiakban: IH) a miniszterelnök közvetlen hatáskörébe tartozik, az Alkotmányvédelmi Hivatal (továbbiakban: AH) és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (továbbiakban: NBSZ) belügyminisztériumi szervként működik, míg a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (továbbiakban: KNBSZ) a honvédelmi miniszter ellenőrzése mellett dolgozik.¹⁸

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény meghatározza a fenti szervek jogkörét, miszerint az IH, az AH és a NBSZ a polgári nemzetbiztonsági szolgálat része, míg a KNBSZ a katonai szolgálatok alá tartozik.¹⁹

- A törvény szerint az IH feladata a nemzetbiztonságot fenyegető terrorizmus, kábítószer- és fegyverkereskedelem, a szervezett bűnözés elleni harc, a magyar érdekek külföldi védelme, illetve a nemzetközi veszélyforrások felderítése, monitorozása és elhárítása.
- Az AH feladata a Magyarország függetlensége, politikai és gazdasági érdekeltségei elleni fenyegetések felderítése és elhárítása, a törvényes rend megzavarására irányuló törekvések leleplezése, továbbá az intézet elvégzi a vízumkérelmet vagy menekülti elismerést kérő személyek ellenőrzését is.
- Az NBSZ végzi el a nyílt és titkos információgyűjtést, mégpedig az erre felhatalmazott szervek kérésére, természetesen szigorú törvényi előírások mellett.
- A KNBSZ feladata a biztonságpolitikai katonai elemét érintő információk megszerzése, továbbá a Magyar Honvédség ellen irányuló tevékenységek felderítése.

¹⁷ Magyarország alaptörvénye 45. cikk, 3-4. pont

¹⁸ 1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

¹⁹ 1995./CXXV.

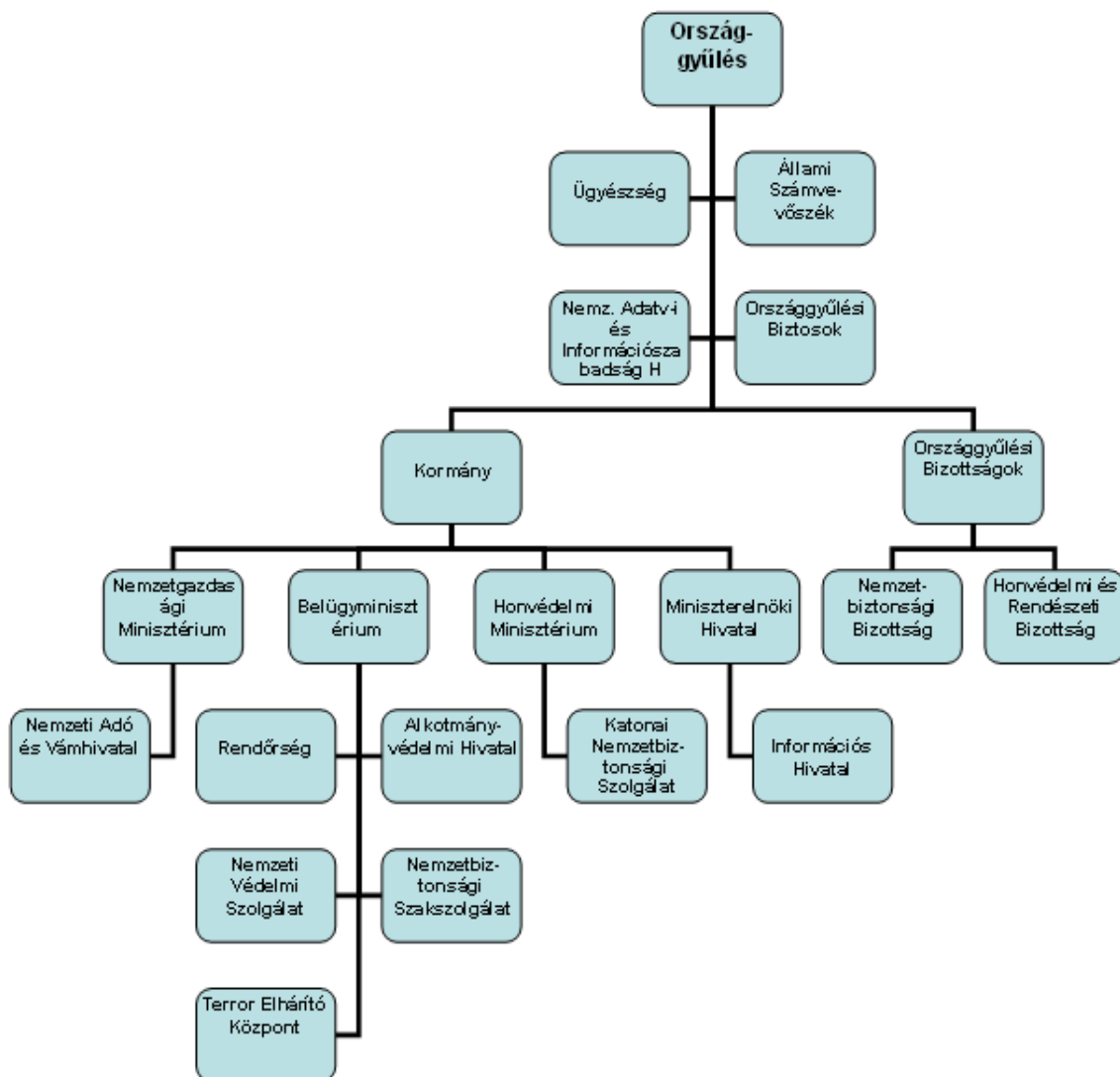
- A nemzetbiztonsági szolgálatok mellett 2010 óta működik Magyarországon a Terrorelhárítási Központ (TEK), mely szerv a belügyminiszter közvetlen irányítása alatt áll. A Kormány 232/2010. (VIII. 19.) Korm. rendelete szerint²⁰ a TEK feladata a terrorfenyegetettség elemzése és értékelése, a hazánk ellen irányuló terrorcselekmények felderítése és elhárítása, illetve a központ végzi a köztársasági elnök és a miniszterelnök védelmét, és nemzetközi kapcsolattartó szervként is működik.
- 2016-ben jött létre a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemzési Központ (továbbiakban: TIBEK), mely szerv a közbiztonsági, illetve a nemzetbiztonsági kockázatokkal szemben fellépő szervek és nemzetbiztonsági szolgálatok információmegosztó és –összegejtő központjaként működik. A TIBEK a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi LXIX. törvénnyel módosított, illetve a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. CXXV. törvény alapján új nemzetbiztonsági szolgálatként funkcionál. A központ az ország biztonsági helyzetével kapcsolatos adatok elemzését, összehangolását végzi, továbbá tájékoztató rendszert működtet, és értékelő jelentéseket készít a kormányzat számára.²¹

Az alábbi ábra a nemzetbiztonsági feladatokat ellátó szervek felépítését mutatja be (az ábrán a TIBEK még nem szerepel). Összességében a fent bemutatott szervezetek feladata reagálni a Magyarországot közvetve vagy közvetlenül érintő biztonsági kihívásokra.

²⁰ A Kormány 232/2010. (VIII. 19.) Korm. rendelete a Terrorelhárítási Központról

²¹ Id. 1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról, ill. 2016. évi LXIX. törvény a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról.

1. ábra: A nemzetbiztonsági feladatokat ellátó és titkos információgyűjtésre jogosult szervek

Forrás: BODA J. (2013): A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat helye és szerepe a rendvédelemben. *Hadtudomány: A Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata*. 2013/1-2. 113-130. old. 122. old.

A tartalomelemzésről

Mind a hírszerzés, mind az elhárítás célja az ország stabilitásának, a társadalmi és demokratikus intézmények védelmének biztosítása az ellenséges vagy ellenérdekelt szervezetekkel, szervezett bűnözői és terrorista csoportokkal, radikális és illegális tevékenységet folytató személyekkel, közösségekkel szemben.²² A nemzetközi

²² Ádám, In: Dobák, 2014.

nemzetbiztonsági és rendvédelmi szervek – és ma már többségében az ilyen magyar szervek is – egyre nagyobb számban vonnak be más tudományági képviselőket a felderítő és elhárító munkába, melynek egyik példája a pszichológia. Dolgozatomban az alkalmazott pszichológiai módszerek közül a pszichológiai szempontú tartalomelemzéssel foglalkozom, mivel az sokrétűen használható a nemzetbiztonság területén.

A tartalomelemzés használata több társadalomtudományi kutatásban is fellelhető, segítségével olyan nagy mennyiségű adathalmazt lehet vizsgálni, mely más eszközökkel nem lehetséges. Az eljárás ötvözi a kvantitatív és kvalitatív elemeket, lényege, hogy számszerűsíthetővé és így könnyen elemezhetővé teszi a szövegeket, vizuális vagy auditív tartalmakat. A tartalomelemzés nem egy adott módszer, hanem eljárások összessége: a vizsgálni kívánt változó jellege azonos, azonban annak elemzése történhet manuálisan vagy számítógépes technikával is. A módszer főként az elmúlt évtizedekben terjedt el, például a médiakutatás, a kulturális tartalmak és a történelmi dokumentumok vizsgálatánál.²³ Ma már nemzetközi kutatásokban a szélsőséges internetes tevékenység is megjelent mint aktuális kutatási téma. Egy 2005-ben végzett elemzés²⁴ terrorista és militarista csoportok internetes szövegeit veszi górcső alá: a kutatásban résztvevő szakértők szerint a tartalomelemzéssel nyomon lehet követni az internetes tevékenységet és az esetleges radikalizálódást is. Ezen kívül az írásképből, a szavak komplexitásából és a mondatszerkezeti jellemzőkből következtetni lehet az egyéni kulturális háttérre vagy akár a szellemi képességekre is.

A témaválasztás indoklása

A témaválasztás aktuális, hiszen korunkban olyan biztonsági kihívásokkal kell szembenézni, melyek már a hagyományos eszközökkel nem kezelhetők. Az előző fejezetben felsorolásra kerültek a Nemzeti Biztonsági Stratégia által kiemelt biztonsági fenyegetések, kockázatok, melyek közül több is jelen van térségünkben. Biztonsági

²³ MÓRÉ M.: A tartalomelemzés, mint a szakdolgozatírásban alkalmazható kutatási módszer. IN: KOVÁCSNÉ BAKOSI É. (szerk.): Társadalomtudományi Tanulmányok III. DEGYFK, 2010. 47-64. old.

²⁴ ABBASI A., CHEN H. (2005): Applying authorship analysis to extremist-group web forum messages. *Homeland Security*, September/October 2005, 67-75. old.

szempontból megkülönböztetjük a kihívásokat, a kockázatokat és a fenyegetéseket, melyek jelentése: ²⁵

„A kihívások az általánosan értelmezett biztonság egyes összetevőire ható olyan helyzetek és állapotok összessége a veszélyek legalacsonyabb megnyilvánulási szintjén, melyek általában hátrányosan befolyásolják a külső és belső stabilitást, és hatással lehetnek egy adott régió hatalmi viszonyaira.”

„A kockázatok az általánosan értelmezett biztonság egyes összetevőire ható olyan helyzetek és állapotok összessége, amikor a nemzeti érdekek sérülhetnek, ezáltal veszteségek keletkezhetnek.”

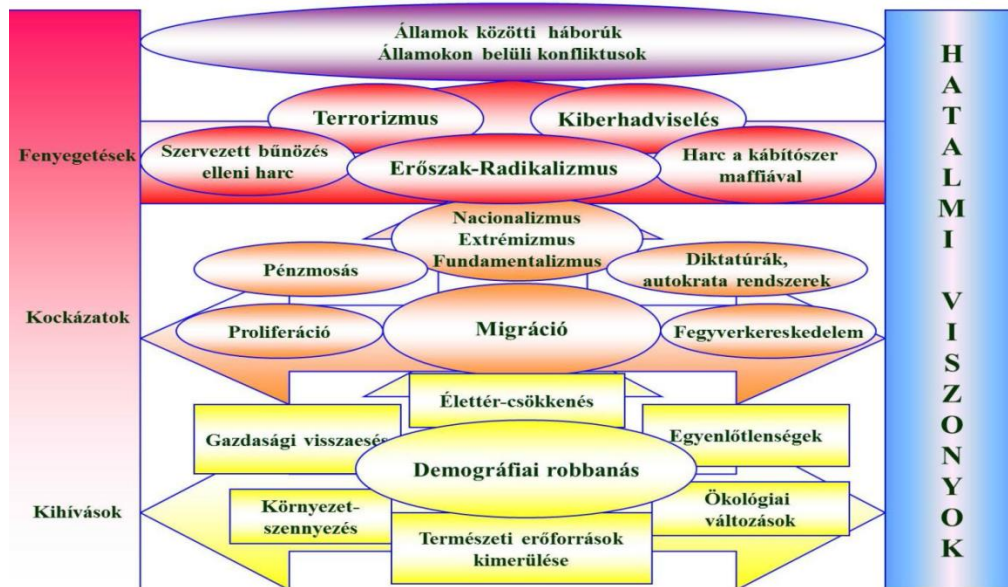
„A fenyegetések az általánosan értelmezett biztonság egyes összetevőire ható olyan helyzetek és állapotok összessége a lehetséges veszélyek legmagasabb szintjén, amikor a nemzeti érdekek sérülhetnek, és így hatással lehetnek a nemzeti értékek megőrzésére.” ²⁶

A fentiek alapján a Nemzeti Biztonsági Stratégia által meghatározott biztonsági kihívások három kategóriába sorolhatók aszerint, hogy milyen szintű veszélyhelyzetet teremtenek. A következő oldalon található ábra ezt a felosztást mutatja be. Napjainkban kihívásként értelmezhető a demográfiai robbanás, az ennek következtében bekövetkező természeti erőforrások jelentős csökkenése. A világ egyes térségeiben nem egyenletesen oszlanak el a gazdasági és egyéb javak, így egyenlőtlenség alakul ki a különböző népek és országok között. Ezek a kihívások pedig olyan kockázatokat vontak maguk után mint a migráció az elmaradott területekről, a szélsőséges eszmék elterjedése az egyenlőtlenségek miatt (pl. nacionalizmus, iszlám fundamentalizmus) vagy az autokratikus államok jelentette veszély. Napjainkban a szakértők szerint konkrét fenyegetést jelent a terrorizmus, a szervezett bűnözés, a kiberhadviselés és az erőszakos radikalizmus is. Ezen felül a háborús konfliktus jelenthet fő veszélyforrást, mely államokon belül és államok között is fennállhat.

²⁵ RESPERGER I. (2013): Biztonsági kihívások, kockázatok, fenyegetések. *Felderítő Szemle, XII. évf., 2013. december, 3. szám, 5-37. old.*

²⁶ Resperger, 2013. 5. old.

2. ábra: Kihívások, kockázatok, fenyegetések

Forrás: RESPERGER I.: A fegyveres erők megváltozott feladatai a katonai jellegű, fegyveres válságok kezelése során. Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest. 2001. 145. old.

A fenti veszélyforrások elleni fellépéshez szükséges a hatékony munkavégzés az elhárítás, a felderítés és a hírszerzés területén is.²⁷

Az elmúlt években több olyan nemzetközi esemény is történt, mely hatását tekintve biztonsági kockázatot és/vagy fenyegetést jelent hazánkban is, ezért a nemzetbiztonsági és rendvédelmi szervek kiemelt figyelmet szenteltek neki:

A 2010-es évek közepén lezajlott ukrán válság megmutatta, hogy Európán belül is megjelenhetnek komoly belpolitikai és országok közötti konfliktusok. Oroszország 2014. februári belépése az ukrán belpolitikai hatalmi válságba, és a Krím-félsziget annektálása óta fegyveres harcok dúlnak a főként kelet-ukrajnai területeken az oroszok támogatta szeparatista csoportok és az ukrán katonai erők között. A Malaysia Airlines MH-17-es járatának 2014. július 17-i lelővése²⁸ után nyilvánvalóvá vált, hogy Moszkva

²⁷ BODA J.: Biztonsági kihívások – nemzetbiztonsági válaszok. Biztonsági kihívások – Rendészeti válaszok című nemzetközi tudományos konferencia. Pécs, 2014. június 25.

²⁸ A repülőgépet, rajta 283 fő utassal és tizenöt fős legénységgel, vélhetően egy Buk löveggel szedtek le, melyet a nyugati szakértők szerint orosz szakadárok használtak. A lehallgatott rádióbeszélgetések és a löveg típusa miatt az európai hatalmak a szeparatistákat teszik felelőssé a 300 ember halálát okozó katasztrófáért. Moszkva ezzel szemben az ukránokat vádolja a gép lelővéseivel. Forrás: <http://mno.hu/kulfold/egy-eve-zuhant-le-a-malaj-gep-ukrajnaban-1295407>

az ukrán válság markáns szereplője, mely részvétellel a célja, hogy visszaszerezze a politikai befolyását az ország életében.²⁹

Az ukrán válsághoz hasonló belpolitikai konfliktusok mellett kiemelt biztonsági kockázatot jelenthetnek Európában a 2008-as gazdasági világválság elhúzódó következményei is. A válság miatt felértékelődött a pénzügyi biztonság iránti vágy, azonban hazánk magas adósságai és a devizaadósság jelentős aránya miatt sebezhető volt pénzügyi szempontból.³⁰ Európában a közös valuta miatti kényszerű alkalmazkodás nehézsége okozott adósságkrízist, tehát Magyarország mellett az egész kontinensen komoly gazdasági és társadalmi következményei voltak a pénzügyi válságnak. A növekvő munkanélküliség, az anyagi bizonytalanság és instabilitás miatt egyre többen kerültek társadalmilag hátrányos helyzetbe, ez pedig több országban is politikai válságot eredményezett.

A gazdaságilag kirekesztett csoportok az alternatív megoldásokat kínáló szélsőséges szervezetek hatáskörébe kerülhetnek, ezáltal megerősödik ezek politikai befolyásuk. A gazdasági válságok alatt gyakori a bűnbakképzés, mely úgyszintén a társadalom peremterületén élőket sújtja.³¹ Ez pedig azt eredményezi, hogy a többség is egyre nagyobb mértékben szimpatizálhat olyan radikális csoportokkal, melyek a peremterületeken élőkkel szemben politizálnak.

Az elmúlt 10 évben azonban nemcsak az Európában zajló gazdasági és politikai történések okozzák a megváltozott biztonsági kihívásokat, hanem közvetve a közel-keleti válság is. Az arab tavasz kirobbanása óta felszínre kerültek olyan belpolitikai és nemzetközi problémák a Közel-Keleten, melyek közvetve biztonsági fenyegetést jelentenek az euroatlanti térségben is. A 2011 elején elinduló arab tavasz az észak-afrikai és a közel-keleti térség politikai helyzetét alapjaiban rengette meg. A Tunéziában kezdődő tiltakozáshullámok több országban is megdöntötték a fennálló autokratikus rendszert, és az államok többsége azóta is komoly belpolitikai problémával küzd. Ennek legszembetűnőbb példája Szíria, ahol kisebb-nagyobb szünetekkel 2011 óta véres polgárháború dúl, az országból több millió menekült érkezik a szomszédos és az európai

²⁹ Az ukrán válságról részletesen ld. TÁLAS P. (2014): Az ukrán válság értelmezési kereteiről és az ukrán választásokról. *Nemzet és Biztonság*, 2014/5. szám, 111-123. old.

³⁰ Boda, 2014.

³¹ BARTHA A., MÉSZÁROS J. (2011): A válság hatása az esélyegyenlőség és a társadalmi kirekesztés szempontjából. Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet. A tanulmány az Európai Unió Progress program támogatásával készült el. A dokumentum elérhető itt: <http://ncsszi.hu/kutatasi-archivum/19/news>

államokba, továbbá a kaotikus állapotok miatt Szíria a különböző radikális iszlám szervezetek egyik fő központjává vált.³²

A közel-keleti országok törékeny belpolitikai helyzete mellett globális fenyegetést jelentett a 2010-es években az Iszlám Állam (IS) nevű terrorszervezet létrejötte Irakban és Szíriában. A IS típusú csoportok fenyegetik a regionális stabilitást, továbbá az IS által elkövetett kegyetlen gyilkosságok és merényletek, ezek interneten való terjesztése az egész világ biztonságát is veszélybe sodorta.³³ A terrorszervezet gyors terjeszkedését az tette lehetővé, hogy olyan területen hajtottak végre támadásokat, ahol gyenge állami hatalom állt fent. A szíriai polgárháború okozta káosz és az iraki hatalom szervezetlensége és katonai erejének dezorganizáltsága miatt az IS komoly biztonsági fenyegetést jelentett globális szinten is.³⁴ Az iszlám gyökerű terrorizmus sajnálatos módon elérte a nyugati világot is. A muszlim terroristák eredményesen szólítják meg az európai muszlim fiatalságot, így ösztönözve őket merényletek elkövetésére. A közel-keleti politikai válság miatt megerősödött európai célpontú migráció és a gazdasági válság miatt térségünkben iszlámellenes hangulat uralkodik, mely tovább fokozza az Iszlám Állam és a hozzá hasonló szervezetek működését. Az IS globális háborút hirdetett a nyugati világ ellen, és több merényletet is végrehajtott európai országokban – főként Franciaországban és Belgiumban. És habár 2018-ra az Iszlám Állam visszaszorult a Közel-Keleten, az Európába hazatérő terroristák továbbra is veszélyt jelentenek.

Az IS mellett az Al-Kaida nevű terrorszervezet is komoly erőforrásokkal rendelkezik Jemenben és Szomáliában. Egy 2018-as ENSZ jelentés³⁵ szerint a két terrorszervezet tagjai együttműködhetnek merényletek megtervezésében, végrehajtásában. Az arab térségben az Al-Kaida aktívan részt vállal a terrorpropagandában és egyéb terrorral kapcsolatos kommunikációban is.³⁶

³² KIS-BENEDEK J. (2016): Az Iraki és Levantei Iszlám Állam (ISIL) és az ellene folytatott küzdelem tendenciái. *Hadtudomány*, 2016/1-2. szám, 31-42. old.

³³ KIS-BENEDEK J. (2014): Az Iszlám Kalifátus és a globális dzsihad új tendenciái. *Hadtudomány*, 2014/3-4. szám, 22-34. old.

³⁴ Kis-Benedek, 2014.

³⁵ Twenty-first report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2368 (2017) concerning ISIL (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals and entities. ENSZ-jelentés, 2018. január 26. Letöltve innen: (2018. március 6.):

http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2018/14

³⁶ Ld. még: Az Al-Kaida újra bontogatja szárnyait. Index.hu, 2018. február 8. https://index.hu/kulfold/2018/02/08/az_al-kaida_ujra_bontogatja_a_szarnyait/

Az iszlám terrorizmussal kapcsolatban 2018 júniusában Sajid Javid, brit belügyminiszter elmondta, hogy Nagy-Britanniában jelenleg az Iszlám Állam és az al-Kaida által Európába küldött potenciális merénylők jelentik a legnagyobb veszélyt, azonban a szélsőjobboldali terrorista csoportok is megerősödtek az utóbbi években. A belügyminiszter felhívta a figyelmet az internetes radikalizálódásra is, mely segítségével rövid idő alatt lehet valakit kiképezni esetleges támadásokra.³⁷

A 2011-es norvég terrortámadás, melyet Anders Behring Breivik követett el, rávilágított arra, hogy a szélsőséges csoportok mellett a potenciális magányos elkövetők is biztonsági kockázatot jelentenek. Ezek a személyek egyáltalán nem vagy csak gyengén kapcsolódnak más radikális szervezetekhez, így nem kerülnek a hatóságok látókörébe. A magányos merénylők profilja nem egységes, azonban általánosan elmondható róluk, hogy valamilyen politikai ideológia szerint cselekszenek, és nagyfokú dühvel és sértettséggel jellemezhetők.³⁸ Az eszmei indíttatású elkövetőn kívül beszélhetünk személyes motivációjú magányos farkasról is, ezek közé tartozhatnak az iskolai lövöldözők. 2018 februárjában Nicolas Cruz egy floridai iskolában 17 diákot és tanárt végzett ki fegyveres támadás során. Az FBI az eset után nyilvánosságra hozta, hogy a fiatalemberrel kapcsolatban több bejelentés érkezett a szervezethez, miszerint Cruz a Youtube-on iskolai lövöldözést tervez, illetve többen jelezték, hogy gyanús Cruz internetes tevékenysége. Az FBI nem kezdett nyomozást az ügyben, ezért a tragédia után az amerikai főügyész felülvizsgálatot rendelt el arra vonatkozóan, hogy mi a teendő ilyen esetekben.³⁹

A kiberbiztonság mint aktuális probléma

Cruz mellett Breivik is közzétette az interneten destruktív gondolatait, mely felveti azt a kérdést, hogy az internetes tevékenység monitorozása és elemzése segíthet-e megakadályozni egy ilyen tragédiát. Egy, az Europol által kiadott 2014-es jelentés⁴⁰

³⁷ A brit belügyminiszter a brit terrorellenes stratégia változásairól szóló beszédét ld. Home Secretary announces new counter-terrorism strategy. 2018. június 4. Home Office and The Rt Hon Sajid Javid MP. Elérhető innen: <https://www.gov.uk/government/speeches/home-secretary-announces-new-counter-terrorism-strategy>

³⁸ Dr. HANKISS Á.: Kihívások és ellentmondások a terrorizmus elleni harcban, Nemzetközi tudományos-szakmai konferencia, 2013. szeptember 30. – október 1., Duna Palota, Budapest.

³⁹ Az FBI elismerte, hogy hibázott a floridai tömeggyilkos ügyében, Index.hu, 2018. február 16. https://index.hu/kulfold/2018/02/16/floridai_lovoldozes_fbi_nicolas_cruz/

⁴⁰ The internet organised crime threat assessment (iOCTA), European Police Office, 2014.

felhívja a figyelmet arra, hogy Európában egyre nagyobb problémát okoz a kiberfenyegetés is, mind szervezett bűnözői, mind terrorista oldalról. Az iOCTA (Internet Organised Crime Threat Assessment) című dokumentum sorra veszi azokat a kiberkockázatokat, melyek érintik az EU-s szervezeteket, döntéshozókat és az állampolgárok biztonságát. A korábban említett biztonsági kockázatok – mint az ukrán krízis, az iszlám terrorizmus és a magányos farkasok – ma már az interneten is jelen vannak.

Az Europol jelentése⁴¹ szerint a hatóságoknak az alábbi prevenciós intézkedéseket kell meghozniuk a kiberbűnözés elleni harc során:

- az online jelenlét növelése, a civilek számára a biztonságos internethasználat biztosítása
- együttműködés az ipari és infrastrukturális létesítményekkel, felvenni a kapcsolatot a kiberbűnözés áldozataival
- olyan kommunikációs programok támogatása, melyek fejlesztik a biztonságos és tudatos internetes magatartást
- olyan csatorna kialakítása, mely összeköti a pénzügyi szektort az áldozatokkal a kárcsökkentés érdekében
- a kiberbűnözés elleni küzdelemhez köthető eszközök, képességek, tudásanyag fejlesztése képzésekkel és koordinációval más EU-s országokkal
- digitális eszközök és anyagi források természetének megértése, nyomon követése tréningek segítségével
- kölcsönös segítségnyújtás a tagállamok között, az erőfeszítések összehangolása politikai és jogi szinten
- közös normák kidolgozása a kiberbiztonság területén
- a nem EU-s országokból jövő támadások esetére az érintett országokkal való kapcsolattartás lehetőségeinek felmérése
- az uniós előírásoknak megfelelően összehangolt és nemzetközi információmegosztás biztosítása a számítógépes támadásokra vonatkozóan
- a hatóságok számára nyomozati és eljárási jogkör biztosítása
- a hatóságok fókuszpontjának ráirányítása a proaktív, hírszerzésen alapuló eljárásokra

⁴¹ The internet organised crime threat assessment (iOCTA), European Police Office, 2014.

Az uniós jelentés⁴² a dokumentum végén külön fejezetet szentel a kiberpszichológiának, mely tudomány a virtuális eszközök használatával vizsgálja az internet által befolyásolt emberi viselkedést. A bűnözői csoportok digitális hálózati kapcsolatainak és a számítástechnikai szereplők tevékenységének elemzése hasznos tudással szolgál a hatóságok számára. A kiberpszichológia célja, hogy azonosítsa az online és az offline viselkedés közötti különbséget, és feltárja, hogy a bűnszervezetek internetes tevékenysége milyen kapcsolatban áll a valós világban zajló működésmódjukkal. Az internethasználatot érintő lélektani kutatások az alábbi területekre fókuszálnak:

- anonimitás és önfeltárás
- elmerülés és jelenlét a kibertérben
- online önbemutató
- magány az online térben
- az online viselkedés eskalációja
- impulzivitás és problémás internetes viselkedés
- a személyiség sötét oldalának manifesztációja⁴³

Az ukrán krízis, a gazdasági válság, a kibertérben jelentkező biztonsági problémák és az arab világban bekövetkező változások is abba az irányba mutatnak, hogy a következő években egyre nagyobb problémát fog jelenteni az extrém ideológiák terjedése, a szélsőséges és terrorista csoportok tevékenysége térségünkben. A radikális szervezetek és személyek megjelenésére a nemzetbiztonsági szerveknek reagálnia kell, mind állami, mind nemzetközi szinten. A doktori disszertáció aktualitását e csoportok, személyek térnyerése adja, hiszen működésük, motivációjuk megértésében és a tevékenységük monitorozásában segítő pszichológiai eszközöket mutatja be. Az értekezés fő témája azoknak a tartomelemző módszereknek az ismertetése, melyek segítségével vizsgálni lehet az internetről érkező fenyegetéseket, monitorozni a szélsőséges csoportok és személyek internethasználatát vagy elemezni a terrorszervezetek internetes kapcsolati hálóját. A doktori értekezésben összességében azt mutatom be, hogy a nemzetbiztonsági szférában miként használhatók a lélektani kutatások eredményei, azon belül is az alkalmazott pszichológiai eszközök hogyan jelennek meg a 21. századi védelmi munkában.

⁴² iOCTA, 2014.

⁴³ The internet organised crime threat assessment (iOCTA), European Police Office, 2014.

A doktori disszertáció felépítése

Kutatási célkitűzések

A doktori disszertációban célul tűztem ki, hogy a szakirodalom és a saját kutatási eredményeim alapján meghatározzam azt a módszert, mely segítségével azonosítani lehet azokat a csoportra és személyiségre vonatkozó jellemzőket, melyek a szélsőségesességgel összefügghetnek. A dolgozatban a releváns nemzetközi és hazai szakirodalom alapján feltételezem, hogy a pszichológusi munka hasznos segítséget nyújt a nemzetbiztonsági szférában dolgozók számára. A pszichológus feladata lehet többek között a szélsőséges szervezetek pszichodinamikai jellemzőinek azonosítása, a vezetők és tagok személyiségrajzának felvázolása, a magányos elkövetők felkutatása, illetve a köztük lévő kommunikáció és internetes tevékenységük elemzése. A disszertáció fő célkitűzése, hogy alátámasztja a pszichológia, azon belül a tartalomelemzés létjogosultságát a felderítő és értékelő munkában. Az empirikus kutatás kvantitatív és kvalitatív módszerek felhasználásával mutatja be, hogy a mentálhigiénés és szervezetpszichológiai munka mellett az elemző szempontú pszichológiai munka is a védelmi szektor szerves részévé válhat.

Kutatási hipotézisek megfogalmazása

A témában született hazai és nemzetközi kutatási eredmények segítségével határoztam meg azokat a tényezőket, melyek a szélsőséges tartalmak azonosítására szolgálhatnak, illetve kérdésfelvetés szintjén megvizsgáltam egyéb változókat is.

1. A felhasznált nemzetközi és hazai szakirodalom alapján igazolni kívánom, a tartalomelemzés egyes típusai alkalmasak a szélsőséges tartalmak azonosítására.

Feltételezem, hogy a tartalomelemzés segítségével azonosítani lehet azokat a pszichológiai sajátosságokat, melyek a vizsgált szélsőséges csoportokra jellemzőek.

Igazolni kívánom, hogy a szélsőséges csoportok felismerhetők a releváns pszichológiai fogalmak – mint a sztereotípiák, a diszkrimináció, illetve az agresszió – internetes szövegeikben történő azonosításával.

2. Bizonyítani kívánom, hogy a LIWC nevű tartalomelemző szoftver alkalmas a muszlim terrorista csoportok írásos anyagainak elemzésére. A program segítségével ki lehet szűrni a látókörbe kerülő szélsőséges tartalmakat, ezáltal ezek folyamatos monitorozása lehetővé válik a hatóságok számára.

Feltételezem, hogy az Iszlám Állam és az al-Kaida által üzemeltetett online magazinokban magas lesz a többes számú névmások használata, a szociális folyamatokra és a valahova tartozásra irányuló szavak aránya. Emellett azt is bizonyítani szeretném, hogy az érzelmi szavak aránya is magas lesz, illetve a teljesítménnyel, az erővel, a netszargonnal és a jövő idejű fókusszal összefüggő kifejezések száma.

Feltételezem, hogy a terrorista csoportok szövegeinek kognitív komplexitása előre jelzi a terrortámadások valószínűségét.

3. Bizonyítani kívánom, hogy a LIWC alkalmas a szélsőjobboldali csoportok retorikájának elemzésére is, illetve segítségével azonosítani lehet az extrémításra irányuló pszichológiai jellemzőket.

Ennek megfelelően azt feltételezem, hogy magas lesz a többes számú névmások aránya, a szociális folyamatokra irányuló kifejezések száma, az erőre, teljesítményre és valahova tartozásra utaló szavak száma, illetve a negatív érzelmek kifejezése. Azt kívánom bizonyítani, hogy a szélsőjobboldali csoportok szövegeire jellemző az okozás, a bizonyosság és a megkülönböztetés.

4. A kutatásban azt kívánom bizonyítani, hogy a szélsőjobboldali szervezetek és az arab terrorista csoportok szövegeiben a szélsőségesség pszichológiai jellemzői egyaránt megjelennek, azonban feltételezem, hogy lehetnek különbségek is ezek tekintetében.

5. Feltételezem, hogy Anders Breivik kiáltványában is kimutathatók lesznek az extrémításra utaló pszichológiai elemek.

6. Az empirikus kutatásommal azt kívánom bizonyítani, hogy a kvalitatív tartalomelemzés is alkalmas a szélsőséges csoport szövegeinek elemzésére.

Ezzel kapcsolatban rá kívánok mutatni, hogy a magyar szélsőjobboldali csoportok esetében azonosítható lesz az erős csoportkohézió, külső csoporttal kapcsolatos ellenségesség, illetve a hagyománytisztelet.

Azt várom, hogy a szélsőséges csoportok retorikájában – annak jellegétől, tartalmától függetlenül – megjelenik az agresszió, illetve az azzal összefüggésbe hozható kifejezések száma markáns lesz.

7. Feltételezem, hogy a kvantitatív és a kvalitatív tartalomelemzés eltérő esetekben alkalmazható, mert míg az előbbi objektív, mennyiségi jellemzők meghatározására alkalmas, addig az utóbbi szubjektív, részletes bemutatásra szolgál.

A dolgozat felépítése

A disszertáció két nagyobb részből áll: az első szakaszban bemutatom a hazai és nemzetközi szakirodalmi kutatásokat és eredményeket, míg a második részben empirikus vizsgálat keretében ismertetem a tartalomelemzés módszerét.

A dolgozat elkészítésének első fázisában áttanulmányoztam a releváns hazai és nemzetközi szakirodalmi forrásokat, és felkutattam azokat a dokumentumokat, melyek a nemzetbiztonsági szektorhoz köthető pszichológusi munkát mutatják be. A különböző szervezetek, intézmények nyilvánosan elérhető adatbázisaiban található releváns dokumentumok feldolgozása is a dolgozat részét képezi.

A fentiek alapján külön fejezetekben mutatom be a szélsőséges csoportok és személyek pszichológiai, szocioökonómiai, politikai helyzetét és a radikalizálódáshoz köthető védelmi és nemzetbiztonsági feladatokat. Az értekezésben önálló fejezet foglalkozik a védelmi szektorban végzett pszichológusi munka és a pszichológiai szempontú tartalomelemzés lehetőségeivel. Bemutatom a tartalomelemzés történeti hátterét és módszertanát, továbbá annak használhatóságát a rendvédelmi és

nemzetbiztonsági szférában. A disszertáció elkészítésével céлом bevonni a pszichológiai szempontú tartalomelemzést mint módszert a nemzetbiztonsági szervek munkájába. A kutatásban emiatt megvizsgálom a különböző eljárásokat, – kvantitatív és kvalitatív módszereket egyaránt – és azok használhatóságát mind a felderítés, mind az értékelő-elemző munka során.

A dolgozat második felében saját kutatási eredményeimet ismertetem, az általam elvégzett vizsgálatok az alábbiak szerint épültek fel:

- Elsőként a pszichológiai szempontú tartalomelemzés szoftveres és kvantitatív módszerét mutatom be angol nyelvű, szélsőséges eszméket hirdető/tartalmazó honlapokon. A vizsgálat célja, hogy meghatározzam azokat a pszichológiai változókat, melyek ezeken a felületeken azonosíthatók. Egy előzetes pszichológiai szempontrendszer felállításával könnyebben felderíthetővé válnának a radikális, így potenciális veszélyt jelentő tartalmak az interneten.
- A szoftveres tartalomelemző program segítségével bemutatom, hogy milyen jellemzők alapján azonosíthatók a potenciális magányos elkövetők.
- A manuális tartalomelemző technika segítségével felvázolom a jelenleg hazánkban működő szélsőséges szervezetek, azok internetes tevékenységének jellemzőit. A kutatás e szakaszában arra is kísérletet teszek, hogy a nemzetközi vizsgálatok és a saját eredményeim alapján meghatározzam, hogy vannak-e sajátos jellegzetességek a hazai szélsőséges csoportok esetében.
- Az empirikus kutatás alapján következtetek a manuális és szoftveres tartalomelemzés különbségeire, és meghatározom a két eljárás előnyeit és hátrányait. Arra keresem a választ, hogy a tartalomelemzés különböző típusai milyen hatékonysággal használhatók a felderítés és az elemzés-értékelés során.
- A disszertáció eredményei alapján javaslatot teszek egy általános, hazai eszközrendszer kidolgozására, mely segítségével hatékonyabbá válna a hazánkban működő vagy a hazánkra veszélyt jelentő szervezetek felderítése és működésük folyamatos monitorozása.

Kutatási módszer

A disszertáció részét képezi az önálló empirikus kutatás, mely két fő részből áll. Első lépésben kvantitatív tartalomelemzést végeztem szoftveres programmal angol nyelvű szélsőséges honlapokon, mellyel az volt a célom, hogy bemutassam a módszer használhatóságát a felderítő munkában. A kutatás második szakaszában pedig kvalitatív tartalomelemzés segítségével azonosítottam azokat a változókat, melyek alapját képezhetik egy magyar nyelvű, objektív és kvantitatív módszer kidolgozásának. A két módszer eredményei alapján kísérletet teszek egy általános profil kidolgozására, mely segíti a szélsőséges internetes tartalmak azonosítását.

A kvantitatív tartalomelemzés nagy szövegtömegű anyagok elemzésére is alkalmas, azonban csak az előre meghatározott modulok megjelenésének azonosítását teszi lehetővé. A kvalitatív módszer ezzel szemben időigényes, így csak rövidebb szövegeken használható, azonban részletesebb elemzést lehet vele végezni. A kvantitatív tartalomelemzés során a Pennebaker és munkatársai alapján kidolgozott LIWC (Linguistic Inquiry and Word Count) programot⁴⁴, a kvalitatív módszernél pedig Mayring és munkatársai által kidolgozott manuális eljárást⁴⁵ használom. Az értekezés végén a két módszer eredményei alapján összegzem a kutatási tapasztalatokat.

⁴⁴ részletesen ld. a 3.3.5.1., illetve a 4.2.1. fejezeteket.

⁴⁵ részletesen ld. 3.3.5.2., illetve a 4.3.1. fejezeteket.

1. A szélsőséges csoportok és személyek pszichológiai és szociológiai jellemzői – a terrorista szervezetek működése napjainkban

A fejezet a szélsőséges csoportok működését és ideológiai hátterét mutatja be. Bemutatásra kerülnek a napjainkban aktív terror- és extrém szervezetek, melyek globális biztonsági kockázatot jelentenek a nyugati világ számára, továbbá külön szó esik majd a magányos elkövetőkről, akik különböző radikális eszmék hatására cselekszenek. A fejezet különálló részben tárgyalja a fenti csoportok és személyek internetes tevékenységét, mivel – a tapasztalatok szerint – a 21. században kiemelt veszélyforrásként kezelendő e szervek webes működése.

A szélsőségesesség definíciója kapcsán ma nehéz konszenzusra jutni, ezért a szakirodalmi áttekintés (ld. 1.2. fejezet) alapján határoztam meg a témához köthető csoportok, illetve személyek körét. A szélsőségesesség kritériuma a dolgozatomban a fizikai vagy verbális erőszak jelenléte, illetve a közös (vallási, ideológiai alapon elutasított) ellenségkép volt. Az értekezésben a szélsőséges szinonimájaként használtam a radikális, illetve az extrém szavakat. Az itt tárgyalt terrorista csoportok ebben az értelemben a szélsőséges szervezetek egyik fajtájának tekinthetők, azzal a kitételrel, hogy fizikai erőszakot alkalmaznak politikai vagy ideológiai célok elérése érdekében.

1.1. A csoport fogalmi meghatározása

Ahhoz, hogy megértsük, miként működnek a szélsőséges csoportok és terrorista szervezetek, fontos tisztázni az alapvető fogalmakat. A csoportok lélektani felépítésének vizsgálata a szociálpszichológia kiemelt területe, mely tudományág egyik alapműve Susan T. Fiske Társas alapmotívumok⁴⁶ című könyve. A szerző szerint a csoportot úgy lehet meghatározni, mint „*egymással interakcióban álló emberek, akik saját maguk és a külső szemlélő számára összetartozónak tűnnek*”.⁴⁷ Az egyén számára az adott csoporthoz tartozást meghatározza a közös cél, a kölcsönös függés, vagy az olyan fizikai jellemzők, mint az életkor, a származás, a nem és a társadalmi osztály. A fent idézett könyv kiemeli, hogy egy csoport létrejöttéhez elengedhetetlen a folyamatos interakció, a közelség, a kohézió és a társas integráció megléte. Az egyén társas

⁴⁶ FISKE S. T.: Társas alapmotívumok. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.

⁴⁷ Fiske, 2006. 585. old.

identitásában megjelenő csoporttagság erőssége fogja meghatározni a kölcsönös függés mértékét.

Fiske Társas alapotívumok című könyvében azt állítja, hogy az egyéneket három motívum sarkallja arra, hogy csoportos interakciókban vegyenek részt.⁴⁸

A *valahova tartozás* szükséglete általában elősegíti az adott csoporttal való azonosulást, főként, ha azt az egyén koherens egésznek érzékeli vagy fellép egy közös ellenségkép. Fiske a 2001-es amerikai terrortámadás utáni amerikai összefogást hozza fel példaként, amikor a nemzeti sokszínűség ellenére erős egység alakult ki az amerikai emberek között egy külső fenyegetés megjelenése miatt. Fontos kiemelni azt is, hogy a valahova tartozás vágya olyan gondolkodásban megjelenő torzításokat eredményezhet, melyben a saját csoport értékelése szélsőségesen pozitívvá, míg a külső személyeké szélsőségesen negatívvá válhat. A szociálpszichológiai kutatások arra mutatnak rá, hogy a kirekesztés, a magány korrelál a szorongással és depresszióval járó kórképekkel, ezért összességében kijelenthető, hogy az emberek aktívan keresik azokat a társas kötődéseket, melyek jótékony hatást fejtenek ki a pszichés és fizikai állapotukra.

A csoporthoz tartozás második motívuma a *közös társas megértés*, mely fontos szerepet játszik a csoportközi helyzetekben, az emberi kapcsolatokban és a csoportok működésében is. Ennek a motívumnak egyik kiemelt példája a szubjektív bizonytalanság – amikor a személy bizonytalan egy számára fontos kérdésben –, melynek csökkentése azáltal lehetséges, hogy az egyén megerősíti a csoporttagsági szerepét. A csoport ebben az esetben meghatározza az egyéni gondolatokat, érzéseket, reakciókat is.

A harmadik motívum a *kontroll*. A szociálpszichológiai kutatások azt mutatják, hogy a csoport megléte általában elég az egyéni kontroll szükségletének kielégítéséhez, mivel „a tagok eredményei függnék egymástól”.⁴⁹ Azonban a kontroll gyakorlása konfliktusforrás is a csoporton belül, mivel a közös javak elosztásában komoly szerepet játszik. Az együttműködés kialakítása, a konfliktuskezelés és az egyezkedés része a csoportkontrollnak, mely folyamatok kimenetelét az határozza meg, hogy a tagok számára mennyire fontos az adott csoporttagság.

⁴⁸ A három motívum leírása a Fiske, 2006. alapján készült.

⁴⁹ Fiske, 2006. 600. old.

A fentiek alapján elmondható, hogy az emberek másként viselkednek csoportközi helyzetben, mint személyköziben, mert míg az utóbbiban gyakran jelenik meg az együttműködés, addig a csoportok között magasabb az ellenségesség és a versengés aránya.⁵⁰ A másikkal szembeni bizalmatlanság, félelem gyakran vált ki szélsőséges érzelmeket, és ez – a későbbiekben bemutatott – radikális eszmék megjelenésével együtt kedvez az extrém csoportok létrejöttének. A nyugati társadalmakban ma alapvetően az individualizmus uralja az egyéni gondolkodást, ez pedig azt jelenti, hogy az önérdék a csoportérdék elé kerül. Ezzel szemben mégis gyakran látunk példát arra, hogy a csoport iránti elkötelezettség annyira erőssé válik, hogy az egyéni célok háttérbe kerülnek. A szociálpszichológiai kutatások egyetértenek abban, hogy a csoporttagság fontossága olyan fenyegető helyzetben válik kiemelkedővé, amikor valamilyen külső ágens veszélyessé válik az egész csoportra nézve. A csoport ilyenkor megerősíti a homogenitását, a másiktól való különbözőségét és az összetartozását, hogy védje tagjait.⁵¹

1.2. A társadalmi mozgalmak kialakulásának néhány oki magyarázata⁵²

A szélsőséges ideológiát követő csoportok működésének jobb megértését szolgálja Rodney Stark társadalmi mozgalom modellje.⁵³ A vallásszociológus egy olyan elméletet dolgozott ki, melyben tudományosan felvázolja az ilyen mozgalmak létrejöttét, működési szakaszait és a kimutatható tendenciákat.⁵⁴ A társadalmi mozgalmak kialakulásában és fennmaradásában komoly szerepe van a fennálló állami hatalomnak; amennyiben a kormány nyitott a társadalmi elégedetlenségek kezelésére (pl. szavazati jogok, szabadságjogok), akkor képes csillapítani a mozgalmak által generált politikai erőszakot.

⁵⁰ Fiske, 2006. 589. old.

⁵¹ Fiske, 2006. 603. old.

⁵² A fejezet elméleti háttéréül a BÉRES J.: Napjaink muszlim terrorizmusának gyökerei és visszaszorításának lehetőségei. Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest, 2008. c. tanulmány szolgált.

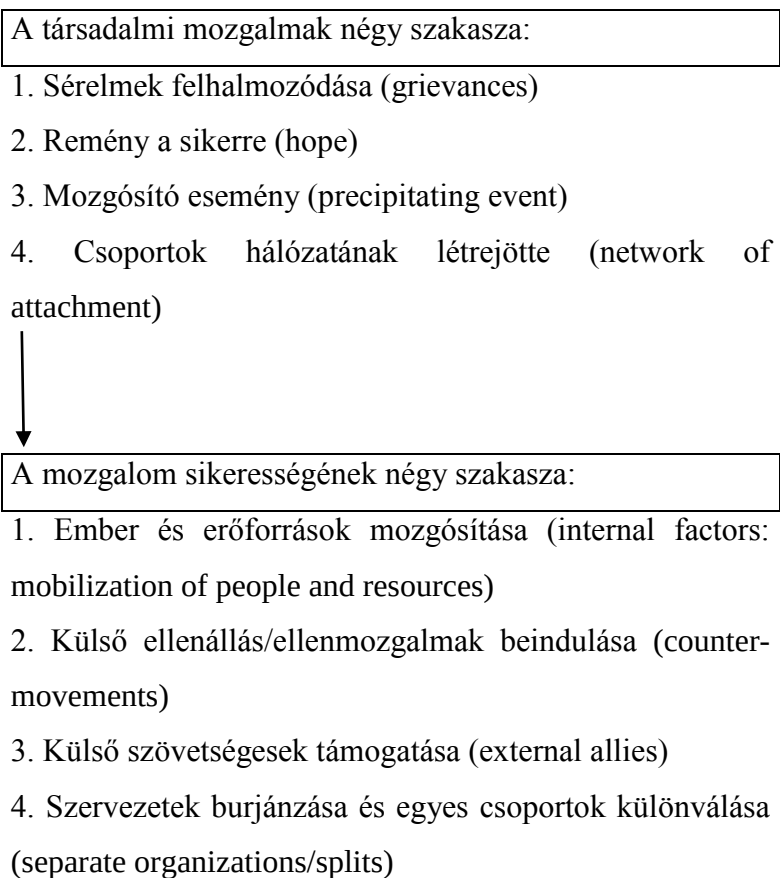
⁵³ Rodney Stark amerikai szociológus, PhD fokozatát 1971-ben szerezte a Berkeley Egyetemen. Fő kutatási területe a vallás, de publikált bűnözés, előítélet, illetve öngyilkosság témákban is.

⁵⁴ STARK, Rodney: Sociology. Wadsworth, Belmont, 1992.

Stark szerint a társadalmi mozgalmak létrejöttének kétféle oka lehet:

- Az első megközelítés a társadalmi sérelmekre helyezi a hangsúlyt, és azt mondja, hogy a társadalmi mozgalom a felhalmozódott sérelmekre adott kollektív válasz.
- A második elmélet szerint a fő szempont, hogy adott-e az a mennyiségű anyagi és emberi erőforrás, mely szükséges a társadalmi mozgalmak elindításához. Ez a nézőpont azt vallja, hogy minden társadalomban vannak sérelmek, de erőforrás hiányában ezek nem manifesztálódnak.

1.1. ábra: A társadalmi mozgalmak kifejlődésének feltételei és szakaszai

Forrás: Stark, 1992. Fordította: Béres, 2008. 40-41. old.

A fenti ábra első része alapján elmondható, hogy a sérelmek felhalmozódása a kiindulópontja egy társadalmi mozgalom elindulásának. A változásokat követelő csoportok akkor jönnek létre, ha a társadalom egy része elégedetlen az adott politikai és szociális helyzettel, így változásra szeretné bírni az államhatalmon lévőket. A második pontban feltüntetett remény azt jelképezi, hogy az adott mozgalom csak akkor szánja rá

magát a cselekvésre, ha úgy érzi, képes változtatni jelenlegi helyzetén, ellenkező esetben apátiába süllyed. Maga a mozgósító esemény általában súlyos igazságtalansággal jár együtt, amely arra ösztönzi a sérelmek áldozatait, hogy változtassanak a helyzetükön. A társadalmi mozgalmak kiteljesedését a csoportok hálózatos kialakulása teremti meg. Ezek a csoportok támogatást és kohéziót nyújtanak a mozgalom számára, és biztosítják a fennmaradását.

Az ábra második részében azok a faktorok szerepelnek, melyek szükségesek a társadalmi mozgalmak sikeréhez. Értelemszerűen egy mozgalom akkor tud sikereket elérni, ha elég anyagi és emberi erőforrással rendelkezik, tehát számos aktív résztvevőre van szükség. Emellett fontos a hatékony vezetés is, amely koordinálja a tevékenységet, és kidolgozza a stratégiát. A társadalmi mozgalmak mindig olyan környezetben jelentkeznek, ahol ellenpólusként kialakul egy külső ellenállás is, melynek tagjai nem érdekeltek az elérni kívánt változásban. Ez a folyamat hozzájárul a saját csoport iránti elköteleződéshez és a szövetségesek kereséséhez a külső ellenállással szemben. Az eddigiek mellett a társadalmi mozgalmak egyik fő alappillére a külső támogatás megléte, mely elengedhetetlen a sikerek eléréséhez. Az erőforrások folyamatos fenntartása nem lehetséges kellő háttértámogatás nélkül. A társadalmi mozgalmak sikerességét meghatározó utolsó szakasz a szervezetek elszaporodása és különválása, mely során különböző részérdekeket képviselő kisebb csoportok jelennek meg a társadalmi mozgalmon belül. E csoportok taktikai és módszertani értelemben egyre inkább különböznek az eredeti felállástól, azonban gyakran szövetségben maradnak azzal. A hatalom reakciójától függően ezek különböző befolyásra tehetnek szert, azonban megfelelő integrációs törekvések mellett nem válnak ellenséggé a létrejövő csoportok.⁵⁵

A fenti modell esetében fontos tisztázni, hogy alapvetően a társadalmi mozgalmak békés módon és békés célokkal jönnek létre, azonban a sérelmek burjánzása és a megoldások hiánya miatt gyakran radikalizálódás lép fel. Főként a demokratikus hagyományokkal rendelkező, stabil államhatalommal bíró országok vezetése képes rugalmasan és hatékonyan kezelni ezeket a mozgalmakat, így kijelenthető, hogy az instabil és gyenge vezetésű államokban könnyebben válnak ezek a csoportok

⁵⁵ A társadalmi mozgalmakról szóló ábráról ld. Stark, 1992.

erőszakossá. Béres szerint⁵⁶ a társadalmi mozgalmak radikális irányzatai eleinte csak időszakosan használnak agresszív eszközöket, azonban a későbbiekben ez mindennapossá válik.

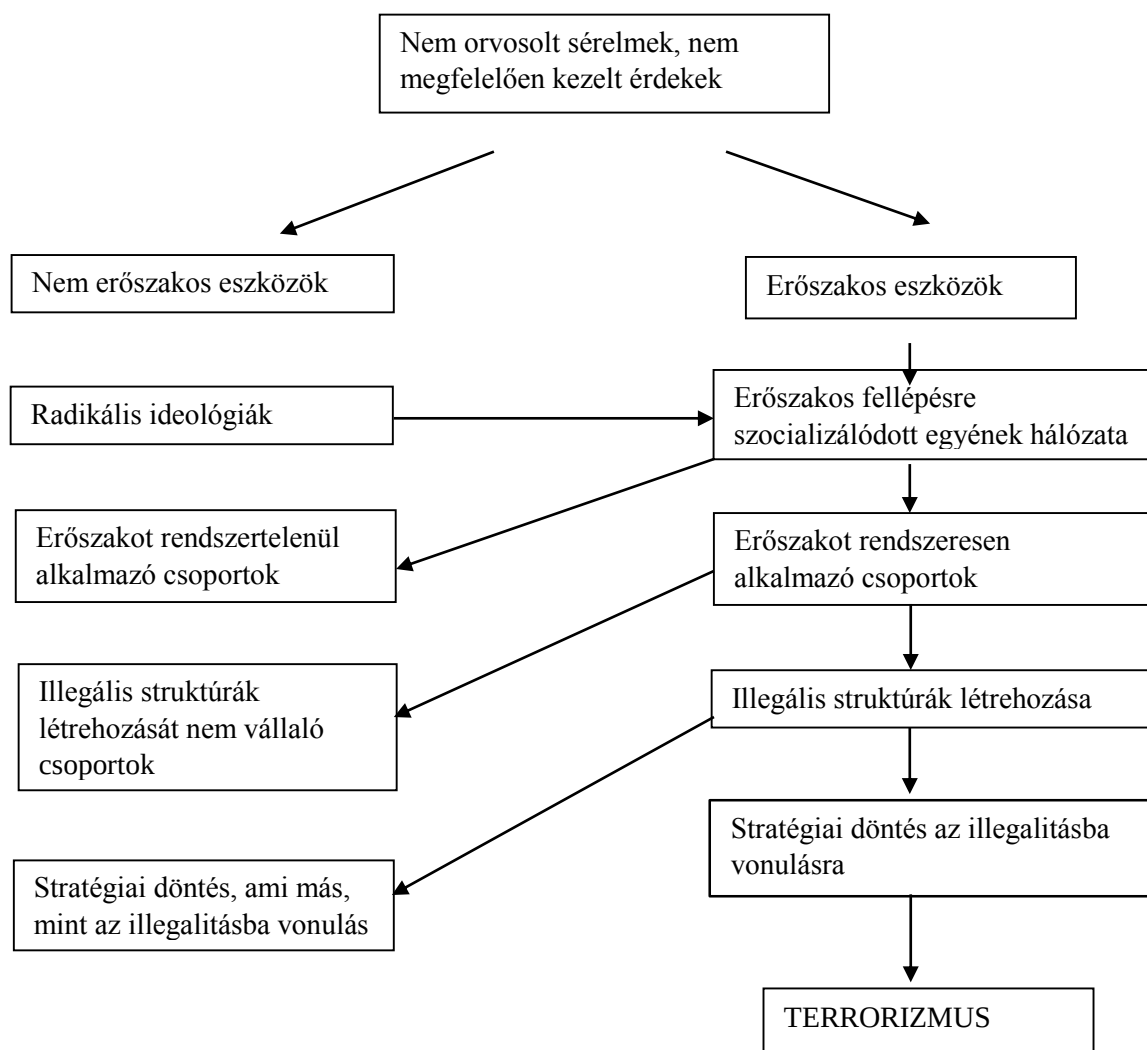
A Stark-féle modell mellett Donatella della Porta⁵⁷ modellje terjedt el a tudományos életben mint a társadalmi mozgalmakat magyarázó elmélet. A nevezett modell azt állítja⁵⁸, hogy a társadalmi mozgalmak kiteljesedését (ti. erőszakos vagy békés folytatását) az határozza meg, hogy az adott ország milyen politikai lehetőségekkel rendelkezik. Az elmélet lényegében egyetért a Stark-féle modellel, mivel azt mondja, hogy a stabil, rugalmas politikai vezetés képes kezelni a csoportok követeléseit és megvalósítani a célkitűzéseit, míg a gyenge államok ezt nem tudják biztosítani.

⁵⁶ Béres, 2008. 55. old.

⁵⁷ Donatella della Porta olasz szociológus, a politikai tudományok professzora. Fő kutatási területei közé tartozik a politikai erőszak, a korrupció és a társadalmi mozgalmak.

⁵⁸ DELLA PORTA D., DIANI M.: Social movements. An introduction. Second edition. Blackwell Publishing Ltd., 2006.

1.2. ábra: Donatella della Porta-féle társadalmi mozgalmak modell

Forrás: Béres, 2008. 55-56. old.

A fenti ábra szemléletesen mutatja be, hogy miként válik egy társadalmi mozgalom radikális csoporttá, illetve terrorszervezetté. A történelem során számos olyan szervezet alakult meg, amely akkor radikalizálódott, amikor az adott országban demokratikus folyamatok mentek végbe. Ennek oka, hogy – ahogy a starki modell is állítja – a sikeresség reménye és a gyülekezési jogok lehetőséget teremtettek a hatékony csoportépítésre.

Az FBI hétlépcsős gyűlöletmodellje⁵⁹ a fentiekkel ellentétben a szélsőséges csoportok működési szintjeit vázolja fel. A modell készítői szerint napjainkban a muszlim fenyegetés felülreprezentált, ettől függetlenül más politikai és ideológiai háttérű szélsőséges csoportok is jelentős nemzetbiztonsági kockázatot jelenthetnek. Az FBI által gyűlöletcsoportnak tartott szervezetek lényegében olyan tevékenységet folytatnak, mely egy adott állami, kormányzati szerv vagy etnikum ellen irányul. A következőkben ismertetett modell lényege, hogy ezeknek a gyűlöletcsoportnak a potenciális veszélyességi szintjét mutatja be.⁶⁰

A gyűlöletcsoport alapja egy olyan közös ellenségkép, melyet vallási, ideológiai, nemi, faji vagy egyéb megkülönböztetésre alkalmas alapon a csoport tagjai diszkriminálnak, szélsőséges esetben verbális és fizikai agresszióval élnek a külső egyénnel/csoporttal szemben. Az FBI által végzett vizsgálat szerint azok a fiatal, fehér férfiak hajlamosabbak radikális szervezethez csatlakozni, akik aluliskolázottak és diszfunkcionális családból származnak. A gyűlöletcsoportok kialakulása a kutatások szerint az alábbi hét szakaszban jellemezhető.⁶¹

1. lépcső: Első lépésként létrejön a csoport, melyet a közös gyűlölet köt össze. Az egyén számára a hozzá hasonlóktól érkező pozitív visszajelzések megerősítőként hatnak, csökkenti a bizonytalanságérzetét a gyűlöletével kapcsolatban.

2. lépcső: A második szakaszban történik a csoport önmegnevezése, ebben a fázisban alakulnak ki a speciális szokások, szimbólumok, melyek megkülönböztetik a tagokat más szerveződésektől. Ezek a jellegzetességek erősítik a csoporthoz tartozás érzését, továbbá lealacsonyítják a külső személyeket, a gyűlölet tárgyát.

3. lépcső: A csoporttagság megszilárdítását, az egyén saját magáról alkotott képének megerősítését szolgálja a gyűlölet tárgyának verbális megalázása. A rasszista szervezetekben a tagok diszkriminatív dalokat, irodalmi műveket terjesztenek, lehetőséget teremtenek a lenézett kisebbség meggyalázására, mely – habár ebben a fázisban még csak szóbeli – az agresszív késztetések miatt általában lassan fizikaivá válik.

⁵⁹ Az FBI modelljéről szóló leírás tartalmilag megegyezik a 2015-ben a Nemzetbiztonsági Szemlében megjelent a Sziájtó Livia (2015): Az európai szélsőséges szervezeteket érintő hírszerző tevékenység - a radikális csoportok jellemzői térségünkben, Nemzetbiztonsági Szemle, III. évf. (2015), 2. szám című cikkben foglaltakkal.

⁶⁰ SCHAFFER J. R., NAVARRO J. (2003): The Seven-Stage Hate model. *FBI Law Bulletin*, Vol. 72., No. 3., March 2003., 1-8. old.

A tanulmány elérhető magyarul is az Athéna Intézet Honlapján:

<http://www.athenaintezet.eu/hatter/olvas/7>

⁶¹ Schafer, Navarro, 2003.

4. lépcső: A negyedik lépcső annyiban tér el az előzőtől, hogy ebben a szakaszban a gyűlölködő csoport már nemcsak megalázza, hanem ki is gúnyolja az áldozatait. Ilyen tevékenység lehet az elutasított etnikum lakóterületének rongálása, rasszista graffitik rajzolása, nyílt sértegetés stb.

5. lépcső: A soron következő szakaszba jutott gyűlöletcsoportok már eljutottak arra a szintre, hogy fegyver nélkül támadják a célpontot, itt már az agresszió egyre erősebb, nehezen visszafordítható folyamat. A tagok magányos áldozatokat keresnek, akit csoportosan bántalmaznak. Az adott szervezet általában ilyenkor már a társadalom peremterületére szorul, a többség elutasítja a viselkedésüket.

6. lépcső: A hatodik szakaszban lévő csoportok már fegyveresen (pl. lőfegyver, törött üveg, szűrő eszköz stb.) is támadják a gyűlöletük tárgyát, az elkövetők mélységes személyes dühvel jellemezhetők. Itt fellép a tagoknál a dominancia igénye is, mivel a fizikai bántalmazással a másik feletti hatalmukat is kiélhetik.

7. lépcső: A gyűlöletcsoportok esetében a végső fázis a célpont elpusztítása. Ebben az esetben a kegyetlenkedések már afféle isteni hatalom érzésével is párosulnak, ahol a rasszista szervezet élet és halál urává válik.

A fenti modell hatékonysága abban rejlik, hogy egy adott szélsőséges csoport besorolása az adott szakaszokba elősegíti mind a szervezet identitásának megértését, mind a lehetséges preventív eljárás alkalmazását. A rendvédelmi szervek a modell segítségével fel tudják mérni, hogy történt-e bűncselekmény, továbbá, hogy mikor várható, hogy a tagok tényleges bűnelkövetővé válnak. Érdemes kiemelni, hogy a szélsőséges eszmék terjesztése nem feltétlenül függ össze a terrorista merényletek elkövetésével, tehát a radikalizálódási folyamat nem okoz egyértelműen agresszív végeredményt.⁶²

1.3. A szélsőséges csoportok kialakulását meghatározó pszichológiai jellemzők

A doktori értekezés tárgyát képező szélsőséges csoportok is a fenti folyamatok révén jönnek létre, azonban lényeges különbség, hogy minden esetben ideológiájuk fontos része egy veszélyt jelentő külső ágens megléte, mely fenyegetést jelent a tagok

⁶² SZABÓ CS.: A szélsőséges vallási csoportok térnyerésének kockázatai. Előadás „A BIZTONSÁG RENDÉSZETTUDOMÁNYI DIMENZIÓI – VÁLTOZÁSOK ÉS HATÁSOK” című nemzetközi tudományos konferencián. Pécs, 2012. június 28.

számára. A radikális eszméket követő szervezetek életében a sztereotípa, az előítélet, a diszkrimináció és az agresszió kiemelt fogalmak, mivel ezek teremtik meg az ellenséges ideológiai alapot.

A szociálpszichológiában mindig kiemelt szerepet kapott a fenti fogalmak kutatása. Az évek során több nézőpont is kialakult az előítéletességgel kapcsolatban; egyes feltevések szerint az előítéletes gondolkodás patológikus, tehát destruktív személyiségfejlődés eredménye, míg más szemszögből nézve a kategorizáció egy fajtája, mely így a normatív megismerési folyamatok része.⁶³

Az előítéletek megjelenésével kapcsolatban több pszichológiai magyarázat is született⁶⁴:

Az egyik ilyen elmélet szerint a család által követett szigorú nevelési elvek vezetnek olyan szintű frusztrációhoz, mely agresszív érzéseket generál más csoportok iránt. Ebben az esetben a szülők annyira ragaszkodnak a jelenlegi társadalmi státuszukhoz, hogy következetesen büntetnek minden olyan viselkedést, melyet az alacsonyabb társadalmi csoportoknak tulajdonítanak. A gyermekben emiatt magas szintű belső kontrollt alakítanak ki, ezzel elnyomva az ösztönkésztetéseket, mely a későbbiekben frusztrációt eredményez. Az így kialakuló agresszió mindig a lenézett társadalmi csoport felé irányul.⁶⁵

A jobboldali tekintélyelvűség elmélete⁶⁶ ezzel szemben azt mondja, hogy a szélsőséges eszmék iránt fogékony személyek szorongók, és emiatt a külvilág fenyegetést jelent számukra. Saját csoportjuk kritika nélküli felértékelésében találják meg a megoldást a szorongásukra, ezért nem rettennek el a külső csoport elleni agressziótól sem, mivel a saját normáikat tartják az egyetlen elfogadható mércének.

⁶³ KOVÁCS M. (2010): Az előítéletek okai és mérséklésük lehetőségei: a szociálpszichológiai nézőpont. *Alkalmazott pszichológia, XII. évf., 1-2. szám (2010), 7-27. old.*

⁶⁴ Az előítéletességgel kapcsolatban az 1950-es években több nagy hatású tudományos munka is készült. Allport Az előítélet című könyve az előítéletek létrejöttét vizsgálja a csoportközi viszonyok tükrében, míg Adorno nevéhez köthető a tekintélyelvű személyiség elmélete. Ld. Allport, 1977, illetve Adorno és mtsi, 1950.

⁶⁵ Id. ALLPORT, G. W.: Az előítélet. Fordította: Csepeli György. Gondolat, Budapest, 1977.

⁶⁶ ADORNO, T. W., FRENKEL-BRUNSWIK, E., LEVINSON, D. J., & SANFORD, R. N.: The Authoritarian personality. New York, Harper, 1950.

A szociális dominancia orientáció elmélete⁶⁷ azt állítja, hogy az előítéletesség alapja az egyének és csoportok közötti egyenlőség elutasítása. Az ilyen közösségek nem követik a demokratikus elveket, különböző ideológiai megfontolásból hatalmat akarnak gyakorolni más csoportok felett.

Az előítéletek alapját azok a fizikai, lelki, kulturális, történelmi vagy egyéb különbözőségek adják, melyek kiemelése valamilyen szempontból előnyös az előítéletes csoport számára. Gyakran azok a természetes eltérések – mint a bőrszín, a nem – válnak társadalmi kategóriává, melyek objektíven léteznek, így azok jelentőségét meghaladja a hozzájuk társított jelentés.⁶⁸ Az így létrehozott kategóriák különböző kognitív folyamatok eredményei. Az egyén az észlelési és az emlékezési működése révén egymáshoz közel álló vagy hasonlító személyeket hajlamos közös csoportba sorolni csupán fizikai jellemzők alapján. Fontos kiemelni, hogy az előítélet és a kategorizálás önmagában még nem jelent diszkriminációt, ehhez másfajta lélektani történések is szükségesek.

Kovács Mónika 2010-es cikkében megemlíti az előítéletes személyiség elméletét is⁶⁹, mely szerint az egyén életében az előítéleteknek különböző funkciói lehetnek:

Az instrumentális előítéleteket a külvilágból érkező jutalmak és büntetések határozzák meg, így ezek könnyen megváltoztathatók. Az énvédő funkcióval rendelkező előítélet ezzel szemben nehezen leküzdhető, mivel feladata az egyéni tudattalan konfliktusok kezelése és elhárítása. Az érték kifejező előítéletek a személyes normák kifejezését szolgálják, továbbá meghatározzák a csoporthoz tartozást és az identitást is. Az ismereti előítéletek a fentiekkel ellentétben az egyén háttértudását reprezentálják. Az előítélet mértéke alapján beszélhetünk nyílt és zárt gondolkodású személyekről; az előbbi típusba tartozó egyének kritikusan viszonyulnak a saját csoportjuk normáihoz, a tényeket igazságtartalmuk alapján mérlegelik, míg a zárt gondolkodású személyek bizalmatlanok az őket körülvevő környezettel szemben, és kritika nélkül elfogadják a saját csoportjuk ideológiáját.⁷⁰

⁶⁷ PRATTO F., SIDANIUS J., STALLWORTH L. W., MALLE B. F. (1994): Social dominance orientation: A personality variabel predicting social and political attitudes. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1994, Vol. 67., Nr. 4., 741-763. old.

⁶⁸ Kovács, 2010.

⁶⁹ Kovács, 2010, 12. old.

⁷⁰ KATZ D. (1960/1979): Az attitűdök tanulmányozásának funkcionális megközelítése. In: Halász, L., Hunyady, Gy., Marton, L. M.: Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései. Akadémia Kiadó, Budapest, 105–122. old.

Az eddigiek alapján elmondható, hogy az előítéletek miatt alakul ki a csoportközi versengés, mely a szélsőséges cselekmények egyik fő kiindulópontja. Az előítéletek fenntartják a saját csoport dominanciáját, továbbá az előítélettel rendelkező közösségek a világot fenyegetőnek élik meg, így könnyebben fejtenek ki agressziót a külső ágensekkel szemben.⁷¹

Fiske szerint⁷² az előítélet, a sztereotipizálás és a diszkrimináció is a megismerési folyamatokhoz köthető kategórialapú válaszok egy-egy típusa. A három fogalom meghatározásában közös, hogy az egyének a percepciók torzítás során használják ezeket a válaszokat, mivel a külső csoport tagjait minden esetben egymással felcserélhetőnek bélyegzik:

Az előítélet során az egy személyre adott érzelmi reakciót az fogja meghatározni, hogy a személy csoportjával milyen érzelmi viszony áll fent. Ez lehet pozitív és negatív is, a jelen kutatás szempontjából az utóbbi a releváns. A sztereotipizálás ezzel szemben már nemcsak affektív aspektusokat takar, hanem magában hordozza az egyén elvárásait és asszociációit is. A sztereotípiák lényegében egy adott csoport tulajdonságairól szóló berögzült elképzelés, melynek lényege, hogy a sztereotipizált személytől minden esetben olyan viselkedést várunk el, mint amilyent a csoportjától. A diszkrimináció pedig az a viselkedéses válasz, melyet az előítéletek és a sztereotípiák hoznak létre. A szélsőséges csoportok esetében ez a viselkedés a külső csoport elutasításától a kirekesztésen át a teljes megsemmisítésig vezethet.

A fentiekből kiderül, hogy alapvetően az előítéletek és a sztereotípiák a megismerést szolgálják azáltal, hogy az így létrehozott társas kategóriák segítik a világ felfedezését, a kezelhetetlen mennyiségű, külső környezetből jövő információk feldolgozását. Azonban ezen felül szolgálhatják a kontrollt és az énfelnagyítást is. Az emberek egy része hajlamos veszélyesnek tekinteni a számára ismeretlen tényezőket – ld. külső csoport tagjait –, és az emiatt érzett szorongás váltja ki nála a kategóriaalapú választ. Ebben az esetben a vélt vagy valós fenyegetés feletti kontrollt szolgálja az előítéletesség, szélsőséges esetben a kirekesztés. Az énfelnagyítást több kutató is összekapcsolja a halandóság okozta feszültséggel. Ez annyit jelent, hogy egyes emberek számára azért válnak vonzóvá a felsőbbrendűséget, örök értékeket hirdető csoportok,

⁷¹ Kovács, 2010.

⁷² Fiske, 2006.

mert azok által olyan kulturális világképet alakíthat ki az egyén, mely túlmutat a saját korlátain.⁷³

1.3.1. Az agresszió megjelenése a szélsőséges csoportok működésében⁷⁴

A saját csoport felértékelése és a külső csoport hátrányos megkülönböztetése rasszizmus, antiszemitizmus, és szélsőséges esetben verbális és fizikai agresszióhoz vezet. Az itt tárgyalt radikális szervezetek mind alkalmaznak valamilyen szintű agressziót az általuk diszkriminált csoporttal szemben.

A pszichológiai tudomány számára az agresszió kiemelt kutatási terület, mivel komoly társadalmi következményei vannak. A pszichoanalitikus elmélet szerint az emberi tevékenységet elsősorban a szexuális ösztönök határozzák meg, és akkor keletkezik agresszió, amikor ezek miatt az egyén frusztrációt él át. A frusztráció-agresszió hipotézis néven elhíresült ideológia szerint az agresszió lényegében készletelés, mivel az egyén ösztöntörekvéseit akadályozó tárgy frusztrációt szül, és így az egyén kénytelen agresszív választ adni annak elhárítására.

Az etológiai kutatások némileg alátámasztják ezt az elméletet, mivel kimutatható más emlősfajoknál is az agresszió jelenléte, így feltételezhető, hogy annak biológiai alapjai is vannak. Az agresszióval kapcsolatos állatkísérletek eredményei azt bizonyítják, hogy vélhetően vannak olyan idegi mechanizmusok, melyek agresszív viselkedést eredményeznek, azonban ezen felül a tapasztalat és a szociális környezet is meghatározza az erőszakos viselkedést.

A szociális tanuláselmélet a viselkedésre úgy tekint, mint amely a környezeti hatások által determinált, ebben az értelemben az agresszió a környezeti válaszoktól függ. Az elmélet szerint az egyén mentálisan leképezi az átélt szituációkat, és az azokra adott választ a várható következmények, a szükségletek szerint alakítja. Eszerint az agresszió annál gyakrabban fog megjelenni az egyéni viselkedésben, minél többször kapott megerősítést vagy jutalmat erőszakos magatartás esetén.

A fenti három elmélet szöges ellentétben áll egymással, mivel első kettő csak biológiai, míg a harmadik csak a szociális faktorokat veszi figyelembe. Az agresszió megjelenésében azonban szerepet játszanak társadalmi tényezők is. A szegénység, a

⁷³ Fiske, 2006. 520. old.

⁷⁴ Az agresszióról szóló fejezet az ATKINSON, HILGARD: Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. 441-447. old. című könyve alapján készült.

kirekesztés, a túlsúlyoltság olyan frusztrációt eredményezhet, mely az arra hajlamos egyénnél agresszív viselkedést szül.

Ebben az értelemben a szélsőséges csoportokat úgy lehetne jellemezni, mint olyan egyének összessége, akik rendelkeznek belső vagy más néven ösztönös agresszív késztetésekkel, melyek csak adott társadalmi körülmények között (ld. külső támadások, rendőri intézkedések, vélt vagy valós fenyegetések) manifesztálódnak.

1.4. Szélsőséges ideológiát valló csoportok

A csoportdinamikai jellemzők és a szélsőséges csoportok működését meghatározó pszichológiai fogalmak bemutatása után a következőkben felvázolom a radikális ideológiák típusait, és azokat a politikai, társadalmi és gazdasági tényezőket, melyekben ezek széles körben elterjedhetnek.

A szélsőséges ideológiák, az őket hirdető mozgalmak és csoportok jelenléte elkerülhetetlen, így Európában is rendszeresen megjelennek ezek a szervezetek politikai és társadalmi szinten is.⁷⁵ A szélsőséges társadalmi mozgalmak célja egy adott politikai változás elérése, felgyorsítása vagy éppen leállítása, eszközei pedig lehetnek békések és erőszakosak is.⁷⁶ A szélsőséges csoportok rendszeresen tartanak zártkörű rendezvényeket és nyilvános demonstrációkat is, melyek a népszerűsítést szolgálják. A mai szervezetek már hatékonyan használják az internetes portálokat is propaganda célokra, az ezek elleni küzdelem nehéz feladat a hatóságok számára, mivel a honlapok gyakran más országok szerverein működnek.

Szternák szerint⁷⁷ „*az extrémizmus alatt olyan szélsőséges, a megszokottól eltérő, vallási, politikai vagy egyéb ideológiai nézeteket hirdető csoportosulások tevékenységét kell érteni, amelyek létükkel, tevékenységükkel még önmagukban nem valósítanak meg bűncselekményt, de tevékenységük magában hordozza annak kialakulásának veszélyét.*”⁷⁸

A demokratikusan működő országokban a szélsőséges csoportok a társadalom egészére veszélyesek, ezért fontos idejében azonosítani azokat a belpolitikai, vallási

⁷⁵ SZTERNÁK Gy.: Szélsőséges cselekmények veszélyei. „A biztonság rendészettudományi dimenziói – változások és hatások” című nemzetközi tudományos konferencia. Pécs, 2012. június 28.

⁷⁶ Szternák, 2012.

⁷⁷ Szternák, 2012.

⁷⁸ A szélsőséges csoportokat éppen az különbözteti meg a terrrorszervezetektől, hogy ritkán követnek el erőszakos bűncselekményeket, merényleteket.

vagy szociális válsághelyzeteket, melyek elősegítik a fenti csoportok terjeszkedését, továbbá azokat a társadalmi rétegeket, melyek fogékonyak a radikális eszmékre.

1.4.1. A szélsőséges csoportok kialakulásában szerepet játszó politikai, gazdasági és társadalmi tényezők⁷⁹

Az előző fejezet alapján kijelenthető, hogy a szélsőséges csoportok létrejöttében számos társadalmi és politikai tényező is szerepet játszik, így ezek bemutatása is külön fejezetet igényel. A napjainkban teret nyerő radikális ideológiák kialakulásában a hidegháború vége és a bipoláris világrend felbomlása fontos szerepet játszott. A '90-es évek elején felerősödtek olyan, korábban elszigetelten jelentkező problémák mint a regionális konfliktusok, a széteső államok és a különböző vallási, politikai vagy etnikai szélsőséges csoportok, a terrorizmus megjelenése. A radikális szervezetek a fennálló problémák hatására eredményesen tudták megszólítani az elmaradottabb térségből jövő, a társadalom peremterületén élő személyeket. E csoportok ma jelentős fenyegetést jelentenek az adott ország társadalmi berendezkedésére, a közbiztonságra és a politikai hatalomra is. A 2008-2009-es gazdasági világválság és az azt követő politikai krízisek is elősegítették a szélsőséges irányzatok elterjedését, mivel ezeknek az ideológiáknak a képviselői pozitív jövőképet nyújtanak a kilátástalan helyzetbe került egyének számára. A radikális ideológiát vagy vallást követő csoportok térnyerése gyakran összefüggésbe hozható a terrorista tevékenység megjelenésével, így a 21. században új típusú biztonsági kihívásként jelentkeznek az ellenük folyó harc.

A radikális csoportok megjelenése magával hozta a nemzetbiztonsági és rendvédelmi szervek feladatainak átalakulását is. A hírszerző tevékenységnek reflektálnia kell azokra a politikai, társadalmi és gazdasági összefüggésekre is, melyek szerepet játszanak a szélsőséges mozgalmak létrejöttében. E szervek célja, hogy felderítsék az adott csoport működését, felépítését, kapcsolatait, társadalmi hatását és az általa közvetített fenyegetés mértékét is. Ehhez szükséges megismerni a szervezetek környezeti jellemzőit és a működésüket biztosító politikai, társadalmi és gazdasági hátteret.

⁷⁹ A jelen fejezet tartalmilag megegyezik a 2015-ben a Nemzetbiztonsági Szemlében megjelent a SZIJÁRTÓ L. (2015): Az európai szélsőséges szervezeteket érintő hírszerző tevékenység - a radikális csoportok jellemzői térségünkben, Nemzetbiztonsági Szemle, III. évf. (2015), 2. szám című cikkel.

Az extrémista csoportok ereje abban rejlik, hogy az adott társadalomban megjelenő valós vagy vélt fenyegetésre adnak megoldási javaslatokat. Ezek a mozgalmak azt állítják, hogy egyes csoportok veszélyben vannak, és ők önként vállalják ennek elhárítását, illetve legitimálják a diszkriminációt bizonyos külső szereplőkkel szemben, akiktől védeni kell a társadalom többi tagját. A radikális ideológiák tehát az erőszakot elfogadhatóvá teszik, hiszen az végső soron a védelmet szolgálja. Ennek megfelelően minél nagyobb a bizonytalanság és a szociális félelem egy adott országban, annál könnyebben tudja megszólítani az embereket egy extrémista szervezet.⁸⁰

Egy 2014-es angol nyelvű tanulmány⁸¹ a szélsőséges szervezetek motivációs és viselkedési hátterét vizsgálja, illetve általános megállapításokat is tesz e szervezetek pszichodinamikai jellemzőit illetően. A szerzők szerint a radikális mozgalmak működését számos külső környezeti hatás befolyásolja, úgy, mint a globális szocioökonómiai, geopolitikai körülmények, a hadi képességek, az ökológiai környezet vagy éppen az információáramlás lehetőségei az adott térségben. Ezeken felül az állami berendezkedés, a politikai, gazdasági helyzet is meghatározza a radikalizálódási folyamatokat, a széteső, gyenge vezetésű országokban könnyebben terjednek el a szélsőséges mozgalmak.

A fenti szervezetek általában eredményesen szólítják meg a társadalmilag, gazdaságilag vagy politikailag kirekesztett egyéneket, a kiábrándult közönséget. A vezetők hamis valahova tartozással és önbecsüléssel ruházzák fel a csalódott embereket, pozitív jövőképet vázolnak fel számukra. Az elesett személyek felkarolása olyan elköteleződést alakít ki, amellyel az egyén könnyebben követ el bűncselekményeket. Általánosságban az ilyen egyházi, vallási szervezetek olyan térségekben tesznek szert nagy befolyásra, ahol háborúk, fegyveres konfliktusok, éhínség, szegénység és ezekkel párhuzamosan gyenge demokratikus hagyományok tapasztalhatók. A fejlett, nyugati államokban a radikális szervezetek kevesebb hatalommal bírnak, mivel ott az erős politikai vezetés, az egyéni szabadság és az általános jóllét meglehetősen gátolja a személyes befolyásolhatóságot.⁸²

⁸⁰ MIREANU M. (2012): Belföldi extrémizmus - A biztonság és erőszak politikai elemzése. Háttérelmzés Sorozat Tanulmány, Athéna Intézet, Open Society Foundations, 2012. június.

⁸¹ BERNARD M. L., BIER A. B. (2014): Analytical capability to better understand and anticipate extremist shifts within populations in failing states. 5th International Conference on Applied Human Factors and Ergonomics AHFE, Kraków, Poland, 2014.

⁸² A bekezdés szakirodalmi háttere: SZABÓ CS.: A szélsőséges vallási csoportok térnyerésének kockázatai. Előadás „A BIZTONSÁG RENDÉSZETTUDOMÁNYI DIMENZIÓI – VÁLTOZÁSOK ÉS HATÁSOK” című nemzetközi tudományos konferencián. Pécs, 2012. június 28.

A vallási közösségek alapvetően lélektani ráhatással vagy fizikai erőszakkal különítik el a tagokat a többségi társadalomtól, és idővel destruktív cselekedetekre ösztönzik őket. Az Európai Unióban kevésbé markánsan jelennek meg ezek a csoportok, azonban az iszlám indíttatású szélsőséges szervezetek terjeszkedése mindenképpen biztonsági kockázatot jelent.⁸³

Az ENSZ fejlesztési programja (UNDP – United Nations Development Programme) által végzett 2017-es afrikai kutatás⁸⁴ kimutatta, hogy a jogállamiság hiánya, a depriváció és a kétségbeesés jelenléte összefügg az extrém ideológiákkal, melyek a fennálló status quo megváltoztatását ígérik. A tanulmányban leírtak szerint a radikális csoportokhoz való csatlakozást preventív programokkal lehet megakadályozni, melyeknek általánosan az alábbi területeken kell változást elérni: a családi körülmények, a szocializáció és az oktatás területén, a vallási ideológiák és vezetők támogatásán, a környezeti és gazdasági lehetőségek bővítésén és az állami biztonságérzet növelésén keresztül. Ez azt sugallja, hogy a radikalizálódás szempontjából veszélyeztetett térségek és személyek életében politikai, társadalmi és egyéni változások is szükségesek az extrém ideológiák visszaszorítása céljából. Az itt idézett tanulmányban a kutatók interjúkat készítettek olyan személyekkel, akik életük egy szakaszában csatlakoztak valamilyen erőszakszervezethez. Az eredmények azt sugallják, hogy a Korán tanai kevésbé határozzák meg a terrorcsoportokhoz való csatlakozást, sokkal inkább az állami erőszak alkalmazása és a helyes vallásos nevelés hiánya.⁸⁵ Az interjúban résztvevők többségét a kilátástalanságból való kiszabadulás reménye és az izgalom hajtotta a radikalizálódás felé. Az afrikai államok által alkalmazott antiterrorista műveletek, a rendőri szervekkel szembeni bizalmatlanság és a szegényes demokratikus hagyományok növelik a szélsőséges csoportok befolyását a vizsgálat szerint.

⁸³ SZABÓ, 2012.

⁸⁴ Journey to Extremism in Africa: Drivers, incentives and the tipping point for recruitment. United Nations Development Programme, UNDP. 2017, New York, USA.

⁸⁵ A kutatásban résztvevő személyeknek több mint a fele vallási okokból csatlakozott valamilyen terrorszervezethez, ezzel szemben többségük sohasem olvasta a Koránt, illetve nem tanulmányozta a vallási téziseket.

1.4.2. Az Európában működő szélsőséges csoportok általános jellemzői a TE-SAT jelentések tükrében⁸⁶

Habár a fentiek alapján azt feltételezhetjük, hogy Európában kevésbé van jelen a radikalizálódás, a 2008-as világválság vagy éppen a jelenleg is komoly problémát jelentő menekültválság miatt felerősödtek a szélsőséges ideológiák kontinensünkön. Az Európai Unió gondozásában évente megjelenő TE-SAT (Terrorism Situation and Trend Report) jelentések célja, hogy nyomon követhetővé váljanak azok a terrorszervezetek és szélsőséges mozgalmak, melyek potenciális fenyegetést jelentenek.⁸⁷ Ezek a dokumentumok nyilvánosan elérhetők az interneten, és általuk teljes képet kaphatunk az elmúlt évek európai terrorfenyegetettségéről.

A TE-SAT iratok szerint az alábbi – eltérő ideológiájú – csoportok jelentenek veszélyt Európában:⁸⁸

Jelenleg a közvéleményben a legnagyobb fenyegetést a muszlim gyökerű terrorizmus jelenti, mely az utóbbi évtizedekben jelent meg Európában, főként Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban és Hollandiában. 2006-ban a radikális iszlamisták többsége észak-afrikai származású volt, nagy részük már második vagy harmadik generációs bevándorló.⁸⁹

A muszlim szervezetek mellett megjelennek az etnonacionalista és széparatista terrorista csoportok is, melyek jellemzője, hogy a tagok egy adott etnikai kisebbség képviselői ellen követnek el merényleteket, hogy autonómiát szerezzenek egy történelmileg jelentőséggel bíró területen. Az elmúlt években a trendek szerint nagyrészt a baszk régióban és Korzikán történtek széparatista terrorcselekmények, illetve a kurdok tevékenysége jelentős még Törökország területén. Ezek a szervezetek nem feltétlenül kormányzati célpontokat támadnak, továbbá céljuk nem a halálos áldozatok magas száma, hanem pusztán a nyomásgyakorlás, mely természetesen többször jár együtt emberéletek kioltásával is.

⁸⁶ A TE-SAT jelentések bemutatása korábban már megjelent a 2015-ben a Nemzetbiztonsági Szemlében megjelent a Szijártó Livia (2015): Az európai szélsőséges szervezeteket érintő hírszerző tevékenység - a radikális csoportok jellemzői térségünkben, Nemzetbiztonsági Szemle, III. évf. (2015), 2. szám című cikkben.

⁸⁷ TE-SAT, Terrorism Situation and Trend Report, European Police Office, 2007-2014. A jelentések letölthetők innen: https://www.europol.europa.eu/latest_publications/37

⁸⁸ TE-SAT, 2008.

⁸⁹ TE-SAT, 2007.

A TE-SAT jelentésekben szerepelnek baloldali és anarchista terrorista csoportok is, melyek főként Görögországban, Olaszországban, Spanyolországban és Németországban rendelkeznek bázissal, a tagok kis intenzitású támadásokat követnek el üzleti és kormányzati célpontok ellen.

A jelentésekben szereplő adatok szerint Európában a szélsőjobboldali terrorizmus kevésbé van jelen, inkább a nacionalista mozgalmak váltak meghatározóvá a térségben. Az európai szélsőjobboldali szervezetek nagy része az 1970-80-as években alakult, mely csoportok újfasiszta vagy neonáci ideológiát követve hajtottak végre terrortámadásokat. Ezek a szervezetek a kezdeti időkben rendszeresen támadtak civil célpontokat, azonban az utóbbi években tevékenységük korlátozottá vált. Az ideológiai hátteret megnézve megállapítható, hogy Európában nemcsak a hagyományos, faji alapú – főként antiszemita – gondolkodásmód terjedt el, hanem megjelentek a muszlim bevándorlókat, az iszlámot, a multikulturalizmust elutasító szélsőjobboldali csoportok is. A tagok szemében a muzulmánok fenyegetést jelentenek az európai eszmékre, a nemzeti szokásokra, értékekre; e szervezetek főként azokban a nyugati országokban ütötték fel a fejüket, ahol komoly belpolitikai problémát jelent a bevándorlók jelenléte. A kelet-európai államokban továbbá is a zsidó- és romaellenesség a markáns ideológia a radikális csoportokban.⁹⁰ Anders Breivik 2011-es terrortámadása és a Németországban leleplezett neonáci halálbrigád által elkövetett gyilkosságok rávilágítanak arra, hogy a szélsőjobboldali terrorizmus nem szűnt meg Európában, csak marginalizált formában jelentkezik.⁹¹

Hazánkban többek között az Athéna Intézet⁹² vizsgálja a szélsőséges csoportok működését: 2013-as jelentésében⁹³ a magyarországi radikális szervezetek nyilvános tevékenységeiről osztott meg információkat. Az intézet munkatársai folyamatosan nyomon követték a Magyarországon jelenlévő szélsőséges mozgalmakat, a hozzájuk köthető nyílt adatokat, a közöttük lévő esetleges kapcsolatokat, és megállapították, hogy többször tartanak közös rendezvényeket a hasonló gondolkodású csoportok. Itthon főként a szélsőjobboldali ideológia terjedt el, a legtöbb mozgalom ehhez kötődik, és a

⁹⁰ A szélsőjobboldali csoportokról ld. részletesen: RÉPÁSI K. (2012): Újjáéled-e az európai szélsőjobboldali terrorizmus? Biztonságpolitikai Szakkollégium Egyesülete, 2012. Megjelent 2012. december 18-án a biztonsagpolitika.hu-n.

⁹¹ Répási, 2012.

⁹² Az Athéna Intézet célja a radikális szervezetek és ideológiák visszaszorítása Európában. Ennek érdekében független és objektív vizsgálatokat folytat az extrém csoportok működését illetően. Az elemzések, kutatások nyilvánosan elérhetők a szervezet honlapján: <http://www.athenaintezet.eu/index/>

⁹³ FOMINA V. (2012): Mapping the network of Hungarian extremist groups. An in-depth analysis sequence paper. Athena Institute, Open Society Foundations, December 2013.

kuruc.info nevű weboldal jelenik meg fő összekötő kapocsként és propagandafelületként. A tagok gyakran hangoztatnak antiszemita, rasszista kijelentéseket, nemzeti érzelmű rendezvényeket szerveznek és nacionalista hagyományok szerint élnek, öltözködnek. A kisebbségek iránt érzett gyűlöletük verbális szinten korlátozódik, esetleg tüntetésekkel, tiltakozó akciókkal hívják fel magukra a figyelmet. Magyarországon általánosságban elmondható, hogy a szélsőséges elemek egyelőre nem jelentenek valós veszélyt a társadalomra nézve.

Habár számos szélsőséges ideológia jelenik meg Európában, az érdeklődés középpontjában ma főként az iszlám fundamentalista szervezetek és a neonáci, radikális jobboldali csoportok állnak. Az előbbieket célja a nyugati világ lerombolása és a hitetlenek elpusztítása, míg az utóbbi közösségek középpontjában az etnikai kisebbségek elleni gyűlölet áll. A következőkben külön fejezetekben mutatom be a szélsőjobboldali, az iszlám és a szélsőbaloldali csoportok/terrorista szervezetek általános jellemzőit.

1.5. A terrorista csoportok megjelenése Európában⁹⁴

A terrorizmus megjelenése egyidős az emberiséggel, feljegyzések szerint már a római korban léteztek olyan zsidó terrorista csoportok, melyek célja a helyi római fenntartóság elleni harc volt. A tagok rendszeresen követtek el merényleteket római célpontok ellen.

A középkorban főként a keresztes háborúk idején beszélhetünk terrortámadásokról, melyek célpontjai muszlim vallási vezetők voltak, majd a XIX. században megjelentek azok a nacionalista csoportok, melyek az ellenségesnek tekintett helyi kormányzati szerveket támadták, főként Írországból, Spanyolországból és Oroszországból.

A 20. században pedig már széles körben elterjedtek a terrorszervezetek, többségében a Közel-Keleten. A múlt században rendszeresen fellángoló arab-izraeli konfliktus során mindkét oldalról rendszeressé váltak a terrorakciók és különböző merényletek. Az ebben az időben megalakuló palesztin terrorcsoportok rendszeresen

⁹⁴ A fejezet forrása: RESPERGER I. (2010): Az aszimmetrikus hadviselés és a terrorizmus jellemzői. *Hadtudomány*, 2010/4. 68-77. old.

támadták az izraeli és amerikai érdekeltségű célpontokat, továbbá repülőgéprablásokkal és túszejtésekkel gyengítették ellenfelüket.⁹⁵

1972-ben a müncheni olimpián a Fekete Szeptember nevű palesztin csoport merényletben megölte az izraeli csapat kilenc sportolóját, az esemény pedig felhívta a figyelmet arra, hogy a terrorizmus nemcsak regionális probléma, hanem a világ bármely pontján potenciális veszélyt jelent. Ma már számtalan – főként muszlim – terrorszervezet működik Európában és Amerikában is, melyek hatékonyan tudnak támadást intézni a demokratikus intézmények ellen. A 2001-es amerikai merényletek⁹⁶ megmutatták, hogy olyan biztonsági fenyegetéssel állunk szemben, mely új típusú nemzetbiztonsági feladatok elé állította a nyugati országokat.

A terrorizmus egyik definíciója szerint „*a terroristák által politikai célok elérése érdekében, általában a polgári lakosság ellen, erőszakos eszközökkel folytatott tevékenysége, abból a célból, hogy akaratukat az ellenfélre kényszerítsék.*”⁹⁷

A terrorizmus fő jellemzői:

- a politikai vagy vallási, ideológiai indíttatás,
- az erőszak alkalmazása,
- a félelemkeltés
- a fennálló kormány és a civilek elrettentése.⁹⁸

Az új típusú terrorizmust a hidegháború utáni belpolitikai, etnikai konfliktusai hívták életre, mely erősödő nacionalista eszméssel párosult a fejlődő országokban.⁹⁹ Az iszlám vallás radikális értelmezése és a muszlim típusú terrorizmus elterjedése miatt ma főként Közel-Keleten, Észak-Afrikában és az európai diaszpórákban beszélhetünk terrorveszélyről. Ezen csoportok fő célpontjaivá a szabad világ jelképei, az Egyesült

⁹⁵ A terrorizmus történetéről ld. BODA J. (2007): A terrorizmus rövid története és az ellene való fellépés lehetőségei. *Rendvédelem-történeti füzetek*, XIII. évf., 16. sz., 46-51. old.

⁹⁶ 2001. szeptember 11-én az al-Kaida nevű terrorszervezet támadást intézett az Amerikai Egyesült Államok ellen. A merénylet során eltérített négy repülőgép közül kettő a World Trade Center ikertornyaiba csapódott, egy a Pentagon épületébe, a negyedik pedig lezuhant, mielőtt a Fehér Házba csapódhatott volna. Az összehangolt támadásban közel 3000 ember vesztette életét.

⁹⁷ RESPERGER I. (2016): A biztonsági környezet, az aszimmetrikus hadviselés és a terrorizmus jellemzői. *Hadtudományi Szemle*, 2016., IX. évf., 3. szám, 115-181. old., 142. old.

⁹⁸ Resperger, 2016.

⁹⁹ Resperger, 2016.

Államok és szövetségesei váltak, ezáltal rendszeresen terveznek merényletet a nyugati katonai és politikai érdekeltségek, a diplomáciai kirendeltségek és a lakosság ellen.

Bolgár és munkatársai megfogalmazásában¹⁰⁰ a terrorizmus mai stratégiájában megjelenik „a tudatos hatáselemzés, a politikai és más jellegű döntések befolyásolási lehetőségének vizsgálata, a kiemelkedő események terrorcselekménnyel történő megzavarása, megakadályozása. Hosszú távon a cél a szervezet politikai követelésének teljesülése, a jogi elismertség a társadalom és a nemzetközi közvélemény részéről. A stratégia része az említett célkitűzések sikeres végrehajtásához szükséges módszerek kidolgozása, alkalmazása és az erre történő felkészítés és kiképzés.”

A modern titkosszolgálati eszközökkel nehezen felderíthető¹⁰¹ terrorcselekmények megnövelik az egyéni és közösségi bizonytalanságérzést, ezzel általános szorongást okozva az emberekben. A terrorizmus világméretűvé válásával ma ez már a nyugati országokban is kimutatható probléma, főleg az elmúlt években történő európai és amerikai terrorcselekmények következtében.

1.3. ábra: Az euroatlanti térségben végrehajtott merényletek a 2001-es amerikai terrortámadás óta¹⁰²

Helyszín	Időpont	Áldozatok/sérültek	Támadó(k)
Oroszország, Moszkva	2003.10.23.	130 halott	Moszvar Barajev, csecsen terrorista
Törökország, Isztambul	2003.11.20.	30 halott, 400 sebesült	Al-Kaida
Spanyolország, Madrid	2004.03.11.	199 halott, 150 sebesült	Al-Kaida
Oroszország, Beszlán	2004.09.01.	334 halott, több száz sebesült és eltűnt személy	Samil Baszajev, csecsen hadúr parancsára
Nagy-Britannia, London	2005.07.07.	52 halott	Al-Kaida
Nagy-Britannia, London	2005.07.21.	A bombák nem robbannak fel.	Al-Kaida
Norvégia, Oslo	2011.07.22.	77 halott	Anders Behring Breivik

¹⁰⁰ BOLGÁR J., SZTERNÁK Gy., SZTERNÁK N. (2006): A terrorizmussal kapcsolatos kutatás legújabb eredményei, *Belügyi Szemle* 2006. V. szám 3. old.

¹⁰¹ A felderítésről ld. részletesen a 2. fejezetet.

¹⁰² A merényletek pontos helyét, idejét az alábbi forrásokból gyűjtöttem össze:

<http://index.hu/kulfold/tt1299/>

<http://www.honvedelem.hu/cikk/41263>

http://index.hu/kulfold/2016/07/14/a_tomegbe_hajtott_egy_teherauto_a_nizzai_parti_setanyon/

http://index.hu/kulfold/2016/12/20/nemetország_terrortamadas_kamion_adventi_vasar_isis_iszlam_allam_berlin_kamionos_tamadas/

http://archiv.netk.uni-nke.hu/uploads/media_items/sykk-elemzesek-2017-18-a-2017-augusztusi-spanyolorszagi-terrortamadasokrol-talas-p-szente-varga-m-1.original.pdf

USA, Boston	2013.04.15.	3 halott, 144 sebesült	Dzsohar Carnajev, Tamerlan Carnajev, csecsen terroristák
Franciaország, Párizs	2015.01.07.	20 halott	Arab-félszigeti Al-Kaida
Franciaország, Párizs	2015.11.13.	130 halott	Iszlám Állam
Belgium, Brüsszel	2016.03.22.	32 halott, 300 sebesült	Iszlám Állam
Törökország, Isztambul	2016.06.28.	41 halott, 239 sebesült	Iszlám Állam
Nizza, Franciaország	2016.07.14.	84 halott, legalább 50 sérült	tunéziai származású francia állampolgár, vélhetően az Iszlám Állam hatására
Berlin, Németország	2016. 12.19.	12 halott, 48 sebesült	Iszlám Állam által motivált tunéziai merénylő, közvetett kapcsolat
London, Nagy-Britannia	2017.03.22.	6 halott, 49 sebesült	brit születésű 52 éves férfi, aki felnőtt korában tért át az iszlámra
Manchester, Nagy-Britannia	2017.05.22.	22 halott, 59 sebesült	líbiai férfi, Iszlám Állam elkövetője
London, Nagy-Britannia	2017.06.03.	11 halott, 48 sebesült	Iszlám Állam által inspirált muszlim bevándorlók
Barcelona, Spanyolország	2017.08.17.	13 halott, 88 sebesült	marokkói származású spanyol férfi, Iszlám Állam

A fenti táblázatban szereplő terrortámadások szubjektív lista alapján készültek, és csak az európai helyszíneket jelölik. Ezek mellett az Al-Kaida sejtjei és az Iszlám Állam terroristái számtalan merényletet hajtottak végre többek között a közel-keleti országokban (Irak, Afganisztán, stb.) és az észak-afrikai térségben is. Oroszországban ezeken túl csecsen támadások fordulnak elő, míg Törökországban a kurd szélsőségesek támadtak rendőri ellenőrző pontokat a sajtóhírek szerint. A fentiekén túl Afrika több országában is komoly biztonsági problémát jelent a terrorizmus, Nigériában és a szomszédos országokban a Boko Haram nevű iszlám terrorszervezet követ el merényleteket, míg Szomáliában, Kenyában és a térségben az al-Shabab nevű szomáliai terrorcsoport hajtott végre halálos támadásokat az elmúlt évtizedben.

Az évente megjelenő TE-SAT jelentések szerint a terrorista csoportok tevékenységüket emberrablásokból, csalásokból, zsarolásokból tartják fent, azonban

előfordul az is, hogy különböző alapítványok, vallási központok támogatják őket.¹⁰³ A 2014-es TE-SAT kiadvány szerint komoly problémát jelent a terrorista csoportok és a szervezett bűnözés összefonódása: a fegyver- és emberkereskedelem, a személyazonossággal összefüggő lopások, az illegális bevándorlás, a menekültek szállítása mind szervezett bűnözői csoportokon keresztül valósul meg az európai országokban.¹⁰⁴

A fentiek mellett a TE-SAT jelentésekből az is kiolvasható, hogy mind a tervezett és elkövetett merényletek, mind a terrorizmushoz köthető letartóztatások száma csökkenő tendenciát mutat. 2006-ban nagyjából 600 terrorizmushoz köthető bűncselekményt regisztráltak, nagyjából 1000 letartóztatással, míg 2013-ban 153 támadás történt és az elfogások száma 535 volt.

A tudományos kutatások és elemzések régóta keresik a választ arra a kérdésre, hogy miért radikalizálódik az egyén, és miért lesz tagja egy terrorszervezetnek. A kutatások azt mutatják, hogy a jelölt már a csatlakozás előtt internálja a csoport ideológiáját, céljait.¹⁰⁵ A tagok a valahova tartozást és az elfogadást keresik, továbbá azt remélik, hogy a belépéssel megváltozik a társadalmi helyzetük. Bolgár és munkatársai kiemelik, hogy a terrorista vezetők elvárják a tagok teljes odaadását, a célok és eszmék kritika nélküli elfogadását, ezáltal az én identitása teljesen alárendelődik a csoporténak. A vak engedelmesség, a beszűkült tudatállapot jellemző minden terrorista szervezet tagjaira.¹⁰⁶ Ezekből következik, hogy azok az egyének a veszélyeztetettek, akik valamilyen oknál fogva nagyon vágnak arra, hogy tartozzanak valakihez, továbbá a terrorszervezetek megjelenése gyakoribb a kollektivista társadalmakban, ahol a csoportidentitás fontos része a gondolkodásnak. Azonban az erős csoporttudat mellett vallási, ideológiai fanatizmusra is szükség van ahhoz, hogy valaki szélsőséges merényletet hajtson végre.¹⁰⁷

1.5.1. A muszlim gyökerű terrorizmus

Az eddigiek alapján elmondható, hogy Európában ma főleg a fanatikus iszlámot követő terrorcsoportok okozzák a legnagyobb problémát, így azok komoly veszélyt

¹⁰³ TE-SAT, 2009.

¹⁰⁴ TE-SAT, 2014.

¹⁰⁵ Bolgár és mtsi, 2006.

¹⁰⁶ Bolgár és mtsi, 2006.

¹⁰⁷ Bolgár és mtsi, 2006.

jelentenek a globális biztonságra nézve is.¹⁰⁸ Az iszlamista terrorizmus a dzsihadot hirdeti, és ideológiai alapon támadja a nem muszlim embereket. A dzsihad alapvető jelentése vallási kötelezettség, mely magában foglalja a személyes vallási elkötelezettséget és az egyén feladatát az iszlám és a muszlimok védelmére.¹⁰⁹ A muszlim terrrorszervezetek fő jellemzői a vallási önmeghatározás, a fanatizmus és az extrémizmus.¹¹⁰ Az elmúlt években számos sikeres merényletet hajtottak végre az iszlám nevében terroristák Európa több országában – főként Franciaországban és Belgiumban. A muszlim csoportok működésének megértéséhez szükséges megvizsgálni azt a történelmi közeget, melyben a szélsőséges eszmék létrejöttek.

Béres János 2008-as doktori értekezésében a muszlim terrorizmus gyökereit és visszaszorítási lehetőségeit járja körbe.¹¹¹ A dolgozat betekintést enged a muszlim fundamentalizmus ideológiájába, és az abból kinőtt szélsőséges mozgalmak működésébe. A disszertációban leírtak szerint az iszlám fundamentalizmus kialakulása egybefügg az európai nagyhatalmak gyarmatosító törekvéseivel. A XIX. század végén és XX. század elején az arab országok lassú hanyatlásnak indultak, ezzel szemben az európai államok gazdasági és katonai fölényre tettek szert, így a nyugati hatalmak megkezdték gyarmatosító tevékenységüket a közel-keleti régióban. Az arab térség bekebelezése és a több évszázados arab fejlődés megtorpanása következtében a muszlim társadalmak megalázó helyzetbe kerültek, mellyel szemben több országban is a nyugati hatalmakkal szemben konfrontáció volt a válasz. Ennek politikai megnyilvánulása az iszlám fundamentalizmus, melynek célja, hogy a muszlim világ visszatérjen a muzulmán gyökerekhez, illetve az ideológia követői támadják a modern és nyugati vívmányokat.

Később a fenti eszméből nőttek ki azok a dzsihadista mozgalmak, melyek számára az iszlám az egyetlen elfogadható életmód, így mindenki ellenségnek számít, aki nem követi az igazi muszlim normákat. A fundamentalista radikális csoportok ma egymástól elszigetelten, többnyire lokálisan küzdenek a helyi kormányzati szervek és a megszállók ellen, emellett kisebb csoportok működnek nyugati országokban is, melyek képesek erőszakos cselekmények végrehajtására.¹¹²

¹⁰⁸ KIS-BENEDEK J. (2014): Az Iszlám Kalifátus és a globális dzsihad új tendenciái. *Hadtudomány*, 2014./3-4. szám, 22-34. old.

¹⁰⁹ Kis-Benedek, 2014. 25. old.

¹¹⁰ Az 1.4.5. fejezetben részletesen ld. az iszlám gyökerű szélsőséges csoportokat.

¹¹¹ BÉRES J.: Napjaink muszlim terrorizmusának gyökerei és visszaszorításának lehetőségei. Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest, 2008.

¹¹² Béres, 2008.

Az iszlám fundamentalizmus mellett a másik kockázati tényező az Európába érkező muszlim bevándorlók beilleszkedési problémája. A nyugat-európai országokban a 60-as években jelentek meg az első muszlim vendégmunkások, főként az észak-afrikai országokból, melynek fő oka a nyugat-európai munkaerőhiány volt.¹¹³ Azonban a negatív gazdasági folyamatok¹¹⁴ miatt megnőtt a munkanélküliség az európai térségben is, és ez főként a bevándorlókat sújtotta. Ennek következtében migrációs krízis alakult ki, melyet tetézett, hogy a 80-as években az arab térség belső konfliktusai miatt politikai és gazdasági menekülthullám indult el Európa felé. Az ekkor érkező muszlimok között sokan szélsőséges mozgalmak tagjai voltak korábban, így nézeteiket tovább terjesztették Európában is.¹¹⁵ Az eltérő kulturális háttér miatt a bevándorlók nehezen tudnak integrálódni a nyugati társadalomba, ebből fakadóan fogékonyabbak az iszlám radikális irányzataira.

A beilleszkedési kísérletek kudarcát tovább mélyíti, hogy a nyugati többségi társadalom részéről hiányzik a befogadásra való hajlandóság, a szélsőjobb oldali ideológiák terjedése miatt nem ritka az elutasító, rasszista viselkedés sem.¹¹⁶ A menekült családok tagjai így hosszú távon mind az oktatás, mind a munka területén hátrányt szenvednek, mely tovább mélyíti az őslakosok és a bevándorlók közötti szakadékot. Répási 2013-as cikkében¹¹⁷ kifejti, hogy a második generációs bevándorlók már nem fogadják el ezt a kirekesztettséget, hanem megkövetelik az őket megillető jogokat: a radikalizálódott fiatalok már nem tudnak azonosulni a szüleik elveivel, kultúrájával, de elutasítást élnek át a nyugati társadalomtól is, ezért az esetükben a szélsőséges mozgalmak elégítik ki a valahova tartozás igényét. Az iszlamista erőszakos politika követői azonban még így is csak kis részét teszik ki a bevándorlóknak, többségük továbbra is be szeretne illeszkedni. A szélsőjobb oldali szervezetek képviselői azonban tevékenységükben nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy felnagyítsák a migrációs problémát, ezzel növelve az előítéleteket a muszlimokkal szemben.

¹¹³ RÉPÁSI K. (2013): Európa az iszlamista terrorizmus árnyékában, *Hadtudományi Szemle*, 6. évf., 1. sz., 2013. 41-56.old.

¹¹⁴ Az 1973-as arab-izraeli háború során több olajtermelő ország bojkottot hirdetett az Izraelt támogató nyugati országok ellen, így súlyos olajválság alakult ki. Az olaj beszerezhetőségének korlátozása ipari termelési problémákat, gazdasági hanyatlást idézett elő több európai országban és az Egyesült Államokban egyaránt.

¹¹⁵ Répási, 2013.

¹¹⁶ Ld. részletesen a szélsőjobb oldali csoportokról szóló fejezetben (1.4.4.).

¹¹⁷ Répási, 2013.

Az iszlám fundamentalizmus és a muszlim bevándorlási problémák mind felerősítették az iszlám terrorizmus okozta fenyegetést, mely a 20. század végén jelent meg, amikor a radikális muszlim mozgalmak igyekeztek eljutni minden olyan területre, ahol kisebb-nagyobb muzulmán közösségek élnek. A nemzetközi dzsihád nevében jelentős számú terrorista sejtek jelentek meg Európában a 2000-es évekre, melyek tagjai főként második vagy harmadik generációs muszlim bevándorlók és az iszlámra áttért európai személyek. Ezek a csoportok nagyrészt önszerveződéssel jöttek létre, általában nem külföldi támogatással, az angol szakirodalom ezért "homegrown" (bennszülött) szervezeteknek nevezi őket.¹¹⁸ Az elmúlt években aggasztó tendenciaként jelentkezik, hogy a fenti csoportok egyre gyakrabban keresik a kapcsolatot a közel-keleti terrorista sejtekkel, mind az al-Kaidával, mind az Iszlám Állammal. A homegrown-tagok azért utaznak a közel-keleti térségbe, hogy ott kiképzésen vegyenek részt, hogy majd Európába visszatérve terrormerényleteket hajtsanak végre.

Ezen terrorista csoportok felderítése nehéz feladat azok sajátos felépítése miatt. A szervezetek alapvetően kis létszámú sejtekben működnek, melyek alapját egy olyan passzív réteg adja, mely nagyjából 50-70 főből áll, és gazdasági, társadalmi támogatást nyújt az aktív tagoknak. Az aktív réteg (15-20 fő) feladata beépülni olyan területekre, ahol lehetséges az információszerzés és az anyagi támogatás megszerzése. Az aktív káderek (4-6 fő) szervezői, előkészítő és végrehajtói feladatokat látnak el, erős ideológiai és vallási motivációval rendelkeznek. A kisebb csoportok vezetője mindig karizmatikus, erős egyéniség, aki képes lélektani hatást kifejteni az embereire.¹¹⁹

A nyugati világban az ezredforduló idején a legnagyobb fenyegetést az Al-Kaida nevű terrorszervezet jelentette, mely a dzsihád eredeti jelentését megváltoztatva, a vallás nevében hirdetett háborút. Az al-Kaida üldözött minden „hitetlent“, akik nem követték Allah tanait. Ezzel párhuzamosan kiképző táborokat hoztak létre, ahol merényleteket terveztek különböző nyugati – főként amerikai – célpontok ellen. Az al-Kaidához hasonló terrorszervezetekben az öngyilkos merénylők mártíroknak tekintendők, míg a civil (nők és gyermekek) áldozatok járulékos veszteség az iszlámért folyó harcban. Az Al-Kaida a vallási fanatizmuson túl az iszlám törvénykezés bevezetését írja elő minden

¹¹⁸ Répási, 2013.

¹¹⁹ A muszlim terrorszervezetekről szóló rész forrása: RESPERGER I.: Az iszlám világ és hatása a biztonságra. Egyetemi jegyzet. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2003.

muzulmán országban, végső célja egy globális iszlám kalifátus kikiáltása. Napjainkban az Al-Kaida hatalma – Oszama Bin Laden halálával – látszólag megtört, azonban új vezetőjük, Al Zawahiri irányítása alatt új erőre kapott. A legyengült arab államokban (ld. Szíria és Irak) több dzsihádistá szervezet jött létre az Al-Kaida közvetett vagy közvetlen befolyása alatt.¹²⁰

Jelenleg az Iszlám Állam (Islamic State, IS) jelenti a legnagyobb muszlim terrorista fenyegetést; a szervezet Szíriából indult ki Iraki Iszlám Állam (Islamic State in Iraq) néven al Zawahiri segítségével. A 2010-es évek közepén a csoport főként Irakban és Szíriában aktív, azonban több európai országban is voltak szimpatizánsai, és befolyása növekedett a nyugati – nagyrészt Európában – térségben is. A két közel-keleti országban a szervezetlen államhatalom és a belpolitikai viszályok miatt viszonylag könnyen nagy befolyásra tett szert az IS, ahol célja – az al-Kaidához hasonlóan – egy globális kalifátus létrehozása iszlám törvénykezéssel.¹²¹ A terrorszervezet vezetője, Abu al-Baghdadi az addigiaknál keményebb módszereket vetett be, az általa uralt területen mindennaposak voltak a terrorcselekmények, kivégzések és kínzások. Az IS a gyors terjeszkedés révén nagy területet ellenőrzött, így veszélyeztette az egész régió stabilitását. A szervezet 2017-ben elbukott, azonban továbbra is problémát jelent, hogy más szélsőséges csoportok is követhetik a módszereit.

1.5.2. Szélsőjobboldali ideológiát követő csoportok

Magyarországon a 2008-as világválságot követően megnőtt a szélsőjobboldali pártok aktivitása. Egy 2011-es tanulmány szerint¹²² a szélsőjobboldal definícióját nehéz megfogalmazni, mivel a szó gyakran szerepel a szakirodalomban a jobboldali radikalizmus szinonimájaként. A tanulmány írói fontosnak tartják megkülönböztetni azokat az irányzatokat, melyek radikális eszméket vallanak, de elfogadják a parlamentáris rendszer létjogosultságát azoktól, melyek elutasítják és támadják azt. A szélsőjobboldali ideológia fő kritériuma a rendszerrel és a gazdagokkal szembeni kritika, az előítéletesség és a nacionalizmus. Ezekből következik, hogy megerősödésében szerepet játszik a fennálló politikai helyzet, mivel a fenti ideológia

¹²⁰ Az al-Kaidáról szóló bekezdés forrása: Kis-Benedek, 2014.

¹²¹ Kis-Benedek, 2014.

¹²² KREKÓ P., JUHÁSZ A., MOLNÁR CS. (2011): A szélsőjobboldal iránti társadalmi kereslet növekedése Magyarországon. *Politikatudományi Szemle*, XX/2., 53-79. old.

hirdetői alacsony kormányzati bizalom esetén eredményesen kritizálhatják a demokratikus rendszert, gazdasági válság esetén pedig a nagy pénzeszközökkel rendelkezőket és a kormányzó erőket.

Magyarországon azonban a szélsőjobboldal egyik sarkalatos pontja a cigányellenesség, így itthon főként ezzel lehet megszólítani nagy társadalmi tömegeket. Itt fontos kiemelni, hogy az extrém jobboldali eszmék a romákon kívül hajlamosak más csoportok kirekesztésére is, tehát a homofóbia, az antiszemitizmus mind megjelennek a szélsőjobb politikai oldalán. A rasszizmuson és a rendszerellenességen túl a szélsőjobboldali ideológiára jellemző még a hagyománytisztelet és vallásosság is, mely szemben áll a modernitással és a társadalmi változásokkal is. Pszichológiai szempontból¹²³ az az egyén hajlamos csatlakozni szélsőjobboldali szervezetekhez, akinek magas az élettel való elégedetlensége, pesszimista gondolkodású és a saját létbizonytalansága miatt fenyegetve érzi magát. Ezek a személyek általában gyanakvók másokkal szemben, és – hazánkban főleg a cigányok miatt – úgy érzik, hogy nincsen közbiztonság, ezért szükségük van egy nagyobb hatalomra (pl. politikai párt), mely megvédi őket a veszélytől.¹²⁴

Az itt idézett kutatás szerint¹²⁵ Magyarországon a 2009-re 10-ről 21%-ra nőtt a szélsőjobboldali eszmékkel szimpatizálók aránya, mely főként gazdasági, politikai változások és a magas fokú előítéletesség következménye, azonban nálunk nem tapasztalható sem a vallásosság, sem a túlzott tradíciókövetés sem. Itthon alapvetően a vidéken élők és az alacsonyan iskolázottak fogékonyak a szélsőséges ideológiákra, azonban az utóbbi években a magasan iskolázott, városi réteg is kiábrándulttá és rendszerellenessé vált.

Fontos leszögezni, hogy a legtöbb, ma működő szélsőjobboldali szervezet csak verbális eszközökkel operál, többségük nem hajt végre erőszakos cselekedeteket. Az általuk használt jelképek és szimbólumok az összetartozást szolgálják, a tagok számára pedig a társadalmi identitás meghatározását. Ettől függetlenül nem szabad lebecsülni e csoportok veszélyességét, mivel rombolják a demokratikus rendet és növelik a társadalmi bizonytalanságot.¹²⁶

¹²³ Krekó és mtsi, 2011. 63. old.

¹²⁴ A bekezdésben szereplő megállapításokat ld. Krekó és mtsi, 2011.

¹²⁵ Krekó és mtsi, 2011.

¹²⁶ Szternák, 2012.

A Tárki 2014-es kutatásában¹²⁷ azt járja körül, hogy mennyire erősödtek meg a szélsőjobbboldali pártok Európában. A vizsgálatban a DEREK indexet használták a szerzők, mely a Political Capital Intézet szélsőjobbboldal iránti társadalmi kereslet mutatója. Az index azt jelzi, hogy az European Social Survey (ESS) adatbázisa alapján a személyek hány százaléka fogékony pszichológiai értelemben a radikális jobbboldali eszmék iránt. A vizsgált országok között Cipruson, Görögországban, Franciaországban, Lengyelországban, Szlovéniában és Ukrajnában a 2010-es évek elején legalább egy százalékponttal erősödtek a szélsőjobbboldali pártok, míg Portugáliában, Szlovákiában és Magyarországon csak kis mértékben. A nyugat-európai társadalmak tradicionálisan kevésbé fogékonyak a szélsőséges ideológiákra, mivel ezek kirekesztőek, idegenellenesek és radikális változásokat hirdetnek a fennálló rendszerrel szemben.

A szélsőjobbboldali radikális szervezetek látszólag megerősödtek Európában az elmúlt öt évben, főként a gazdasági világválság, az ebből jelentkező pénzügyi problémák és a menekülthullám miatt. Habár itt alapvetően csoportokról esik szó, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a radikális jobbboldali eszmék megjelenése markáns a magányos elkövetők körében is. Anders Behring Breivik 2011-es norvég terrortámadása is ráirányította a figyelmet a gyűlölet-bűncselekmények jelentette veszélyre.¹²⁸

Ma a szélsőjobbboldali extrém csoportok több fajtája is megjelenik Európában¹²⁹: A hagyományos szervezetek faji alapon a fehér ember felsőbbrendűségét hirdetik, antiszemita nézeteket vallanak – Magyarországon pedig főként cigányellenes gondolkodásban nyilvánulnak meg. Ezzel szemben a modern szélsőjobbboldali ideológia alapja a multikulturalizmus elutasítása, az iszlám támadása és a muszlim menekültek elleni agresszív fellépés. Mindkét típusra főként a gyűlölet-bűncselekmények végrehajtása jellemző, mely definícióját tekintve olyan bűncselekmény, melynél *„a tett elkövetésének indoka az áldozat valamely társadalmi csoporthoz tartozása: az áldozatok legtöbbször a faji, etnikai, nemzeti, vallási vagy szexuális orientáció szerinti közösségek tagjai közül kerülnek ki.”*¹³⁰

¹²⁷ JUHÁSZ A., KREKÓ P., MOLNÁR CS.: Szélsőjobbboldaliság Európában és Magyarországon. IN: KOLOSI T., TÓTH I. Gy. (szerk.): Társadalmi Riport 2014. TÁRKI, Budapest, 2014.

¹²⁸ Részletesen ld. a magányos elkövetőkről szóló fejezetben.

¹²⁹ RÉPÁSI K. (2012): Újjáéled-e az európai szélsőjobbboldali terrorizmus? *Nemzet és Biztonság*, 2012/5-6.sz., 105-115.old.

¹³⁰ Répási, 2012, 112. old. és Btk 1978. évi IV. törvény, 174/B. §.

Európában az egyik legismertebb neonáci csoport a Vér és Becsület (Blood and Honour), mely az 1970-es évek végén alakult Nagy-Britanniában. Az alapítás Ian Stuart Donaldson nevéhez fűződik, aki egy rasszista eszméket valló zenekar énekeseként terjesztette a szélsőséges propagandát. A mozgalomhoz más országokból is csatlakoztak, ma főleg Csehországban, Nagy-Britanniában és a skandináv országokban vannak követői, de 1998 óta Magyarországon is megjelent a szervezet.¹³¹

1.5.3. Az Európában működő szélsőbaloldali radikális szervezetek jellemzői¹³²

Habár napjainkban főként a szélsőjobboldali és a radikális muszlim szervezetek állnak a figyelem középpontjában, nem szabad megfeledkezni a szélsőbaloldali csoportok működéséről sem. Répási szerint¹³³ a szélsőbaloldali terrorcsoportok főként Olaszországban, Görögországban, Spanyolországban és Németországban jelentenek biztonsági kockázatot.

Olaszországban az Új Vörös Brigádok nevű szervezet elődje az 1980-as években felbomlott, a tagok nagy része börtönbe került, majd a következő évtizedben a fenti néven újra összeállt. A csoport számos merényletet hajtott végre katonai és politikai célpontok ellen. A tagok főként szegénységben élő társadalmi csoportokból származtak, akiknek mind a munkája, mind a fizetése állandó frusztrációt okozott, így könnyen radikalizálódtak. Répási¹³⁴ kiemeli, hogy a szélsőbaloldali csoportokat két részre lehet osztani, az anarchista szervezetek főként a mai politikai rendszert, a globalizációt és annak szimbólumait támadják, míg a marxisták a proletárforradalom biztos eljövételét hirdetik.

Görögországban a szélsőbaloldali szervezetek a 2008-as gazdasági válság után erősödtek meg. Az elmúlt években nagy sajtónyilvánosságot kapott mind az ország katasztrofális anyagi helyzete, mind a rendszeresen támadások és tüntetések, melyeket baloldali szervezetek irányítottak. Ma már több ilyen csoport is működik Görögországban, melyek több robbantásos és löfegyveres merényletet hajtanak végre a rendvédelmi erők ellen. Ezek a támadások komoly pénzügyi nehézséget jelentenek az ország számára, mivel csökkentik az országba érkező turisták számát.

¹³¹ A Vér és Becsület szervezetről szóló rész Szternák, 2012. alapján

¹³² A fejezet szakirodalmi alapját a RÉPÁSI K. (2011): Az európai szélsőbaloldali terrorizmus színeváltozása. *Nemzeti és biztonság, 2011. november, 65-75. old. c.* tanulmány képezi.

¹³³ Répási, 2011.

¹³⁴ Répási, 2011.

Spanyolországban az Október 1-je Antifasiszta Ellenállási Csoport hajtott végre rendszeresen terrortámadásokat a 2000-es években, azonban a nagyszabású rendőri akcióknak köszönhetően ma már vélhetően teljesen megszűnt. Németországban kevés merényletet hajtottak végre szélsőbaloldali csoportok, melyek főként állami szervek és szélsőjobboldali jelképek ellen irányultak.

Répási 2011-es cikkében amellett, hogy összefoglalja a ma működő szélsőbaloldali terrorszervezetek tevékenységét, azt is elmondja, hogy az anarchista és marxista csoportok száma is jelentősen megfogyatkozott, továbbá támogatottságuk, támadási potenciáljuk mértéke is csökkent a 2000-es években. A múlt évszázadban tevékeny terrorszervezetek nagyrészt felbomlottak, és kisebb részekre tagozódtak, akiknek így már nincsen megfelelő befolyása nagy visszhangot kiváltó merényletek végrehajtására. Ettől függetlenül a 2008-as gazdasági válság óta megszorodtak a szélsőbaloldali erőszakos cselekmények, de ezek kis intenzitásuk és a sérültek alacsony száma miatt nem is kaptak akkora sajtónyilvánosságot.

1.6. A terrorizmus terjedése az online világban¹³⁵

Az eddigiek alapján elmondható, hogy Európában számos radikális csoport létezik, mivel az ezeket irányító ideológiák számára kedvezőek voltak az elmúlt években végbemenő politikai, gazdasági változások. A 2000-es években megjelenő közel-keleti válságok, a széteső államok és a gazdasági nehézségek miatt az ott élő személyek súlyos szegénységben, kirekesztettségben élnek, emiatt fogékonyak a radikális, pozitív alternatívát nyújtó eszmék iránt. Ezzel szemben Európában a központi krízist a 2008-2009-es gazdasági világválság és a fejlődő országokból érkező bevándorlók jelentik. Ezekben az országokban kialakult egy főleg menekültekből álló réteg, akik a társadalom peremterületére szorultak, az integrációs törekvéseik akadályozottak, továbbá mind az oktatás, mind a munkalehetőségek terén hátrányban vannak. A szélsőséges csoportok számára elengedhetetlen a nyilvánosság mind a merénylettekkel elért hatás kivívásához, mind a további tagok toborzásához. Az elmúlt években főként fiatalsági szervezeteken, internetes oldalakon keresztül propagálták tevékenységüket, mivel a statisztikák szerint a közösségi oldalakon eredményesen lehet

¹³⁵ Az itt szereplő megállapításokról részletesen ld. a SZIJÁRTÓ L. (2016): Az internethasználat biztonságetikai kérdései – A virtuális lét rejtett veszélyforrásai. *Nemzetbiztonsági Szemle*, 2016/1. szám, 45-57. old. című cikket.

befolyásolni az arra hajlamos fiatalokat.¹³⁶ Az internet miatt már nagy földrajzi távolságok mellett is lehetőség van arra, hogy a szélsőséges gondolkodású személyek csatlakozzanak egyes terrrorszervezethez, továbbá e csoportok üzenetei, utasításai is hatékonyan eljuttathatók a célközönséghez.¹³⁷ Az Iszlám Állam sikerének kulcsa a globális terjeszkedés. Az IS az interneten eredményesen szólítja meg a szimpatizánsait, akiket nyugati célpontok elleni merényletek elkövetésére buzdít.

A legújabb tendenciák szerint a különböző terrorcsoportok egyre nagyobb számban használják az internetet tevékenységük bővítésére. Weinmann¹³⁸ szerint a 2001. szeptember 11-i terrortámadás után megnőtt a szélsőséges szervezetek webes tevékenysége. Ezek a közösségek arra használják a virtuális teret, hogy kapcsolatot tartsanak fent a világ más pontján élő társaikkal, továbbá, hogy az iszlám terroristák mozgósítsák az esetleges híveiket. A holland államvezetés 2006-ban egy jelentést tett közzé¹³⁹, miszerint a radikális üzenetek internetes terjesztése miatt lehetővé vált, hogy a dzsiháid mozgalmak a nyugati világban is tért hódítsanak. Az Iszlám Állam tudatosan használja a virtuális teret tanai terjesztésére, és számos bizonyíték van arra vonatkozóan, hogy második generációs, nyugaton élő arabok ezek hatására csatlakoztak a most zajló iraki és szíriai harcokhoz.¹⁴⁰

Az FBI 2009-es tanulmánya¹⁴¹ szerint a rendvédelemben kiemelt jelentőségűvé vált az internetes tartalmak, iszlám terrorista videófelvételek figyelése. Az IntelCenter nevű terrorizmussal foglalkozó magáncég 2005-ös gyűjteménye alapján a szélsőséges, dzsihadista videók több típusba sorolhatók: kiképző és instruáló felvételek, túszejtő akciókat tartalmazó vagy merényleteket bemutató tartalmak és a propaganda célokra készült videók. Az FBI az IntelCenter vizsgálati anyagát alapul véve megállapította, hogy az elmúlt évtizedben a dzsiháid mozgalmak globálissá váltak, melyben nagy szerepe van az internet térnyerésének. A terrorista sejtek különböző internetes

¹³⁶ A fejezet tartalmilag megegyezik a 2015-ben a Nemzetbiztonsági Szemlében megjelent a Szijártó Livia (2015): Az európai szélsőséges szervezeteket érintő hírszerző tevékenység - a radikális csoportok jellemzői térségünkben, *Nemzetbiztonsági Szemle, III. évf. (2015), 2. szám* c. cikk Összegzett következtetések című fejezetében található megállapításokkal.

¹³⁷ TE-SAT, 2010.

¹³⁸ WEIMANN G. (2005): Virtual Terrorism: How modern terrorists use the internet. *The Journal of International Security Affairs, Spring 2005, Nr. 8.*

¹³⁹ Ministry of the Interior and Kingdom Relations. *Violent Jihad in the Netherlands: Current Trends in the Islamist Terrorist Threat*. General Intelligence and Security Service (AIVD), The Hague, Netherlands, 2006.

Letöltve innen (2013. október 15.): <http://www.fas.org/irp/world/netherlands/violent.pdf>

¹⁴⁰ A muszlim fiatalok radikalizálódásáról ld. a 1.4.5. fejezetet.

¹⁴¹ REID E. (2009): Analysis of Jihadi Extremist Groups' Videos, *Forensic Science Communications, 2009 július, Vol. 11., Nr. 3.* Letöltve innen (2013. október 11.): http://www.fbi.gov/about-us/lab/forensic-science-communications/fsc/july2009/index.htm/research_tech/2009_07_research01.htm

honlapokon, fájlmegosztó oldalakon, közösségi adatlapokon és fórumokon teszik közzé a felvételeket, mely mára e csoportok kommunikációjának szerves részévé váltak.

Az al-Kaidával és más iszlám csoportokkal ellentétben az IS nem rejtett internetes csatornákon jelent meg, hanem olyan ismert közösségi oldalakon hirdeti eszméit, mint a Twitter és a Facebook. A tagok több alkalommal publikáltak nagy nemzetközi érdeklődésre számot tartó brutális tartalmú felvételeket - a James Foley, amerikai újságíró lefejezését bemutató videó rövid időn belül az egész világot bejárta. Az IS-hez csatlakozó fiatalok még ma is rendszeresen hirdetik a szervezet tetteit, a vezetők gondolatait a közösségi oldalakon. Az Iszlám Állam az interneten keresztül eredményesen szólítja meg azokat a manipulálható embereket, akik saját hazájuktól elidegenedtek, közvetlen környezetükhöz instabil módon kötődnek, és ezért a terrrorszervezet által ajánlott alternatív valóság, a valahova tartozás és a büszke identitás ígérete vonzóvá vált a számukra. A sajtóban megjelent hírek szerint több ezer nyugati országokból származó fiatal csatlakozott az Iszlám Állam harcához a Közel-Keleten, és ez nagyrészt az IS internetes tevékenységének köszönhető.¹⁴²

A különböző terrrorszervezetek által üzemeltetett internetes felületeket a SITE Intelligence Group nevű nonprofit szervezet gyűjti egybe, így ezek elérhetők a fizetős adatbázisukon. A honlapon található információk szerint az Iszlám Állam egyik hírközlő felülete az Amaq nevű oldal, ahol a csoport tagjai közzéteszik a merényletekről, hadi cselekményekről szóló közléseiket.¹⁴³ A hírportálok és a közösségi oldalak mellett több terrrorszervezet is rendelkezik online magazinnal, ilyen az Iszlám Állam által üzemeltetett Dabiq és az al-Kaida kiadványa, az Inspire Magazine. Az újságokat a kutatásomban vizsgálom a tartalomelemzés módszerével, így ezek bemutatása a kutatás leírásában (ld. 4. fejezet) szerepelnek.

¹⁴² A bekezdésben foglaltakról ld.:

Fighting Islamic State in cyberspace. Daniel Cohen, Institute for National Security Studies, 2014. 09. 05. Social networks "in denial" on extremist use: GCHQ chief (Update). phys.org, 2014. 11. 04.

<http://phys.org/news/2014-11-social-networks-denial-extremist-gchq.html>

¹⁴³ Az Amaqról és a SITE Intelligence Groupról ld. a következő weboldalt: <https://ent.siteintelgroup.com/mediagroups.html>

1.7. A magányos elkövetők

A disszertáció főként a szélsőséges csoportok internetes tevékenységére fókuszál, azonban az ún. magányos elkövetők is egyre inkább jelen vannak az online oldalakon. Ezek a személyek általában egyedül radikalizálódnak, valamilyen szélsőséges eszme vagy csoport hatására, majd tervelnek ki/hajtanak végre erőszakos bűncselekményeket. Felderítésük azért nehéz, mert általában nem tartanak fent kapcsolatot más szélsőséges személyekkel, illetve rejtett oldalakon teszik közzé gondolataikat, így nem kerülnek látókörbe. A magányos elkövetők esetében különösen célszerű az internetes tartalmak széleskörű elemzése, mivel a szélsőséges gondolatok azonosítása révén felderíthetővé válhat egy tervezett merénylet.¹⁴⁴

1.7.1. A magányos elkövető fogalmi háttere és profilja

A fenti példák jól szemléltetik a magányos elkövetők lehetséges motivációját. Ezek a személyek internalizálják az általuk szimpatikusnak vélt szélsőséges ideológiát, így tettük hősies cselekedet egy végső cél érdekében. Hankiss Ágnes 2013-ban előadást tartott a terrorizmus elleni harcról¹⁴⁵, melyben elmondta, hogy a magányos farkas kifejezés az 1990-es évek végéről származik, amikor két, a fehér faj felsőbbrendűségét hirdető radikális személy, Tom Metzger és Alex Curtis meghirdették a „szabadúszó terrorizmust”, és arra biztatták a híveiket, hogy taktikai megfontolásból egyedül és elszigetelten kövessenek el merényleteket. Ezek a személyek általában politikai indíttatásból követnek el valamilyen erőszakos bűncselekményt, és tevékenységük nem feltétlenül kötődik egy adott szélsőséges szervezethez. A merényletek mögött gyakran személyes motiváció vagy sérelem áll, így a célpontok kiválasztása is inkább személyes célokat szolgál. Az előadás szerint¹⁴⁶ a magányos elkövetőkkel kapcsolatban nehéz egységes definíciót felállítani, mivel ezek a személyek különböznek egymástól mind származásukat, mind ideológiájukat, mind tevékenységüket és mind motivációjukat

¹⁴⁴ Id. Somogyi Ábel esetét, aki az ELTE jogi karán tanult, és egy blogoldalon 22 egyetemi társának megölésével fenyegetőzött. Az ő esetében a bíróság bizonyítottan látta a gyilkolási szándékot, így két és fél év börtönbüntetést kapott.

Az esetről ld. Két és fél évet kapott S. Ábel, de most már tényleg. Index.hu., 2015.06.23.

http://index.hu/belfold/2015/06/23/s.abel_elte_lovoldozes_elokeszulet/#

¹⁴⁵ Dr. HANKISS Á.: Kihívások és ellentmondások a terrorizmus elleni harcban, Nemzetközi tudományos-szakmai konferencia, 2013. szeptember 30. – október 1., Duna Palota, Budapest.

¹⁴⁶ Hankiss, 2013.

tekintve. A magányos farkasok megjelenése új típusú biztonsági kihívást jelent, és a fenti példák alapján kijelenthető, hogy ezek a támadók főként szélsőjobboldali vagy radikális muszlim nézeteket vallanak. A magányos elkövetők mindig olyan személyek, akik valamilyen vélt vagy valós – valamilyen kormányzati szervtől elszenvedett – sérelmet éltek át, és emiatt radikalizálódtak a merénylet elkövetése előtt. A szélsőséges ideológiák melletti elköteleződés általában az egyén saját elméjében megy végbe. A radikalizálódás során az egyén írásos dokumentumokat gyűjt az interneten, könyvekből és szélsőséges csoportok kiadványaiból építkezik.

1.7.2. A magányos elkövetőkkel kapcsolatos nemzetközi elméletek

A következőkben a ma széles körben elterjedt – a magányos elkövetők személyiségével kapcsolatos – elméleteket fogom bemutatni:

A vezető nélküli ellenállás (leaderless resistance) modell¹⁴⁷ lényege, hogy a különböző szélsőséges ideológiát követő csoportok tagjai nem követnek el merényleteket, azonban csatornáikon keresztül arra buzdítják híveiket, hogy tegyék meg ezt helyettük. Ebben az esetben a merényletet elkövető egyén számára az adott csoport csak az ideológiai alapot nyújtja, de más módon nem kötődik hozzá. Az elmélet Louis Beam nevéhez kötődik, aki 1992-ben *Leaderless Resistance* című munkájában mutatja be a kis csoportokra és egyénekre épülő modelljét, mely – a lebukás csekély valószínűsége miatt – hatékonyan támadja a kormányzati szerveket.¹⁴⁸

Egy másik nemzetközi elmélet szerint megkülönböztethetünk káosz vezérelt és karrierista magányos elkövetőket.¹⁴⁹ Az első típusba azok a merénylők tartoznak, akik olyan, egyedülálló támadást terveznek, ahol maximalizálni akarják mind a civil áldozatok számát, mind a sajtóérdeklődést. Közülük kerülnek ki az öngyilkos merénylők is. Ezzel szemben a karrierista terroristák rendszeres időközönként hajtanak

¹⁴⁷ BATES R. A. (2012): Dancing with wolves. Today's lone wolf terrorists. *The Journal of Public and Professional Sociology*. Vol. 4. Is. 1., 2012., 1-14. old.

¹⁴⁸ Az Iszlám Állam is tett közzé hasonló felhívásokat az interneten. 2016-ban a június 6-án kezdődő ramadán idejére szólította fel híveit, hogy hajtsanak végre támadásokat nyugati célpontok ellen. Abu Mohammed al-Adnani, az IS szóvivője egy hangüzenetben azt mondta, „a ramadán a megszállás és a szent háború, a dzsihád hónapja. Isten akaratával a világon mindenhol tegyétek ezt a hónapot a hitetlenek számára a szenvedés hónapjává”.

Üzent az Iszlám Állam: Tegyétek szenvedéssé a hitetleneknek a ramadánt. hirado.hu, 2016.05.22., <http://www.hirado.hu/2016/05/22/uzent-az-islam-allam-tegyetek-szenvedesse-a-hitetleneknek-a-ramadant/>

¹⁴⁹ Bates, 2012.

végre kisebb hatásfokú merényleteket, hogy elérjék politikai céljaikat. Ezek a személyek magas önbecsüléssel rendelkeznek, hiszen úgy hiszik, hosszú távon képesek destruktív tevékenységet folytatni a hatóságok nyomozása mellett is.

A magányos elkövetési mód egyik közismert elmélete szerint¹⁵⁰ a merénylőknek négy típusát lehet megkülönböztetni:

- „loner” – A fogalom magyar jelentése magányos ember. Ez a típus nem kötődik egy radikális szervezethez sem, azonban a merénylet megtervezésekor és kivitelezésekor szélsőséges ideológiával legitimálja a viselkedését. A „loner” általában passzív módon megfigyeli az általa szimpatikusnak vélt csoport internetes tevékenységét, propagandakiadványait, azonban kapcsolatba nem lép a tagokkal. Az ilyen típusnál nehéz megállapítani a valós elköteleződést a szélsőséges ideológia irányába, mivel gyakori, hogy a háttérben valamilyen pszichológiai vagy szociális probléma áll (pl. elszegényedés, magány), amely fedésére szolgál a radikalizálódás és a merénylet megtervezése is. A tapasztalatok szerint ezek a személyek nyíltan hirdetik eszméjüket, akár támadási szándékukat is, ezért könnyen hatóságok látókörébe kerülhetnek. Ennek ellenére nehéz eldönteni – főként a valószínűsíthető mentális zavar miatt –, hogy mekkora a tervezett merénylet elkövetésének valószínűsége.
- „lone wolf” – A kifejezés magyar jelentése magányos farkas. Ez a típus egyedül hajt végre terrorcselekményeket, látható külső nyomás nélkül, azonban bizonyíthatóan kapcsolatot tart fent legalább egy radikális csoporttal. A „lone wolf” főként az interneten lép kontaktusba a terrrorszervezetekkel vagy más magányos elkövetővel. Általában arról nincsen információ, hogy ezek a személyek a valós életben kikkel működnek együtt, vagy, hogy jártak-e valamilyen kiképzésen, terrorista táborokban. Összességében elmondható azonban, hogy a „lone wolf” terrorcselekménye mögött valamilyen szélsőséges szervezet áll, mely buzdítással, esetleg közvetett irányítással befolyásolta az adott személyt.
- „lone wolf pack” – A kifejezés a magányos farkasok laza szerveződésére utal. Az ebbe a típusba tartozó személyek kis létszámú csoportban működnek, felhasználják a nagyobb szervezetek szélsőséges nézeteit, de nem tagozódnak be

¹⁵⁰ PANTUCCI R. (2011): A typology of lone wolves: Preliminary analysis of lone islamist terrorists, *International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence, London, March 2011.*

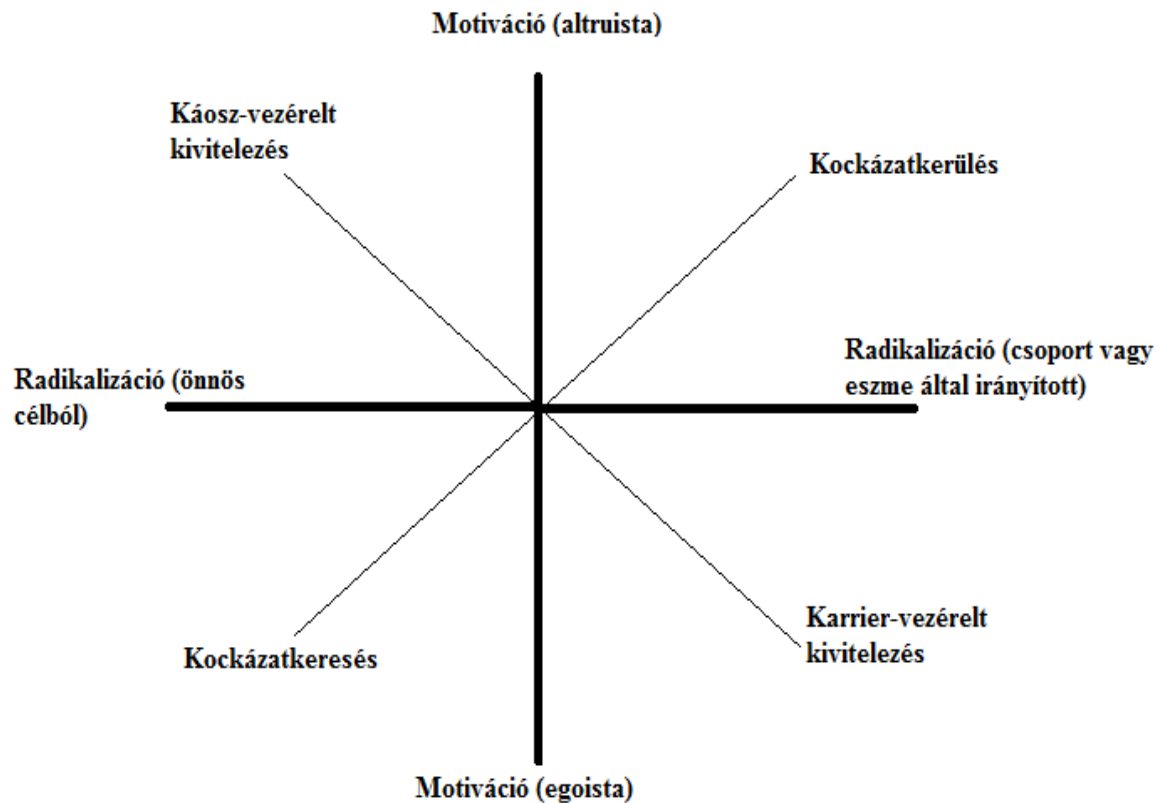
közéjük. Az ilyen csoportokban lévő emberek általában a terrorcselekmény kivitelezése miatt állnak össze, így fennállásuk nem tartós. Több jel is utal arra, hogy a tagok kommunikálnak más szervezetekkel, azonban – az előző típushoz hasonlóan – ők is főként az interneten teremtenek kapcsolatot.

- „loner attacker” – A szó magyarul magányos támadót jelent. A típusba azok a merénylők tartoznak, akik habár egyedül követnek el merényleteket, bizonyíthatóan élvezik egy nagyobb terrorszervezet fizikai és anyagi támogatását. A támadáshoz általában a fegyvert, a pénzt és az instrukciókat (pl. helyszínekiválasztás) az adott csoport vezetője biztosítja.

A magányos elkövetők terrorcselekményeivel foglalkozó modellek közül a legáltalánosabban használt elképzelés szerint¹⁵¹ négy dimenzió határozza meg ezt az elkövetési módot: a radikalizálódás mértéke, a motiváció, a kivitelezés és a kockázattudatosság. Az első változó azt mutatja meg, hogy az egyén radikalizálódása önkéntes folyamatok révén jött létre, vagy külső hatások (ld. szocializációs közeg, szélsőséges csoportokkal való kapcsolattartás) eredményeképpen. Az utóbbinál a tervezett/végrehajtott merényletet értelemszerűen meghatározza valamilyen külső parancs. Az elmélet a motivációt egy kontinuumon képzei el, melynek egyik végpontja az egoista merénylő, a másik pedig az altruista. Az előbbi típushoz tartozó merénylők magukat a társadalmi kényszerek és intézmények elé helyezik, általában szélsőséges eszméket valló irodalomból, honlapokból építik fel az extrém ideológiájukat. A merényletek elkövetése a saját felsőbbrendűségük igazolása. Ezzel szemben az altruista elkövetőt egy magasabb cél, eszme motiválja, mint általában a szélsőséges muszlim öngyilkos merénylőket. A harmadik dimenzió, a kivitelezés lényegében megegyezik a korábban említett káosz-vezérelt és karrierista terrorista elkövetési módjával. A kockázattudatosság a veszélyforrások felmérését, azok elkerülésére tett erőfeszítéseket és a várható végkimenetellel kapcsolatos valószínűségek kiszámolását jelenti.

¹⁵¹ Bates, 2012.

1.4. ábra: A magányos elkövetők általános modellje

Forrás: BATES R. A. (2012): Dancing with wolves. Today's lone wolf terrorists. *The Journal of Public and Professional Sociology*. Vol. 4. Is. 1., 2012., 10. old.

A fenti ábra azt mutatja be, hogy a négy dimenzió mentén milyen típusú elkövetők jelenhetnek meg. A modell alapján Ted Kaczynski és Erik Rudolph a kockázatkereső, karrierista, önradikalizálódó és egoista motivációjú terroristák közé sorolhatók, míg például a muszlim öngyilkos merénylők az altruista, káosz-vezérelt, csoport által irányított és kockázatkereső típusba.

1.7.3. A leghíresebb magányos elkövetők

A magányos elkövetők leghírhedtebbé vált képviselői közé tartozik:

- Ted Kaczynski lengyel származású, amerikai terrorista. Az anarchiát hirdető Kaczynski számtalan levélbombát küldött ki az 1970-es évektől egészen az 1990-es évekig több légitársaságnak és egyetemnek is. Az Unabomber néven elhíresült merénylő három embert megölt, és legalább 20-at megsebesített, mielőtt elfogták.

A férfi szélsőségesen technológia-ellenes eszméket vallott, és tetteivel a modern társadalmi problémákra akarta felhívni a figyelmet.¹⁵²

- Timothy Mcveigh, más néven az oklahomai robbantó 1995. április 19-án felrobbantotta az FBI oklahomai székházát. A merénylet során összesen 168-an haltak meg, és 680-an megsérültek. A férfit tettéért halálra ítélték, és 2001-ben végre is hajtották rajta az ítéletet. Mcveigh harcolt az Öböl-háborúban 1991-ben, betegesen vonzódott a fegyverekhez, és náci irodalom árusításával foglalkozott. A férfi szimpatizált a szélsőséges amerikai militarista mozgalmakkal, továbbá gyűlölte a kormányzati intézményeket.¹⁵³
- Eric Rudolph az 1996-os atlantai olimpiai játékok idején követett el robbantásos merényletet, melynek egy halálos áldozata volt. Az elkövető ezen kívül még három támadást követett el, melyek során még egy ember meghalt, és legalább 120-an megsérültek. Rudolph szélsőségesen abortuszellenes volt, fiatalkorában pedig tagja volt egy olyan szektának, mely gyűlölte a homoszexuálisokat és a kisebbségeket.¹⁵⁴
- Anders Behring Breivik 2011. július 22-én követett el robbantásos merényletet Oslóban, majd az akkor kormányon lévő Norvég Munkáspárt által üzemeltett nyári táborban rendezett vérengzést, mely során 69 diák életét oltotta ki. Breivik önként adta fel magát a rendőrségnek, tettével hőssé akart válni. A merénylet előtt közzétett egy 1500 oldalas kiáltványt, melyben leírta szélsőséges eszméit, bírálta a marxizmus, a multikulturalizmust és iszlámellenes gondolatokat jelentetett meg. Breivik a kormányt tette felelőssé az európai kereszténység hanyatlásáért, és a bevándorlókat (főként a muszlimokat) tartotta főbűnösnek.¹⁵⁵

¹⁵² FBI 100. The Unabomber. fbi.gov, 2008.04.24.,

https://archives.fbi.gov/archives/news/stories/2008/april/unabomber_042408

¹⁵³ Timothy Mcveigh életéről ld. Fegyvermániás gyűlölködők - párhuzamok az oklahomai és a norvég tömeggyilkos között. 2011.07.25. Origo.hu, <http://www.origo.hu/nagyvilag/20110725-parhuzamok-es-kulonbsegek-timothy-mcveigh-es-anders-behring-breivik-kozt.html>

A magányos elkövető – Kockázatjelentés. Athéna Intézet. <http://www.athenaintezet.hu/hatter/olvas/30>

¹⁵⁴ Vádalku az atlantai merényletével. 2005. április 15. MNO. http://mno.hu/migr_1834/vadalku-az-atlantai-merenylovel-569494

¹⁵⁵ RÉPÁSI K. (2012): Újjáéled-e az európai szélsőjobb oldali terrorizmus?, *Tanulmánykötet: biztonságpolitika.hu*, 2012. 12. 18. 1-13. old.

Az 1. fejezet összefoglalása

A disszertáció első fejezetében azt szerettem volna bemutatni, hogy a szélsőséges ideológiák milyen politikai és társadalmi közegben manifesztálódnak, és a radikális személyek, csoportok milyen pszichológiai és motivációs háttérrel rendelkeznek. A fejezet első részében tisztáztam a csoport definícióját és lélektani jellegzetességeit. A valahova tartozás szükséglete elősegíti a csoporttal való azonosulást, a közös társas megértés motívuma miatt az egyéni értékrendet a közös csoportos normák fogják meghatározni, míg a csoportok megléte hozzájárul az egyéni kontroll szükségletéhez is. A csoporttagság abban az esetben válik kiemelt fontosságúvá az egyén életében, amikor egy külső ágens fenyegetővé válik a csoport egészére nézve. A fenyegetés miatt átélt belső frusztráció megerősíti a kohéziót, továbbá szélsőséges esetben fogékonyá teszi a csoportot a radikális ideológiák elfogadására.

A fentiekből kiindulva a szélsőséges csoportok meglétének előfeltétele a közös ellenségkép. Az előítéletek, a sztereotípiák és a diszkrimináció olyan pszichológiai fogalmak, melyek ismerete feltétlenül szükséges ahhoz, hogy megértsük a szélsőséges csoportok működését. Az egyén külső csoportra adott érzelmi és viselkedéses válasza ellenségessé válik, amennyiben veszélyesnek ítéli meg annak tagjait. A szélsőséges csoportok által alkalmazott diszkrimináció könnyen válhat verbális vagy fizikai erőszakká.

A fejezetben részletesen bemutatom azokat a társadalmi folyamatokat, melyek kedveznek a szélsőséges csoportok létrejöttének. A társadalmi mozgalmak kialakulását bemutató modellek állítása szerint a radikális ideológiák térnyerésének egyik fő oka valamilyen orvosolatlan sérelem tartós fennállása, továbbá a gyenge vezetésű, széteső államokban hamarabb válnak erőszakossá ezek a csoportok. A szélsőséges szervezetek eredményesen tudják megszólítani a társadalom peremterületén élő, elégedetlen rétegeket, így mind a 2008-as gazdasági világválság, mind a napjainkban zajló menekültválság is növelik e csoportok befolyását. A bevándorlók közül számos fiatal csatlakozik radikális ideológiát valló, vallási fundamentalista csoportokhoz, míg a többségi társadalomból többen szimpatizálnak olyan szélsőjobboldali mozgalmakkal, melyek elutasítják az iszlám migrációt és a multikulturalizmust.¹⁵⁶

¹⁵⁶ Szijártó, 2015.

A témában készült hazai és nemzetközi tanulmányok és a TE-SAT jelentések alapján ma Európában a muszlim fundamentalista és a szélsőjobboldali eszmék terjedése jelenti a legnagyobb biztonsági kockázatot, ezek mellett a szélsőbaloldali csoportok tettek szert komolyabb támogatói bázisra. A szélsőséges ideológiát követő szervezetek gyakran merényletekkel hívják fel magukra a figyelmet, így az európai országokban jelentkező terrorveszély is aktuális biztonsági fenyegetés. A terrorizmus kapcsán ma főleg az Iszlám Állam közel-keleti inváziója és az Európában végrehajtott támadásai kerültek a figyelem középpontjába, mely támadások elhárítására kevés eszköz áll a rendelkezésünkre. A 21. századi terrorszervezetek az internet segítségével globális expanzióra képesek, így a világ bármely pontján mozgósíthatják híveiket, ezért különösen nagy figyelem irányul a védelmi szervek részéről a közösségi oldalakra és a szélsőséges eszméket hirdető honlapokra.

A szélsőséges csoportok mellett fontosnak tartottam külön megemlíteni a magányos elkövetők csoportját is, akik gyakran valamilyen radikális eszme nevében, többnyire egyedül követhetnek el terrortámadásokat. Ezek a személyek egyáltalán nem vagy csak lazán kötődnek a működő terrorszervezetekhez, és gyakran nem kerülnek a hatóságok látókörébe a tervezett merénylet végrehajtása előtt. Az elmúlt években több potenciális magányos merényletről is kiderült, hogy a támadás kitervelése közben különböző, szélsőséges gondolatokat tartalmazó kiáltványokat, felhívásokat tett közzé az interneten (ld. Anders Breivik, Somogyi Ábel).

2. A szélsőséges csoportokhoz és személyekhez köthető rendvédelmi és nemzetbiztonsági feladatok

Az előző fejezetben leírtak szerint a 21. században a radikális terror- és erőszakszervezetek biztonsági fenyegetést jelentenek, így erre a problémára a nemzetbiztonsági, a rendvédelmi és a katonai szerveknek is reagálnia kell. Az értekezés soron következő fejezetében a védelmi szektorban zajló munkát mutatom be, főként azokat a szervezeteket és munkaköröket, melyek aktívan és hatékonyan vesznek részt a fenti csoportok elleni küzdelemben.

2.1. fejezet: Alapvető definíciók a védelmi szektor munkájában

A bevezetőben már érintőlegesen foglalkoztam a nemzetbiztonsági szolgálatok működésével, a következőkben a releváns fogalmak bemutatása következik. A szélsőséges csoportokhoz és a terrorizmushoz köthető pszichológiai munkát nem lehet megérteni a védelmi szektorban zajló feladatok megismerése nélkül, mivel a különböző lélektani műveletek ezek támogatását szolgálják.

2.1.1. A hírszerzés és a felderítés fogalma¹⁵⁷

Az információs forradalom miatt napjainkban felértékelődött az információ szerepe, így a hatalom egyik legfontosabb tényezőjévé vált annak megszerzése. A hírszerzés helyét a múlt század végétől átvette a rendszerszemléletű információszerzés és –feldolgozás definíciója, mely hűen fejezi ki azt a tevékenységet, melyet a felderítő szervek végeznek.¹⁵⁸ Várhalmi 2009-es tanulmánya szerint a hírszerzés és a felderítés egymással párhuzamosan használható fogalmak.

¹⁵⁷ A fejezetben található megállapításokat ld. még: Szijártó Livia (2015): Az európai szélsőséges szervezeteket érintő hírszerző tevékenység - a radikális csoportok jellemzői térségünkben, Nemzetbiztonsági Szemle, III. évf. (2015), 2. szám, 4-20. old.

¹⁵⁸ VÁRHALMI A. M. (2009): A hírszerzés-felderítés szerepe és jelentősége a XXI. századi Európai Unió számára, *Hadtudományi Szemle*, 2. évf., 1. sz., 2009., 51-59. old.

A Magyar Hadtudományi Lexikon¹⁵⁹ szerint a két fogalom

“azon intézkedések, rendszabályok és tevékenységek összessége, melyek az állami apparátus vezetői szervei és a különböző szintű parancsnokságok alá tartoznak, továbbá amelyek egy ország vagy ország-csoport érdekeiről, célkitűzéseiről, szándékáról, terveiről, tevékenységéről, erőforrásairól, helyzetéről, fegyveres erőinek felépítéséről, csoportosításáról, haditechnikájáról, kiképzettségi színvonaláról, hadrafoghatóságáról, harckészültségi helyzetéről, továbbá a hadszíntérré váló terület előkészítéséről szóló adatok megszerzését, gyűjtését és tanulmányozását célozzák. A felderítés rendeltetését és feladatait tekintve politikai, gazdasági, katonai, tudományos-technikai felderítési ágakra tagozódik.”

A fentiekben belül a katonai hírszerzés az ellenséges országok katonai, hadi potenciáljának megismerését szolgálja, a felderítés a katonai feladatok sikeres teljesítésének előfeltétele. A bipoláris világ megszűnése után a konfliktusokat érintő hírszerző tevékenység mértéke lecsökkent, ma már inkább válságkezelő és békefenntartó szerepe van. A felderítés szakaszai között megjelenik az irányítás, az adatgyűjtés, az adatfeldolgozás és a tájékoztató munka is.¹⁶⁰

A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységét szabályozó törvény értelmében a hírszerzés biztosítja a kormányzati döntésekhez szükséges, nemzetbiztonsági szempontból releváns információkat.¹⁶¹ A stratégiai hírszerző feladatok végrehajtásával megakadályozható a külföldről érkező, Magyarország érdekeit és szuverenitását veszélyeztető törekvések bekövetkezése, illetve a hírszerzés meghatározza a jövőre vonatkozó értékelések, prognózisok és a nemzetbiztonsági stratégia irányvonalait is.

A stratégiai felderítés definíciója szerint *“a politikai irányításhoz és a katonai tervezéshez, a nemzeti és nemzetközi szintű kormányzati döntésekhez szükséges információk megszerzése a nyílt és a titkos információgyűjtés módszereivel, valamint azok feldolgozása (elemzése-értékelése) és továbbítása az illetékesekhez.”*¹⁶² A módszer tehát a közép- és hosszútávú biztonsági stratégia meghatározásához szükséges információk megszerzését és a döntési alternatívák, cselekvési változatok fejlesztését szolgálja.

¹⁵⁹ Magyar Hadtudományi Lexikon. Budapest, Magyar Hadtudományi Társaság, 1995.

¹⁶⁰ A felderítésről és (katonai) hírszerzésről ld. még Várhalmi, 2009.

¹⁶¹ NYESTE P. (2013): A nemzetbiztonsági célú stratégiai felderítés/elhárítás és a bűnügyi célú stratégiai hírszerzés összehasonlítása, kiemelten a szervezett bűnözés elleni fellépés területén, *Felderítő Szemle*, 12. évf., 1. sz., 2013. szeptember-október, 100-120. old.

¹⁶² KIS-BENEDEK J.: A stratégiai felderítés összetevői. Előadás a Stratégiai hírszerzés elmélete és gyakorlata c. kurzushoz. 2015. március 3., Nemzeti Közszerződési Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest.

Kis-Benedek előadásában¹⁶³ a nemzetbiztonsági stratégiai hírszerzést az alábbi célterületekre bontja:

- biográfiai
- gazdasági
- társadalmi
- közlekedési és távközlési
- katonaföldrajzi
- haderő
- politikai
- tudományos-technikai

A doktori értekezésem kutatási témája szempontjából a gazdasági, társadalmi és politikai felderítés a releváns:

A gazdasági felderítés a vizsgált térség természetes és emberi erőforrásait, hatékony hasznosítását, a nemzetek gazdasági potenciálját vizsgálja. A hírszerzés kiterjed az adott ország pénzügyi sebezhetőségére, a gazdasági hadviselés lehetőségeire is, így meghatározhatóvá válnak azok a gazdasági problémák is, melyek elősegítik a szélsőséges csoportok térnyerését az adott területen.

A társadalmi/szociológiai felderítés a társadalmi csoportok tanulmányozását foglalja magába, azok tevékenységét, felépítését, a kulturális, vallási sajátosságokat, és a szociális biztonságot, jóllétet érintő fenyegetéseket is.

A politikai hírszerzés az idegen hatalmak kül- és belpolitikáját vizsgálja, továbbá a nem kormányzati szervezetek, politikai mozgalmak tevékenységét is. Ide tartozik a közbiztonságra, terrorizmusra, hírszerző szolgálatokra vonatkozó információk gyűjtése.

Az eddigiek alapján elmondható, hogy mind a hírszerző, mind a felderítő feladatok fő célja a hiteles információ megszerzése és továbbadása az illetékes szerveknek a megfelelő döntési alternatívák és cselekvési tervek kidolgozásához, így védelmi és érdekérvényesítő funkciót is betöltenek.¹⁶⁴

¹⁶³ Kis-Benedek, 2015.

¹⁶⁴ Várhalmi, 2009.

Magyarországon a Nemzeti Biztonsági Stratégia tartalmazza azokat a biztonsági kihívásokat, melyekre a hírszerző és felderítő feladatoknak irányulnia kell. A bevezetésben már bemutatott kihívások az alábbiak:¹⁶⁵

- regionális konfliktusok
- tömegpusztító fegyverek proliferációja
- nemzetközi terrorizmus
- kiber-, energia-, pénzügyi biztonság
- globális éghajlat- és környezetváltozás
- természeti és ipari katasztrófák
- szervezett bűnözés
- kábítószer-kereskedelem
- migráció
- radikális szervezetek elterjedése

A fenti veszélyforrásokkal kapcsolatos információk folyamatos értékelése, elemzése és továbbítása a különböző szakterületek feladata. A stratégiai felderítési célok megvalósításához szükséges olyan, a nemzetközi viszonyokra, a külföldön működő magyar szervezetekre, a terrorizmusra, a szervezett bűnözésre és egyéb regionális konfliktusokra vonatkozó információk megszerzése a hírszerző tevékenység által, melyek elengedhetetlenek a megalapozott kormányzati döntésekhez.¹⁶⁶

A releváns, gyakran bizalmas vagy titkos információ megszerzése a titkosszolgálatok, nemzetbiztonsági szervek feladata, melyek a megrendelő - lehet katonai és politikai döntéshozó - igényeitől függenek. A felderítés, hírszerzés jelentősége a speciális adatok megszerzésében mutatkozik meg, és a vezető állami szereplők általában az alábbi területeken használják fel ezeket:

- a közvetlen környezetben felmerülő válság- vagy konfliktus kezelésében
- a létérdekeket, nemzeti érdekeket fenyegető veszélyek esetén
- az általános politikai, katonai stratégiák kialakításában

¹⁶⁵ A Kormány 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról, *Magyar Közlöny*, 2012. évi 19. szám. 1378-1387. old.

Elérhető innen: http://2010-2014.kormany.hu/download/f/49/70000/1035_2012_korm_határozat.pdf

¹⁶⁶ Nyeste, 2013.

- a politikai hatalmat fenyegető bármilyen veszély esetén¹⁶⁷

Egy 2009-es tanulmány¹⁶⁸ szerint a hírszerzés általános céljai közé tartoznak az alábbi tevékenységek:

- információgyűjtés, -elemzés, -értékelés, a megszerzett adatok megosztása, felhasználása más katonai, állami, politikai szereplőkkel
- más országok, politikai hatalmak és mozgalmak információszerző tevékenységnek felderítése, esetleg megakadályozása
- titkos feladatok végrehajtása az ellenséges mozgalmak, országok magatartásának befolyásolása céljából

Magyarországon a Nemzeti Biztonsági Stratégia foglalja magában a fenti hírszerző tevékenységet, melynek alapja a NATO ilyen irányú állásfoglalása.¹⁶⁹ A NATO hírszerző-elhárító tevékenysége alapvetően a tagállamok információitól függ:

„A NATO politikai és katonai felső vezetése és a szövetséges parancsnokságok információkkal való ellátása az egységes felderítő, hírszerző rendszeren keresztül, a nemzeti katonai hírszerző szervezetektől és a műveletekben részt vevő erőktől kapott adatok, információk, valamint átfogó elemzések és értékelések feldolgozása és elosztása útján valósul meg. A nemzetek részéről az együttműködési tevékenység mindenekelőtt a folyamatos információcserében, a különböző vezetői és kidolgozó bizottságok keretében végzett munkában, s a műveletek támogatásában testesül meg.”¹⁷⁰

A NATO hírszerző tevékenységének figyelembe kell venni a mindenkori politikai és katonai helyzetet, ezáltal reagálnia kell azokra a fenyegetésekre, melyek veszélyeztetik a szervezet stabilitását és érdekeit. A NATO kiemeli, hogy a terrorizmus nemzetközivé válásában szerepe van a technológiai fejlődésnek, mely mind a kibertérben, mind a biológiai, vegyi és nukleáris fegyverek terén kimutatható. Ezen felül az instabil régiókban kedvező a környezet a terrorcsoportok terjeszkedésére.¹⁷¹

¹⁶⁷ IZSÓ J. (2009): A hírszerzés céljáról és rendszeréről, *Hadtudomány - Hadiügy*, 1-2. sz., 2009., 72-84. old.

¹⁶⁸ Izsó, 2009.

¹⁶⁹ NATO's policy guidelines on counter-terrorism. Aware, Capable and Engaged for a Safer Future. 2012. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_87905.htm

¹⁷⁰ Dr. HÉJJA I.: Az Észak-Atlanti Szerződés Szervezete (North Atlantic Treaty Organisation – NATO). IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 29-39. old. 30. old.

¹⁷¹ NATO's policy guidelines on counter-terrorism. Aware, Capable and Engaged for a Safer Future. 2012. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_87905.htm

A következőkben a NATO hírszerzési tevékenységének intézeti felépítése szerepel:¹⁷²

- Az Észak-Atlanti Tanács szerepe a döntéshozás, a szervezet jóváhagyja a hadászati hírszerzési követelményeket és az információcsere módját is.
- A Katonai Bizottság a katonai hírszerzésben a legmagasabb tanácsadó testület, a tagállamokat érő fenyegetések kapcsán katonai tanácsokat ad, továbbá stratégiai útmutatást a hadászati parancsnokságok felé.
- A Hírszerző Testület feladata a koordináció, tervezi és felügyeli a felderítő tevékenységet, továbbá biztosítja az együttműködést a tagállamok hírszerző intézetei között. A testület jogosult hírszerző dokumentumok elkészítésére és kiadására is.
- A NATO Különleges Bizottságának szerepe a tanácsadás kémelhárítás és terrorizmus tárgyában.
- A Nemzetközi Katonai Törzs Hírszerző Osztály a nemzetektől és a műveleti területektől érkező információk alapján támogatás nyújt a hírszerzésben, illetve értékeléseket készít a védelmi és hadműveleti tervezéshez.
- Hadászati Parancsnokok: a Szövetséges Fegyveres Erők Európai Legfelsőbb Parancsnoka felelős a hadműveletek és a hadműveleti tervezés hírszerző támogatásáért, a felderítés fejlesztéséért. A Szövetséges Fegyveres Erők Transzformációs Legfelső Parancsnoka a védelmi tervezést, a felderítés fejlesztését, a kiképzést koordinálja.
- A NATO hírszerző testületeit maguk a tagállamok látják el információkkal, a nemzeti hírszerző szolgálatok kiemelt prioritással kezelik a szervezet hírigényét.
- A Nemzeti Felderítő Részlegek a szövetséges parancsnokságokon és a műveleti területeken önkéntes jelleggel működnek, és szükség esetén a saját államuktól kapott információkkal támogatják a döntéshozást és a műveleteket.
- A NATO Hírszerzési Fúziós Központja Nagy-Britanniában található, 2007 óta működik mai formájában, és célja egy objektív és megbízható hírszerző testület létrehozása.¹⁷³

¹⁷² Héjja, IN: Dobák, 2014.

¹⁷³ Id. NATO Intelligence Fusion Centre (NIFC) honlapja: <http://web.ifc.bices.org/about.htm>

2.1.2. Felderítő és hírszerző eszközök

A Dobák Imre által szerkesztett, átfogó nemzetbiztonsági kérdésekkel foglalkozó kézikönyvben leírtak szerint a hírszerzés ciklikus tevékenység, mely az alábbi szakaszokból épül fel:¹⁷⁴

- A tervezés és az irányítás alapvetően két szinten történik; kormányzati jogosultság a feladat megszabása, a hírszerzési igény meghatározása, míg hírszerzői szinten a végrehajtói részleg számára a feladat megadása a kormányzati igényeknek megfelelően.
- Az irányelvek meghatározása után az adatszerzés következik, melyhez emberi és technikai eszközöket egyaránt felhasználnak.
- A harmadik lépés a beérkező információk elemzése és értékelése, összevetése a meglévő tudásanyaggal. Erről majd külön fejezetben is szó lesz.
- A megszerzett anyagokat és elemzéseket ezt követően jelentés formájában el kell juttatni a kérő felé.

A fenti hírszerzési ciklus megvalósításához használt technikai és emberi eszközök a következők lehetnek: SIGINT, COMINT, ELINT, FISINT, MAASINT, IMINT, GEOINT, HUMINT, OSINT stb.

A lentiekben e fogalmak részletes bemutatása következik, annak érdekében, hogy megértsük, milyen területeken és eszközök mellett működhetnek a pszichológiai eljárások a hírszerzés területén.

2.1.2.1. HUMINT – Human Intelligence: Emberi erővel folytatott hírszerzés

Kis-Benedek¹⁷⁵ szerint a terrorizmus megjelenése és az aszimmetrikus kihívások bebizonyították, hogy a technikai hírszerzés önmagában nem elegendő, így szükséges az emberi erőforrású információgyűjtés a terrorizmus elleni harcban.

Definícióját tekintve a HUMINT *„a nemzetbiztonsági tevékenység azon eljárása, amelynek középpontjában az ember áll, akinek ismeretét, képességét a nemzetbiztonsági*

¹⁷⁴ KIS-BENEDEK J.: Az emberi erővel folytatott hírszerzés. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerzői Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 153-163. old. 153. old.

¹⁷⁵ Kis-Benedek, IN: Dobák, 2014.

szolgálatok tervszerűen és szervezett formában használják fel. A HUMINT erre a célra képzett adatszerzők tevékenysége, akik az információkat és adatokat emberektől, az emberek által használt dokumentumokból és médiából szerzik a szemben álló erők szándékainak, erejének, képességeinek, eljárásainak, taktikáinak megismerésére.”¹⁷⁶ A HUMINT főként olyan területeken használható, ahol a technikai erőforrások korlátozottak, így szükséges az emberi beavatkozás. A hírszerzés e területe lehet nyílt és zárt forrású információgyűjtés is. Humán forrás lehet alkalmi adatszolgáltató vagy akár hosszan tartó titkos együttműködő is, aki a szervezet felé rendszeresen ad releváns információkat. A fentiekén túl a nemzetbiztonsági szervek fenntartanak külföldön tevékenykedő ügynököket is. A HUMINT egyik fő feladata a forrás védelme, mind a nyílt információszerzés, mind a fedett műveletek során. Az utóbbi esetében a minősített adatok begyűjtése titkos módszerekkel és fedett ügynökök felhasználásával történik. Röviden a HUMINT folyamata az alábbi szakaszokban jelenik meg:

- Tervezés és felkészülés: feladatszabás, annak meghatározása, hogy hol és milyen erőforrásokra van szükség
- Feltételek megteremtése: hálózatok kiépítése, kapcsolatépítés, azok foglalkoztatása és bővítése, esetleg megszüntetése
- Információszerzés: maga a hírszerző tevékenység, és a begyűjtött adatok eljuttatása a kérőhöz
- Jelentés készítése a meglévő adatokból

A HUMINT nem merül ki az emberi források felhasználásában, ezen felül ilyen eljárásnak minősül a különböző dokumentumokból és iratokból, kommunikációs eszközökből kinyert információ megszerzése és elemzése is. A HUMINT egyik legfontosabb előnye, hogy segítségével olyan adatok megismerésére van lehetőség, mellyel azonosítani lehet az ellenséges szándékot.

2.1.2.2. OSINT – a nyílt forrású adatgyűjtés¹⁷⁷

A korábbiakban szó esett a távközlési és informatikai fejlődés felgyorsulásáról, mely hatással volt a hírszerző szolgálatok tevékenységére. Napjainkban az internet

¹⁷⁶ Kis-Benedek, IN: Dobák, 2014. 155-156. old.

¹⁷⁷ A fejezet forrása: KENEDLI T.: A nyílt forrású információszerzés (OSINT). IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 169-179. old.

elterjedése, az információáramlás gyorsasága megnövelte a nyílt forrású adatgyűjtés (OSINT) hatékonyságát és szerepét. Az OSINT használatát nem lehet elválasztani az információs forradalomtól, mivel „*olyan információk felkutatásával, gyűjtésével, elemzésével, értékelésével és rendszerezésével foglalkozik, amelyeket nem minősített forrásokból, legális eszközökkel lehet beszerezni, és amelyeknek hírszerzési értékük van.*”¹⁷⁸ Az OSINT tevékenységhez kapcsolódó fogalmak a nemzetbiztonsági kézikönyv alapján a következők:¹⁷⁹

Nyílt forrású adat (Open Source Data): Ide tartoznak azok az adatok, melyek még nyers formában jelennek meg képi hordozók, írásos és szöveges dokumentumok, műholdas felvételek formájában, ezeket a későbbiekben az elemző-értékelő munka során kiértékelik azok hírszerző hasznossága alapján.

Nyílt forrású információ (Open Source Information): Ezek olyan információk, melyek megszerzése egy megadott szempont szerint történik.

Nyílt forrású információszerzés (Open Source Intelligence): Az OSINT tevékenység foglalja magában a fenti adatok és információk nyílt forrásból történő begyűjtését, értékelését és felhasználását egy adott cél érdekében.

Ahogy már az előbb említésre került, az internethasználat elterjedése miatt az OSINT nagy jelentőségre tett szert, mivel a korábban csak titkos eszközökkel megszerezhető információ a webes hálózatokon és közösségi oldalakon gyakran nyílt formában is elérhetővé vált. A nyílt információgyűjtés segítségével létre lehet hozni olyan adatbázist, mely begyűjti a releváns adatokat, illetve segítségével lehetővé válik azoknak a titkos információknak az értékelése, melyek önmagukban nem elégségesek az elemzéshez. A nyílt hírszerzés emiatt hasznos és gyors kiegészítője a titkosszolgálati módszereknek, melyek a szigorú szabályozás miatt lassan bevethetőek és kevésbé rugalmasak. Az OSINT-ből szerzett adatok a fentiek mellett alkalmasak arra is, hogy aktuális helyzetjelentéseket adjanak a világ bármely térségéből.

A nyílt adatok begyűjtésének azonban van egy nagy hátránya: a nagy mennyiségű információhalmaz szűrése, a releváns információk azonosítása komoly problémát jelent a nemzetbiztonsági szolgálatok számára. A doktori értekezés éppen erre a problémára szeretne reflektálni az alkalmazott pszichológiai módszerek használati lehetőségeinek bemutatásával. A hírszerzésben hasznosítható eljárásokról a 3. fejezetben részletesen is szót ejtek.

¹⁷⁸ Kenedli, IN: Dobák, 2014. 169. old.

¹⁷⁹ Kenedli, IN: Dobák, 2014.

Az OSINT a többi hírszerző tevékenységhez hasonlóan több szinten valósul meg. A politikai és nemzetbiztonsági vezetők döntéshozatalában fontos adatokkal szolgál egyes térségek vagy országok aktuális helyzetéről, előrejelzi a társadalmi folyamatok irányát, prognosztizálja a nemzetbiztonsági kihívásokat és kockázatokat. Ennek megfelelően a védelmi stratégia megtervezésében és műveleti szinten is megjelenik az OSINT, melynek célja, hogy biztosítsa az információs fölényt egy adott műveleti területen. Az OSINT megjelenik a rendészeti felderítésben is, mely alapvetően a bűnmegelőzésre és a közrend fenntartására fókuszál.

2.1.3. Az elemző-értékelő munka fogalma¹⁸⁰

A hírszerzési folyamatban az adatszerzés után következik az elemző-értékelő munka, mely *„alapvetően egy gondolati, valamint tudományos szintű elméleti alapokon nyugvó problémamegoldó rendszer, amely a nemzetbiztonsági és a rendvédelmi tevékenység központi eleme, mert az adatok minőségi átalakításával biztosítja az állami felső vezetés, a nemzetbiztonsági/rendvédelmi szervezetek parancsnokai, valamint a nyomozási szervek számára szükséges információkat.”*¹⁸¹

Az elemző-értékelő munkának tájékoztató és művelettámogató funkciója is van, mivel hozzájárul a műveleti döntések meghozatalához. A tevékenység elméleti és gyakorlati eljárásokat is alkalmaz, melyek számos tudományághoz kapcsolódhatnak. A tájékoztatás során az elemzők folyamatokat és trendeket bemutató jelentéseket készítenek, melyekhez felhasználják a hírszerzés során begyűjtött nyers információkat. Az elemző-értékelő részlegeknek adatkérő jogosultsága is van, mivel a hiányos adatok begyűjtését kérhetik az adott hírszerző egységtől. Az elemzés-értékelés mindig a vezetői információigénynek megfelelően történik. A felhasználó felé történő adatközlés is az értékelő munka része.

A kézikönyv kiemeli, hogy az utóbbi években az interneten, közösségi oldalakon és fórumokon megszerezhető nyílt információk elemzése és értékelése fontos feladattá vált a nemzetbiztonsági szolgálatoknál.¹⁸²

Az elemző-értékelő munka folyamata a következő szakaszokban történik:

¹⁸⁰ A fejezet forrása: KENEDLI T., VIDA Cs.: Elemző-értékelő tevékenység. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 191-206. old.

¹⁸¹ Kenedli, Vida, IN: Dobák, 2014. 191. old.

¹⁸² Kenedli, Vida, IN: Dobák, 2014.

- nyers információk értelmezhetővé tétele egy adatfeldolgozási- és rendszerezési folyamat során
- az így kinyert adatok beérkezése
- információ beazonosítása, tartalmi jellegzetességeinek feltárása
- információ elhelyezése a rendelkezésre álló adatbázisban, ezek alapján összefüggések keresése
- kiválasztott eljárás segítségével az elemző-értékelő munka végrehajtása
- következtetések levonása, hipotézisek ellenőrzése
- tájékoztató jelentés elkészítése, adott megkeresési úton való eljuttatása a végfelhasználó felé

Az elemző-értékelő munkában használt módszerek három részre oszthatók: az egyszerű formális logikai eljárásokra, a kötött elemző-értékelő eljárásokra és a komplex elemző-értékelő modellekre. Az első módszert főként egy bekövetkezett esemény kapcsán szokták használni, annak lehetséges következményeit, körülményeit vizsgálja. Számtalan eljárás tartozik ide, többek között a kapcsolati háló, mely az entitások közötti összefüggéseket elemzi, a folyamatmodell, mely az események láncolatát vizsgálja, és ide sorolhatjuk a profilozást is, mely a vizsgált személy cselekvésének elemzését jelenti. Az utóbbi bemutatása és használati lehetőségei a harmadik fejezetben szerepelnek. A logikai eljárások hozzájárulnak a helyzetelemző jelentések elkészítéséhez, az előrejelző modellek felvázolásához, például egy bekövetkezett esemény várható megismétlődésével kapcsolatban.

A kötött módszerek során minden vizsgált eseményt, személyt egy meghatározott metódus szerint dolgoznak fel a szakemberek, ebbe a kategóriába tartoznak a kockázatelemzések és a személyiségrajzok is. A kötött eljárások előnye, hogy alkalmas egyazon témakörbe tartozó entitások összevetésére.

A fentiekkel szemben a komplex elemző-értékelő modellek már igénylik más tudományágak ismeretét is. Számtalan módszer tartozhat ide; a játékelméletek a racionális viselkedést vizsgálják olyan helyzetekben, amikor minden résztvevő választási lehetőséggel bír, a trendelemzés folyamatokat és tendenciákat azonosít, míg például a geográfiai modellek az események térbeli helyzetét vizsgálják. Az elemző-értékelő munkában főként a biztonságpolitikai, a nemzetközi kapcsolatok elméleteinek, a szociológiai, pszichológiai és politikai tudományoknak ismeretanyaga hasznosítható.

2.2. A szélsőséges csoportok körében végzett hírszerző tevékenység

A 2001. szeptember 11-i terrortámadások után megkérdőjeleződött a nemzetbiztonsági szolgálatok hatékonysága. A merénylet utáni kivizsgálások több hiányosságra is rámutattak, többek között arra is, hogy az aszimmetrikus hadviselés elterjedése miatt megváltoztak a hírszerzést meghatározó körülmények. A felderítést napjainkban megnehezíti, hogy az ellenség nem egy adott állam vagy politikai rendszer, hanem a fenyegetést nagyrészt olyan csoportok léte jelenti, melyek szélsőséges tevékenységet folytatnak.¹⁸³

Kis-Benedek¹⁸⁴ szerint megnőtt a valószínűsége annak, hogy a politikailag és/vagy vallásilag fanatizált csoportok merényleteket hajtsanak végre a nyugati országokban. Az első fejezetben leírtak szerint mára a terrorizmus globális fenyegetéssé vált, mivel a szervezeteknek számos országban és kontinensen vannak követőik. A radikális mozgalmak jelentette veszély nemzetbiztonsági jelentősége nem kérdéses, mivel az elmúlt két évtizedben – Szovjetunió felbomlásával és a bipoláris világrend felbomlásával – az addig marginálisan jelentkező problémák világméretű biztonsági kihívássá váltak. Az első fejezetből kiderült, hogy az elmaradottság, a mélyszegénység és a gyenge állami vezetés mind előfeltételei a szélsőséges csoportok terjeszkedésének. A 2001-es amerikai terrortámadás is megmutatta, hogy megváltoztak a biztonsági körülmények, melyekre mind az EU-nak, mind a NATO-nak új típusú reagálási eljárásokat kellett kidolgozni. A globális terrorizmus megjelenése stratégiai fenyegetést jelent mindkét nemzetközi szervezet számára, melynek egyik legveszélyesebb formája a főként vallási fundamentalizmusra építő csoportok, az etnikai és lokális szervezetek elterjedése.¹⁸⁵

2.2.1. A terrorelhárítás nemzetbiztonsági aspektusai

A disszertáció bevezetőjében bemutatott nemzetbiztonsági és terrorelhárító szervekről a 1995. évi CXXV. törvény rendelkezik, mely meghatározása szerint az

¹⁸³ KIS-BENEDEK J. (2004): A terrorizmus ellen folytatott hírszerzés, *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények*, 8., 2., 105-110. old.

¹⁸⁴ Kis-Benedek, 2004.

¹⁸⁵ KIS-BENEDEK J. (2006): Az európai biztonság és stratégia. Az EU és a NATO az új kihívások előtt, közép-európai kitekintéssel. *Magyar Minőség*, 15. évf., 7. sz., 2006., 2-7. old.

Információs Hivatal, az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat a polgári, míg a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat a katonai nemzetbiztonsági szolgálat része.¹⁸⁶ Ezek a szervezetek feladatukat tekintve védik a magyar érdekeltségeket itthon és külföldön is, továbbá részt vesznek a nemzetközi terrorizmus elleni harcban, a nemzetközi veszélyforrások felderítésében, a migráció kezelésében, a titkos és nyílt információgyűjtésben civil és katonai területen. Ezen felül hazánkban a 2010 óta működő Terrorelhárítási Központ (TEK) felel a terrorfenyegetettség kezeléséért, feladata a terrorista csoportokat érintő felderítő és elhárító munka, így a szélsőséges eszmék és szervezetek szűrése és monitorozása is.¹⁸⁷

Bolgár és munkatársai 2006-os tanulmányukban nemcsak a terrorizmus szociológiai és lélektani oldalával foglalkoznak, hanem végigveszik az ellene való harc különböző lehetőségeit: *„A terrorizmus elleni harc összetett tevékenység, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt. Lehetőség szerint összehangolt válságreakáló műveletek sorozata, amely politikai, gazdasági, diplomáciai, titkosszolgálati, adminisztratív, felderítő, rendőri és katonai intézkedéseket foglal magába. Ugyanakkor felhasználja nem csak a hadtudomány, de más tudományok eredményeit is.”*¹⁸⁸

A tevékenység részét képezi annak vizsgálata is, hogy a nyugati országokban milyen folyamatok akadályozzák a muszlim bevándorlók társadalmi integrációját, továbbá azoknak a területeknek, mecseteknek a feltárása, ahol a fiatalok radikalizálódhatnak és a terrorcselekményekre buzdító imámok felkeresése is.¹⁸⁹ Azonban fontos leszögezni, hogy a menekültkérdés alapvetően politikai és gazdasági megoldásokat igényel, nem elsősorban a védelmi szektor feladata. A jelenlegi kormányoknak kell olyan programokat kidolgozni, mellyel eredményesen lehet felszámolni az európai muszlim gettókat, továbbá társadalmi megoldást kell találni a kirekesztésre. Sajnálatos módon a bevándorlók jelenlegi szociális helyzete kedvez a radikalizálódásnak, hiszen a diszkriminációt átélő fiatalok könnyen találnak utat a különböző terrorszervezetekhez.

A fenti terrorista csoportok ellen folytatott terrorelhárításnak is fontos része a nyílt és titkos információgyűjtés, melyek létjogosultsága számtalan politikai vita forrása. Az

¹⁸⁶ 1995./CXXXV.

¹⁸⁷ A Kormány 232/2010. (VIII. 19.) Korm. rendelete a Terrorelhárítási Központról

¹⁸⁸ Bolgár és mtsi, 2006., 24. old.

¹⁸⁹ Bolgár és mtsi, 2006.

amerikai NSA-botrány¹⁹⁰ is megmutatta, hogy a lakosság számára nem elfogadhatóak az olyan eszközök, melyek a személyes szabadságot vagy magánélethez való jogot veszélyeztetik. Ettől függetlenül a terrorelhárítás szükségességét nehéz vitatni, melynek passzív és aktív intézkedései is vannak: míg az első a terroristák mozgásterét szűkíti, addig a második olyan tevékenységeket foglal magába, melyek célja valamiféle kapcsolatteremtés, akár hírszerzés, akár letartóztatások által. Ennek értelmében passzív intézkedés lehet a repülőterek megerősített védelme, a fokozott személyellenőrzés a határátkelő-helyeken, míg aktív a megfigyelés, a terrorista személyekkel kapcsolatos hírszerző feladatok és az igazságszolgáltatás intézkedései (pl. börtönbüntetés).¹⁹¹

Az eddigiek alapján összefoglalható, hogy nemzetközi szinten milyen feladatok merülhetnek fel a terrorizmussal kapcsolatban.¹⁹²

- a hírszerzés és a titkosszolgálatok beépülése a terrrorszervezetekbe
- a terrorista csoportok anyagi támogatásának megakadályozása
- a terrorizmus elleni összehangolt politikai és jogi fellépés minden ország részéről
- jól felkészült, azonnal bevethető nemzetközi katonai egység
- a technológiai és informatikai felderítő eszközök korszerűsítése
- különleges műveletekre alkalmas katonák kiképzése, hatékony reagálás az aszimmetrikus hadviselési módokra

2001 után megváltozott a terrorelhárítás amerikai és európai megítélése is: a NATO tagállamai aktívabb szerepet vállaltak a nemzetközi terrorizmus elleni harcban. Az Észak-Atlanti Szövetség 5. cikkelye szerint egy tagállam megtámadása esetén a többi országnak kötelessége támogatni a megtámadott felet mind anyagi, mind katonai eszközökkel.¹⁹³ Az európai országokban magas az iszlám bevándorlók aránya, így potenciálisan veszélyt jelent a főként iszlám fundamentalizmuson alapuló terrorista szervezetek aktivitása térségünkben.¹⁹⁴ A franciaországi és belgiumi merényletek azt bizonyítják, hogy erőteljesebb lépésekre van szükség a radikális iszlám ellen az európai

¹⁹⁰ 2013-ban Edward Snowden, volt CIA-alkalmazott kiszivárogtatott olyan információkat, miszerint az amerikai Nemzetbiztonsági Ügynökség (NSA) több telekommunikációs cég – mint a Google, Facebook vagy éppen az Apple – segítségével végzett lehallgatásokat az egész világon.

ld. még A kiberháború lövészárkát robbantották fel. 2013.06.13. kitekinto.hu, http://kitekinto.hu/velemeney/2013/06/10/a_kiberhaboru_loveszarkat_robbantottak_fel

¹⁹¹ Bolgár és mtsi, 2006.

¹⁹² Bolgár és mtsi, 2006., 35. old.

¹⁹³ Kőszegvári, 2003.

¹⁹⁴ Kőszegvári, 2003.

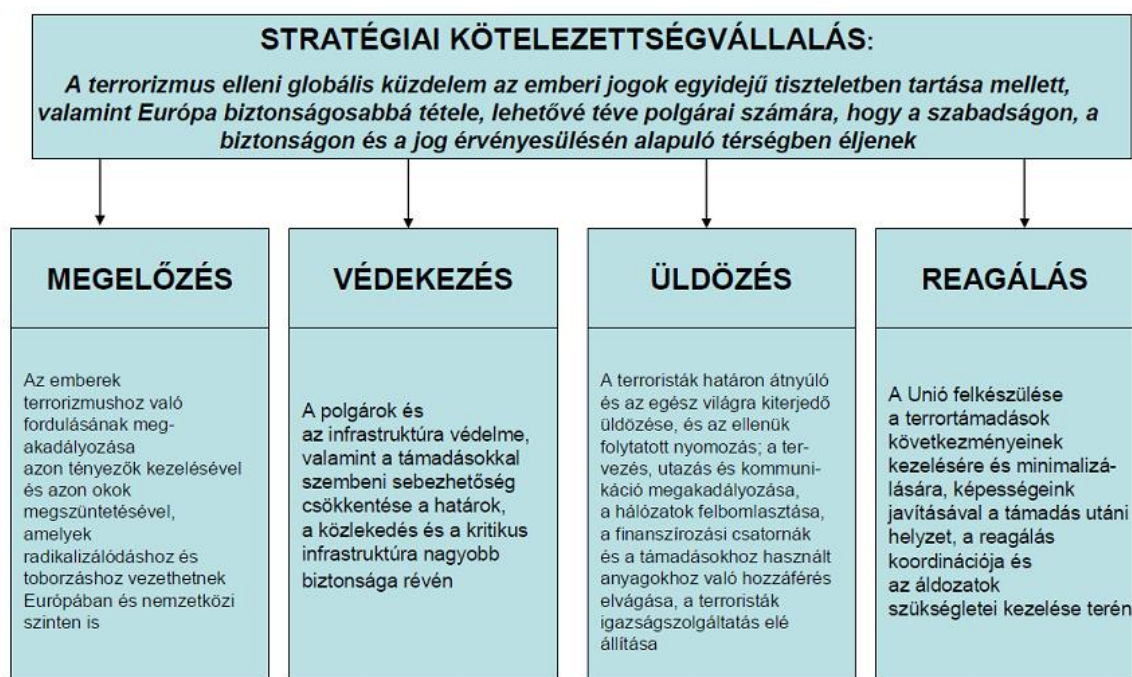
kontinensen is. Az aszimmetrikus hadviselés megjelenése miatt mind az USA, mind a NATO katonai stratégiájának is fontos elemévé vált a hadi eszközökkel végrehajtott terrorelhárítás, mely ma már főként nemzetközi és együttműködést igénylő feladat a muszlim terrorista sejtek kiterjedtsége miatt.

A következőkben röviden bemutatom a nemzetközi szinten meghatározó terrorellenes intézkedéseket.

2.2.2. Az Európai Unió terrorellenes intézkedései

Az Európai Unió terrorellenes stratégiája 2005-ben készült el, melynek négy fő pontja van: a megelőzés, a védekezés, az üldözés és a reagálás. Az alábbi ábra jól szemlélteti a kiemelt feladatok jelentését:

2.1. ábra: Az Európai Unió terrorizmus elleni stratégiája

Forrás: Az Európai Unió terrorizmusellenes stratégiája. 2005. november 30. Elérhető innen: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?f=ST+14469+2005+REV+4&l=hu>

A 2001-es amerikai terrortámadás felhívta a figyelmet arra, hogy szükséges egy olyan terrorellenes program kidolgozása, mellyel hatékonyan és együttműködve lehet fellépni a nemzetközi biztonsági probléma ellen. Az EU egyik első lépése a közös terrorelhárítás útján a Sevillai Deklaráció megjelenése, melyet 2004. március 25-én

írtak alá közvetlenül a madridi terrortámadások után.¹⁹⁵ A dokumentumban a felek kijelentették, hogy közösen lépnek fel a terrrorszervezetek ellen mind katonai, mind egyéb eszközökkel bármelyik ország megtámadása esetén.¹⁹⁶ A Deklaráció egyik fontos eleme, hogy kiemeli az információ-megosztás szükségességét a tagállamok között, továbbá a felek megegyeztek egy terrorellenes koordinátori pozíció létrehozásában is. A tisztséget jelenleg Gilles de Kerchove tölti be, aki az EU hivatalos közleménye szerint az alábbi feladatokat látja el:¹⁹⁷

- koordinálja a terrorizmus elleni küzdelmet
- Az Európai Unió Helyzetelemző Központja és az Europol által készített jelentések alapján szakpolitikai javaslatokat tesz a kiemelten kezelendő területekre
- figyelemmel kíséri a terrorizmus elleni stratégia végrehajtását
- folyamatosan figyelemmel kíséri az EU rendelkezésére álló eszközöket, rendszeresen beszámol az Európai Tanácsnak, intézkedéseket foganatosít
- egyeztet a Tanács előkészítő szerveivel, megosztja a tevékenységére vonatkozó információkat
- biztosítja az EU szerepét a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben
- fejleszti az EU és a harmadik országok közötti kommunikáció ezen a területen

Az Unió 2014-ben felülvizsgálta a megelőzéssel kapcsolatos stratégiáját, mivel a magányos elkövetők, a külföldi harcosok megjelenése és a közösségi média toborzó, kommunikációs szerepe miatt megváltoztak a terrorista tendenciák. Ennek megfelelően a megelőzés főleg a radikalizálódás és a terroristatoborzás elleni intézkedéseket foglalja magában. A védekezés értelemszerűen a polgárok és az infrastruktúra védelmét jelenti, a biztonság megteremtését a közlekedés és a kritikus pontok tekintetében. Az üldözés terén 2015 óta kiemelt figyelmet fordítanak a terrorfinanszírozás elleni küzdelemre, továbbá a merényletekhez szükséges eszközöktől való megfosztásra. A reakálás fő területei közé tartozik a kockázatelemzés fejlesztése, a terrormerényletek áldozatainak

¹⁹⁵ Madridban 2004. március 11-én az al-Kaida terroristái összehangolt támadást intéztek a spanyol főváros ellen, a merényletben 191-en vesztették életüket, és közel kétezer ember sérült meg.

¹⁹⁶ Declaration on Combating Terrorism, 2004. március 25. Elérhető innen:

<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/DECL-25.3.pdf>

¹⁹⁷ A terrorizmus elleni küzdelem koordinátora. Elérhető innen:

<http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>

nyújtott segítséggel kapcsolatos bevált gyakorlatok cseréje és a polgári védelmi mechanizmus felülvizsgálata is.¹⁹⁸

Az Unió terrorellenes intézkedései között kiemelt területet jelentenek az alábbiak:

- Utas-nyilvántartási állomány (PNR): A nyilvántartás szabályozásának célja, hogy szabályozza a légi forgalomban megjelenő utasadatok továbbítását a bűnüldözői hatóságok felé, emellett meghatározza azok kezelését a terrorista bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása céljából. A Tanács 2016. április 21-én fogadta el a PNR szabályozásának irányelveit, mely minden tagállam számára kötelező érvényű.¹⁹⁹
- A terroristák uniós jegyzéke: A 2001/931/KKBP közös álláspont szerint azok a személyek, csoportok és szervezetek kerülnek a félévente felülvizsgált jegyzékbe, akik ellen nyomozás vagy büntetőeljárás folyik terrorcselekményben való részvételért, támogatásért vagy elősegítésért. Ellenük az EU korlátozó intézkedéseket vezetett be, ide tartoznak a pénzeszközök befagyasztása és a rendőrségi és igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos fokozott intézkedések is.²⁰⁰
- A külföldi harcosok elleni fellépés: Az Európai Unió Tanácsa 2013 óta foglalkozik kiemelten a közel-keleti területeken harcoló terroristák okozta veszéllyel és a radikalizálódással. A fellépés során a hangsúly a megelőzésen, a külföldi harcosok azonosításán és utazásuk monitorozásán, a büntető igazságszolgáltatási válaszlépéseken és a harmadik országokkal való kapcsolattartáson van. Az Unió a 2015-ös párizsi merényletek nyomán megerősítette a határellenőrzéseket is.²⁰¹

¹⁹⁸ Az Unió a terrorizmus elleni harcban. 2015. július 20. Elérhető innen:

<http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/>

¹⁹⁹ Az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) felhasználásának szabályozása. 2016. április 22. Elérhető innen: <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/passenger-name-record/>

²⁰⁰ A terroristák uniós jegyzéke. 2016. március 8. Elérhető innen:

<http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>

²⁰¹ A külföldi terrorista harcosokkal szembeni fellépés és a közelmúltbeli európai terrorista támadások nyomán tett lépések. 2016. július 18. Elérhető innen: <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>

Az Európai Unió biztonságát több támadás is érte az elmúlt években. A franciaországi és belgiumi merényletek miatt az Unió új megállapításokat tett a terrorizmus elleni harc kapcsán.²⁰²

- az európai utas-nyilvántartási rendszerre vonatkozó keret elfogadása
- a schengeni keretrendszer szisztematikus ellenőrzése
- az információ-megosztás fokozása
- az illegális tűzfegyver-kereskedelem és a terrorizmus finanszírozása elleni intézkedések
- internetes szélsőséges tartalmak eltávolítása
- hatékony ellenpropaganda készítése a radikalizálódás megelőzésére

Az Európai Unióban több szervezet is érintett a terrorelhárításban, az alábbiakban ezek szerepelnek:²⁰³

Európai Unió Hírszerzési Elemző Központja (INTCEN): A szervezet hírszerző feladatokat lát el az Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselőjének vezetésével. Munkájába beletartozik a nemzetközi biztonsági helyzet monitorozása és a terrorfenyegettség szintjének meghatározása is. A INTCEN feladatai a következők:

- kezeli a tagállamok katonai és civil hírszerző testületeitől jövő információkat, illetve nyomon követi a speciális eseményekkel, krízisekkel kapcsolatos nyílt információkat
- rendszeres kapcsolatot tart fent a tagállamok nemzetbiztonsági szolgálataival, az Unió közös válságkezelő misszióival, azonnal beavatkozást kezdeményez a missziókat ért veszélyhelyzet esetén
- működteti az ún. COREU rendszert, melyben a nem publikus információk közzététele zajlik.²⁰⁴

Összességében a szervezet feladata az információ-megosztás, a tagállamok hírszerző adatainak összehangolása és korai jelzések, értékelő jelentések készítése. Az

²⁰² Forrás: <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>

²⁰³ Az EU terrorelhárításhoz köthető szervezeteit az alábbi cikk alapján szedtem össze: HEGYES G. (2012): Az Európai Unió terrorizmus elleni küzdelme. (T)error&Elhárítás, a Terrorelhárítási Központ Tudományos Tanácsának folyóirata, 2012/2. szám.

²⁰⁴ Ld. EU INTCEN Factsheet. Elérhető innen: http://www.gdr-elsj.eu/wp-content/uploads/2016/01/20150206_factsheet_eu_intcen_en.pdf

INTCEN két divízióból épül fel: egy nyílt információkat feldolgozó egységből és a egy elemző-értékelő egységből.

Eurojust: A szervezet 2002-ben jött létre, tagjai rendőrök, bírók és ügyészek. Az Eurojust a tagállamok igazságügyi hivatalainak koordinációjáért felel, továbbá segíti a nyomozati és büntetőeljárásban folytatott munkát, támogatást ad az EU pénzügyi érdekeit sértő ügyekben. Alapvetően olyan esetekben avatkozik be, ahol több tagállamot érő súlyos bűncselekmények, szervezett bűnözés kapcsán folyik a nyomozás – ide értve a terrorizmust, az embercsempészetet és a pénzmosást is.²⁰⁵

Frontex: A Frontex fő feladata az EU külső határainak felügyelete, kiemelten a menekültkérdés kezelése. A 2005 óta működő szervezet

- koordinálja a tagállamok operatív együttműködését a határbiztonság tárgyában
- kockázatelemzéseket végez
- közös visszatérési műveletek megszervezését támogatja
- részt vesz a határőrök kiképzésében
- monitorozza a határbiztonsággal kapcsolatos új eredményeket
- fokozott veszélyhelyzet esetén segítséget nyújt a tagállamoknak (technikai és operatív jellegű támogatás)
- gyors reagálású beavatkozó csoportok működtetése²⁰⁶

Europol: A rendvédelmi koordinációs központ szerepe a tagországok közötti rendőri együttműködés biztosítása. Az Europol hatáskörébe tartozik a szervezett bűnözés, a terrorizmus, az illegális bevándorlás, a tiltott anyagokkal való kereskedelem és a pénzügyi bűncselekmények is. Fontos kiemelni, hogy a szervezet információs központként működik, nem rendelkezik végrehajtási jogkörrel, így főként a tagállamok nyomozati szerveinek hatékonyabbá tételét biztosítja a koordináció által. A stratégiai és operatív információk megszerzése és továbbítása mellett az Europol nagyban hozzájárul a nemzetközi terrorizmus elleni harchoz: az évente megjelenő TE-SAT jelentések aktuális adatokkal szolgálnak a terrorizmus helyzetéről, továbbá létezik egy

²⁰⁵ A szervezet működéséről ld. az EU honlapján: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eurojust_hu

²⁰⁶ A Frontex működéséről ld. az EU honlapját: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_hu

internetfigyelő egység és egy nukleáris, vegyi és biológiai fegyverekről, anyagokról szóló adatbázis is.²⁰⁷

ENISA: Az Unió hálózat- és információbiztonsági ügynökségének feladata azoknak az információknak a megszerzése és továbbítása, melyek relevánsak az elektronikus hírközlő hálózatok működése szempontjából. Az ENISA lényegében a hálózati és információbiztonsági problémák prevencióját biztosítja, fő profilja a kiberbiztonság megteremtése. A szervezet létrejöttre reagál a terrorizmus új kihívásaira, mivel az internet és a közösségi kommunikációs területek termékeny táptalajt jelentenek a terrorista csoportok számára.²⁰⁸

2.2.3. Nagy-Britannia terrorelhárítása²⁰⁹

Nagy-Britanniában a terrorizmus elleni küzdelemben két szervezet vesz részt aktívan: az MI5 (Military Intelligence, Section 5) a terrorizmus, a kémkedés és a szabotázsakciók ellen dolgozik, míg a GCHQ (Government Communications Headquarters) rádióelektronikai hírszerzéssel foglalkozik. A szervezet feladatai közé tartozik a kritikus infrastruktúra és a kormányzati célpontok elleni kibertámadások megelőzése, a terrorizmus elleni fellépés, a szervezett bűnözés elleni harc és az ellenséges kémtevékenység leleplezése.

Az ország terrorizmussal kapcsolatos nemzeti stratégiája (CONTEST) szerint a fő fenyegetést a nemzetközi terrorizmus jelenti. A dokumentum szerint a hangsúly a megelőzésen van, így megfelelő szűréssel és támogatással meg kell előzni a radikalizálódást, illetve kapcsolatot kell tartani a szélsőséges eszmékre fogékony személyekkel és szervezetekkel. A Terrorism Prevention and Investigation Measures Act (TPims) nevű, 2011-ben életbe lépett jogszabály tartalmazza azokat az intézkedéseket, mellyel felügyelet tarthatók a terrorizmussal gyanúsított személyek Nagy-Britanniában. A törvény korlátozó intézkedéseket vethet be az éjszakai

²⁰⁷ Az Europol működéséről ld. az EU honlapját: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_hu

²⁰⁸ Az ENISA működéséről ld. az EU honlapját: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/enisa_hu

²⁰⁹ A fejezet forrása: RÉPÁSI K. (2017): Merényletek az Egyesült Királyságban: kudarcosnak vagy eredményesnek tekinthető a szigetországa terrorelhárítása? Stratégiai Védelmi Kutatóközpont. Elemzések 2017/19., Nemzeti Közzolgálati Egyetem.

tartózkodás, az utazás, a mozgásszabadság, az elektronikus kommunikáció, a munkavállalás és a személyes kapcsolattartás területén is.

2.2.4. Az USA terrorellenes stratégiája

Az Egyesült Államok – mint a nyugati világ egyik fő jelképe – már régóta az iszlám terrorizmus kiemelt célpontja. Az Al-Kaida nevű terrorszervezet az 1990-es években több merényletet kísérelt meg az országban és az USA külföldi érdekeltségei ellen, azonban a legnagyobb csapást 2001. szeptember 11-én mérte az Egyesült Államok lakosságára. A World Trade Center és a Pentagon épületei ellen elkövetett repülőgép-eltérítéssel támadás során közel 3000 ember vesztette életét, sem azelőtt, sem azóta nem érte ilyen súlyos csapás az országot. A merénylet alapjaiban változtatta meg a terrorellhárításról szóló koncepciót, mivel világossá vált, hogy hagyományos katonai és rendvédelmi eszközökkel nem lehet legyőzni a muszlim terroristákat.

Az Egyesült Államok ennek megfelelően kidolgozta a terrorellenes nemzeti stratégiáját, melynek 2011. júniusi változata nyilvánosan elérhető az interneten.²¹⁰ A dokumentum sorra veszi a 2001-es terrortámadás óta megtett lépéseket, a védekezés terén lezajlott fejlődést és a nemzetközi kapcsolatok elmélyítését. Az afganisztáni és pakisztáni katonai akciók és Oszama Bin Laden likvidálása után csökkent a terrorveszély az országban, azonban a szerzők kiemelik, hogy teljesen nem múlt el. Ennek megfelelően a fő nemzetbiztonsági cél továbbra is az Al-Kaida és a belőle kinövő új terrorszervezetek bomlasztása és elpusztítása, illetve az amerikai állampolgárok és érdekeltségek védelme.

A nemzeti stratégia a terrorellhárítás kérdésében az amerikai alapvető jogokat tekinti kiindulópontjának; az ország működését meghatározó szabadságjogok, a magánélethez való jog betartása mellett küzd a kormányzat a terrorizmus ellen. A terrorista eszmék, a pusztítási célok alapvetően mondanak ellent az USA-ban lefektetett emberi és polgári jogoknak, így a terrorizmus elleni harc legitim. Az alapértékek fontossága mellett az ország vezetése fontosnak tartja a támogató külpolitikai kapcsolatokat, melynek része azon országok megsegítése, ahol a gyenge államhatalom és a társadalmi, gazdasági problémák miatt megerősödtek a szélsőséges csoportok. Az

²¹⁰ National Strategy for Counterterrorism. 2011. június 1., White House. Elérhető innen: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/counterterrorism_strategy.pdf

USA célja, hogy ezeken a területeken támogassa a békés demokratikus átmenetet és fejlődést. A dokumentumban foglaltak szerint kiemelt fontosságú a jogállamiság megteremtése a világ minden táján, mely lehetőséget ad arra, hogy az államok felszámolják, és az igazságszolgáltatás alá vonják a terrrorszervezeteket. A stratégia külön kiemeli az információ-megosztás fontosságát, kötelező érvényűnek veszi a mindenkori kormányzat számára az amerikai állampolgárok megfelelő tájékoztatását a terrorveszély és a nemzetközi terrorizmus helyzetét tekintve.

Az alapvető jogok és értékek mellett a dokumentum nagy hangsúlyt fektet a demokratikus országok közötti együttműködésre, melynek része a hírszerző információk megosztása, a közös kiképzések és műveletek végrehajtása és a radikalizálódás megfékezése a közösségi programok által. A 2011-es stratégia olyan multilaterális intézetekben gondolkodik, ahol nemzetközi, regionális és államon belüli szinten valósul meg a terrorelhárítás.

A stratégia része a nemzeti jelképek, a kritikus infrastruktúrák és a létfontosságú eszközök megfelelő védelmének demonstrálása az esetleges támadástól való elrettentés céljából. Az amerikai kormányzat a reziliencia erősítése által bizonyítja, hogy megvan a kellő emberi, anyagi és ökológiai erőforrása ahhoz, hogy egy merénylet esetén hamar talpra tudjon állni.

Az eddigiekben bemutatott intézkedések – alapvető jogok biztosítása, a külkapcsolatok megerősítése és a reziliencia fejlesztése – mellett aktív intézkedéseket is tartalmaz a 2011-ben készült nemzeti stratégia. Az Egyesült Államok célja meggátolni a terrorista szervezeteket abban, hogy pusztító eszközökhöz juthassanak; a tömegpusztító fegyverek illegális proliferációjának megakadályozása, a vegyi és nukleáris létesítmények védelme, a veszélyes anyagok kereskedelmének felszámolása mind kiemelt feladatot jelent a terrorizmus elleni harcban. Ennek része az is, hogy meg kell szüntetni a terrorista csoportok anyagi finanszírozását a megfelelő pénzügyi csatornák befagyasztásával. Az eddigiek mellett a terrorista hálózatok közötti kapcsolatok felderítése és megszüntetése is nemzetbiztonsági feladat, melynek része a széteső államok előbb említett politikai megerősítése. A szélsőséges eszmék terjesztőinek felderítése és a kommunikációs csatornáiknak megszüntetése lehetőséget teremt arra, hogy az illetékesek megakadályozzák a további radikalizálódást, esetleg terrrorszervezetekhez való csatlakozást.

2.2.5. Az internet hatása a nemzetbiztonsági feladatokra²¹¹

Az amerikai nemzeti biztonsági stratégiának az előző fejezet szerint fontos része a szélsőséges tartalmak felderítése, illetve az internetes radikális tevékenység folyamatos monitorozása. Az információtechnológiai fejlődés miatt egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetni mind az internetes, mind az egyéb közlési csatornák megfigyelésére, mivel ezeken keresztül könnyen érik el a terrorszervezetek a potenciális híveiket. A közvetett és a közvetlen kommunikáció és a kapcsolatteremtés lehetőségeinek megszüntetése jelentősen csökkentené a nemzetközi terrorizmus okozta biztonsági kockázatot.²¹²

Napjainkban az internet széles körben elterjedt, így a mindennapi életünk szerves részévé vált. A webes hálózatok használata megváltoztatta a hagyományos kapcsolati, kulturális, szakmai és kommunikációs formákat.²¹³ Az internet történetének kezdete nagyjából az 1960-as évek végére tehető, amikor a számítógép-hálózat biztonságának növelése nélkülözhetlenné vált a katonai szférában. Az akkoriban kidolgozott rendszer folyamatosan tökéletesedett, és a nyolcvanas években megszületett a mai értelemben vett internet. Jelenleg a hálózat egy mindent és mindenkit összekötő rendszer, melyen a teljes emberi tudás és memória könnyen elérhetővé vált. Előtérbe kerültek a multimédiás tartalmak - a hang, a mozgókép, a szöveg, a kép -, továbbá egyre jelentősebbé váltak az internetes interaktív elemek, melyek kétirányú kommunikációt is lehetővé tettek.²¹⁴ A virtuális világ kiszélesedése miatt az ott folyó tartalmak ellenőrzése lehetetlenné vált, így a hagyományos tevékenységeket megkönnyítő szerepén túl, az internet komoly biztonsági kockázatokat is magában rejt.

A kiberbűnözés, a szélsőséges csoportok internetes tevékenysége miatt a hírszerzés és az elhárítás területén kiemelt jelentőségűvé vált az elektronikus kommunikáció figyelése, a lehetséges fenyegetések azonosítása, a terrorista propagandavideók felderítése és a hackertevékenység leleplezése is.²¹⁵ Az internetes tevékenység jellegét meghatározza az anonimitás lehetősége, mivel online az egyén

²¹¹ A fejezet nagyban támaszkodik a SZIJÁRTÓ L. (2016): Az internethasználat biztonságtechnikai kérdései – A virtuális lét rejtett veszélyforrásai. *Nemzetbiztonsági Szemle, IV. évf., 1. szám, 2016, 45-57. old. c.* cikkeire.

²¹² National Strategy for Counterterrorism, 2011.

²¹³ ROPOLYI L. (2006): Internethasználat és hálólét-konstrukció, *Információs Társadalom, Évf. 6., 4. szám, 2006, 39-46. old.*

²¹⁴ Ropolyi, 2006.

²¹⁵ A disszertáció 3. fejezetében külön szó lesz az internetes felületek pszichológiai elemzéséről.

könnyen változtatja meg a személyazonosságát, illetve lehetőséget kap arra, hogy hamis információkat közvetítsen. A fenyegető üzenetek terjesztői gyakran őrzik meg anonimitásukat, és ilyen helyzetben az egyén hajlamosabb felrúgni a társadalmi konvenciókat, továbbá megfigyelhető, hogy a felhasználó agresszívebb és gátlástalanabb viselkedést mutat az online térben mint a valóságban.²¹⁶

Napjainkra kialakult egy újabb bűnözési forma, a kiberbűnözés, melynek alapvetően két típusát lehet megkülönböztetni:²¹⁷

- A hackerkedés célja egyértelműen egy adott hálózat, rendszer vagy egyéb informatikai infrastruktúrák működésének ellehetetlenítése, a kritikus rendszerek tönkretétele. Ezt a bűnözői csoportot maga az internet létrejötte hívta életre, a legújabb technikai eszközök használatát igényli.
- Az előzővel szemben a “klasszikus” bűnözői csoportok a már meglévő illegális tevékenységet terjesztik ki a virtuális térbe. A pedofil-hálózatok, a terrorista szervezetek, a szervezett bűnözők alapvetően kapcsolatépítésre, pénzügyi tranzakciók végrehajtására, propagálásra, illegális tartalmak terjesztésére és anonimitásuk megőrzésére használják az internetet. Ezek a bűnözői típusok az internet megjelenése előtt is léteztek, azonban a technikai újítások segítségével soha nem látott méreteket öltenek napjainkban.

A közösségi oldalak világméretű használata – úgy, mint a Facebook vagy a Twitter - még inkább felgyorsította a kiberbűnözés terjedését. Az ilyen jellegű honlapok egy olyan szociális teret alakítottak ki az egyén életében, ahol kiszélesedett a potenciális veszélyforrások köre. Ezen felül az online felület megszüntette a hagyományos nemzeti határokat és geográfiai tényezőket, hiszen már nem szükséges a fizikai jelenlét az illegális cselekedetek elkövetésekor. A szélsőséges és terrorista szervezetek kiterjedt hálózatokat működtetnek az egész világon, melynek része az internetes tevékenység. A

²¹⁶ WALLACE P.: Az internet pszichológiája. Magyar fordítás: Krajcsi Attila, Osiris Kiadó, Budapest, 2002.

²¹⁷ Risk of Cybercrime and Social Media. By ANJUM Z. I. Corporate Research and Investigations LLC (CRI Group). <http://www.crigroup.com/wp-content/uploads/2014/01/risks-of-cybercrime-and-social-media-web-.pdf>

kiberbűnözés és a kiberterrorizmus globalizációs hatása miatt a megoldásra irányuló próbálkozások már nemzetközi szinten zajlanak.²¹⁸

Magyarországon a kiberbűnözés elleni nemzetbiztonsági lépéseket a Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégia²¹⁹ határozza meg, mely kapcsolódik a Nemzeti Biztonsági Stratégiához. A kibertér fő veszélyét a névtelenség és a visszakövethetetlenség adja, szinte lehetetlen azonosítani az interneten megjelenő fenyegetéseket és támadásokat. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kibertérből jövő veszélyforrások nemcsak online léteznek, hiszen napjainkban a kritikus infrastruktúrák és létesítmények biztonsága, a társadalmi és gazdasági folyamatok problémamentes működése sem képzelhető el kiberbiztonság nélkül. Ennek megfelelően a stratégia célja, hogy *„Magyarországon az informatikai eszközök, rendszerek és szolgáltatások, valamint az elektronikus hírközlési infrastruktúra és szolgáltatások üzembiztosak legyenek, továbbá megfelelő szintű felkészültséggel és védelemmel rendelkezzenek a kiberfenyegetések és kibertámadások ellen.”*²²⁰

Hazánkban az elmúlt években számos olyan egységet hoztak létre a nemzetbiztonsági és rendvédelmi szerveken belül, melyek a számítógépes bűnözés ellen és a kibertérből jövő kockázatok ellen küzdenek. Ezek a részlegek a kiberbiztonság szavatolásán túl támogatják a kiberbiztonsággal kapcsolatos médiakampányokat, biztosítják, hogy az informatikai oktatásban integrálódjon a kiberbiztonságra vonatkozó tudásanyag, nagy figyelmet fordítanak az online gyermekvédelemre, illetve az üzleti és gazdasági életben is ösztönzik a kibervédelem megerősítését.

A 2. fejezet összefoglalása

A második fejezetben a hírszerzést és felderítést jártam körül. Magyarországon a Nemzeti Biztonsági Stratégia határozza meg azokat a területeket, melyekkel a hírszerző szervezeteknek foglalkoznia kell. A tömegpusztító fegyverek elterjedése, a szervezett bűnözés vagy éppen az ipari katasztrófák jelentette biztonsági kockázat mellett a nemzetközi terrorizmus, a radikális csoportok és az illegális migráció is fenyegetésként

²¹⁸ Risk of Cybercrime and Social Media. By ANJUM Z. I. Corporate Research and Investigations LLC (CRI Group). <http://www.crigroup.com/wp-content/uploads/2014/01/risks-of-cybercrime-and-social-media-web-.pdf>

²¹⁹ A stratégiáról szóló rész szakirodalmi forrása: SUBA F.: Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégia. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete. Nemzeti Közszerzői Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014.

²²⁰ Suba, IN: Dobák, 2014. 112. old.

jelentkezik állami, regionális és globális szinten is. Az ezekkel kapcsolatos információgyűjtés és –elemzés a különböző szakterületek feladata, és hozzájárul a kormányzati – biztonsági környezettel kapcsolatos – döntések megalapozásához.

A hírszerzés ciklikus tevékenység, mely magában foglalja az adatgyűjtést, az elemző-értékelő munkát és a kérő szervezet tájékoztatását is. Az információ megszerzése több módon lehetséges; emberi erőforrások – ld. HUMINT – és technikai eszközök – pl. SIGINT – igénybevételével is. A 2. fejezet tárgyát képezi a fenti hírszerző tevékenységek bemutatása, melyek során létrejönnek azok a nyers információk, melyeket az elemző-értékelő egységek a rendszerezés és feldolgozás során értelmezhetővé tesznek. Az elemzés-értékelés a trendek, kapcsolati hálók és kockázatelemzés során több tudományág eredményeit is felhasználják, így a pszichológiai tudományos módszerek is hasznos segítséget nyújtanak az elemzéshez.

A disszertáció fő kutatási területét képező szélsőséges csoportok és terrorszervezetek elleni hírszerző és elemző-értékelő munka alapvetően a terrorelhárítás feladata. Magyarországon a Terrorelhárítási Központ kezeli a hazánkat érintő terrorfenyegetettséget, azonban a nemzetbiztonsági szervek is foglalkoznak a terrorista szervezetekkel, a radikális csoportokkal és a szervezett bűnözéssel. Nemzetközi szinten a terrorelhárítás része a hírszerzés, a jogi és politikai lépésekkel kapcsolatos döntéshozatal és a katonai fellépés stratégiai megtervezése is. A terrorszervezetek által alkalmazott aszimmetrikus hadviselés miatt a különleges műveleti egységek bevetése és az informatikai felderítő eszközök fejlesztése is kiemelt területté vált.

A globális fenyegetést jelentő terrorizmus miatt több nemzetközi szervezet is kidolgozott terrorellenes stratégiát; ezek az egyezmények nagy hangsúlyt fektetnek a koordinációra, az információ-megosztásra, a megelőzésre és a gyors reagálásra. Az Európai Unió tagállamai 2004-ben írták alá a Sevillai Deklarációt, mely közös fellépést határoz meg mind katonai, mind nemzetbiztonsági szinten a terrorizmus ellen. Az EU terrorellenes intézkedései közé tartozik az utas-nyilvántartás, a hatékony ellenpropaganda, a szélsőséges internetes tartalmak figyelése és a terrorista sejtek finanszírozásának megakadályozása. Az EU 2014-ben felülvizsgálta megelőző stratégiáját, ma már a fő hangsúly a radikalizálódás és a terroristatoborzás elleni intézkedéseken van. A magányos elkövetők, a külföldi harcosok beszívargása és az online felületek terrorista célokra való felhasználása miatt az EU kiemelt figyelmet fordít az ezekre való reagálásra. Az Egyesült Államok terrorellenes stratégiájának fontos eleme a széteső, gyenge államok megsegítése, a demokratikus hagyományok

kiépítése, a nemzetközi együttműködés és adatmegosztás, az állampolgárok megfelelő tájékoztatása és a nemzeti szimbólumok, kritikus infrastruktúra védelmének demonstrálása.

A terrorelhárító és nemzetbiztonsági szervek a 21. században kiemelt figyelmet fordítanak az internetes szélsőséges tartalmak felderítésére és monitorozására. A radikális mozgalmak toborzó tevékenysége, a terrorista sejtek internetes kapcsolattartása és a mindenkorai telekommunikációs eszközök fejlődése mind hozzájárultak a terrorizmus okozta biztonsági fenyegetés növekedéséhez. A kiberterrorizmus és kiberbűnözés megjelenésével nehezebbé vált a kritikus infrastruktúrák, a kormányzati szervek és összességében az állampolgárok védelme is. A Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégiában leírtak szerint is megnőtt azoknak a szervezeti egységeknek a száma, melyek a kiberfenyegetések ellen küzdenek.

A nemzetbiztonsági és a katonai szervek előre meghatározott stratégia mentén dolgozzák ki a radikális mozgalmak elleni tevékenységüket, és a 2. fejezetben megállapításai szerint ennek fontos eleme az internetes tartalmak felderítése és a szélsőséges elemek azonosítása is. A soron következő fejezetben megismert pszichológiai és tartalomelemző eljárások ehhez a munkához nyújtanak segítséget.

3. Az elemző pszichológiai munka helye a nemzetbiztonsági szektorban

A fentiekben bemutattam a szélsőséges csoportok és a terrorista szervezetek pszichodinamikai jellemzőit és végig vettem a felszámolásukra irányuló védelmi feladatokat. A soron következő fejezetben az eddigiekhez kapcsolódó pszichológiai tanulmányokat, módszereket fogom ismertetni. A katonai és rendvédelmi szerveknél már régóta alkalmaznak pszichológusokat, főként a kiválasztás, a felkészítés és a műveleti tevékenységek hatékony elvégzésére, azonban a nemzetközi és hazai releváns szakirodalmi kutatások azt mutatják, hogy a pszichológiai munka nem kellően kiaknázott a felderítés és az értékelés-elemzés területén.

3.1. Pszichológiai elemzések a terrorelhárítás területén

A pszichológiai kutatások és módszerek egyre nagyobb szerepet játszhatnak a terrorelhárítás területén is. Az utóbbi években több olyan tanulmány is született, mely a szélsőséges csoportok és terrorista sejtek lélektani aspektusaival foglalkozik²²¹, továbbá a nemzetközi rendvédelmi és nemzetbiztonsági szervek munkájában fellelhetők olyan eljárások, melyek nagyban támaszkodnak a pszichológiai eredményekre.²²²

Egy, a marylandi egyetemen készült tanulmány szerint²²³ a terrorizmus elleni küzdelemben a pszichológiai elemzések három szinten jelennek meg:

- Az egyéni jellemzők vizsgálata során a kutatók célja azonosítani azokat a személyiségjegyeket vagy pszichopatológiai vonásokat, melyek együtt járnak a terrorista magatartás megjelenésével. Az első fejezetben már szó volt arról, hogy milyen egyéni és szociális jellemzők predesztinálják az egyént arra, hogy terroristává váljon; a mentális és személyiségzavar megjelenése és a hátrányos szociális, gazdasági és politikai helyzet együttesen megnöveli a terrorszervezetek befolyását az egyénre és a társadalomra nézve is. A mögöttes motiváció, a fogékonyságra való hajlam és a terrorista általános pszichológiai profiljának

²²¹ Ld. Bolgár, Szternák és Szternák, 2006.

²²² Ld. 3.2.2. fejezetben a profilalkotó eljárásokat.

²²³ KRUGLANSKI A. W., FISHMAN S. (2009): Psychological factors of in terrorism and counterterrorism: Individual, group and organizational levels of analysis. *Social Issues and Policy Review*, Vol. 3., Nr. 1., 2009., 1-44. old.

megalkotása révén az elhárításban ki lehet szűrni azokat a személyeket, akik esetlegesen terrorcsoportok tagjai vagy merényletre készülnek. A profil felállítása a deradikalizációs tervek készítésében is fontos szerepet játszik.

- A csoportszintű vizsgálatok a közös valóságészlelést, az új tagok bevonását célzó társadalmi befolyásolást, a terrorista ideológia terjesztését és aszerint való nevelésének módját és a terrorista normák helyességét erősítő nyelvezetet állítják a kutatások középpontjába. A témát érintő szociálpszichológiai eredmények arra szolgálnak, hogy bemutassák, milyen csoportdinamikai és egyén és csoport közötti interakciós jellemzők azonosíthatók a terrorszervezetek profiljában.
- A szervezeti szintet vizsgáló kutatások fókuszában azok a kiképzések, logisztikai és anyagi jellemzők vannak, melyek meghatározzák a terrorista cselekmények bekövetkezését. Ide tartoznak a stratégiai és taktikai megbeszélések, a célok megfogalmazása, a döntéshozatali módok, az elrettentés eszközei és a merényletek tervezésének és végrehajtásának módja. A szervezeti szintű elemzések azonosítják a csoporthierarchiát és a politikai célokat is. Ezek az eredmények segítenek abban, hogy előzetesen meg lehessen határozni a terrorista csoportok támadó eszközeit, illetve a lehetséges célpontokat annak érdekében, hogy a hatóságok megerősítsék azok védelmét.

A hatóságok felismerték, hogy az emberi tényezők ismerete szükséges ahhoz, hogy megakadályozzák a konfliktusok eszkalálódását, továbbá, hogy preventív lépéseket tegyenek a radikalizálódás és a terrorizmus ellen. A következő alfejezetekben a profilozást mutatom be, mely nagyban támaszkodik a lélektani kutatásokra, továbbá leírom az internetes tartalmak lehetséges vizsgálati eszközeit is. A szakirodalom áttekintése alapján mind a profilozás, mind a tartalomelemzés pszichológiai módszerei hatékonyak lehetnek a nemzetbiztonsági szektorban.

3.2. A profilozás mint részben lélektani eszköz a bűnüldözésben²²⁴

A pszichológiai tanulmányokat felhasználó rendvédelmi módszerek közül kiemelkedik a profilozás, hiszen napjainkban ez a leginkább ismert eljárás a kriminálpszichológiai eszközök közül. A profilozás célja egy adott bűncselekmény ismeretlen elkövetőjének azonosítása, vagy a lehetséges elkövetők számának csökkentése. A profilozás részben párhuzamba állítható a dolgozatom fő témájával szolgáló tartalomelemzéssel, mivel az utóbbi módszer eredményei alapján lényegében egy profilt lehet felállítani az adott tartalom készítőjéről.

A következőkben a módszer részletes bemutatása olvasható.

A magyar rendőrség pszichológiai tevékenységének szakmai protokollja szerint az alábbi területeken dolgozhatnak pszichológusok:²²⁵

„A Magyar Köztársaság Rendőrségének bűnügyi szakterületén végzett pszichológiai tevékenységnek célja a rendőrség bűnüldözői munkájának segítése, a felderítő állomány bűnüldözői kompetenciáinak fejlesztésében, a bűncselekmények tényállásának felderítésében és rekonstruálásában, a bűncselekmények elkövetőinek azonosításában, bűncselekmények megelőzésében és megakadályozásában, a pszichológia tudományának – elsősorban a kriminálpszichológia – eszköztárának alkalmazásával és felhasználásával, beépítve a mindenkori tudományos eredményeket és tapasztalatokat.”

A bűnügyi pszichológia három területen jelenhet meg: a profilalkotás, a poligráfus vizsgálatok elemzése és a kihallgatások megtervezése és kiértékelése során. A nyomozati munkában a pszichológus bevonása főként az adatgyűjtést segíti.

A pszichológiai profilalkotásról a szakmai protokoll az alábbi megállapításokat teszi:

“A pszichológiai profilalkotás az adott bűncselekményre vonatkozóan, elsősorban a pszichológiai adatok összegzése, értékelése és elemzése, valamint a pszichológiai

²²⁴ A fenti fejezetben tett megállapítások már megjelentek a SZIJÁRTÓ L. (2014): Különbségek az egyének és a csoportok között végzett profilozás területén, *(Terror&Elhárítás, a TEK Tudományos Tanácsának folyóirata, 2014/II. szám* című munkában is.

²²⁵ A rendvédelmi bűnügyi pszichológiai tevékenység szakmai protokollja, írta: PÁSZTOR A., MITYÓK CS., NÉMETH F., 2009.

elméletek, módszerek és kutatási eredmények alkalmazása által az elkövetőről és cselekményéről valószínűsíthető pszichológiai jellemzők meghatározása.”²²⁶

A szakmai protokoll szerint a profilalkotás feladata az ismeretlen elkövető személyes jellemzőinek meghatározása. A pszichológus tudományos módszerek segítségével elemzi az adott cselekményt, míg a mögöttes szándékot az elkövetés módja alapján. A profilelemzés során a szakember feladata, hogy kiválassza egy adott adatbázisból a legvalószínűbb bűnügyi profilképet. A módszer abból indul ki, hogy az egyén által elkövetett bűncselekménynek vannak olyan egyedi jellemzői, melyből következtetni lehet az elkövető személyiségbeli és magatartásbeli jellemzőire. Megfelelő tudományos felkészültség esetén a pszichológus alkalmas arra, hogy a látókörbe került személyeket kiszűrje, vagy akár azonosítsa a konkrét tettet, ezáltal nagyban hozzájárul a nyomozati és felderítő munkához. A profilalkotás abban is segíti a rendvédelem munkáját, hogy feltárhat olyan rejtett összefüggéseket egyes különálló esetek között, mely alapján kimutatható, hogy azokért egyetlen elkövető a felelős. A pszichológus feladata az is, hogy prediktív következtetéseket vonjon le arra vonatkozóan, hogy egyes, kisebb mértékű bűncselekmények elkövetője a későbbiekben erőszakosabb bűnözővé válhat-e. A pszichológiai profil nem helyettesíti a hagyományos eszközöket, azonban releváns információt ad a szakember számára, hogy milyen típusú személy az elkövető, így leszűkíti a látókörbe került egyének körét.

A profilalkotást ma induktív és deduktív módon is használják; az induktív módszer a hasonló bűncselekmények elkövetőiről rendelkezésre álló előzetes, nagyrészt statisztikai adatok alapján alkot profilt, míg a deduktív a helyszínen talált bizonyítékokat veszi figyelembe a személyiségrajz felépítése során.²²⁷

3.2.1. A profilozás típusai

A profilozás módszerének kidolgozása az amerikai és angliai bűnüldözési szervek munkájához köthető, amelynek fő célja az ismeretlen tettesek felderítése.²²⁸ Az

²²⁶ Pásztor és mtsi, 2009.

²²⁷ M. TÓTH B. (2010): Etnikai profilalkotás a bűnüldözésben, *Budapesti Könyvszemle (BUKSZ)*, 22. évf., 4. szám, 353-361. old. letöltve innen (2014. április 22): <http://buzs.c3.hu/1004/08prob.toth.pdf>

²²⁸ ALFÖLDI Á. D. (2012): A profilalkotás tudományterületi elhelyezkedése és elméleti modelljei, *Magyar Tudomány*, 2012/8

osztályozás és a vele együtt járó profilozási technika kialakulásában az FBI Viselkedéskutató Egysége játszott nagy szerepet az elmúlt évtizedekben:

Douglas és munkatársai²²⁹ szerint az erőszakos bűncselekmények számának növekedése is hozzájárult ahhoz, hogy a rendvédelmi szektorban nélkülözhetlenné vált az emberi viselkedés és motiváció jobb megértésének igénye, melyhez pszichológiai tudás szükséges. Az FBI Viselkedéskutató Egységének szakemberei kidolgoztak egy módszert, mely során osztályozták a különböző elkövetői stílusokat, kategóriákat. A megtörtént esetek teljes körű vizsgálata lehetővé tette, hogy mára statisztikai módszerekkel bejósolhatóvá vált egy ismeretlen bűnöző személyiségrajzának vagy akár családi hátterének pontos felvázolása. A viktimológia, máshogy megfogalmazva az áldozat háttértörténetének jellemzése, a bűntény jellemzőinek feldolgozása, a kézjegy azonosítása mind olyan információk, melyek alapján következtetni lehet az elkövető profiljára.²³⁰

Már az FBI Viselkedéstudományi Részlegének működése előtt is bevett gyakorlat volt, hogy a helyi rendőrség egy pszichológus tanácsát kérte az adott bűncselekmény felderítése során. A kriminológiai profilozás során négy fő problémával kell szembenézni:²³¹

- adekvát viselkedési formák kiválasztása: mely cselekmények vizsgálata visz közelebb az elkövető azonosításához
- az elkövetők közötti releváns különbségek feltárása az adott bűntények és lehetséges tettesek sajátosságai alapján
- azon jellemzők azonosítása, amelyek alapján következtetni lehet az elkövető személyére
- kimutatható összefüggések keresése más esetekkel

A fentiek alapján elmondható, hogy az egyénre szabott profilalkotás a ki, hogyan, hol, mikor, mit, mivel és miért kérdésekre keresi a választ. Az azonosításon kívül egyfajta proaktív stratégiát is ki lehet dolgozni a profilalkotás segítségével, mivel amennyiben a szakértő megfelelő tudással rendelkezik arról, hogy adott személyiségtípus milyen elkövetői magatartással jellemezhető, előzetesen ki tudja

²²⁹ DOUGLAS J. E., BURGESS A. W., BURGESS A. G., RESSLER R. K.: Crime classification manual. A standard system for investigating and classifying violent crimes. Jossey-Bass. San Francisco, 2006.

²³⁰ Douglas és mtsi, 2006.

²³¹ David Canter nevéhez köthető az elkövetői profil kidolgozása Nagy-Britanniában.

CANTER D. V. (2000): Offender profiling and criminal differentiation, *Legal and Criminological Psychology*, Vol. 5. Nr. 1. (2000) 23-46.

szűrni a potenciálisan veszélyes elemeket.²³² A preventív munkához járulhat hozzá a viktimológia is, mivel az áldozattá válás valószínűségi vizsgálatának segítségével jobb védelmi rendszert lehet kiépíteni.

3.3. A tartalomelemzés használati lehetőségei a nemzetbiztonsági szektorban

Kutatásomban a pszichológiai eszközök közül a tartalomelemzés felhasználási lehetőségeit fogom demonstrálni, mivel úgy gondolom, ez a módszer a leginkább alkalmas a nemzetbiztonsági területen való felhasználásra. A következőkben bemutatom a tartalomelemzés definícióját, típusait, lehetséges alkalmazási területeit és az internetes felületeken végzett tartalomelemzést is.

3.3.1. A tartalomelemzés definíciója²³³

A tartalomelemzés használati lehetőségeinek bemutatása előtt tisztázni kell a módszerhez köthető alapvető fogalmakat, és megismerni azokat a pszichológiai kutatásokat, melyekben a módszer empirikus tesztelése megtörtént.

Az utóbbi években a társadalomtudományok területén a tartalomelemzés elterjedtté vált. Az interdiszciplináris eszköz Antal²³⁴ megfogalmazásában a közlemények meghatározott célú elemzését jelenti; a közlemények sorába nemcsak a szóbeli és írásos anyagok tartozhatnak, hanem filmek, művészeti alkotások, hirdetések, fényképek. A tartalomelemzés alapvetően két részre osztható: az első fázisban történik a kódolás, mely során a szavakat, szimbólumokat egy előre megállapított kategóriákba soroljuk, majd az interpretáció szakaszában a kutató feltárja a rejtett összefüggéseket, értékeli az eredményeket.²³⁵ Az elemzés során a vizsgált tartalmak objektív kódolása zajlik, miután kvantitatív módszerrel a mennyiségi adatokból minőségi következtetéseket lehet levonni.

²³² BEAUREGARD E. (2007): Criminal profiling: Art or science?, The Society of Notaries Public of British Columbia, Vol. 16., Nr. 4., 2007, 16-17.

²³³ A fejezetben leírtakat ld. SZIJÁRTÓ L. (2014): A pszichológiai szempontú tartalomelemzés használati lehetőségei a védelmi szférában. *Katonai Műszaki Közöny*, XXIV. évf., 2014., 1. szám. 242-258. old.

²³⁴ ANTAL L.: A tartalomelemzés alapjai (Gyorsuló idő), Magvető Kiadó, 1976.

²³⁵ Antal, 1976.

Smith²³⁶ a tartalomelemzést olyan módszernek tartja, mely alkalmas arra, hogy a megadott szövegből mögöttes tartalmakat és rejtett információkat nyerjünk ki. Az elemzés során a kutató szisztematikus és objektív módon specifikálja az adott minta jellegzetességeit. A tartalomelemzés során a nagy mennyiségű kvalitatív információ kezelhetőbb mennyiségű reprezentációra redukálódik a kódolás és kategorizáció segítségével.

Berg szerint²³⁷ a tartalomelemzés során egy kódoló séma létrehozásával az adott szöveg objektív elemzésére van lehetőség. A kutatók leggyakrabban írásos dokumentumokat, verbális kommunikációs csatornákat - mely lehet akár videófelvétel, művészeti alkotás vagy fénykép - vizsgálnak, mely során az üzenetek speciális jellemzőit igyekeznek feltárni. Berg azt mondja, hogy a kutatási kérdés szempontjából a vizsgált tartalmakat két szinten lehet elemezni: a felszíni struktúra és a mögötte meghúzódó látens tartalom szintjén.

A tartalomelemzésnek alapvetően két típusa létezik:²³⁸ a kvantitatív elemzés során a szavakat előre meghatározott módon kategóriákba soroljuk, majd a találati gyakoriság alapján következtetéseket vonunk le. A szakértők ezt a módszert helyettesítő tartalomelemzésnek hívják. A vizsgálati eszköz ebben az esetben nomotetikus, mivel a kutató egy előzetes vizsgálat során besorolja a szavakat egy adott kategóriába. A kvalitatív megközelítés ezzel szemben nem fogadja el azt a nézetet, hogy a szavakat egységes kódokba lehetne rendezni. A kvalitatív elveket valló hagyomány a korrelációs módszert használja, mely során egy adott szövegben az egymás környezetét jelentő szavak együtt előfordulásából lehet következtetéseket levonni a szöveg jelentéstartalmára vonatkozóan.

²³⁶ SMITH C. P.: Content analysis and narrative analysis. In REIS H. T., JUDD C. M.: Handbook of research methods in social and personality psychology. (313-335. old.) Cambridge University Press, New York, 2000.

²³⁷ BERG B.: Qualitative research methods for the social sciences, Fourth edition. Allyn & Bacon, A Pearson Education Company, Needham, Massachusetts, 2001.

²³⁸ LÁSZLÓ J. (2011): A tudományos narratív pszichológiai tartalomelemzés és a pszichológiai tartalomelemzés hagyományai. Pszichológia (2011), 31. évf., 1. szám, 3-15. old.

3.3.2. A tartalomelemzés története²³⁹

A tartalomelemzést alapvetően a sajtókutatásban használták először a XIX-XX. század fordulóján, főként Amerikában.²⁴⁰ Az első ilyen jellegű kutatás Speed nevéhez fűződik, aki a New York-i újságok vasárnapi kiadásait vizsgálta 1881-1883 között. Speed előzetes kategóriákat hozott létre (pl. politika, vallás, pletyka, stb.) és hosszúságmértékkel (hüvelykkel) vizsgálta, hogy a lapok milyen mennyiségben foglalkoztak az adott témával. Mint láthatjuk, ez még tisztán kvantitatív elemzés, mivel a kutató nem vette figyelembe a szövegek, cikkek minőségi aspektusát.

Antal szerint²⁴¹ a tartalomelemzés használatában a II. világháború jelentette az első minőségi ugrást, melyet egy kutatás bemutatásával támaszt alá; a náci tengeralattjárók a háború elején komoly veszteségeket okoztak a szövetséges koalíciónak, melyről a hivatalos német propaganda folyamatosan beszámolt. A radarok elterjedése megváltoztatta az erőviszonyokat, azonban nehezen volt mérhető azok eredményessége. A szövetségesek emiatt vizsgálat alá vetették a hivatalos náci sajtót. A kutatók megállapították, hogy a radar megjelenése után nagyban csökkent a német újságokban a tengeralattjárókkal kapcsolatos hírek száma, ebből arra következtettek, hogy a haditechnikai eszköz eredményesnek bizonyult. A tartalomelemzés e korai változatában a szerzők a "tengeralattjáró" kifejezés számbeli értékét vizsgálták, a gyakorisági adatokból pedig intuitív módon következtetéseket vontak le.

A második világháború más szempontból is valós szükségletet jelentett az ilyen típusú tartalmi vizsgálatok tekintetében. A kutatók ebben az időben az ellenséges csapatok propagandaszövegeit elemezték, mellyel az volt a céljuk, hogy prediktív következtetéseket vonjanak le. Ez annyit jelent, hogy a szövegek elemzése során kísérletet tettek az ellenséges szándék azonosítására.²⁴²

Az ötvenes évektől kezdődően megnőtt a tartalomelemzés iránti érdeklődés a társadalomtudományok területén, míg ezzel egy időben megjelent az igény a számítógépek felhasználására is: elsőként a szószámláló számítógépes programok jelentek meg, majd a szakemberek egyre több módszert dolgoztak ki a szintaktikai és

²³⁹ A fejezetben leírtakat ld. SZIJÁRTÓ L. (2014): A pszichológiai szempontú tartalomelemzés használati lehetőségei a védelmi szférában. *Katonai Műszaki Közlöny, XXIV. évf., 2014., 1. szám. 242-258. old.*

²⁴⁰ Antal, 1976.

²⁴¹ Antal, 1976.

²⁴² Antal, 1976.

szemantikai elemzés hatékonyságának növelésére. A számítógépes programok a technológia fejlődésével egyre korszerűbbé váltak. Ma már több tucat ilyen jellegű szoftver került forgalomba, melyekről a későbbiekben még lesz szó.²⁴³

Krippendorf a könyvében kifejti, hogy tartalomelemzés lényegében az elmúlt évszázadban olyan tudományos módszerre nőtt ki magát, mely segítségével következtetéseket lehet levonni “az alapvetően verbális, szimbolikus vagy kommunikatív adatokból”.²⁴⁴

3.3.3. A tartalomelemzés lélektani aspektusa

A tartalomelemzés interdiszciplináris módszer, így több tudományág kutatásaiban is használható (ld. nyelvészet, marketing vizsgálatok, stb.), azonban a disszertációban elsődlegesen a pszichológiai elemzésekben történő felhasználását szeretném bemutatni. Általánosságban a következő pszichológiai területeken találkozhatunk tartalomelemző vizsgálatokkal:²⁴⁵

A klinikai pszichológiában a pszichoterápiás folyamatban, a gyermekkori bántalmazás vizsgálatában, a szuicid krízisekben és diagnosztikai eljárásokban jelenik meg a tartalomelemzés használatának szükségessége. A fejlődéslélektanban a szelf- és erkölcsi fejlődés kutatásában, az iskolapszichológia területén az osztálylégkör vizsgálatában, az írásbeli képességek és a problémamegoldás fejlesztésében terjedt el. A személyiségpszichológiában (pl. az értékek, érzelmek, a negatív és pozitív attitűdök, a kreativitás, a kognitív képességek) és a szociálpszichológiában (agresszió, attribúciók, interperszonális kapcsolatok, vezetői képességek, a stigmatizáció és a sztereotípiák kutatása) is hasznos eredményeket lehet elérni a tartalomelemzéssel.

A módszer hatékonysága abban rejlik, hogy olyan információt árul el a vizsgált alanyról, mely más eszközökkel nehezen érhető el: a belső mentális állapotra, a referenciakeretre vagy éppen a különböző eseményekre adott reakciókra lehet következtetni az egyéni közlések elemzése során.²⁴⁶ A hétköznapi szövegben

²⁴³ KRIPPENDORF K.: A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Magyar fordítás: Kállai Tibor, Balassi Kiadó, Budapest, 1995.

²⁴⁴ Krippendorf, 1995., 21. old.

²⁴⁵ Smith, 2000.

²⁴⁶ Smith, 2000.

azonosítható nyelvi alakzatok és a beszéd során használt gesztusok, hanghordozási jellegzetességek rejtett pszichológiai állapotokat tükröznek.

3.3.3.1. Narratív pszichológiai tartalomelemzés

Magyarországon a tartalomelemzés narratív pszichológiai megközelítése terjedt el, a Pécsi Tudományegyetem Pszichológia Intézetének és az MTA Pszichológiai Intézetének kutatói az elmúlt években nagyszabású kutató-fejlesztő tevékenységet folytattak - és folytatnak ma is - a tudományos narratív pszichológia területén.²⁴⁷

A narratív pszichológia abból indul ki, hogy a beszéd és a lelki folyamatok között összefüggés mutatható ki. László János, a narratív pszichológiai kutatások egyik korábbi vezetője szerint az elbeszélés ebben az értelemben jelentésadásnak tekinthető, az adott személy a történetek révén konstruálja önmagát és a világot, amelyben él.²⁴⁸ A narratív pszichológiában a narratívum az egyik lehetséges reprezentációs forma, mely segítségével leképezzük a körülöttünk lévő világot.²⁴⁹ László szerint a különböző csoportok és személyek a történetek révén alkotják meg a pszichológiailag érvényes valóságukat, ezáltal a narratívumok alkalmasak arra, hogy a várható viselkedéses adaptációról és a megküzdési képességekről árulkodjanak.²⁵⁰

A narratív pszichológiai tartalomelemzés abból a célból jött létre, hogy a narratívumokban fellelhető nyelvtani alakzatoknak pszichológiai tartalmat adjon. László 2005-ös tanulmányában²⁵¹ részletesen kifejti azokat a narratív elemeket, melyek pszichológiai jelentéssel bírhatnak. A következőben a tanulmány alapján foglalom össze ezek lényeges aspektusait:

- szereplői funkciók

Az elbeszélésben a szereplők a viselkedésükkel egyrészt hozzájárulnak a cselekmény kialakulásához, másrészt a személyiségfejlődés szempontjából releváns

²⁴⁷ VINCZE O., GÁBOR K., EHMANN B., LÁSZLÓ J. (2009): Technológiai fejlesztések a NooJ pszichológiai alkalmazásában. VI. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, 2009. december 3-4, Szeged, In: MSZNY Konferencia cikkgyűjtemény, Szegedi Egyetemi Kiadó, 285-294. old.

²⁴⁸ LÁSZLÓ J. (2005): A narratív pszichológiai tartalomelemzés, Magyar Tudomány, 2005/11. 1366. oldal.

²⁴⁹ POHÁRNOK (2004): A térben való mozgás narratív dimenziójának vizsgálata borderline és depressziós betegek élettörténeti epizódjaiban. In: Erős Ferenc (szerk.): Az elbeszélés az élmények kulturális és klinikai elemzésében. Akadémiai Kiadó, Budapest, 153-166. old.

²⁵⁰ László, 2011.

²⁵¹ László, 2005.

interperszonális funkciókat is képviselnek. László a szülő-gyerek kapcsolatot hozza fel példának, ahol nem mindegy, hogy a védekezés és a biztonság funkcióját a szülő látja-e el, vagy a gyermek veszi át ezt a szerepet.

- téri-érzelmi távolságszabályozás

A narratívumokban a közeledés-távolodás dinamikája lényegében a szereplők közötti kapcsolatszabályozásra és a beszélő érzelemszabályozására utal. Az én és a másik kapcsolata mindig egy úgynevezett interaktív térben zajlik, melynek két végpontját adják a szereplők. Az interaktív tér fizikai és mentális dimenzióban is értelmezhető.

- az elbeszélői perspektíva pszichológiai elemzése

A narratívumok elemzése során fontos figyelembe venni, hogy az adott történet nem önmagában jelenik meg, hanem az elbeszélő tapasztalatain keresztül. Emiatt az elbeszélői perspektívában jelennek meg azok a tudatállapotok, melyek az eseménnyel kapcsolatban a narrátort és a szereplőket jellemezhetik.

- az időélmény szerepe a narratívumban

Az idői szervezés alapján fontos megállapításokat lehet tenni a mentális állapotra vonatkozóan. Az időélmény zavara pszichopatológiai jelenségekre utalhat.

- narratív értékelés

Erre az elemre általában az értékelő kommentárok vonatkoznak, melyek kifejezik a beszélő viszonyát az adott eseményhez. Ezeknek a kijelentéseknek érzelmi és kognitív aspektusai is vannak, és sokat árulnak el az egyén intrapszichikus állapotáról.

- narratív koherencia

László írja, hogy a koherencia szintje nehezen operacionalizálható, hiszen egy viszonylag egyszerű történetnek is bonyolult oksági jellemzői lehetnek. Ettől függetlenül a koherencia vizsgálatával érdekes következtetéseket lehet levonni az egyén mentális állapotára vonatkozóan.

- a szelf-referencia pszichológiai jelentései

A szelfre utaló nyelvi alakzatok vizsgálatából következtetni lehet az elbeszélő énérzésére. Annak ellenére, hogy egy élettörténeti elbeszélés középpontjában az én áll, előfordulhat, hogy egy narratívumból kimaradnak az én élményei.

- a tagadás

A tagadás kapcsolódhat egy traumatikus élményhez, vagy egyes esetekben ambivalenciára utal. Az ambivalens tagadás alternatív perspektívát nyújt, ezáltal

megteremti a gátlás jellegű pszichés alkalmazkodást. Az absztrakt tagadás ezzel szemben magát a konstrukciót semmisíti meg.

A narratív pszichológiai tartalomelemzéssel foglalkozó kutatások tehát nagyrészt azt vizsgálják, hogy milyen pszichológiai struktúrák jelennek meg a narratívumokban. Egy 2008-as tanulmányban²⁵² a kutató az elbeszélések mögött fellelhető pszichopatológiai jelenségeket elemezte. Abból indult ki, hogy a pszichés zavarok sajátos élményszerveződési módnak tekinthetők, melyeknek van narratív aspektusa is. A kutatás egyik alaptézise, hogy az elbeszélés az egyik lehetséges módja az önreflexió és az önszabályozás folyamatának:

A kutatás idéz egy 2001-es kutatást²⁵³, mely a diszfunkcionális narratív formák kialakulását vizsgálja. A szakemberek szerint kimutatható egy narratív fejlődési ív, ahol a különböző szakaszokon történő elakadás diszfunkcionális narratív formát eredményez. Ezeknek az elakadásoknak a detektálása hozzásegítheti a kutatót a pszichés zavar azonosításához. A tanulmányból kiderül, hogy milyen strukturális követelmények határozzák meg a “megfelelő” narratívumot: a történet téri-idői és oksági rendezettsége, a tematikus koherencia, a saját és a másik intencionális állapotának elbeszélése és történetbe ágyazása. Attól függően, hogy az egyén milyen strukturális hibát követ el, többféle problémás narratív típust lehet megkülönböztetni. Az elszegényedett narratívumban hiányzik a személyes perspektíva, és az átélt érzelmek megfogalmazása sem jelenik meg. Az alexitímiás narratívumokban az elbeszélő egyáltalán nem fogalmazza meg az érzelmi állapotát, emiatt a szöveg kevésbé vagy egyáltalán nem értelmezhető. A narratív integráció deficitje azt jelenti, hogy az egyén nem képes koherens módon formálni a saját magáról és az interperszonális kapcsolatairól szóló tudását, tapasztalatait nem önti egységes keretbe. A tartalomelemzés során a kutató képes azonosítani ezeket a deficiteket a szövegben rejlő jellegzetességek alapján, és így meghatározni az esetleges pszichopatológiai tüneteket.

²⁵² POHÁRNOK (2008): Széttört történetek. Pszichopatológiai jelenségek az elbeszélésekben. IN Vincze Orsolya, Bigazzi Sára (szerk): Élmény, történet - a történetek élménye. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2008., 169-181.

²⁵³ DIMAGGIO, G.–SEMERARI, A. (2001): Psychopathological narrative forms. Journal of Constructivist Psychology, Vol. 14, 1–23. idézi: POHÁRNOK (2008): Széttört történetek. Pszichopatológiai jelenségek az elbeszélésekben. in Vincze Orsolya, Bigazzi Sára (szerk): Élmény, történet - a történetek élménye. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2008., 169-181.

Ehmann és Balázs 2011-es kutatásukban a fő célkitűzés az volt, hogy a narratív pszichológiai tartalomelemzés módszerével feltérképezzék egy ötfős izolált és szélsőséges környezetben lévő kiscsoport (tudományos nevén “ICE-group”) dinamikáját.²⁵⁴ A résztvevő személyek egy úrszimulációs gyakorlatban vettek részt, mely során naplót vezettek a mindennapjaikról, érzéseikről és a helyszínen kialakult interperszonális kapcsolataikról. A tanulmány két új narratív pszichológiai tartalomelemzési technikát mutat be, a dimenzionális és a narratív szociometriai eljárást. A dimenzionális módszer alapja a Dollars-Mowrer képlet: a szövegben lévő diszkomfortérzés meglétét eszerint úgy lehet kiszámolni, hogy a szövegben lévő diszkomfortérzésre utaló elemek számát el kell osztani a diszkomfortérzésre és a megkönnyebbülésre utaló egységek számával. A kutatók ez alapján három dimenziót alakítottak ki: Pozitív-Negatív Érzelem Dimenzió, Fizikai Diszkomfort és Diszkomfort Dimenzió, Csapatszellem Dimenzió. A másik módszer, a narratív szociometriai elemzés lényege pedig, hogy egy szógyakorisági lista alapján kiválogatja a kutató, hogy milyen neveken említik egymást a vizsgálati személyek. A válogatás után a szerzők megvizsgálták a társak említésének abszolút gyakoriságát a szövegekben. A kutatás egyik legfontosabb eredménye, hogy a narratív pszichológiai tartalomelemzés módszere alkalmas arra, hogy a résztvevő személyek naplóbejegyzései alapján csoportszintű pszichodinamikai ismereteket adjon.

Szabó a doktori disszertációjában²⁵⁵ a narratív pszichológiai módszerek addiktológiai alkalmazási lehetőségeit vizsgálta. A kutatás abból indult ki, hogy a szenvedélybetegek sajátos nyelvi struktúrával jellemezhetők. A vizsgálatban az addiktológiában használható, narratív megközelítésen alapuló módszerek differenciáldiagnosztikai és terápiás eredményeit lehetett kimutatni. Eszerint a narratív pszichológia eszközeivel azonosítani lehet a szenvedélybetegség lélektani aspektusait, a szerfogyasztás hátterében meghúzódó kulturális különbségeket, a nyelvi átstrukturálás terápiás használhatóságát.

²⁵⁴ EHMANN B., BALÁZS L. (2011): Nyelvtechnológia az úrszimulációkban: ICE-csoportok pszichodinamikájának távoli monitorozása narratív pszichológiai tartalomelemzéssel, *Pszichológia*, 2011, 31. évf., 1. szám, 63-79. old.

²⁵⁵ SZABÓ J. (2011): A narratív pszichológiai megközelítések addiktológiai alkalmazási lehetőségei. Doktori disszertáció, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs, 2011.

3.3.3.2. A pszichológiai szempontú tartalomelemzés egyéb típusai

A tartalomelemzésnek több típusát is megkülönböztetjük attól függően, hogy milyen területen használjuk. Janis szerint a módszernek három fajtája ismert:²⁵⁶

- A pragmatikus tartalomelemzésben a vizsgált adatok által kiváltott gyakorlati hatás a kutatás tárgya.
- A szemantikus tartalomelemzés a jel és a jelölt tárgy közötti kapcsolatot vizsgálja. A kutató az adott szövegben keresi a vizsgált tárgyak említési gyakoriságát: a megnevezések elemzése során személyek és fogalmak megjelenését vizsgálja, az attribúcióanalízis a jellemvonások gyakoriságát elemzi, míg a kijelentésanalízis a bizonyos objektumok meghatározott módon való elemzését jelenti.
- A jelhordozó-elemzés a pszichofizikai sajátosságokat keres a szövegben.

Holsti a kommunikáció vizsgálata alapján különbözteti meg a tartalomelemzés típusait:²⁵⁷

- A kommunikáció jellemzőinek leírása – a szöveg feladója, fogadója, a kommunikációs csatorna, az üzenet típusa
- A kommunikáció előzményeinek, ok-okozati viszonyainak feltárása – a tartalom mögöttes motivációjának azonosítása
- A kommunikáció hatáselemzése – a fogadó(k) reakcióinak elemzése

3.3.4. A kvantitatív és a kvalitatív tartalomelemzés összehasonlítása

Az előző fejezetben megismerkedtünk a tartalomelemzés lehetséges típusaival, a soron következőkben pedig a kvantitatív és kvalitatív módszer közötti különbségeket fogom bemutatni. Míg az előbbi főképp deduktív eljárás, addig a kvalitatív eszközök induktóval dolgoznak, és nagy szerepe van a kutatói szubjektivitásnak. Egy 2014-es kvalitatív tartalomelemzéssel foglalkozó összefoglaló tanulmány²⁵⁸ szerint ma már

²⁵⁶ KRIPPENDORF K.: A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Magyar fordítás: Kállai Tibor, Balassi Kiadó, Budapest, 1995.

²⁵⁷ Id. Krippendorf, 1995.

²⁵⁸ MAYRING P.: Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution. Klagenfurt, Ausztria, 2014.

nehéz teljesen különválasztani a két megközelítést, mivel a kvalitatív eljárásokban gyakran jelennek meg kvantitatív lépések is.

3.3.4.1. Kvantitatív szoftveres technikák

A hazánkban elterjedt narratív tartalomelemző eljárások alapvetően szoftveres eszközökkel vizsgálják a narratívumokat. A korszerű szövegelemző szoftverek a vizsgált közlések empirikus elemzését hajtják végre előzetes kritériumoknak megfelelően.²⁵⁹ Az ilyen jellegű programok a szöveg nyelvi-strukturális tulajdonságainak adnak adekvát pszichológiai jelentést.²⁶⁰

A Nooj olyan nyelvi fejlesztői környezet, mely alkalmas a szövegben rejlő pszichológiai konstruktumok azonosítására és értelmezésére. A szoftver fejlesztése Max Silberstein nevéhez fűződik, és a módszer segítségével nagy mennyiségű szöveggörpuszok nyelvtani elemzésére van lehetőség. Silberstein²⁶¹ szerint a szoftver lefedi a szövegben rejlő nyelvtani, szintaktikai (mondattani) és morfológiai (alakotani) változásokat. Ez lényegében azt jelenti, hogy a program felismeri a szótöveket, és kezeli a ragozást is. A Nooj a szöveg általános jellemzése révén képes komplex szintaktikai és szemantikai (jelentéstani) elemzésre, továbbá többnyelvűsége okán nem csak angol nyelvű szövegekben alkalmazható. Hazánkban a narratív pszichológiai tartalomelemző kutatásokban terjedt el a Nooj használata. A nyelvi fejlesztői környezet magyar adaptációja során a kutatók olyan eszközt fejlesztettek, mely képes a pszichológiai jelentést hordozó szavak szemantikai és nyelvtani szerepük alapján végzett azonosítására. A magyar adaptációról a Vincze és munkatársai által írt tanulmány ad széles körű értelmezést:²⁶²

A Nooj központi eleme a magyar szavakat tartalmazó szótár, mely több részből állt össze. A Magyar Nemzeti Szövegtár és Szeged Korpusz adja a magyar írott nyelv általános szókincsét, míg a pszichológiai tartalmú szövegekből származnak azok a

²⁵⁹ EHMANN B., BALÁZS L. (2011): Nyelvtanológia az ürpszichológiában: ICE-csoportok pszichodinamikájának távoli monitorozása narratív pszichológiai tartalomelemzéssel, *Pszichológia*, 2011, 31. évf., 1. szám, 63-79. old.

²⁶⁰ László, 2005.

²⁶¹ A Nooj programról szóló fejezet az alábbi tanulmányra épül: SILBERSTEIN M. (2005): Nooj: A linguistic annotation system for corpus processing. Human Language Technology Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing, Proceedings of the Conference, 2005. október 6-8. Vancouver, British Columbia, Kanada.

²⁶² VINCZE O., GÁBOR K., EHMANN B., LÁSZLÓ J. (2009): Technológiai fejlesztések a Nooj pszichológiai alkalmazásában. VI. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, 2009. december 3-4, Szeged, 285-294.

specifikus szavak, melyek a mentális állapotot tükrözik (klinikai pszichológiai kutatásokból származó interjúk, nemzeti és etnikai vonatkozású szövegtörzsek, családirajzok és normál populációval végzett félig struktúrált interjúk).

A Nooj magyar nyelvű adaptációjában pszichológiai modulok vannak, olyan szavakkal, melyek illeszkednek az adott modul tematikájába. A szoftver alapvetően gyakorisági adatokat vesz figyelembe – tehát a pszichológiai konstrukciókat az alapján azonosítja, hogy milyen gyakran fordulnak elő az ahhoz köthető szavak a szövegben –, ezért a modulokban főként szólistás gráfok szerepelnek, azonban megjelennek a szintaktikai gráfok is abban az esetben, ha a szövegtörzsek szükséges a pszichológiai tartalom megértéséhez. (A 2009-es tanulmány²⁶³ példának a “bedől” ige vesz, mely önmagában nem hordoz kognitív folyamatokra utaló jelentést, azonban részeshatározós esetű főnév kapcsolódása esetén (pl. bedőlt a hazugságnak) már kognitív pszichológiai jelentéssel bír.) A Nooj azonosítja a szavak pszichológiai tulajdonságát, és jelzi is azt a szövegtörzsekben (pl. az “öröm” szó előtt indexben szerepel a “pozitív érzelem” jelzés).

Vincze és munkatársai kiemelik, hogy a Nooj önmagában nem képes a nyelvtani és tematikus szerepek beazonosítására²⁶⁴, ezért egy beépített segédprogram, a Moose szintaktikai elemzőprogram végzi a nyers szöveg nyelvi elemzését. Ez alatt azt kell érteni, hogy a szoftver bekezdésekre, mondatokra és a szavakat szótörzsekre/szóelemekre bontja, továbbá főnévi és igei csoportokat hoz létre. A tematikus, pszichológiailag releváns szerep azonosításához a program elvégzi az igékhez tartozó vonzatok elemzését is. A nyers szöveg a szintaktikai elemzés során már tartalmazza az elemzett mondat szóelemeinek függőségi viszonyait.

Egy 2007-es tanulmányban²⁶⁵ a Nooj segítségével elemezték az aktív és passzív igék gyakoriságát a magyar történelemkönyvekben. A narratív pszichológiában a passzív és aktív igék azonosítása az ágens azonosítását szolgálja, más szóval azt, hogy az egyén az élettörténetének mennyire aktív résztvevője. A vizsgálat azt is bemutatja, hogy a narratíva miben változik a saját csoportra, illetve a külső csoportra vonatkozó történetek esetén. Összességében kimutatható, hogy a magyar néppel kapcsolatos események során gyakrabban jelennek meg pozitív igék ágensként – tehát cselekvő igék –, míg a külső csoportnál a negatív igék voltak túlsúlyban ágensként. Érdekes

²⁶³ Vincze és mtsi, 2009.

²⁶⁴ Vincze és mtsi, 2009.

²⁶⁵ SZALAI K., LÁSZLÓ J. (2007): Az aktív és passzív igék gyakorisága a csoportjelenségek tükrében. In: V. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia Kiadványa, 2007.

eredmény, hogy a nemzet az első és második világháborút, illetve a trianoni békét tartja a legnegatívabb történelmi eseménynek, ennek megfelelően ezek elbeszélésében a népünk inkább passzív félként jelenik meg, míg a külső csoport tagjai negatív aktív ágensként. A kutatás fő pozitívuma, hogy bemutatja, miként lehet használni a tartalomelemző módszereket csoportközi viszonyok azonosítására.

Egy 2005-ös kutatás²⁶⁶ a Las Vertikum nevű szoftver működésén keresztül szemlélteti a tartalomelemzést.²⁶⁷ A tagadásra és az énre vonatkozó nyelvi markerek azonosítása az élettörténetekben arra szolgál, hogy azok mennyiségi adatainak segítségével az egyén pszichológiai jellemzőit lehet vizsgálni. Az idézett kutatásban a vizsgálati személyek élettörténetében megjelenő tagadásra és szelf-referenciára utaló szavak gyakoriságát vetették össze az általuk kitöltött személyiségtesztek eredményeivel. A vizsgálat kimutatta, hogy a tagadó szavak gyakorisága összefügg az energizáltság és a teljesítményvágy hiányával, a hiányérzettel és az akadályozottsággal is, míg az önmagára vonatkozó kifejezéseket magas számban használó egyének nehezebben kezelik a szorongást keltő helyzeteket, nem képesek adaptívan alkalmazkodni, kilépnek a frusztrációval járó szituációból, illetve nagyobb számban jellemezhetők depresszív és szuicid állapottal. A fenti kutatás tehát bizonyítja, hogy a szövegben rejlő szógyakoriságok alapján következtethetünk az egyén mentális állapotára.

A LAS Vertikum nevű program alkalmas arra, hogy az érzelmi állapotokat jelző szövegrészeket is azonosítsa. A perspektíva modul 2005-ben készült el, mely kapcsán Pólya és munkatársai készítettek átfogó tanulmányt²⁶⁸, a perspektíva ebben az értelemben lehet az elmesélő nézőpontja és egy adott szereplőé is. Az eltérő perspektívák érzékeltetéséhez szükséges megkülönböztetni az azokat meghatározó nyelvi jegyeket: a mutató névmások, az indulatszavak és a személyes névmások mind

²⁶⁶ HARGITAI R., NASZÓDI M., KIS B., NAGY L., BÓNA A., LÁSZLÓ J. (2005): A depresszív dinamika nyelvi jegyei az énelbeszélésekben. A LAS-Vertikum tagadás és szelf-referencia moduljai. *Pszichológia*, 2005. 2., 181-199. old.

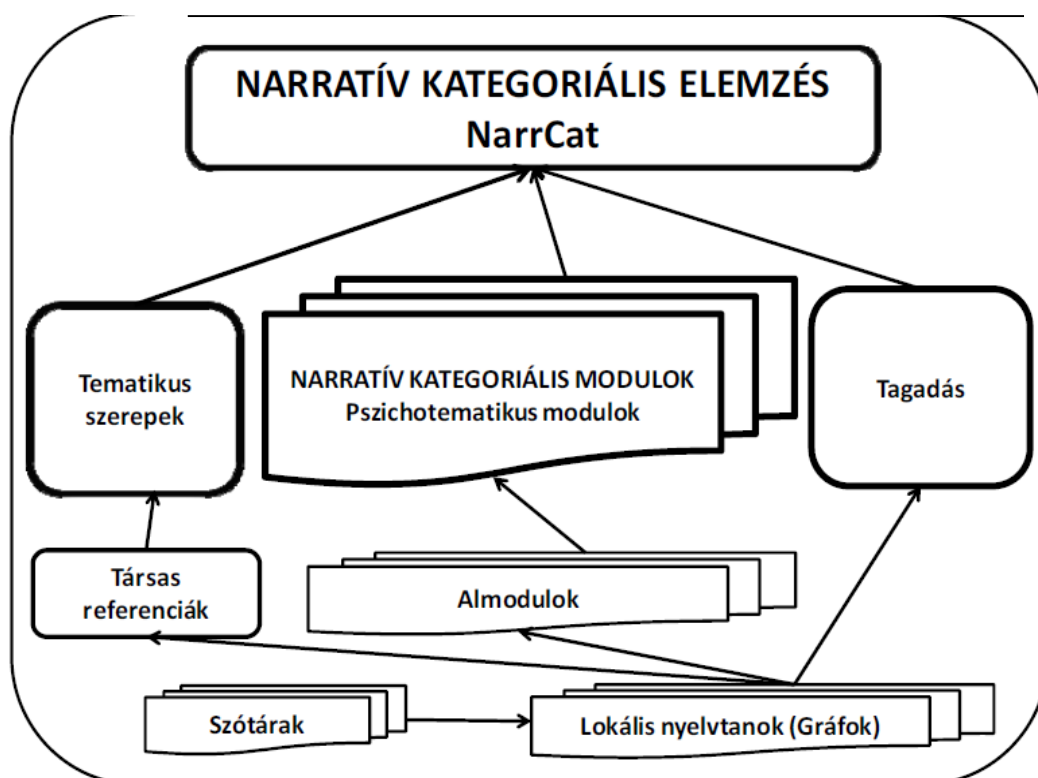
²⁶⁷ A magyar nyelvű tartalomelemző szoftverek létrehozása komoly nehézségbe ütközik a nyelvi sajátosságok miatt: a képzők, jelek és ragok számtalan szóvariációt eredményeznek, így az angol nyelvű programokban működő szólisták nálunk nem megvalósíthatók. Ennek kiküszöbölésére például a LAS-Vertikum LINTAG nevű kódoló programja a szavak szerkezetét (más szóval morfológiáját) elemzi, így a szöveg szavait szóelemekre bontja, és azokat vizsgálja. Ezzel a módszerrel lehetővé vált a magyar nyelvű szoftverek használata a nagy szövegtörzsekben található nyelvi jellegzetességek azonosítására. Hargitai, 2005.

²⁶⁸ PÓLYA T., KISS B., NASZÓDI M., LÁSZLÓ J. (2005): Az érzelmi tapasztalat minősége az élettörténeti elbeszélésekben. A LAS Vertikum perspektíva modulja. *Pszichológia*, 2005, (25), 2, 143-155. old.

az elbeszélő által használt nézőpontot szemléltetik. Az idézett kutatás kézi és gépi eszközzel is detektálta a perspektíva nyelvi jegyeit, ezzel alátámasztva a módszer hatékonyságát. A vizsgálat eredményei szerint a nézőpont pszichológiai jelentéssel is bír, mivel összefüggést mutat az elbeszélő érzelmi állapotával.

Ehmann és munkatársai 2014-ben mutatták be a NarrCat nevű narratív kategóriális elemzést, melyet a Nooj program működtet.²⁶⁹ Az analízis során a kutatók gépi eszközökkel specifikus tematikájú adatredukciót végeznek, vagyis az egyéni és csoportnarratívumok egyes nyelvi egységeit meghatározott kategóriákba sorolják.

3.1. ábra: A NarrCat szerkezeti ábrája

Forrás: Ehmann és mtsi, 2014., 138. old.

A NarrCat felépítésének – ahogy a fenti ábra is mutatja – az alapját a magyar szókincset átölelő szótárak és specifikus pszichológiai szövegek adják. A módszer lényege, hogy bővíthető, így alkalmas a különböző egyéni és csoportszintű szövegek sokrétű elemzésére. A rendszer gerincét a fent is látható pszichotematikus modulok

²⁶⁹ EHMANN B., CSERTŐ I., FERENCZHALMY R., FÜLÖP É., HARGITAI R., KÖVÁGÓ P., PÓLYA T., SZALAI K., VINCZE O., LÁSZLÓ J. (2014): Narratív kategóriális tartalomelemzés: a NARRCAT. X. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, Szeged, 2014. január 16-17. 136-148. old.

adják, ezek közül kiemelendő az Érzelmet, az Ágenciát, az Értékelést és a Kogníciót jelző kategóriák azonosítása.

- Az Érzelem modul tartalmazza a negatív és pozitív érzelmeket, az érzelmi humanitást (elsődleges és másodlagos érzelmek) és a morális (önkritikus, társkritikus) érzelmeket jelző alrendszereket.
- Az Értékelés modul jelzi például a csoportközi értékítéleteket, ide tartoznak a pozitív (elismerő) és negatív (kritikus) valenciát, az értékelő mentális állapotokat és a viselkedés-interpretációkat tartalmazó nyelvi egységek.
- Az Ágencia modulban az egyéni és csoportos befolyást az aktivitás-passzivitás jelzi, míg a gondolkodás hatékonyságát és célirányosságát az intencionalitás és megszorítást jelző kategóriák mutatják.
- A Kogníció modulhoz tartoznak a mentális állapotot jelző szavak, a mentális főnevek és igék, illetve a mentális idiómák.

A NarrCat a fentiekén túl képes az időbeliség és a térbeliség azonosítására is az adott szövegben, továbbá a hipermodulok segítségével összekapcsolhatóvá válnak a különböző almodulok. Az eljárás másik előnye, hogy rendelkezik ún. relációs modulokkal is, melyek további elemzést tesznek lehetővé a vizsgált szövegben:

- A Tagadás modul lényege, hogy a tagadást kifejező nyelvi egységeket detektálja, és segítségével fel lehet tární az egyén morális elvekhez való kötődését, a destrukcióra való hajlamát.
- A Társas referencia modul segítségével szociálpszichológiai vizsgálatokat lehet végezni, mivel a modulban szereplő nyelvi egységek azt határozzák meg, hogy az egyén vagy a csoport milyen személyközi és csoportközi viszonyokkal rendelkezik.
- A Tematikus szerepek modul az előzőre épül abban az értelemben, hogy segítségével meg lehet határozni, hogy az Én és Másik, továbbá a saját és külső csoport aktív résztvevője (ágens) vagy passzív szemlélője (recipiens) a cselekményeknek.

A fentiek alapján elmondható, hogy a számítógépes tartalomelemző módszerek nemcsak egyéni jellemzők azonosítására, hanem csoportszintű kutatásokra is használatosak.

A szoftveres tartalomelemzés egyik legismertebb szakértője James W. Pennebaker, amerikai szociálpszichológus. A kutató munkatársaival kidolgozta a LIWC (Linguistic Inquiry and Word Count) nevű programot, mely segítségével nagy kiterjedésű szövegek elemzésére van lehetőség. A szoftver közel 80 nyelvtani és számtalan pszichológiai és tematikus kategóriát felismer, és a szövegben található elemeket a megfelelő kategóriákba rendezi. Pennebaker alapfeltevése, hogy az egyén hétköznapi kommunikációjából következtetni lehet annak szociális státuszára, korára, motivációjára, vagy akár a nemére is.²⁷⁰ Ennek megfelelően a szövegben rejlő számtani és szemantikai jellemzők felfedik az elbeszélő pszichológiai és társadalmi tulajdonságait. Pennebaker abból indul ki, hogy a mondatok összetétele, a szóhasználat és a nyelvtani sajátosságok (a szöveg stílusa) kvantitatív módon vizsgálhatók és elemezhetők.

A LIWC nevű program segítségével tehát meg lehet határozni, hogy a szövegben található szavak milyen kategóriákba tartoznak: a dimenziók hierarchikusan rendeződnek, mivel egy szó több kategóriában is megjelenhet. A program felismeri a nyelvtani formákat (igék, névmások, névelők, stb.), pszichológiai folyamatokat (pozitív, negatív érzelmek, kognitív állapotok, stb.), időre, térre vonatkozó szavakat és a hagyományos emberi dimenziókat is mint a nem, foglalkozás, életkor. A szoftver a szöveg stílusát is vizsgálja a nyelvtani és stilisztikai alakzatok azonosításának segítségével, illetve lehetőség van saját kategóriák kialakítására is.²⁷¹ A program legújabb, 2015-ös verziója már kezeli az internetes szlenget is, így alkalmas a közösségi oldalak (Facebook, Twitter) szövegeinek elemzésére is.²⁷²

Pennebaker munkatársaival több pszichológiai területen is vizsgálta a LIWC használhatóságát, többek között egy 2007-es kutatásban is.²⁷³ A vizsgálat során arra kértek egyetemista hallgatókat, hogy írjanak egy esszét, melyben önmagukat jellemzik, majd figyeljék meg magukat 20 percig, és erről is írjanak egy dolgozatot (tudatosság mérése). A szövegek mellett a vizsgálati személyek kitöltöttek egy több részből álló, személyiségmérő tesztcsomagot is. A kutatók arra voltak kíváncsiak, hogy a hallgatók

²⁷⁰ PENNEBAKER, J.W., MEHL, M.R., NIEDERHOFFER, K.G. (2003): Psychological aspects of natural language use: Our words, our selves. *Annual Reviews Psychology*, 2003., 54. 547-577. old.

²⁷¹ Pennebaker és mtsi, 2003.

²⁷² PENNEBAKER, J.W., BOYD, R.L., JORDAN, K., & BLACKBURN, K. (2015). The development and psychometric properties of LIWC2015. Austin, TX: University of Texas at Austin.

²⁷³ CHUNG C.K., PENNEBAKER J.W. (2008): Revealing dimensions of thinking in open-ended self-descriptions: An automated meaning extraction method for natural language. *Journal of Research in Personality*. 42 (2008) 96-132. old.

miként viszonyulnak önmagukhoz. A vizsgálatban használt változók közé tartoztak többek között az önértékelést, a pszichológiai stabilitást, az érettséget, az önfogadást és a negativitást jelentő szavak. A kutatás során Pennebaker és munkatársai azonosították azokat a névmásokat, melyek a hétköznapi beszédben az önjellemzések során előkerülnek.

2003-ban Mehl és Pennebaker tanulmányukban²⁷⁴ azt vizsgálták, hogy miként változtatta meg a 2001-es amerikai terrortámadás a szociális interakciókat. A vizsgált személyek beszélgetéseit egy speciális eszközzel rögzítették, majd elemezték a merénylet előtti és utáni interakciók közötti különbséget. (A terrortámadás előtti minta eredetileg egy másik kutatáshoz készült.) Az elemzés során az derült ki, hogy közvetlenül a támadás után megnőtt a személyes diádikus interakciók száma, csökkentek a csoportos kapcsolatok és a mobiltelefonos beszélgetések is. A kutatás rámutat arra, hogy a tartalomelemzéssel azonosítani lehet a szociális viselkedésben bekövetkező változásokat nagy stressz hatására.

Egy 2013-as tanulmányban²⁷⁵ Pennebaker és munkatársai a szociális hierarchiát vizsgálták a tartalomelemzés módszerével. A kutatásba öt darab, kiscsoportos beszélgetést és/vagy levelezést vontak be, melyekben a személyes névmások jelenlétét vizsgálták. Az elemzés szerint a magasabb státuszban lévők többször használták a T/1-es névmást („mi”), mint az alacsonyabb státuszban dolgozók, illetve az E/2-es számú névmások („te”) száma is szignifikánsan magasabb volt a vezetők szóhasználatában. A kutatást végzők szerint ez azt sugallja, hogy a magasabb beosztásúak a figyelmi folyamatok során inkább másik felé orientáltak, míg az alacsony státuszú személyek figyelmi fókuszuk önmagukra irányul.

A LIWC programban található pszichológiai kategóriák közé tartozik a figyelmi fókusz²⁷⁶, mely vizsgálata hozzájárul az egyén prioritásainak, szándékainak és gondolatainak megismeréséhez. A tartalmi szavak explicit módon fedik fel az egyén fókuszpontját, míg a funkcionális szavak – pl. személyes névmások – is utalhatnak a figyelmi fókuszra. A kutatások szerint azok az egyének, akik fizikai vagy érzelmi fájdalmakat élnek át, hajlamosabbak magukra figyelni, és több első személyű névmást

²⁷⁴ MEHL M.R., PENNEBAKER J.W. (2003): The social dynamics of a cultural upheaval: Social interactions surrounding September 11, 2001. *Psychological Science*, Vol. 14., Nr. 6., November 2003.

²⁷⁵ KACEWICZ E., PENNEBAKER J.W., DAVIS M., JEON M., GRAESSER A.C. (2013): Pronoun use reflects standing in social hierarchies. *Journal of Language and Social Psychology*. Published online Sept, 19, 2013.

²⁷⁶ A figyelmi fókuszról ld. TAUSCZIK Y. R., PENNEBAKER J. W.: The psychological meaning of words: LIWC and computerized text analysis methods. *Journal of Language and Social Psychology*. 29(1) 24-54. old.

használnak. Politikai hirdetések esetében is kimutatható, hogy a pozitív tartalmak a saját jelöltre fókuszálnak, míg a negatív szövegek az ellenfélre. Egy 2010-es kutatásban foglaltak szerint a pozitív politikai szövegekben szignifikánsan több első és többes szám első személyű névmás szerepelt, mint a negatív kampányban, ahol a másra vonatkozó névmások voltak túlsúlyban.²⁷⁷ A vizsgálat arra is rámutatott, hogy az igék használata is felfedheti a figyelmi fókusz: a pozitív szövegekben több jelen és jövő idejű igealak szerepelt, míg a negatív hirdetésekben inkább a múlt idejű igék voltak túlsúlyban. Ebből arra lehet következtetni, hogy az ellenféllel szembeni kritika inkább a múltban történő viselkedésre fókuszál, míg a saját politikai jelölt melletti kampány a jelenben végrehajtott tettekre és a jövő ígéreteire összpontosít.

Pennebaker munkásságának összefoglalója a 2011-ben megjelent könyve²⁷⁸, melyben szerepelnek azok a kutatási területek, ahol a tartalomelemzés tudományos szintű használata megjelent. A kutatási eredmények szerint a szóhasználat utalhat a társadalmi státuszra is, mivel az alacsonyabb státuszú személyek több névmást, segédigét és jelen idejű igét használnak, míg a magasabb státusszal rendelkező személyek inkább elöljárószavakat, főneveket és névelőket. Ezzel összhangban az erőre utaló kifejezések, a maskulin szavak és a főnevek magas száma az autoritásra utalhat.

A könyvből kiderül, hogy Oszama Bin Laden és más muszlim, szélsőséges vezetők beszédeiben egymáshoz hasonlóan magas a T/1-es és a T/2-es számú névmások aránya, illetve nagy arányban jelennek meg múlt idejű szóalakok, szociális referenciára utaló szavak ezekben a szövegekben. Ez utalhat a személy magas önbecsülésére, arroganciájára és a narratív markerek hangsúlyozására. Pennebaker és munkatársai kutatásaik során azt is megállapították, hogy a csoportidentitás erősségét mutatja szövegben található T/1-es alakok magas száma. Ez nem meglepő, hiszen feltételezhető, hogy minél inkább kötődik egy személy egy adott csoporthoz, annál inkább többes számban kommunikál. A könyvben kutatásokat találhatunk arra vonatkozóan is, hogy a személyek miképpen használják a nyelvet különböző szituációkban. Kávézókban, éttermekben rendelés esetén gyakoribb a E/1-es számú igealakok használata, a tagadószavak léte és a múlt idejű alakok, míg egy sporteseményen inkább a T/1-es szóalakok, rövid szavak, személytelen névmások és jelen idejű formák jelennek meg a

²⁷⁷ GUNSCH M. A., BROWNLOW S., HAYNES S. E., MABE Z., (2000): Differential linguistic content of various forms of political advertising. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. 44, 27-42. Idézi: Tausczik, Pennebaker, 2010.

²⁷⁸ PENNEBAKER J. W.: *The Secret Life of Pronouns. What Our Words Say About Us*. Bloomsbury Press, London, 2011.

kommunikációban. Az internetes chatszobákban és fórumokon gyakran idegen emberek kommunikálnak egymással, ezeken a felületeken a kutatások szerint a mennyiségjelző szavak, határozószavak és a pozitív érzelmekre irányuló kifejezések a leggyakoribbak.²⁷⁹

A LIWC program lehetőséget ad arra is, hogy az extrém csoportok kommunikációját vizsgálják a kutatók. A tudományos eredmények²⁸⁰ azt mutatják, hogy a számítógép-vezérelt és a manuális eszközök, illetve a különböző módszerek kombinációjával ki lehet mutatni eltéréseket a terrorista csoportok és a nem terrorista csoportok kommunikációjában.

A terrorista csoportok esetében magasabb a szociális folyamatokra, a valahova tartozásra utaló szavak száma, mint a nem terrorista csoportoknál, a szöveg komplexitása pedig alacsonyabb. Az eredmények azt is mutatják, hogy némiképp a kooperáció tekintetében a terrorista csoportok elmaradnak a nem terrorista csoportoktól, illetve kevesebb a munkára és sikerre/eredményességre utaló szavak száma a terrorista retorikában. Érdekes eredmény, hogy a terrorista csoportok nagyobb átlagban használtak optimizmusra utaló szavakat, azonban az önbizalom tekintetében alacsonyabb pontszámot értek el a hasonló ideológiájú nem terrorista csoportokénál. A kutatók szerint ez arra utal, hogy a terrorista csoportok inkább egy felsőbb hatalom (ld. Allah) erejében bíznak, kevésbé saját hatalmukban.²⁸¹

A LIWC programmal végzett egyéb kutatások kimutatták, hogy az extrémitásnak a legjobb előrejelzője a „they” használata, tehát a többes szám harmadik személyű névmások gyakrabban jelennek meg radikális szervezetek szövegeiben.²⁸² Ez valószínűleg arra utal, hogy a terrorszervezetek jobban elhatárolódnak a külső csoportoktól, mivel azok fenyegetést jelentenek a gondolkodásuk szerint. A tartalomelemzés segítségével az is érdekes kimutatható, hogy a terrorszervezetek retorikájában csökkent a kognitív komplexitás és a divergens gondolkodás szintje 2-6

²⁷⁹ Pennebaker, 2011.

²⁸⁰ Id. SMITH A. G. (szerk.): The relationship between rhetoric and terrorist violence. Routledge, Oxon, 2013.

²⁸¹ CONWAY III. L. G., CONWAY K. R. (2013): The terrorist rhetorical style and its consequences for understanding terrorist violence. IN: SMITH A. G. (szerk.): The relationship between rhetoric and terrorist violence. Routledge, Oxon, 2013.

²⁸² PENNEBAKER J. W., CHUNG C. K. (2008): Computerized text analysis of Al-Qaeda transcripts. In K. Krippendorff & M. Bock (Eds.), *A content analysis reader*. Thousand Oaks, CA: Sage. 2008.

Letöltve innen (2018. március 2.):

https://www.researchgate.net/publication/237418411_Computerized_Text_Analysis_of_Al-Qaeda_Transcripts

hónappal a nagyobb támadásaik előtt. Ebben az időszakban ritkább lett a funkcionális szavak, az exkluzáló szavak, a kötőszavak és az előljárószavak használata is.²⁸³²⁸⁴

A fentiek alapján kijelenthető, hogy a szoftveres tartalomelemzés alkalmas a szociális viselkedés és a hierarchiai viszonyok elemzésére, illetve – ahogy a következőkben idézett 2010-es kutatásból²⁸⁵ kiderül – még számos pszichológiai folyamat azonosítására is. A LIWC programmal vizsgálni lehet az érzelmeket megjelenését, a gondolkodási stílusokat, a figyelmi fókuszot és az egyéni különbségeket is. A szoftver kifejezetten a mindennapi kommunikáció vizsgálatára lett kifejlesztve, így alkalmas az interneten található blogok, közösségi oldalak elemzésére is. A program részletes leírása a következő fejezetben szerepel, mivel a disszertációban bemutatott empirikus kutatásban felhasználásra került.

A fenti módszer szisztematikus és kvantitatív elemzést tesz lehetővé a vizsgált tartalmakon, így objektív következtetéseket lehet levonni az eljárás segítségével. Ezzel szemben léteznek kvalitatív tartalomelemző módszerek is, melyek bemutatása a következő fejezet tárgya. A jelen kutatásban fontosnak tartom bemutatni, hogy milyen előnyei és hátrányai lehetnek a kvantitatív és kvalitatív eszközöknek, ezért a szoftveres tartalomelemzés mellett egy intuíción és manuális elemzésen alapuló eljárást is bemutatok. A kvalitatív eljárások jóval szubjektívabb eredményt hoznak, azonban részletesebb elemzést biztosítanak azáltal, hogy lehetővé teszik a nyelvtani elemzéssel nem feltárható rejtett struktúrák azonosítását.

3.3.4.2. Kvalitatív tartalomelemzés

A kvalitatív tartalomelemzés hasonlóan a kvantitatív módhoz meghatározott elemzési szabályokat követ, de a szövegben rejlő kategóriák meghatározását interpretatív módon végzi. Ez annyit jelent, hogy az elemzési egységek nem előre meghatározottak, hanem a kutatási kérdésnek megfelelően az elemzés során alakulnak ki intuitív módon. A kialakított kategóriákhoz tartozó tartalmi egységek számszerűsítése

²⁸³ PENNEBAKER J. W., CHUNG C. K. (2011): Using computer analyses to identify language style and aggressive intent: The secret life of function words. *Dynamics of Asymmetric Conflict* 4(2), 2011. július, 92-102. old.

²⁸⁴ Id. még ²⁸⁴ Pennebaker JW, King LA (1999) Linguistic styles: Language use as an individual difference. *Journal of personality and social psychology*. 77:1296–1312. old

²⁸⁵ TAUSCZIK Y.R., PENNEBAKER J.W. (2010): The psychological meaning of words: LIWC and computerized text analysis methods. *Journal of Language and Social Psychology*. 29(1), 24-54. old.

azonban már kvantitatív eszközökkel történik (pl. szógyakoriság elemzése). A kvalitatív tartalomelemzés tehát komplex eljárás, mely alapvetően hét lépésből áll:²⁸⁶

- Az első lépés minden esetben a konkrét kutatási kérdés meghatározása. Ebben az esetben a kutató nemcsak a tág témakört határozza meg, hanem hipotézisekkel és határozott kérdésfelvetéssel előre meghatározza a vizsgálandó változók körét. (A tisztán kvalitatív, leíró kutatásokban nem lehet előre hipotéziseket megfogalmazni, mivel a kutató nem korlátozza a vizsgált tárgyat.)
- A kutatói kérdés elméleti keretbe való ágyazása a második lépés. A kutató ilyenkor előre meghatározza azt az elméletet, melyhez a kutatás kapcsolódik, ennek megfelelően értelmezi és elemzi az eredményeket. Az objektív elméleti háttér szükséges a releváns hipotézisek megfogalmazásához is.
- A harmadik lépés a kutatási terv és módszerek megfogalmazása. A kutató itt meghatározza, hogy leíró, feltáró, korrelációs vagy ok-okozati vizsgálati eszközöket használ-e. Az empirikus kutatásokban alapvetően az utóbbi kettőt használják, azonban a leíró és feltáró jellegű vizsgálatok is hasznos adatokkal szolgálnak az adott témáról – természetesen ehhez szükséges a tudományos szintű konceptualizálás. A módszerek a következők lehetnek:
 - exploratív módszer: a vizsgált tartalomban új kategóriák azonosítása (induktív kategóriafejlesztés)
 - leíró módszer: deduktív módon meghatározott kategóriák számszerű osztályozása, az adott kategóriában előforduló szavak, kifejezések regisztrációja
 - relációs módszer: kereszttáblák elemzése, vizsgálati személyek és csoportok összehasonlító elemzése, ordinális kategóriák közötti korreláció kimutatása
 - okozati módszer: a deduktív, előre meghatározott kategóriák longitudinális vizsgálata, a fellelhető változások detektálása a szövegben, okozati összefüggések kimutatása nominális és ordinális változókban
 - vegyes módszer: a fenti módszerek együttes alkalmazása, a szöveg tartalmának strukturálása, tipizálás
- A negyedik lépés a mintavételi stratégia és a vizsgálati alanyok meghatározása. Ezen a szinten szükséges annak bizonyítása, hogy az adott mintanagyság elegendő

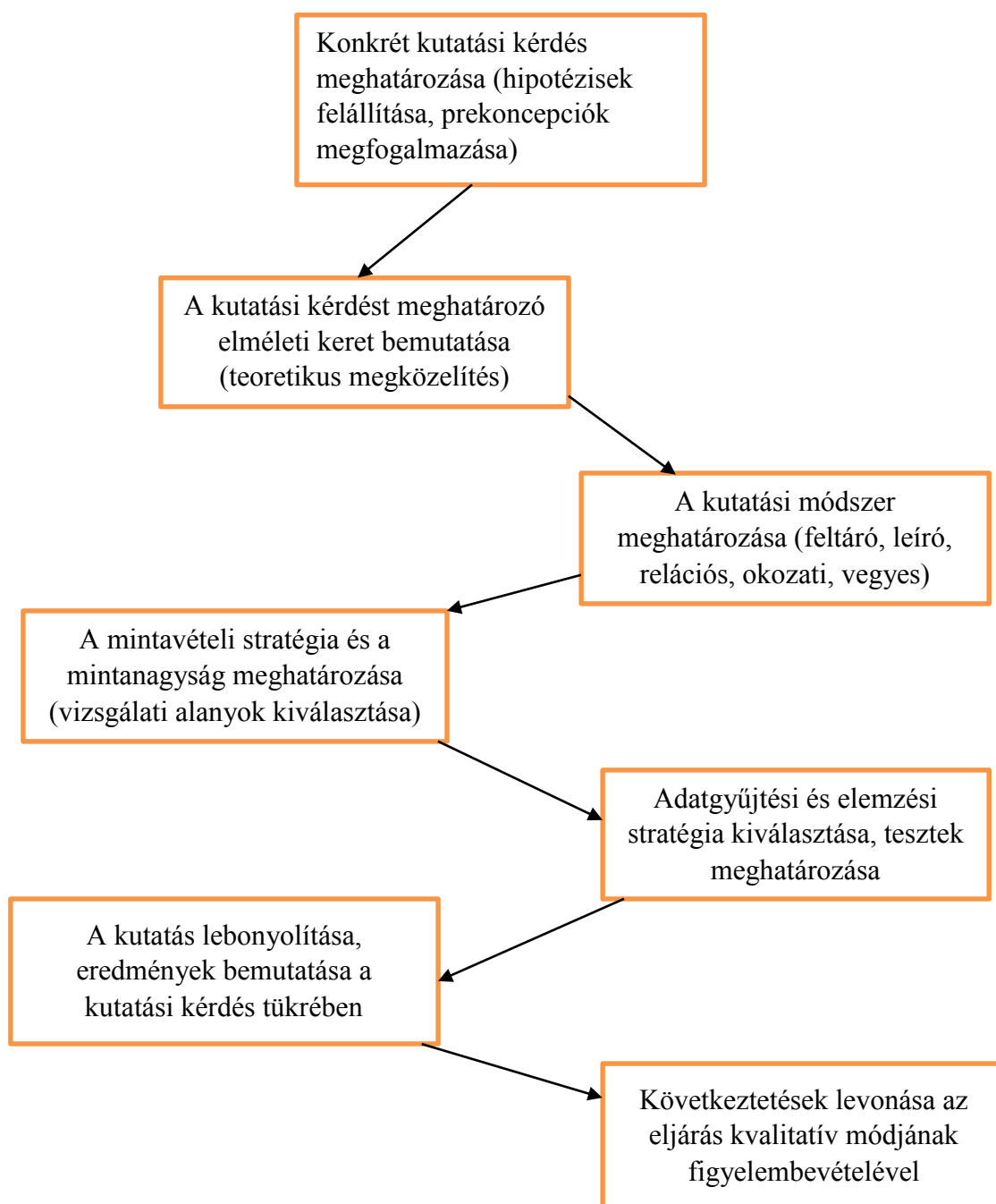
²⁸⁶ Mayring, 2014.

a kutatási kérdés megválaszolásához. Olyan esetben, amikor csak kényelmi mintavétel lehetséges, az eredmények általánosítását fenntartásokkal kell kezelni.

- Az ötödik lépés az adatgyűjtési és elemzési módszerek meghatározása, mely során a kutató ebben a folyamatban konkretizálja az eljárásokat és a kvantitatív és kvalitatív elemeket. A vizsgálatokban gyakori, hogy egy sztenderdizált teszt mellett megjelenik egy újfajta módszer, melynek validitása a kutatás tárgya. Kvalitatív tartalomelemzésnél a kategóriaalkotás általában induktív módon történik.
- A hatodik lépés az eredmények bemutatása az előzetesen meghatározott kutatási kérdések mentén. Kvalitatív tartalomelemzésnél az eddigi lépések alatt előfordulhatnak változtatások mind a módszer, mind a mintavételi stratégia területén. Ennek oka, hogy a kvantitatív eljárásokkal szemben itt nincsenek meg a konkrét lépések minden munkafolyamatban. A hipotézisek és kérdések fogják meghatározni a végleges eljárási rendet. A kutatás során kapott eredményeket a vizsgálatot végző személy köteles részletesen bemutatni a tanulmány végén.
- A kvalitatív tartalomelemző kutatás végén – hasonlóan más empirikus vizsgálatokhoz – a kutató összegzi az eredményeket és következtetéseket von le az addig leírtakból. Ebben az esetben nehéz megfelelni a klasszikus kritériumoknak – ld. objektivitás, validitás és reliabilitás –, ezért a kvalitatív tartalomelemzés nem teljesen független a kvantitatív eszközöktől sem. A vizsgált tartalmak a sztenderdizált tesztekkel szemben nem megismételhetők, így az objektivitás ezekben az esetekben nem értelmezhető.

A következő oldalon található ábrán jól látszik a fenti folyamat, a doktori értekezés kvalitatív elemzését eszerint építettem fel:

3.2. ábra: A kvalitatív tartalomelemzés folyamata

Forrás: Mayring, 2014., 15. old.

A kvalitatív tartalomelemzés alapját az interpretáció adja, mely az eddigi tudományos eredmények alapján három kategóriába sorolható:²⁸⁷

- Az összefoglaló értelmezés célja, hogy az adott tartalmat – annak lényegi elemeinek megtartásával – olyan mértékben csökkentse le, hogy absztrakt és átfogó képet adjon arról.

²⁸⁷ Mayring, 2014.

- A kifejtő interpretáció hozzáad az adott tartalomhoz azáltal, hogy a kétes értelmű egységek jelentését megmagyarázza, így biztosítja a jobb megértést.
- A strukturáló értelmezés elsősorban az adott tartalom rendszerezését végzi, előre meghatározott kritériumok szerint értékeli a vizsgált dokumentumot, ezzel kiszűrve a specifikus részeket.

A fenti interpretációs kategóriák fogják meghatározni a kvalitatív tartalomelemzés típusait, melyek ezek alapján a következők:

- Redukció
 - Összefoglaló
 - Induktív kategóriafejlesztő
- Magyarázó
 - Szűkítő kontextuális analízis
 - Tágító kontextuális analízis
- Strukturáló
 - Nominális deduktív kategória-hozzárendelés
 - Ordinális deduktív kategória-hozzárendelés
- Vegyes
 - Tartalom struktúrálása/témaanalízis
 - Típusanalízis
 - Paralell formák

A redukciós eljárások használata esetén a kutatók arra törekszenek, hogy egy adott dokumentumot absztrakt és lényegretörő formába öntsék, ezáltal kezelhető mértékű tartalmat hozzanak létre. A vizsgálatot végző személy a kutatási probléma fényében rövid leírást készít az adott tartalomról, az így létrejövő parafrázisnak meg kell felelnie az előre meghatározott stilisztikai szabályoknak. Az összefoglaló kvalitatív tartalomelemzés segítségével egymástól eltérő személytől származó, de hasonló témában készült dokumentumok összehasonlítása végezhető el. Az induktív kategóriafejlesztő három lényeges dologban tér el az összefoglaló kvalitatív tartalomelemzéstől; 1, csak a kutatási kérdés szempontjából releváns tartalmakat vizsgálja, 2, a kutató nem készít parafrázist az adott tartalomról, 3, az összefoglaló kategóriák magából a szövegből származnak, nem elméleti megfontolásból, mivel a

vizsgálati anyag csökkentése miatt az első lépés azonnal a kategóriák kialakítása. Az induktív eljárás lényege az, hogy ne befolyásolja a szöveg értelmezését a kutatók prekoncepciója. Emellett fontos, hogy a kutató konkrét és exploratív kérdésfelvetést fogalmazzon meg, hiszen a kategóriák alkotása meg kell, hogy feleljen a kutatási problémának. A fenti eljárás esetén szükséges egy másodkódoló bevonása a kutatásba, ezzel lehetőséget teremtve arra, hogy validálhatóvá váljanak a szöveg alapján meghatározott kategóriák.

A redukciós eljárások tehát az adott tartalom rövidítését szolgálják, míg a magyarázó eszközök segítségével a kutató hozzáfűzésekkel és illusztrációval átfogóbbá teszi a dokumentumok értelmezését. Az értelmező kiegészítések hozzáadása a tartalomhoz azonban csak akkor lehetséges, ha a kutató rendelkezik alapvető lexikai és nyelvtani ismeretekkel. Az adott szöveg feldolgozásához elengedhetetlen a kulturális és nyelvi háttér ismerete, mivel ez határozza meg az értelmezést. A szövegalkotó egyéni jellemzőit a meghatározott háttéri jellegzetességektől való eltérés fogja megadni. A kutató feladata azonosítani és értelmezni ezeket az eltéréseket. A magyarázó eljárásokban az első lépés a vizsgálati anyag pontos meghatározása, ezután következik a szöveg lexikai és nyelvi jellemzőinek azonosítása, majd a kiegészítő eszközök használatának meghatározása.

A következő kvalitatív tartalomelemző csoportba tartoznak a strukturáló és deduktív kategóriaalkotói eljárások, melyek fő célja a szövegkomponensek megfeleltetése egy adott kategóriarendszernek. Ezeknél a módszereknél a kutató egy előzetes, tudományosan megalapozott kategóriák szerint strukturálja az adott tartalmat. A pszichológiai kutatásokban ez a leggyakoribb metodika, melynek három fő lépése van:

1. Kategóriák meghatározása – pontosan kialakítani, hogy milyen szövegkomponensek tartozhatnak egy kategóriába
2. Horgonypont példák – konkrét szövegrészletek segítségével illusztrálni a kategóriák jelentését
3. Kódolási szakasz – egyértelmű hozzárendelés az adott kategóriához, a kódolási szabályok tesztelése egyes szövegrészleteken, adekvát kategóriák megnevezése a tesztelés után, esetleg újraalkotási folyamat

A deduktív eljárások során használt kategóriák korábbi releváns kutatásokból, a kutatási hipotézisek elméleti hátterét taglaló tanulmányokból és a meghatározó

elméletet bemutató tudományos munkákból származhatnak. A fentiek mellett fontos kiemelni, hogy a kategóriák nem feltétlenül korábbi szöveganalízisből származnak. A deduktív eljárásoknak két típusát különböztetjük meg: a nominális tartalomelemzés mennyiségi információt nyújt az adott szövegről (pl. milyen gyakran szerepelnek a szövegben egy adott kategóriához tartozó szavak), míg az ordinális tartalomelemzés során a független változók minőségi információval is szolgálnak az adott szövegről (ebben az esetben a független változók sorrendbe tehetők, így korrelációs számításokat lehet végezni a vizsgált tartalmak között).

A kvalitatív tartalomelemzés elvégzése során lehetőség van olyan eszközök használatára is, melyek ötvözik az induktív (a szöveg alapján kialakított kategóriarendszerek alkalmazása) és a deduktív (az előzetes kategóriarendszer szerinti strukturálás) eljárásokat. Általában olyan kutatásokban jelennek meg, ahol nagy mennyiségű vizsgálati anyagból kell egy adott témakörben elemzéseket végezni. Az első lépés deduktív, mivel a kutató elsődlegesen egy tudományosan megalapozott kategóriarendszer szerint strukturálja a tartalmat, majd ezután következik a kutatás induktív szakasza. A második körben a kutató összegzi kategóriánként a kódolt anyagot, és amennyiben túl nagy mennyiségű vizsgálati anyag kerül egy kategóriába, induktív kategóriaalkotási folyamatot is végez. Ilyen típusú tartalomelemző módszert használnak általában az olyan viselkedéstudományi és pszichológiai kutatásokban, ahol személyiség- vagy csoporttípusok létrehozása vagy jellemzők tulajdonságok osztályozása a fő cél.

3.3.5. Internetes tartalmak szöveg- és tartalomelemzése

A disszertációm célja, hogy felhívja a figyelmet a szélsőséges csoportok és terrorista személyek internetes tevékenységének veszélyére. A világháló nyújtotta anonimitás és a hatékony kapcsolatteremtés lehetősége miatt a radikális szervezetek számára vonzó lehetőség az internet. Ma már számos hivatásos és civil szervezet foglalkozik a különböző bűnözői csoportok internetes felderítésével; a 2001. szeptember 11-i amerikai terrortámadás után először az USA-ban, majd több európai országban is alakultak kibertevékenységgel foglalkozó hivatásos egységek. Az IBM

Content Analytics: Rapid Insight for crime investigation címen közzétett cikk szerint²⁸⁸ a rendvédelmi munka hatékonysága nagyban függ az adatmennyiség nagyságától és annak feldolgozási sebességétől. Ennek értelmében szükség van olyan technikákra, melyek felgyorsítják a felderítési, elemzési és információ-összekapcsoló folyamatokat. A korszerű szöveg- és tartalomelemző programok fejlesztésének célja, hogy tovább növeljék a kereső és analízáló funkciókat, a releváns információk azonosításának eredményességét. A nagy mennyiségű, strukturálatlan adatot különböző szövegbányász programok segítségével lehet kinyerni.

Ezek a programok alapvetően háromféle megközelítést használnak²⁸⁹:

- A nyelvi megközelítés a szöveg mondatainak elemzésével foglalkozik. Ez a módszer kizárólag a természetes nyelv szabályait veszi figyelembe, ezáltal igen lassú, mivel nehezen kezeli a nyelvi változatosságot.
- A tematikus megközelítés lényege, hogy a szöveg témáját a kutató a benne található szavak alapján azonosítja. Abból indul ki, hogy a szótövek gyakorisága meghatározza a központi témaköröket a szövegben.
- Az ontológiai megközelítést használó szakértő a strukturálatlan szöveget valamilyen szakontológiai szótárral veti össze, az azokban szereplő fogalmak pedig szűrőként viselkednek, melyek száma és jellege alapján lehet következtetéseket levonni.

Egy 2008-as tanulmány²⁹⁰ szerint az internetes szövegelemzés két részből áll: az elérés és előkészítés során a kutató feltárja a szöveget, annak hozzáférését. Ezután elkülöníti a szövegben rejlő releváns adatokat, meghatározza az alapszavakat, morfológiai elemzést végez. A második szakaszban történik az elemzés és az integráció, amikor a strukturálatlan adatokból egy strukturált elemzett egység jön létre.

Egy 2012-es angol nyelvű tanulmány szerint²⁹¹ a szövegelemző módszerek több feladatra is használhatók, melyek közül hetet emelnek ki a kutatók:

²⁸⁸ IBM Content Analytics: Rapid insight for crime investigation. Discover insights in structured and unstructured information to speed case and identity resolution. Elektronikus jegyzet. IBM Corporation, 2012.

²⁸⁹ KRAUTH P. (2008): Számítógépes szövegelemzés, In: Égen-földön informatika. Az információs társadalom technológiai távlatai. Szerk: Dömölki Bálint, Typotex kiadó, 2008.

²⁹⁰ Krauth, 2008.

²⁹¹ MINER G., DELEN D., ELDER J., FAST A., HILL T., NISBET R.: Practical text mining and statistical analysis for non-structured text data applications. Elsevier Inc., Academic Press, 2012.

- szöveges dokumentumokban történő keresés és információkinyerés, kulcsszavak és keresési eszközök segítségével
- dokumentumok klaszterezése, a kategorizáló terminusok, bekezdések, töredékszavak és dokumentumok detektálása
- dokumentumok osztályozása, mely abban különbözik a klaszterezéstől, hogy előzetes modellek alapján történik a feladatvégzés
- információkinyerés a dokumentumból, releváns tények és kapcsolatok azonosítása a strukturálatlan szövegben, lényegében a strukturált adatok létrehozása
- a természetes nyelvi feldolgozás (Natural language processing, NLP) a feladatok gépi megértésére irányuló tevékenységet jelenti, gyakran együtt használják a számítógépes nyelvezettel
- koncepció azonosítása a szövegben, mely a jelentésében hasonló kifejezések és szavak csoportosítását foglalja magában.

Egy 2014-es magyar kutatás arra kereste a választ, hogy a nagyvállalatok hogyan kommunikálják a társadalmi szerepvállalás fontosságát. A cikkíró kiemeli a tartalomelemzés kontextusfüggő tulajdonságát, mivel a vizsgált szöveg sohasem értelmezhető az őt körülvevő és meghatározó környezete nélkül. Az internetes tartalmak elemzésekor külön ki kell emelni az idői sík fontosságát, mivel egy adott honlap vizsgálatánál szükséges kijelölni a vizsgálni kívánt időszakot. Az itt idézett kutatást végzők a vállalati honlapok elemzésekor az előzetes kategóriákat korábbi kutatásokból és a társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó ajánlásokból gyűjtötték össze. A vizsgált kategóriába tartoztak a felelős vállalati viselkedés témái, az érintett csoportok, a vállalati programok és azok kommunikációja is. A vizsgálat arra irányult, hogy ezek a kategóriák milyen gyakorisággal jelennek meg az elemzett honlapokon. A kategóriarendszer felállítása után egy pilotelemzés során több független kódoló vizsgálta a tartalmakat, és a tényleges vizsgálat csak ezek összevetése után zajlott.

Az internetes tartalomelemzés egyik fő képviselője Susan C. Herring, aki a megkülönbözteti egymástól a hagyományos tartalomelemző technikák és a kizárólag az

internet elemzéséhez köthető eljárások használatát.²⁹² A klasszikus eljárás – ahogy már korábban bemutatam – öt lépésből áll, a kutatási kérdés meghatározásából, a mintaválasztásból, a kategóriarendszer kijelöléséből, a kódolási folyamatból és az eredmények értelmezéséből. Az internet sajátosságai miatt a webelemzés során a klasszikus eljárás nehezen alkalmazható, így elterjedtek a nem hagyományos tartalomelemző módszerek is:²⁹³

- Számítógép-vezérelt diskurzuselemzés (Computer-mediated discourse analysis, CMDA): a módszer kiterjeszti a hagyományos tartalomelemzést az internetes interakciókra is (pl. chatszobákban zajló beszélgetések, fórumok, blogok, emailek és egyéb üzenetek), továbbá a nyelvi sajátosságokra fókuszál, azt feltételezve, hogy a kommunikáció főként nyelvi jegyekből épül fel. Az eljárás a beszélt kommunikációelemzés és az írott szöveganalízis technikáit vegyíti, kevésbé szigorú, mint a hagyományos módszer; a kutatási kérdés ebben az esetben igazodik a vizsgált kommunikáció sajátosságaihoz.
- Szociális hálózat-analízis (Social network analysis, SNA): A módszer különböző személyek, csoportok közötti kapcsolatok feltérképezésére alkalmas. Az elemzésben a vizsgálat csomópontokat (pl. emberek, szervezetek) nevezzük node-oknak, míg a közöttük lévő viszonyt, kapcsolódási mintákat pedig line-nak. A hálózatelemzés a vizsgált közösségek méretét, sűrűségét, szerkezeti struktúráját és a tagok elhelyezkedését vizsgálja. A kapcsolati hálók azonosítása során felmérhető az adott csoport centralizáltsága is.

3.3.5.1. Internetes tartalmak elemzési lehetőségei a nemzetbiztonság területén

A disszertáció fő gerincét adó szélsőséges csoportok és egyének ritkán vizsgálhatók személyesen, így a tartalomelemzést olyan környezetben érdemes elvégezni, ahol nyíltan elérhetők azok a szövegek, képek és egyéb anyagok, melyek segítségével részletes képet lehet kapni az adott szervezetről/személyről. Ahogy a korábbiakból kiderült, az interneten számos elemezhető dokumentum található, mely radikális személyekhez és társaságokhoz köthető, így alkalmas terep a vizsgálódásra. A

²⁹² HERRING S. C.: Web content analysis: Expanding the paradigm. IN: HUNSINGER J., KLAstrup L., ALLEN M. M.: International handbook of internet research. London, Springer Verlag, 2010. 233-249. old.

²⁹³ Herring, 2010.

különböző szélsőséges szervezetek internetes tevékenységének elemzésekor lehetőség van arra, hogy a tartalomelemzéssel meghatározzuk az adott csoport jellegzetességeit.

Az alábbi elemző eljárások segítségével létre lehet hozni egy általános profilt, mely alkalmas a vizsgált közösség leírására.²⁹⁴

Christensen és Schiaffino 2014-es tanulmányukban²⁹⁵ az ún. klaszterépítő megközelítést mutatják be, mely a csoportprofilt a tagok szociális információira alapozza. Ez az eljárás az egyént és annak demográfiai jellemzőit vizsgálja, és ezekből következtet az adott közeg identitására. Tang és munkatársai pedig azt állítják, hogy pusztán a közösségi oldalakon lévő interakciók elemzése alkalmas lehet arra, hogy akár implicit csoportokat is bevonhasson a kutató a profilozási folyamatokba.²⁹⁶ A kapcsolati hálók elemzésén túl az egyéni megnyilvánulások, a blogbejegyzések és hozzászólások is alkalmasak arra, hogy a tagok magatartása alapján a szakemberek csoportszintű megállapításokat tegyenek.

Egy 2010-es tanulmányból²⁹⁷ kiderül, hogy a közösségi oldalakon gyakran valós közösségi alapon szerveződnek a résztvevők; egyetemi tagság, munka- vagy lakóhely szerint különböző csoportokhoz lehet csatlakozni. Ezeket a személyeket azonban csak egy jellemző - az iskola, valamilyen eseményen való részvétel stb. - köti össze, személyes ismeretség nélkül, ettől függetlenül az adott csoport attribútumai így is hasznos információt közölnek a vizsgálni kívánt közösségi alapon szerveződő csoportokról. A dinamikus működésmódok - tehát a blogbejegyzések, hozzászólások és egyéb szöveges interakciók - elősegítik a hálózati vizualizációt és navigációt, akár csak a kapcsolatok irányának azonosítását a kutatók számára. A szerzők kiemelik azt is, hogy egy adott csoportról nemcsak a közösségi oldalakról lehet információt kinyerni, hanem internetes beszélgetések, blogok, státuszfrissítések vagy egyéb bejegyzések vizsgálata alapján is. A tanulmányban szereplő módszerek alapvetően statisztikai jellemzők alapján elemzik a különböző csoportokat.²⁹⁸

²⁹⁴ A csoportprofilozással kapcsolatos megállapítások már megjelentek a SZIJÁRTÓ L. (2014): Különbségek az egyének és a csoportok között végzett profilozás területén, *(T)error&Elhárítás, a TEK Tudományos Tanácsának folyóirata, 2014/II. szám* című munkában is.

²⁹⁵ CHRISTENSEN I., SCHIAFFINO S. (2014): A hybrid approach for group profiling in recommender systems. *Journal of Universal Computer Science, Vol. 20., No. 4. (2014) 507-533.*

²⁹⁶ TANG L., WANG X., LIU H. (2011): Group profiling for understanding social structures, *ACM Transactions on Intelligent Systems and Technology, Vol 3., Nr. 1., 1-23.*

²⁹⁷ Tang és mtsi, 2011.

²⁹⁸ Tang és mtsi, 2011.

Az aggregáció mint módszer csoportátlatot hoz létre a leggyakrabban előforduló egyéni jellemzők alapján, és nem veszi figyelembe az attól eltérő attribútumokat. során a szakember megkeresi a csoportban leggyakrabban előforduló egyéni jellemzőt, és ezt vetíti ki az egész közösségre. A csoportprofilozás másik stratégiája, a differenciálás abban tér el az aggregációtól, hogy azokat a tulajdonságokat veszi figyelembe, melyek alapján egy adott közösség elkülöníthető egy másiktól. Ebben az esetben a cél az, hogy a kutató azonosítsa azt a diszkriminatív jellemzőt, amely csak a vizsgálni kívánt csoportra jellemző. Az egocentrikus differenciálás azt a statisztikai eljárást takarja, mely abból indul ki, hogy csak akkor lehet egy csoportot elkülöníteni a többségtől, amennyiben a kutató jól ismeri az adott közeget. A ma működő szociális hálózatok azonban túl nagy tagszámmal rendelkeznek, így globális jellemzők azonosítása majdnem lehetetlen. A harmadik statisztikai modell ezért külső csoport tagjaként csak azokat a személyeket veszi figyelembe, akik a vizsgált közösség legalább egy tagjával ismerősi viszonyban vannak: Tang és munkatársai ezt nevezik a tagok közvetlen környezetének.²⁹⁹

A tanulmány³⁰⁰ az online hálózatokban szereplő tagok két típusát különbözteti meg: az első csoportba tartoznak a magányos személyek, akik nem kezdeményeznek semmilyen interakciót másokkal, így nem is köthetők a csoportfolyamatokhoz. A második típusba tartoznak az izolált közösségek, melyek valamilyen közös tulajdonság, hobbi vagy más személyes kapcsolat révén alkotnak egy csoportot. Ezek viszonylag ritkán teremtenek kapcsolatot más zárt közösséggel, azonban az online hálózat összes résztvevőjét összeköti egy nagy közösségi hálózat - mint például a Facebook-felhasználók köre -, melynek mindegyikük tagja. A csoport jellemzőinek ismerete előrevetíti, hogy ezekhez az izolált hálózatokhoz milyen típusú személyiség fog csatlakozni.

A második fejezetben részletesen bemutatott értékelő-elemző munka a felderítés során keletkezett strukturálatlan információt kezeli. A tartalomelemzés különböző típusaival fel lehet tární az adatok között meglévő kapcsolódási pontokat és összefüggéseket. A bűnüldöző és elhárító szerveknél különösen fontos a rejtett kapcsolatok feltárása, mivel a bűnözők és terroristák igyekeznek elfedni a tevékenységüket. A hálózatelemzés és a szociális hálózat vizsgálata viszonylag új

²⁹⁹ Tang és mtsi, 2011.

³⁰⁰ Tang és mtsi, 2011.

terület, mely segítségével a különböző terrorista szervezetek és személyek közötti kapcsolatok kimutathatókká válnak.

Az internetes tevékenységet érintő tartalomelemzés fő célja a fenyegetések azonosítása és kiszűrése. A radikális és terrorista csoportok ma már több ezer weboldalt üzemeltetnek, ahol eredményesen teremtenek kapcsolatot a világ más pontján élő szimpatizánsokkal. A globális expanzió miatt a terrorszervezetek mind a toborzás, mind a kiképzés terén egyre hatékonyabbá válnak, így ezeknek a honlapoknak a felderítése és tartalmuknak monitorozása kiemelt jelentőségű. Napjainkban több ezer nyugati országokban élő fiatal csatlakozik például az Iszlám Államhoz az arab térségben, és ez nagyrészt az IS internetes tevékenységének köszönhető.³⁰¹ A fenti tendencia hívta életre a szélsőséges csoportok virtuális működésének és profilozásának szükségességét. A vizsgálat tárgyai lehetnek a terroristák által üzemeltetett weboldalak, azok retorikai struktúrája, a kommunikációs taktikái, a szimbólumai, a célközönsége és az interaktivitás szintje is.³⁰²

Az első fejezetben említett, az IntelCenter által 2005-ben összegyűjtött dzsihádistá videókat egy 2009-es FBI által készített tanulmányban vizsgálták a tartalomelemzés módszerével.³⁰³ Az itt tárgyalt kutatásban 60 olyan videó szerepel, melyeket 2006-ban készítettek Irakban különböző iszlám csoportok és a szimpatizánsaik. A szerző két részre osztotta a felvételeket: erőszakos cselekedetet és erőszakmentes tevékenységet bemutatókra. Az előbbieket általában valós terrorcselekményt mutattak be, míg az utóbbiak nagy része vezetői üzenet vagy propagandaszöveg. A videók sokat elárultak a kommunikációs stratégiáról, így a tartalomelemzéssel meg lehet határozni a megszólított közönséget is. A szerző leszögezi, hogy a megfélemlítő szándék is kimutatható az egyes videókból.

Egy nemzetközi kutatás³⁰⁴ azt vizsgálta, hogy az al-Kaidával kapcsolatos nyílt forrású szövegek elemzésével milyen releváns információt lehet kinyerni. A vizsgálatban több száz internetes cikket vizsgáltak a kutatók, és az ezekben található

³⁰¹ Ministry of the Interior and Kingdom Relations. Violent Jihad in the Netherlands: Current Trends in the Islamist Terrorist Threat. General Intelligence and Security Service (AIVD), The Hague, Netherlands, 2006.

³⁰² Weimann, 2005.

³⁰³ Reid, 2009.

³⁰⁴ CARLY K. M.: Dynamic network analysis for counter-terrorism. IN: Proceedings of a workshop on statistics on networks. Editor: WEIDMAN S. T., National Research Council of the National Academies. The National Academies Press, Washington D.C., 2007. 169-188. old. Elérhető innen: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?jsessionid=20271D7C5185CDC5FC317A5DFF110C5A?doi=10.1.1.137.9475&rep=rep1&type=pdf>

szereplőkre, ismeretekre, feladatokra, helyekre és szervezetekre vonatkozó adatokat egységes szinonimaszótárba rendezték. A dinamikus hálózati elemzés (dynamic network analysis – DNA) használatával a kutatók feltárták a nyílt forrásból elérhető adatok közötti kapcsolatokat, a személyes interakciókat és a személyek hozzáférését az erőforrásokhoz, eszközökhöz. Ezáltal azonosítani lehet az adott terrorista csoport – a kutatásban az al-Kaida – vezetőit, befolyással bíró tagjait. A terrorelhárítók számára az ilyen típusú szövegelemzés azért hasznos, mert az erőforrásokhoz való hozzáférésnek és a megfelelő információk birtoklásának azonosítása meghatározza, hogy mely személyekkel kell kiemelten foglalkozni, és kihez milyen csatornákon keresztül lehet eljutni.

A radikális internetes tartalmak elemzése iránti igény megjelenik a nemzetközi szakirodalomban is. Egy 2013-as kutatás³⁰⁵ két arab nyelvű fórum szöveges vizsgálatával foglalkozik, többek között a negatív és pozitív hangvételű hozzászólások jelenlétét vizsgálták a kutatók. Az eredmények azt mutatják, hogy a radikális arab honlapokra jellemző a vallásos szavak túlsúlya, illetve az ellenséges érzelmeket és indulatokat mutató kifejezések jelenléte.

Az online szélsőséges oldalak figyelése és elemzése már a 2000-es évek elején felmerült a védelmi szektorban. A kutatások azt mutatják, hogy ezek a radikális tartalmakkal rendelkező honlapok elősegítik a különböző szervezetek közötti kapcsolattartást, a toborzást, a nemzetközi figyelem felkeltését és a kontroll gyakorlását is. Egy 2003-as vizsgálatban³⁰⁶ összesen 157 ilyen jellegű weboldalt vizsgáltak a kutatók, és arra a következtetésre jutottak, hogy a szélsőséges csoportok az interneten keresztül tartják egymással a kapcsolatot, honlapjukon rendszeresen utalnak egy másik szervezet internetes tartalmaira, nemzetközi szinten is. Az Egyesült Államokban a szólásszabadság védelmében kevésbé szankcionálják az interneten megjelenő tartalmakat, így számtalan szélsőséges csoport működtet amerikai szerverről honlapokat. A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a szélsőséges csoportok a kapcsolattartás mellett képesek befolyásolni a fiatalok – főként a 12-17 évesek – gondolkodását is, hiszen főként ez a generáció jelenik meg az interneten. A korai radikalizálódás pedig tovább növeli a szélsőséges csoportok befolyását. Összességében

³⁰⁵ CHALOTRON T., ELLMAN J. (2013): Affect analysis of radical contents on Web forums using SentiWordNet. *International Journal of Innovation, Management and Technology*, Vol. 4., No. 1., February 2013, 122-124. old.

³⁰⁶ GERSTENFELD P. B., GRANT D. R., CHIANG C-P. (2003): Hate online: A content analysis of extremist internet sites. *Analyses of Social Issues and Public Policy*. Vol. 3., No. 1., 2003. 29-44. old.

a fiatalok mellett a való életben elszigetelt, magányos személyek is könnyen radikalizálódnak a webes fórumokon keresztül, és mind a fiatalok, mind a kirekesztett egyének fogékonyak a különböző multimédiás tartalmakra. Erre reflektálva a szélsőséges tartalmakat bemutató honlapok gyakran jelenítenek meg zenés és videójátékkal kapcsolatos elemeket. Az idézett tanulmány szerint a kapcsolattartás és a toborzás mellett a honlapok fontos feladata a szélsőséges csoport által képviselt értékek fenntartása is, mivel az internetre feltöltött tartalmak segítségével kontrollálni lehet a szervezet önmagáról kialakított képét.

Az online terrorizmus problémájával az Europol is kiemelten foglalkozik; egy 2017-ben megjelent tanulmányuk³⁰⁷ az Iszlám Állam által üzemeltetett Dabiq nevű internetes magazin és a Twitter közötti kapcsolat jellegét kutatja. A vizsgálat azt nézte, hogy mely Twitter-felhasználók hivatkoztak a Dabiq egyik kiadványára bejegyzéseikben és milyen formában. A magazinnal kapcsolatos tweeteket csoportosították a kutatók, aszerint, hogy pozitív vagy negatív hangvételű volt-e a hozzászólás, vizsgálták a felhasználói profil terrorizmushoz, muszlim valláshoz való kötődését, illetve, hogy a felhasználó valamilyen hírcsatorna, egyéb médiához tartozik vagy természetes személy. Az eredmények szerint a Dabiq-kal kapcsolatos bejegyzéseket közzétevő profilok egy részét a Twitter a megjelenés után felfüggesztette. A tartalom vizsgálata után kijelenthető, hogy azok a felhasználók kerültek felfüggesztésre, akik a hozzászólásaik alapján szimpatizáltak az Iszlám Állam eszméivel, míg önmagában a terrorizmushoz köthető Dabiq említése nem büntetendő a vizsgált közösségi oldalon. Az eredmények azt mutatják, hogy a Twitter felfüggesztési politikája hosszútávon sikeres, mivel kevés IS-szimpatizáns működik a honlapon. A kutatás megállapításai szerint a vizsgált Dabiq-kiadvány terjesztését célzó bejegyzések olyan profilokon jelentek meg, melyek kevés követővel rendelkeztek és rövid ideje működtek. Az előbbieket alapján feltételezhető, hogy a Twitter által végzett kontroll – mely a honlapon megjelent tartalmak elemzését foglalja magában – eredményesen szűri ki a radikális elemeket. Azonban a kutatás azt is megállapította, hogy a szélsőséges személyek felkutatása mellett a Twitter kevésbé tudja kezelni a nem szimpatizáns profilok által terjesztett szélsőséges tartalmakat. A tárgyilagos vagy éppen IS-ellenes tweetekben gyakran szerepeltek azok a linkek, melyen keresztül a Dabiq elérhető a

³⁰⁷ GRINNEL D., MACDONALD S., MAIR D. (2017): The response of, and on, Twitter to the release of Dabiq Issue 15. Europol Public Information. 1st European Counter Terrorism Centre (ECTC) conference on online terrorist propaganda, 10-11 April 2017, at Europol Headquarters, The Hague.

többi felhasználó számára, így a radikalizálódásra fogékony személyek könnyen kerülhetnek kapcsolatba az Iszlám Állam ideológiájával.

2015-ben az Europol – reflektálva a digitális forradalomra és a terrorizmus online terjedésére – létrehozott egy internetes felügyelő szervet (Internet Referral Unit – EU IRU)³⁰⁸, melynek célja a szélsőséges tartalmak azonosítása és az azokhoz köthető feladatok koordinálása a társszervekkel. Az egység lényegében a nyílt forrású tartalmak monitorozásával és elemzésével foglalkozik, továbbá a terrorizmus mellett figyeli az illegális migrációval kapcsolatos tartalmakat is. Az IRU 2016-ban több, mint 70 olyan platformot elemzett, ahol szélsőséges tartalmak jelentek meg. Az egység a felderítés és az elemzés után értesíti a honlap üzemeltetőjét, aki dönt a tartalom eltávolításáról. Az IRU célja, hogy feltárja azokat a mechanizmusokat, mely alapján fellelhető a terrorista online propaganda. Az elmúlt évek európai terrortámadásai rávilágítottak arra, hogy szükséges az internetalapú kommunikáció elemzése, így az IRU feladatának tekinti a tagállamok ilyen irányú munkájának támogatását is, mind technológiai, mind szakmai fejlesztéssel. Az IRU nagy hangsúlyt fektet a preventív intézkedésekre is, az online tartalmak elemzésével és az online propaganda trendjeinek vizsgálatával segíti a tervezett merényletek megelőzését.

A szélsőséges csoportokkal foglalkozó szakemberek számára kiemelt kérdés, hogy miként változnak meg ezek a szervezetek az online térben, illetve van-e különbség a valós életben és a virtuális térben való működés között. A Stormfront nevű fórum már régóta a fehér nacionalista személyek fő internetes gyűjtőhelye, így számtalan radikális szervezet és egyén jelenik meg aktívan az oldalon. Egy, az Egyesült Államokban végzett kutatás³⁰⁹ szerint az online társadalmi mozgalmak előnye, hogy a vezetők az internet segítségével könnyebben szólítanak meg nagy tömegeket földrajzi helyzettől függetlenül, illetve az anonimitás lehetősége miatt a tagok inkább vállalják szélsőséges nézeteiket online interakciókban, mint szemtől-szembe. Azonban az internet nyújtotta nyitottságnak árnyoldalai is vannak; a tagok kevésbé kontrollálhatók és a külső csoport tagjai könnyebben beszivároghatnak az internetes fórumokra. A vizsgálat szerint a Stormfront-felhasználók több célra használják az oldalt, melyhez hozzátartozik a

³⁰⁸ EU Internet Referral Unit –Year one report. Forrás: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/eu-internet-referral-unit-year-one-report-highlights>

³⁰⁹ CAREN N., JOWERS K., GABY S.: A social movement online community: Stormfront and the white nationalist movement, in: EARL J., ROHLINGER D. A. (szerk.): Media, Movements, and Political Change (Research in Social Movements, Conflicts and Change, Vol. 33., Emerald Group Publishing Limited, 163-193.old.

nacionalista elméletek megtárgyalása, a társkeresés és az aktuális politikai történések megvitatása is. Összességében elmondható, hogy azok a tagok vállnak hosszabb távon aktív felhasználókká, akik az általánosabb témájú fórumokban szólalnak fel (pl. Hírek, Önvédelem, stb.). A tagok elvárásai nem egységesek, egyesek politikai változást sürgetnek, míg mások csak a közvélemény befolyásolását szeretnék elérni a nyilvános hozzászólásaikkal. Az idézett tanulmány szerint az online közösség egyik legnagyobb vonzereje, hogy az egyén konfrontáció és megbélyegzés nélkül fejezheti ki radikális nézeteit, melyet adott esetben a környezete előtt titkolnia kell. Ezért és az internet jellege miatt az online radikális szervezetek rövid idő alatt nagy befolyásra tehetnek szert, mellyel már az offline térben is könnyebben toboroznak tagokat.

Az ISIS online kommunikációjának elemzését végezték el nemzetközi kutatók 2015-ben az értekezésben is használt LIWC tartomelemző programmal.³¹⁰ A Dabiq magazin első évben kiadott szövegeinek vizsgálatakor a kutatók megnézték a csoportmotivációs tényezőket, melyek segítségével aktivizálni lehet a tagokat (eredményesség, hovatartozás, hatalom), az érzelmi megnyilvánulásokat (harag, szorongás, érzelmi tónus), a speciális érdeklődési területeket (vallás, halál, nők) és az internetes zsargon használatának gyakoriságát. Az eredményesség, a hovatartozás és a hatalom kifejezése mint szükséglet a szövegekben kapcsolatban áll az agresszióval és a terrorista célokkal, és a kutatás szerint ezek változó intenzitással jelentek meg a Dabiq különböző számaiban. A tanulmány szerint az érzelmek hatással vannak a politikai viselkedésre és a kollektív cselekedetekre, illetve az érzelmileg gazdag szövegek hozzájárulhatnak a radikalizációhoz. Az eredmények azt mutatják, hogy az IS működésének első évében nagy hangsúlyt fektetett a kapcsolattartásra, az érzelmi befolyásolásra a kollektív mozgósítás céljából, illetve a terrorszervezet kiemelten kezelte a nők mozgósítását. Ezek mellett fontos megállapítása a cikkben, hogy az IS a vizsgált szövegekben egyre nagyobb számban használta a netszargont, mely az internethez való alkalmazkodás jele lehet.

Egy szintén a Dabiq elemzésével foglalkozó 2016-os tanulmány³¹¹ az IS nyugati muszlimokat megszólító kommunikációs stratégiáját vizsgálta. A kutatók megállapításai szerint a szövegekben a vezetők sokféle nyelvi megnyilvánulást használnak, ezzel

³¹⁰ VERGANI M., BLIUC A-M. (2015): The evolution of the ISIS' language: a quantitative analysis of the language of the first year of Dabiq magazine. *Sicurezza, Terrorismo e Società, Vol. 2. (2015).* 7-20. old.

³¹¹ INGRAM H. J. (2016): An analysis of Islamic State's Dabiq magazine. Australian Journal of Political Science, online elérhető: 2016. június 13. https://www.the101.world/wp-content/uploads/2017/06/An-analysis-of-Islamic-State-s-Dabiq-magazine_1497606578829.pdf

reflektálva a megszólítottak sokszínűségére, továbbá rendszereznek a dichotóm üzenetek, melyek két nagy csoportra oszthatók: a krízis/megoldás témakörére és a saját csoport/külső csoport különbségeire. Erre példa a szunnita felsőbbrendűség hangsúlyozása és a támogatók sürgetése egy szövegen belül. A kutatásban is felmerül az érzelmi tónus fontossága a Dabiq szövegeiben, ahol az írók bipoláris világot vázolnak fel, ahol csak jó és rossz létezik, és a hithű szunnita számára az egyetlen járható út a terrorizmus.

Az Iszlám Állam internetes tevékenysége az amerikai kutatókat is foglalkoztatja. Egy 2017-es – a West Point katonai akadémián – tanulmány³¹² szerint az IS a közösségi média használatával és a rejtett internetes csatornákon történő üzenetekkel képes arra, hogy amerikai muszlimokat radikalizáljon és terrorista cselekmények elkövetésére buzdítson. A cikkben „virtuális vállalkozónak” nevezik azt a személyt, aki kapcsolatot tart a potenciális terroristákkal, tanácsokat ad a merényletek megtervezéséhez. Egy ilyen „vállalkozó” bevetése kis költséggel jár, és segít fenntartani a szervezet működését a jelenlegi helyzetben, amikor a szárazföldi terrorista csapatok lényegében elveszítették az összes stratégiai támaszpontjukat.

Az Iszlám Állam által használt internetes felületek többsége nyilvános, így könnyen teremt kapcsolatot a szimpatizáns a terrorszervezettel. Egy 2016-os magyar kutatás³¹³ szerint az IS több blogot, fórumot és közösségi profilt is működtetett a vizsgálat idején. A vizsgálat azt mutatja, hogy az IS nagy hangsúlyt fektet az online propagandára, minden lehetséges csatornát kihasznál az erőfitogtatásra és a félelemkeltésre. A több nyelven is elérhető tartalmak segítségével globális szintre terjesztette ki tevékenységét, illetve a valós idejű, támadásokat és kivégzéseket bemutató videók segítségével heves érzelmek kiváltására is képes. Az Iszlám Állam kommunikációjában a vallás, a harciasság, a nagy érzelmek és az izgalom is megjelenik; a vezetők egy olyan vallási harcot vizionálnak, melyhez szívesen csatlakoznak a nyugati muszlim fiatalok.

³¹² HUGHES S., MELEAGROU-HITCHENS A. (2017): The virtual entrepreneurs of the Islamic State. How the group's virtual planners threaten the United States. *CTCSentinel, Combating Terrorism Venter at West Point*, March 2017, Vol. 10., Is. 3., 1-8. old.

³¹³ SHAMIEH L. (2016): Az „Iszlám Állam” kommunikációs stratégiája és taktikája. *Nemzet és Biztonság*, 2016/3. szám, 18-41. old.

A 3. fejezet összefoglalása

A fejezet összességében a nemzetbiztonsági tartalomelemző munka módszertani alapjait mutatja be. A 2000-es években már megjelentek azok a kutatások, amelyek a bűnözői csoportok, a terrrorszervezetek és egyéb radikális elemek emberi tényezőjét is vizsgálják. Emiatt a pszichológiai elemzések eredményeit egyre nagyobb számban használják fel a nemzetbiztonsági és rendvédelmi feladatok elvégzése során.

A fejezetben külön részt szentelek a profilozási eljárások bemutatásának, mivel a statisztikai alapon nyugvó, előzetes szempontrendszer alapján történő profilozás és a kriminológiai profilozás mellett a kifejezetten pszichológiai profilozás is egyre elterjedtebb módszer a hivatásos szerveknél. Az FBI által létrehozott profilozási technika segítségével felvázolható az ismeretlen elkövető családi és személyiségrajza, így behatárolható a lehetséges elkövetők köre. A klinikai pszichológiára épülő profilozás az elkövető potenciális mentális zavarát vizsgálja, míg a tisztán statisztikai eredményeken alapuló eljárás empirikus eredményekre támaszkodik.

A profilalkotó eljárások mellett a lélektan eredményei hozzájárulnak a hatóságok látókörébe kerülő tartalmak vizsgálatához is. A pszichológiai tartalomelemző eljárások lehetővé teszik a felderítő, elemző és információ-összekapcsoló folyamatok felgyorsítását, a releváns adatok felkutatását, így az internetről jövő fenyegetések és szélsőséges elemek azonosítását.

A tartalomelemzés alapvetően interdiszciplináris eljárás, mellyel meghatározott szövegek, képi anyagok és egyéb közlések vizsgálatára van lehetőség. A tartalomelemzés kvantitatív és kvalitatív elemeket is magában foglal, általában két nagyobb lépésből áll. Először a vizsgálni kívánt dokumentum kódolása zajlik, amikor a szavakat, szimbólumokat meghatározott kategóriákba soroljuk, majd a következő szakaszban ezek interpretációja történik. A tartalomelemzés így alkalmas a szövegben rejtett struktúrák azonosítására. A módszer története a II. világháborúig nyúlik vissza, amikor az ellenséges csapatok propagandaszövegeinek elemzése segítségével próbálták előrejelezni az eseményeket a szövetséges erők. Ma hazánkban főleg a narratív pszichológiai kutatásokban terjedt el a tartalomelemzés, a Pécsi Tudományegyetemen és az MTA Pszichológiai Intézetében folynak ilyen irányú kutatások.

A tartalomelemzésnek számos alfaja van, hiszen attól függően, hogy mi a vizsgálat tárgya (pl. interakció-elemzés, szépirodalmi szövegek elemzése, videók, képi anyagok vizsgálata, stb.) és a vizsgálat célja (pl. szerző pszichológiai jellemzése, kommunikációs trendek felvázolása, szerző azonosítása, stb.), más típusú elemzésre van szükség. A kvantitatív szoftveres technikák segítségével nagy szövegtörzsek elemzése történik, a módszer előre meghatározott kategóriákba rendezi a szavakat, kifejezéseket. A kvantitatív tartalomelemzéssel a szöveg objektív elemzésére van lehetőség, míg a kvalitatív tartalomelemzés szubjektív vizsgálatra alkalmas. Az utóbbi esetben a kategóriák nem előre meghatározottak, hanem az elemzés során azonosítja a kutató, így nagy hangsúly van az intuíción is. A módszer segítségével részletesebb képet kapunk a vizsgált tartalomról, mint kvantitatív eszközökkel.

Az interneten egyre nagyobb számban megjelenő szélsőséges és destruktív elemek azonosítása és folyamatos monitorozásának első lépése a szövegbányászat. A szakemberek feladata a nagy mennyiségű, strukturálatlan információból kinyerni a releváns adatokat, majd értelmezni és strukturálni azokat. A disszertáció egyik központi feltevése, hogy a radikális csoportok és személyek internetes tartalmának felderítése és elemzése segítségével meghatározhatóvá válik az általános profiljuk.

Az internetes tartalmak elemzése ma már a rendvédelmi és nemzetbiztonsági szerveknél egyre elterjedtebb módszer, mivel az interneten (is) ténykedő szélsőséges csoportok pszichodinamikai jellemzőinek azonosítását segítő elő. Ezek a módszerek alkalmasak a tagok, a vezetők és a közöttük lévő interakciók vizsgálatára, továbbá a magányos személyek elemzésére is. A hatóságok emellett a különböző fenyegetések, bejelentő vonalak és radikális szövegek, videók vizsgálatára is használnak tartalomelemző technikákat.

Az interneten keresztül érkező, nagy mennyiségű fenyegető üzenet érkezik a különböző hivatásos szervek részére is, melyek valódisága nem mindig egyértelmű. A lehetséges támadások megakadályozása érdekében szűrni és értékelni kell a keletkezett információt, ezzel elősegítve a mihamarabbi beavatkozást. A korszerű pszichológiai módszerek - főként az itt tárgyalt tartalomelemzés - lehetőséget adnak a vizsgált tartalmakban megjelenő mögöttes struktúra azonosítására, a motiváció és a valós cselekvésbe átforduló kockázat kimutatására. A tudományos szintű kutatási metodikával végzett vizsgálatok tehát segítséget nyújthatnak a felderítésben és egyáltalán a preventív munkában.

4. Saját kvantitatív és a kvalitatív tartalomelemző kutatás bemutatása

4.1. Az empirikus kutatás célkitűzései

Az általam elvégzett kutatás két nagyobb részből áll: a vizsgálat első felében a LIWC tartalomelemző szoftver segítségével bemutatom a kvantitatív tartalomelemzés használati lehetőségeit angol nyelvű szélsőséges honlapokon és szövegeken, míg a kutatás második felében kvalitatív és manuális tartalomelemző módszerrel vizsgálom meg a magyar szélsőséges csoportok honlapjait.

A bevezető fejezetben meghatároztam a kutatási célokat és hipotéziseket. Az áttekintett szakirodalom alapján feltételezhető, hogy a tartalomelemzés egyes típusai alkalmasak a szélsőséges csoportok és személyek vizsgálatára. A kutatás fő célkitűzése azoknak a pszichológiai változóknak a meghatározása, melyek segítségével azonosítani és monitorozni lehet a szélsőséges tartalmakat.

A kutatási hipotéziseknek megfelelően az alábbi főbb kategóriákat fogom vizsgálni a kvantitatív és a kvalitatív módszer használata során:

- külső csoporttal szembeni előítéletesség/ellenségesség
- agresszió, erőszakos hajlam
- erős csoportkohézió, csoportidentitás – valahova tartozás
- hagyománytisztelet
- érzelmi tónus (düh)
- fenyegetettség-érzés, sérelmek megléte
- kognitív működésre vonatkozó kifejezések (okozás, bizonyosság, megkülönböztetés)
- szociális folyamatok
- időbeliség
- teljesítmény
- erő
- feminin és maszkulin vonások
- netsargon

4.2. Kvantitatív tartalomelemzés angol nyelvű honlapokon

A kvantitatív tartalomelemzés – a 3.3.5.1. fejezetben leírtak szerint – egyik kiemelt alakja James W. Pennebaker, aki munkatársaival kidolgozta a LIWC nevű tartalomelemző szoftvert. A program számtalan nyelvtani és pszichológiai kategóriát kezel, így az itt tárgyalt kutatásban amellet érvelek, hogy LIWC alkalmas a szélsőséges tartalmú honlapok elemzésére.

4.2.1. A módszer leírása³¹⁴

A LIWC tartalomelemző szoftver a szövegben található, pszichológiailag releváns szavak számszerűsítését végzi. A program két részből áll: a feldolgozó komponensből és a szótárakból. A feldolgozás lényegében az elemzés, amikor a program a tesztelendő szöveget szavanként értelmezi, majd összeveti azokat a beépített szótárokkal. Miután a program automatikusan hozzárendeli a szavakat az adott kategóriába, meghatározza azok előfordulási gyakoriságát. A LIWC outputjában tehát a LIWC kategóriák listáját és azok gyakorisági százalékát láthatjuk.

Pszichológiai értelemben a funkcionális szavak azt mutatják, hogy az egyén miként kommunikál, míg a tartalmi szavak azt, hogy az egyén mit kommunikál. A funkcionális szavak használatának képessége sokat elárul az egyén szociális képességeiről, így azok vizsgálata alkalmas az egyének pszichológiai és szociális világának megismeréséhez. 90 output változót határoz meg a program, ebből 4 összefoglaló nyelvi változó, 3 általános leíró kategória, 21 sztenderd nyelvtani dimenzió, 41 pszichológiai jelentést hordozó kategória, 6 személyes adatokra vonatkozó változó, 5 informális nyelvi marker (pl. netszargon), illetve 12 központosításra vonatkozó változó. Az. 1. számú mellékletben található táblázat magában foglalja a LIWC által kezelt összes kategóriát.³¹⁵ A program angol nyelvű szövegek elemzésére alkalmas, így a kutatás során angol nyelvű szövegeket elemeztem.

³¹⁴ A módszer bemutatása a TAUSCZIK Y. R., PENNEBAKER J. W.: The psychological meaning of words: LIWC and computerized text analysis methods. *Journal of Language and Social Psychology*. 29(1) 24-54. old. c. cikk alapján.

³¹⁵ Pennebaker és mtsi, 2015.

4.2.2. Vizsgált internetes felületek

A vizsgálati alanyok kiválasztása az első fejezetben található megállapítások és kényelmi mintavétel szerint történt. Jelenleg Európában az iszlám fundamentalizmus és szélsőjobboldali csoportok térnyerése jelenti a legnagyobb biztonsági kockázatot, így ilyen jellegű szövegek elemzése a kutatás tárgya. Az al-Kaida által üzemeltetett Inspire magazin és az Iszlám Állam magazinja, a Dabiq több lapszáma is elérhető az interneten, így ezek alkalmasak a vizsgálatra. A legnagyobb szélsőjobboldali angol nyelvű portál jelenleg a Stormfront nevű amerikai fórum, ezért mintának ezt a fórumot választottam. Az előzőek mellett megvizsgáltam a LIWC szoftverrel Anders Breivik 1500 oldalas kiáltványát is abból a célból, hogy megnézzem, milyen pszicholingvisztikai jellemzők feltételezhetőek magányos elkövető esetében.

A szélsőséges tartalmak mellett az elemzés kontrollcsoportját olyan internetes magazinok és tartalmak adták, melyek ideológiai hátterüket és tartalmukat tekintve hasonlóak.

A muszlim terrrorszervezetek által üzemeltetett online magazinok kontrollmintáját az alábbi honlapról töltöttem le: <https://www.politicalislam.com/>

A weboldalon politikai és vallásfilozófiai írások találhatók az iszlámról, illetve statisztikai és tudományos jellegű szövegek és ábrák. A kontrollcsoporthoz tartoztak még olyan cikkek, melyek az Aljazeera nevű nemzetközi hírportál Közel-Kelet és Vélemények című mappájában találhatók, és témájukat tekintve összhangban állnak a Dabiq és az Inspire témáival. A hírportál elérhető innen: <http://www.aljazeera.com/>

A Stormfront.org és Anders Breivik kiáltványát olyan jobboldali politikai jellegű írásokkal vettem össze, melyek témájuk tekintetében alkalmasak kontrollmintának. Az amerikai republikánus hírportálról, a National Review-ről és a The Weekly Standard nevű konzervatív magazin honlapjáról gyűjtöttem össze a kontrollmintát. A két újság honlapja elérhető innen:

<https://www.nationalreview.com/>

<http://www.weeklystandard.com/>

A következőkben részletesen bemutatom a vizsgálati mintákat:

Al-Kaida online magazinja – Inspire³¹⁶

2010-ben indult az Al-Kaida által szerkesztett Inspire Magazine, mely célja elérni és támogatni a potenciális muszlim elkövetőket bárhol a világon. A digitális magazinban számos ötlet szerepel merényletek elkövetésére, a gyilkos eszköz elkészítésére és a célpontok kiválasztására vonatkozóan. A magazin számos esetben inspirálta a későbbi merénylőket:³¹⁷ a csecsen származású Carnajev testvérek a 2013-as bostoni maratonon játékautós távirányítót használtak a két pokolgép felrobbantására, mely három ember halálát okozta. A későbbiekben kiderült, hogy a testvérek a Inspire Magazinban leírt módszert követték a pokolgépek elkészítésénél.

Az Al-Kaida jemeni ágának néhai vezetője, Anvar al-Avlaki által alapított magazin bárki számára elérhető, és elősegíti a nyugaton élő muszlimok radikalizálódását, potenciális merénylővé válását.³¹⁸ Az Al-Kaida közel-keleti visszaszorulásával egyre nehezebbé vált a helyi kiképzőtáborok működése és a merényletek hatékony kivitelezése, ezért a vezetők számára kézenfekvő lett a digitális csatornák használata a potenciális elkövetők felkutatására.³¹⁹ A kiképző szövegek, propagandaanyagok internetes terjesztésével eredményesen lehet aktivizálni a magányos elkövetőket a nyugati országokban, így az Inspire létezése önmagában jelentős fenyegetést jelent az euroatlanti térségben. Az Al-Kaida kommunikációs stratégiájában kiemelt szerep jut a működésük létjogosultságának bizonyítása a muszlimok körében, az új potenciális követők elérése és az ellenállók megfélemlítés, és a stratégia része az online fórumok, emailek, közösségi oldalak, videómegosztó honlapok aktív felhasználása.³²⁰

Az Inspire erőssége abban rejlik, hogy kifejezetten a nyugati országokban élő, marginalizálódott muszlimokat szólítja meg, és a terrorizmus mellett „könnyedebb” témákat is érint, mellyel eredményesen közelít a fiatalok felé.³²¹ A cikkek E/2-ben szólítják meg a közönséget, így az olvasó számára személyessé és közvetlenné válik a

³¹⁶ A lapszámok elérhetők innen: <http://jihadology.net/category/inspire-magazine/>

³¹⁷ Játékautó távirányítójával robbantottak Bostonban. Index.hu, 2013.04.25., Forrás:

http://index.hu/kulfold/2013/04/25/jatekauto_taviranyitojaval_robbantottak_bostonban/

³¹⁸ SIVEK S.C. (2013): Packaging inspiration: Al Qaeda's digital magazine Inspire int he self-radicalization process. *International Journal of Communication* 7 (2013), 584-606. old.

³¹⁹ Sivek, 2013.

³²⁰ Sivek, 2013.

³²¹ Sivek, 2013.

kapcsolat az íróval. A digitális magazin főként a radikalizálódás útjára lépett fiatalok körében népszerű, mivel a témákkal és a személyes hangvétellel elősegíti az utolsó korlátok feloldását. Az olvasók számára elfogadottá teszi a radikális eszmék iránti érdeklődést, azok internalizálását és az erőszakos cselekedeteket is.

Az Iszlám Állam online magazinja – Dabiq³²²

Az Iszlám Állam miután kikiáltotta a Kalifátust, létrehozta online angol nyelvű magazinját, a Dabiqot.³²³ Az Iszlám Állam számára Dabiq település (egy északnyugat-szíriai város) kiemelt jelentőségű, mivel hitük szerint az iszlám itt fog harcot vívni az ellenségeivel a jövőben. A Dabiqnak mára 15 lapszáma jelent meg, 2017 óta nem található új szám. Az újság kinézetében sokat fejlődött az idők során, a szervezet lényegében tökéletesre fejlesztette az online kiképzési technikáját. A magazinban eleinte inkább erőszakos cselekmények képei szerepeltek, ezeket idővel a IS mindennapi életét bemutató anyagok váltották fel, mintegy vonzónak bemutatva ezt az életformát. Az első lapszámok főként a nyugati célpontok és ellenségek elleni támadásokról szóltak, később a szerzők a közel-keleti ellenséges csoportokat is górcső alá vették. A Dabiq kezdetektől fogva hangsúlyozza a migráció, a dzsihád és a közösség erejének fontosságát, illetve a vallás és a sarián alapuló államszervezetet. A kommunikáció egyértelműen bipoláris, mivel vannak a hithű muszlimok, akiket az Iszlám Állam vár a világ minden tájáról, és vannak a nem muszlim emberek, akik mind ellenségnek tekintendők.

Egy 2015-ös kutatás – melyet már idéztem a disszertáció 3.4.2. fejezetében –³²⁴ az addig megjelent Dabiq-számokat vizsgálta a LIWC programmal. Az eredmények azt mutatják, hogy az újság a kezdeti gyakori megjelenések után csökkentette intenzitását, illetve kimutatható volt több változó tekintetében is az idők során jelentős változás. A teljesítmény, a valahova tartozás és az erő az agresszióhoz kapcsolható drive-ok, és érdekes módon a Dabiq-ban a hozzájuk kapcsolható kifejezések száma csökkent a lapszámok előrehaladásával. Az érzelmi tónussal összefüggő szavak az első és az utolsó lapszámokban markánsabban jelentek meg, míg a középső számokban valamelyest háttérbe szorultak. A kutatások azt is mutatják, hogy a feminizmusra utaló szavak

³²² A lapszámok elérhetők innen: <http://jihadology.net/category/dabiq-magazine/>

³²³ Overview of Daesh' online recruitment propaganda magazine, Dabiq. The Carter Center, December 2015.

³²⁴ VERGANI M., BLIUC A-M. (2015): The evolution of the ISIS' language: a quantitative analysis of the language of the first year of Dabiq magazine. Sicurezza, Terrorismo e Società 2. (2015) 7-20. old.

jelentősen megnöttek az idővel az IS kommunikációjában, illetve, hogy az internetes zsargonszavak is markánsabbá váltak egy év alatt.

A Stormfront nevű szélsőjobboldali fórum³²⁵

A stormfront.org napjainkban a legnagyobb szélsőjobboldali eszméket hirdető weboldal a világon. A honlapon számtalan rasszista, antiszemita, homofób és egyéb kirekesztő tartalom jelenik meg, illetve az aktív közösség tagjai mind potenciális elkövetőnek minősülnek a szélsőséges nézeteik miatt. Egy 2014-es tanulmányból³²⁶ kiderül, hogy a Stormfront fórumhasználói nagyrészt egyedülálló, munkájukban és magánéletükben sikertelen felnőtt, fehér férfiak, akik a társadalommal szembeni frusztrációjukat az interneten élik ki. Ezek a személyek az internetet arra használják, hogy magyarázatot keressenek a saját kudarcaikra, és így kerülnek a stormfront.org-ra, ahol megélhetik önnön felsőbbrendűségüket. A honlapnak 1800 regisztrált felhasználója van, és az 1995-ös fennállása óta a tagok nagy számban követtek el valamilyen életellenes gyűlölet-bűncselekményt (csak 2009 óta 100 gyilkossági esetről derült ki, hogy szorosan kapcsolódik a Stormfront-hoz). A norvég tömeggyilkos, Anders Breivik az oslói merénylet elkövetése előtt három évig volt aktív tagja a Stormfrontnak. A felhasználók többségét a kisebbségek (pl. melegek, muszlimok, zsidók, stb.) elleni gyűlölet hajtja, mivel őket hibáztatják a saját kudarcaikért. A Stormfront-tagokhoz köthető gyilkosságok utáni nyomozás során több esetben kiderült, hogy az elkövető a merénylet előtt számos alkalommal tett közzé bejegyzést a honlapon a terveiről, az általa gyűlölt személyekről, csoportokról.³²⁷

Egy kétéves longitudinális kutatás szerint a rasszista indíttatású, interneten aktív (ti. Stormfronton) gyilkosok többsége megfelel az alábbiaknak:³²⁸

- az elkövetés pillanatában munkanélküli
- a gyilkosság előtt részt vett valamilyen rasszista indíttatású rendezvényen, tüntetésen, nyilvánosan vállalata nézeteit
- az áldozatok többsége a családtagok közül kerül ki, gyakori a személyes indíték
- nagy részük több online rasszista fórum és blog aktív tagja volt a támadás előtt

³²⁵ A honlap elérhető innen: <https://www.stormfront.org/forum/>

³²⁶ BEIRICH H.: White homicide worldwide: Stormfront, the leading white supremacist Web forum, has another distinction – murder capital of the Internet. Southern Poverty Law Center, SPLC Intelligence Report, Summer 2014.

³²⁷ Beirich, 2014.

³²⁸ Beirich, 2014.

- ez az aktivitás legalább 18 hónapja fennállt
- többségük összetűzésbe került más felhasználókkal ezeken a rasszista oldalakon, pár elkövetőt letiltottak a gyilkosság előtti hónapokban a vállalhatatlan viselkedésük miatt
- számottevő változás a hozzászólások számában a gyilkosságot megelőző időszakban – növekedés és csökkenés is megjelent
- a hozzászólásokban az elkövetők az erőszakot elfogadható konfliktus-megoldási módnak mutatták be
- többségük beszélgetett online a tűzfegyverekről
- az elkövetők meghatározták az írásaikban az elsőszámú ellenségképet: főként az amerikai kormányt, a „ZOG”-ot (Zionist Occupation Government, magyarul Cionista Megszálló Kormány)

Összességében a Stormfront-on jelenlévő potenciális elkövetők olyan személyek, akik az életükben elért eredményeik miatti kisebbségséget a rasszok okán megélt felsőbbrendűségükkel kompenzálják. Így náluk a frusztráció, a kishitűség ambivalens módon együtt jár a fölényeskedéssel.

Anders Behring Breivik – 2083 A European Declaration of Independence³²⁹

Breivik a magányos elkövető egy típusát testesíti meg, 2011-ben megjelent írásában a tettének háttérében álló ideológiát fogalmazta meg. Egy 2013-as német tanulmány³³⁰ Anders Breivik radikalizálódását mutatta be, melynek első lépése Breivik életében 16 évesen jött el, mikor egy pakisztáni származású barátja belépett a helyi muszlim közösségbe, és megszakította a kapcsolatot vele. Breivik ezután kezdett iszlámellenes gondolatokat táplálni, és az iszlámmal kapcsolatos frusztrációját és csalódottságát úgy élte ki, hogy szélsőséges jobboldali szervezethez csatlakozott kamaszkorában. Breivik a 2000-es évek elején már úgy gondolta, hogy Európában muszlim gyarmatosítás folyik, emiatt elítélte a multikulturalizmust, és belépett egy, a bevándorlás-ellenességéről híres norvég pártba. Breivik idővel kiábrándult a pártból, mivel úgy érezte, nem eléggé radikális. Ekkor más kapcsolatot keresett olyan szélsőséges nézeteket valló szervezetekkel, akik elég radikálisnak tűntek számára. Az

³²⁹ A kiáltvány letölthető innen (2017.december 12.): <https://publicintelligence.net/anders-behring-breiviks-complete-manifesto-2083-a-european-declaration-of-independence/>

³³⁰ DAFNOS A. (2013): Lone wolf terrorism as category: Learning from the Breivik case. *Journal EXIT-Deutschland. Zeitschrift für Deradikalisierung und demokratische Kultur. Ausgabe 3/2013. 96-114. old.*

eddigre elhatalmasodott személyes harag és frusztráció vezette Breiviket arra, hogy megírja az itt vizsgált kiáltványt, mely nem sokkal az általa végrehajtott merénylet előtt készült el. Ekkor már a kiáltvány megírása mellett a konkrét támadási terven is dolgozott, így a szöveg elemzése érdekes eredményekkel szolgálhat a magányos elkövetők tekintetében.

4.2.3. A vizsgálat menete

A kutatás első szakaszában megvizsgáltam az Inspire Magazin és a Dabiq összes elérhető lapszámát a LIWC programmal. Megnéztem, hogy a releváns változók milyen százaléokban jelentek meg a különböző lapszámokban.

Második lépésben összehasonlítottam a terrorista csoportok retorikáját az általam használt kontrollmintával, az SPSS szoftverrel végeztem el a korrelációs vizsgálatokat. Megnéztem, hogy mely változók mutatnak szignifikáns különbséget a két csoport között. A vizsgálat e szakaszában összehasonlítottam az al-Kaida és az Iszlám Állam retorikáját is, hogy megtudjam, a két terrorszervezet miben tér el egymástól.

A harmadik lépésben letöltöttem a stormfront.org honlapról elérhető fórumbeszélgetéseket és blogbejegyzéseket, majd elvégeztem ezeken a tartalomelemzést. A releváns változók értékeit összevettem az SPSS programban a kontrollcsoport tartalomelemzésének eredményeivel.

A következő lépésben megvizsgáltam a LIWC programmal Anders Breivik kiáltványát, melyet úgyszintén összevettem a kontrollt képező jobboldali szövegekkel.

Utolsó lépésben megnéztem, hogy milyen esetleges különbségek azonosíthatók az SPSS programmal az arab terrorista és a szélsőjobboldali szövegekben.

4.2.4. Eredmények

4.2.4.1. Az 1. hipotézissel összefüggő eredmények

A különböző szélsőséges tartalmak összehasonlító elemzése előtt mindegyik szöveget (szélsőséges és kontroll szöveget egyaránt) elemeztem a LIWC nevű tartalomelemző szoftverrel. Az így kapott eredményeket átvezettem az SPSS programba, ahol megnéztem, hogy mely LIWC kategóriák jelennek meg szignifikánsan magasabb vagy alacsonyabb mértékben a szélsőséges tartalmakban.

Első lépésben azt vizsgáltam meg, hogy mely kategóriákra hat szignifikánsan a csoportosító tényező, tehát melyek azok a nyelvtani és pszichológiai jellemzők, amelyek a tartalom jellegétől függően változnak (szélsőséges vs. nem szélsőséges tartalom). Az ANOVA próba (varianciaanalízis) eredményei szerint a személyes névmások közül a T/2-es személyes névmást ($p=0,000$), a T/3-as személyes névmást ($p=0,000$) míg a nyelvtani alakok közül a kötőszavak ($p=0,000$), a kérdőszavak ($p=0,022$) és a melléknevek ($p=0,034$) számát határozza meg a szöveg jellege. Az általános nyelvi kategóriák közül az analitikusság ($P=0,018$), az autentikusság ($p=0,032$) és a befolyás ($p=0,053$) jellegét is meghatározza a tartalom, illetve netsargon ($p=0,002$) tekintetében is szignifikancia mutatható ki.

A pszichológiai kategóriák közül a szomorúság ($p=0,079$), a szociális folyamatok ($p=0,047$), a motivációk ($p=0,014$), az erő ($p=0,000$), a kockázat ($p=0,040$), a jövő ($p=0,002$) és a múlt idejű ($p=0,043$) fókusz, a munka ($p=0,000$) esetében beszélhetünk szignifikáns eredményről.

A korábbi eredmények szerint³³¹ a többes számú személyes névmás, azon belül is a T/3-as alak gyakrabban fordul elő szélsőséges csoportok retorikájában, ezért nem meglepő az eredmény ebből a szempontból. A kérdőszavak, melléknevek és kötőszavak közötti különbség vélhetően arra utal, hogy a szöveg komplexitását illetően eltérés mutatkozik a szélsőséges és nem szélsőséges tartalmak között. Az autentikus és analitikus gondolkodás, illetve a befolyás mint általános nyelvi kategóriák arra vonatkoznak, hogy a szöveg mennyire személyes, illetve objektív, és milyen mértékű szakmai kompetencia állhat a tartalom mögött. A pszichológiai folyamatok esetében különbség tapasztalható a negatív érzelmek (szomorúság), a szociális folyamatok, a munka tekintetében is, azonban ezek iránya nem derül ki az ANOVA próba eredményeiből.

Az itt elvégzett statisztikai számítások összességében csak azt mutatják meg, hogy mely változókat határozhatja meg a szöveg jellege, azonban azt nem, hogy a szélsőséges vagy a nem szélsőséges tartalmak esetében magasabb-e az adott változó mértéke. Az eredmények részben alátámasztják a hipotézisemet, miszerint szignifikánsan eltérnek a szélsőséges és nem szélsőséges szövegek a LIWC egyes

³³¹ Id. Pennebaker, 2011.

moduljaiban. A modulok nem mutatják meg a sztereotípiát, a diszkriminációt, az előítélet szintjét, de a T/3-as igealak gyakori használata utalhat ezeknek a jelenlétére. Az agresszió szintje az itt vizsgált szövegekben vélhetően nem kiemelkedő.

4.2.4.2. A 2. hipotézis vizsgálata

A következőkben független mintás t-próbával megvizsgáltam, hogy a hipotézisekben megfogalmazott változók milyen értéket mutatnak a különböző szélsőséges csoportok szövegeiben.

Dabiq – Iszlám Állam magazinja

Első lépésben a Dabiq lapszámait sorrendbe tettem, és megvizsgáltam a LIWC tartalomelemző programmal, hogy mely modulok mutatnak időbeli eltérést.

A következő két táblázat a Dabiq általános lingvisztikai jellemzőit mutatja:

4.1. táblázat: Dabiq Magazin lapszámok

Lapszám	Megjelenés dátuma	Cím	Szószám
1	2014. július	The return of khilafah	10066
2	2014. július	The flood	12272
3	2014. szeptember	A call of hijrah	13607
4	2014. október	The failed crusade	19954
5	2014. november	Remaining and expanding	12506
6	2014. december	Al Qa'idah of Waziristan: A Testimony from within	27669
7	2015. február	From hipocrisy to apostasy: The extinction of the grayzone	34169
8	2015. március	Shari'ah alone will rule Africa	28994
9	2015. május	They plot and Allah plots	31084
10	2015. július	The law of Allah or the laws of men	41422
11	2015. szeptember	From the battles of Al-Ahzab to the war of coalitions	33433
12	2015. november	Just terror	40980
13	2016. január	The rafidah from Ibn Saba to the Dajjal	30286

14	2016. április	The murtadd brotherhood	36777
15	2016. július	Break the cross	46353

4.2. táblázat: A Dabiq lapszámainak általános lingvisztikai jellemzői (1-100-ig terjedő skálán)

Lapszám	Analitikus	Befolyás	Autentikus	Érzelmi tónus
1	92,98	76,37	6,17	30,29
2	92,16	76,53	6,43	22,98
3	86,00	80,17	6,39	21,59
4	83,17	81,07	8,92	19,42
5	91,10	75,30	7,34	21,71
6	91,58	74,44	9,32	22,85
7	85,01	79,63	5,82	19,52
8	87,90	73,59	6,66	18,64
9	91,86	74,37	7,97	23,16
10	87,61	79,92	5,94	20,44
11	92,75	76,24	6,90	28,11
12	92,64	73,85	6,81	25,66
13	92,87	75,39	5,05	18,69
14	91,94	77,46	6,25	29,69
15	81,83	82,45	7,81	29,60

A szószámok tekintetében egyértelműen kijelenthető, hogy a Dabiq lapszámai egyre nagyobb terjedelműekké váltak az újság történetének két évében. Vélhetően az olvasottság és érdeklődés növekedése miatt megnőtt az újság szerkesztésébe vetett energia. Az általános lingvisztikai jellemzők tekintetében kevésbé jellemzőek a kiugró értékek, a táblázat szerint talán az érzelmi tónus esetében láthatjuk a legnagyobb mértékű kilengéseket. Egymáshoz viszonyítva az értékeket, kimagaslik az analitikus gondolkodás és a befolyásra utaló szavak értéke, mely arra utal, hogy a Dabiq szerkesztői objektív és formális szövegek elkészítésére törekedtek, illetve az újság témáival kapcsolatban jártasnak tekinthető a szerző. Az autentikus jelleg esetében látható alacsony pontszám egyértelműen az erős kontrollra utal a szöveg készítésében.

Az érzelmi tónus pontszámai inkább a skála alsó felében helyezkednek el, ez összefügg az ellenségességgel.

A kontrollcsoport LIWC eredményeit az általános lingvisztikai jellemzők tekintetében összevettem az SPSS statisztikai programban a Dabiq eredményeivel. Az elemzés során független mintás T-próbát használtam. A korrelációk az alábbi módon alakultak:

4.3. táblázat: Különbségek az általános lingvisztikai jellemzők tekintetében

Változó	Dabiq átlagérték	Kontroll átlagérték	Korrelációs együttható
Analitikus	89,42	91,87	p=0,317
Befolyás	77,67	67,19	p=0,017**
Autentikus	6,91	20,62	p=0,000***
Érzelmi tónus	23,49	20,08	p=0,524

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

**: p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

Mindkét csoport szövegei az Analitikus skálán magas pontszámot értek el, az itt vizsgált szövegek tehát objektív, hierarchális és formális gondolkodásra utalnak. A befolyásolás magas értéke a Dabiq esetében magabiztosságot és magas szakmai tudást feltételez, erős befolyásoló erővel. Az autentikus alacsony pontszáma a Dabiqnál arra utal, hogy a szöveg kevésbé őszinte, inkább jól ellenőrzött. Az érzelmi tónus tekintetében nincsen szignifikáns különbség a szövegekben. Az itt kapott eredményeket úgy is lehet értelmezni, hogy a Dabiq alapvetően egy erősen kontrollált újság, melyben a szerzők objektív tájékoztatásra és nagy befolyásoló erőre törekednek. Vélhetően a szövegek jellegükben inkább hasonlítanak egy nem szélsőséges tartalmú magazinra, mint például más terrorista csoportokhoz köthető szövegekre (pl. buzdító szövegek, vezetőik beszédei). Az érzelmi túlfűtöttség feltételezhetően hiányzik ezekből a szövegekből.

A következőkben a hipotézisben meghatározott változókat tekintettem át a LIWC programmal. Az SPSS programban független mintás t-próbával összehasonlítottam a Dabiq szövegeit a kontrollmintával, és megnéztem, hogy mely változók tekintetében

lehet megállapítani szignifikáns különbséget. A táblázat azt mutatja meg, hogy mely változók tekinthetők markánsnak az Iszlám Állam retorikájában, így a lentiekben csak azok a LIWC modulok szerepelnek, melyek esetében szignifikáns az eltérés.

4.4. táblázat: A független mintás t-próba eredményei (Dabiq)

LIWC kategória	Dabiq	Kontroll	Korrelációs együttható
Funkcionális szavak	50,14	44,71	p=0,001***
T/2 személyes névmás	0,88	0,17	p=0,000***
T/3 személyes névmás	2,09	1,04	p=0,000***
Kötőszó	6,93	5,05	p=0,000***
Ige	10,06	11,29	p=0,073*
Melléknév	3,13	4,28	p=0,009***
Kérdőszó	1,46	1,04	p=0,066*
Szociális folyamatok	10,36	7,83	p=0,021**
Maszkulinitás	2,16	0,98	p=0,000***
Intuício	1,49	1,89	p=0,094*
Okozás	1,29	1,76	p=0,007***
Erő	3,43	4,46	p=0,001***
Kockázat	0,50	0,96	p=0,028**
Jelen idejű fókusz	5,40	6,73	p=0,058*
Jövő idejű fókusz	1,23	0,65	p=0,001***
Munka	1,71	3,12	p=0,003***
Pénz	0,33	0,76	p=0,066*
Netzsargon	0,30	0,05	p=0,000***

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

**: p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

A funkcionális szavak gyakorisága a szövegben kimutatható a Dabiq esetében, ami mind a szöveg komplexitására, mind a szociális folyamatokra is utal. Az IS újságjának komplexitása összhangban áll azzal, hogy a szövegek erősen kontrolláltak és objektívek. A hipotézissel összhangban a személyes névmások közül a T/2-es és a T/3-as alak szignifikánsan nagyobb számban jelenik meg a terrorista csoport retorikájában. A T/3-as alak használata egyértelműen arra utal, hogy a Dabiq szövegeiben érzékelhető

a külső és belső csoport közötti megkülönböztetés, akár a külső fenyegetettség meghatározása is.

A nyelvtani kategóriák közül kötőszavak és a kérdőszavak használata inkább a Dabiq szövegeire jellemző, míg a kontrollcsoport szövegeiben inkább melléknevek és igék jelennek meg. A LIWC programmal kapcsolatos vizsgálatok szerint (ld. 3. fejezetben) a kötőszavak és kérdőszavak használata magasabb kognitív komplexitást jelent, tehát ez is azt az eredményt erősíti, hogy a Dabiq szerkezetét és szövegét tekintve „igényes” és vélhetően ellenőrzött anyagok szerepelnek benne.

A szociális folyamatokra utaló szavak magas száma az Iszlám Állam esetében megfelel az előzetes hipotézisnek, azon belül a maszkulin szavak jelennek meg nagyobb számban a Dabiqban. A szociális folyamatok magas értéke utalhat erős csoportkohézióra is, ez szélsőséges/terrorista csoportok esetében elvárt eredmény, míg a maszkulinitás összefügghet az arab kultúrára egyébként is jellemző patriarchális jellegre.

A kognitív folyamatokra utaló szavak esetében a Dabiq szignifikánsan elmarad gyakoriságban a kontrollcsoporttól, mind az intuícióra, gondolkodásra utaló szavak, mind az okozással (megmagyarázás) kapcsolatos szavak ritkábban szerepeltek a Dabiqban. Érdekes eredmény, hogy habár az IS magazinja nyelvtanilag komplex, mégis kogníció tekintetében kevésbé bonyolult. Ebből arra a következtetésre lehet jutni, hogy az erősen kontrollált és objektíven megfogalmazott szövegek esetében a szerzők törekedtek arra, hogy közérthetően szólítsák meg a híveiket, ezzel eljutva mindenkihez.

A munkával és pénzzel kapcsolatos számok alacsonyabb számban jelennek a terrorista propagandában, mint a kontrollcsoport szövegeiben.

A hipotézissel ellentétben mind az erő, mind a kockázatra vonatkozó szavak szignifikánsan kevesebbszer jelentek meg a Dabiq szövegeiben, mint a kontrolléban. A kontrollcsoport szövegei főként az Al Jazeera honlapjáról származtak, többségében terrorcselekményekkel és egyéb közel-keleti eseményekkel foglalkozó írások. Feltételezésem szerint ezek a témák gyakran fonódnak össze a kockázattal, erővel, ezért lehetséges, hogy a Dabiq esetében alacsonyabb pontszámok jöttek ki. Az IS újságjában gyakoriak a hétköznapi élettel, vallásos hitttel kapcsolatos témák is, melyek talán nem függnék össze az erő, illetve a kockázat szavaival.

Érdekes eredmény, hogy a múlt idejű fókusz tekintetében nem volt különbség a két csoport között, a számítások szerint a kontrollcsoport inkább jelen idejű fókuszban kommunikál, míg a terrorista szervezet inkább jövőre fókuszál a szövegeiben. Korábbi

eredmények is arra mutatnak, hogy a muszlim, vallási indíttatású terrrorszervezetek esetében kimutatható az optimizmus, mely az istenükbe, Allahba vetett bizalmat is jelent.

A netsargon szignifikáns használata az Iszlám Állam retorikájában kimutatható az eredmények szerint. Az IS bevallottan nagy hangsúlyt fektetett az internetes toborzásra, így nem meglepő, hogy arányaiban magasabb a netsargon mértéke.

Inspire – Al-Kaida magazinja

Az Al-Kaida terrrorszervezet által üzemeltetett Inspire Magazin 16 lapszámát vizsgáltam meg a LIWC programmal. Az elemzésből a 10. lapszám kimaradt, mivel nem sikerült nyílt forrásból megszerezni a lapot.

4.5. táblázat: Az Inspire Magazin lapszámai

Lapszám	Megjelenés dátuma	Szószám
1	2010. január	46154
2	2010. október	29018
3	2010. november	3971
4	2011. január	26012
5	2011. március	34655
6	2011. július	20928
7	2011. szeptember	6511
8	2012. május	25528
9	2012. május	32137
10	2013. március	kimaradt
11	2013. május	13516
12	2014. március	28948
13	2014. december	39007
14	2015. szeptember	26872
15	2016. május	34550
16	2017. november	16975
17	2017. nyár	35641

A következőben az Inspire általános lingvisztikai jellemzői szerepelnek. Az elemzés során összevettem a mintát a kontrollcsoporttal SPSS programban. Az eredményekhez független mintás t-próbát használtam.

4.6. táblázat: Az Inspire lapszámainak általános lingvisztikai jellemzői (1-100-ig terjedő skálán)

Lapszám	Analitikus	Befolyás	Autentikus	Érzelmi tónus
1	91,08	52,60	1,00	26,60
2	84,06	79,84	18,47	39,44
3	86,06	83,07	7,52	27,45
4	87,39	78,29	9,19	27,75
5	81,27	83,39	8,59	27,07
6	83,49	77,56	6,54	39,16
7	86,98	74,22	19,97	19,15
8	91,56	75,37	13,44	22,97
9	85,18	77,43	12,35	23,81
11	86,11	77,59	17,20	15,47
12	86,78	74,75	13,91	9,91
13	84,74	79,63	14,13	19,39
14	85,65	82,15	7,65	29,89
15	91,18	79,24	11,20	27,94
16	90,14	76,67	18,24	21,78
17	87,78	77,78	13,71	24,74

4.7. táblázat: Különbségek az általános lingvisztikai jellemzők tekintetében (Inspire)

Változó	Inspire átlagérték	Kontroll átlagérték	Korrelációs együttható
Analitikus	86,84	91,87	p=0,042**
Befolyás	76,84	67,19	p=0,027**
Autentikus	12,06	20,62	p=0,011**
Érzelmi tónus	25,15	20,08	p=0,365

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

**: p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

Az al-Kaida kiadványai és a kontrollcsoport szövegei között nincsen különbség az érzelmi tónus tekintetében, azonban a másik három jellemzőnél már van szignifikáns eltérés. Az al-Kaida kevésbé autentikus és analitikus mint a kontrollminta, míg szignifikánsan magasabb skálaértéket ért el a befolyás tekintetében. Az eredmények alapján elmondható, hogy az Inspire személyesebb hangvételű, mint a Dabiq, kevésbé objektív, azonban itt is erősen kontrollált szövegek jelennek meg. A befolyás magas értéke alapvetően várható eredmény a szélsőséges csoportok esetében, hiszen azok célja az ideológiájuk terjesztése, a hívek befolyásolása.

Az Inspire magazin esetében is áttekintettem, hogy mely LIWC kategóriák esetében mutatható ki szignifikáns eltérés. Az SPSS statisztikai programban független mintás t-próbát használtam az eredmények kiértékeléséhez. A következő táblázatban azok a változók szerepelnek, melyek esetében szignifikáns különbség mutatható ki.

4.8. táblázat: A független mintás t-próba eredményei (Inspire)

LIWC kategória	Inspire	Kontroll	Korrelációs együttható
T/1 személyes névmás	1,36	0,82	p=0,034**
T/2 személyes névmás	1,05	0,17	p=0,000***
T/3 személyes névmás	1,64	1,04	p=0,026**
Kötőszó	6,06	5,05	p=0,061*
Melléknév	3,12	4,28	p=0,014**
Összehasonlítás	1,73	2,38	p=0,063*
Kérdőszó	1,59	1,04	p=0,027**
Pozitív érzelmek	2,54	1,82	p=0,036**
Maszkulinitás	1,59	0,98	p=0,055*
Erő	3,35	4,46	p=0,003***
Jövő idejű fókusz	1,14	0,65	p=0,008***
Munka	2,04	3,12	p=0,018**
Netzsargon	0,35	0,05	p=0,089*

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

** : p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

Az Al-Kaida retorikájában szignifikánsan nagy arányban jelennek meg a személyes névmások, ezek közül is a többes számú alakok; a „mi”-re, a „ti”-re és az

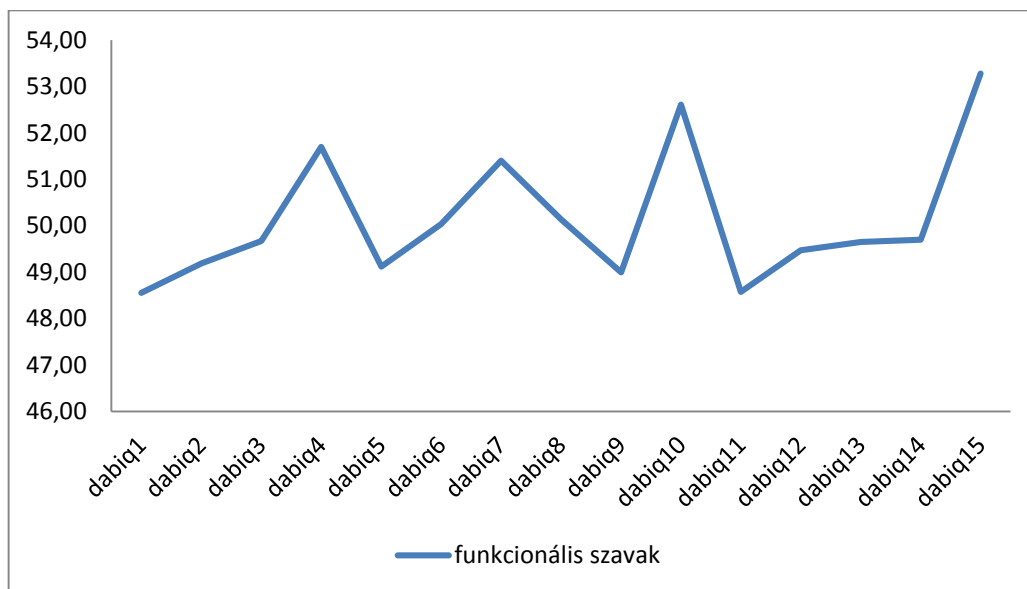
„ők”-re irányuló kifejezések. Ez utalhat az erős csoportkohézióra, illetve a külső csoporttal szembeni ellenségeskedésre is. A terrorista szövegekben kimutatható a kötőszavak és kérdőszavak magas aránya, illetve a melléknevek és az összehasonlításra vonatkozó kifejezések alacsonyabb száma is. A kötőszavak és kérdőszavak magas komplexitásra utalnak, ezért feltételezhető, hogy ez is az erős kontrollal és befolyásolás elérésével függ össze. A Dabiq-kal kapcsolatos eredményekkel összefüggésben az Inspire esetében is markáns a maszkulinitás megjelenése, a jövő idejű fókusz használata, illetve a netsargon elterjedése. Vélhetően az első két változó a muszlim vallás jellegével függ össze (patriarchális társadalmi berendezkedés, illetve Allahba vetett hit), míg a netsargon itt is az internetes toborzást szolgálja. A munkára vonatkozó kifejezések az Inspire esetében is ritkán jelennek meg a szövegekben.

Az eredmények érdekessége az erővel kapcsolatos kifejezések relatíve alacsony megjelenése, továbbá a pozitív érzelmek hangsúlyozása az Inspire-ben. A kontrollminta ebben az esetben is főként az Al Jazeera-ról származott, úgyhogy a témák közötti különbség itt is okozhatja ezt az anomáliát. A pozitív érzelmek hangsúlyozása összefügghet a szövegek toborzó jellegével, vélhetően az újság célja a terrorszervezet vonzóvá tétele az érdeklődők körében.

A támadások és a kognitív komplexitás feltételezett kapcsolatának elemzése

A 2. hipotézisem alhipotéziseként feltételeztem, hogy a szövegek kognitív komplexitása összefügghet a támadások valószínűségével, ennek érdekében megvizsgáltam az online magazinok lapszámait a kognitív komplexitással kapcsolatos változók tekintetében. A funkcionális szavak, az előjárószavak, a kötőszavak, illetve a kognitív folyamatok változásai előre jelezhetik a támadások bekövetkezését, ezért az alábbiakban diagramon ábrázolom a Dabiq és az Inspire esetében e változók alakulását a lapszámok időbeli sorrendjében.

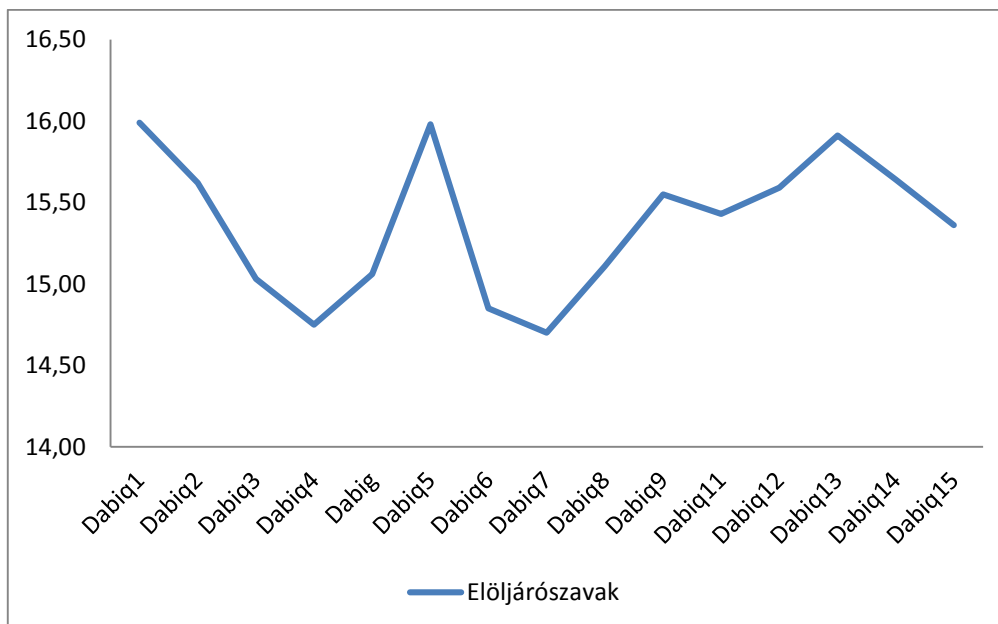
4.9. ábra: Funkcionális szavak megjelenése a Dabiqban

Készítette: Szijártó Livia

Az ábrából látható, hogy az 5. (2014. november), a 9. (2015. május) és a 11. (2015. szeptember) lapszámok esetében csökkent jelentősen a funkcionális szavak használatának aránya.

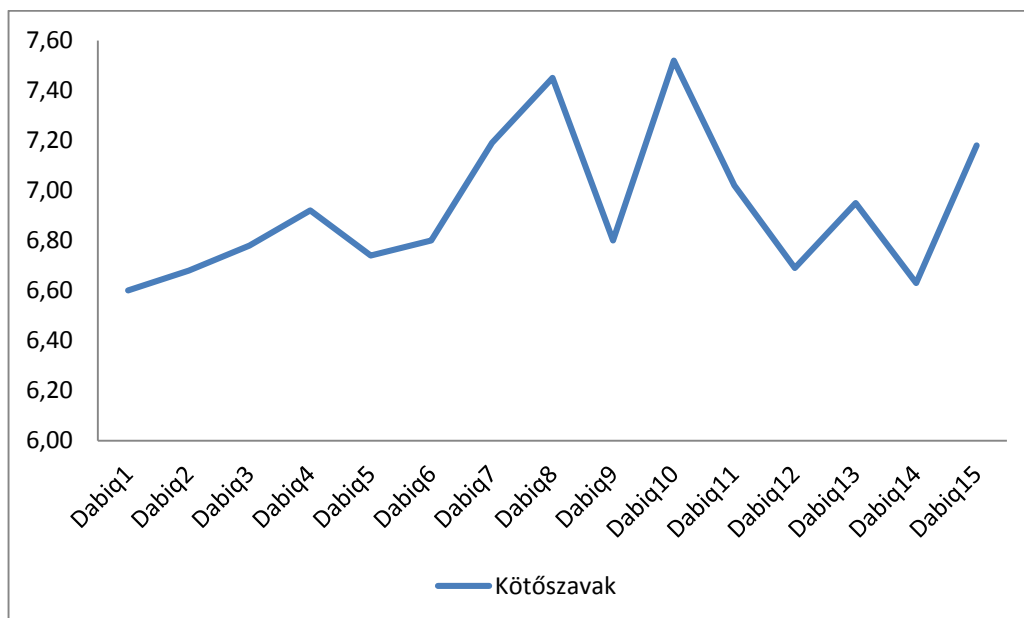
4.10. ábra: Elöljárószavak megjelenése a Dabiqban

Készítette: Szijártó Livia

Az előjárószavak esetében a 4. (2014. október), a 6. (2014. december) és 7. (2015. február), illetve a 11. lapszám (2015. szeptember) esetében beszélhetünk csökkenésről.

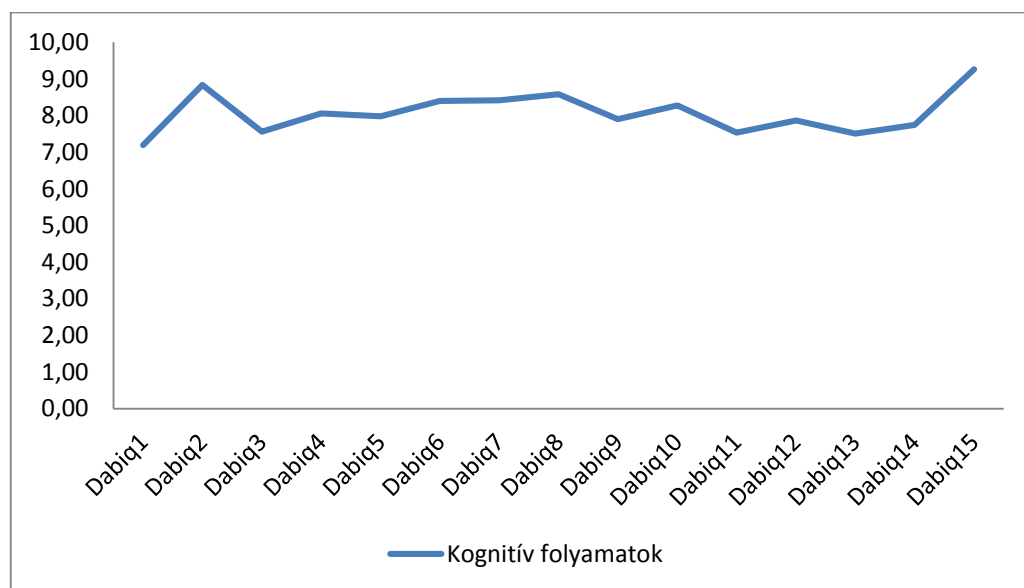
4.11. ábra: Kötőszavak megjelenése a Dabiqban

Készítette: Szijártó Livia

A kötőszavak tekintetében a 9. lapszámnál (2015. május) tapasztalható némi visszaesés, utána a 10. lapszámtól a 15. lapszámig (2015. július és 2016 júliusa között) végig alacsony marad a kötőszavak száma a szövegekben.

4.12. ábra: Kognitív folyamatok megjelenése a Dabiqban

Készítette: Szijártó Livia

A kognitív folyamatok tekintetében a Dabiq szövegei viszonylagos kiegyensúlyozottságot mutatnak, a 3. (2014. szeptember), a 9. (2015. május), a 11. (2015. szeptember) és a 13. (2016. január) lapszám esetében mutatható ki valamelyest csökkenés.

A három változó időbeli eltérései szerint a kognitív komplexitás a 11. és 12. lapszám körüli időkben a legalacsonyabb, míg a 9. lapszámnál kettő változó (funkcionális szavak, kötőszavak, kognitív folyamatok) aránya alacsonyabb az előző lapszáméhoz képest.

Következő lépésben rákerestem a 11. és 12. lapszám megjelenése közötti időszakban (2015. szeptember 9.-2015. november 18.) az Iszlám Államot érintő hírekre, és ahogy a 1.3. ábrában is láthattuk, az Iszlám Állam legtöbb halálos áldozattal járó párizsi merénylete (130 halott) 2015. november 13-án történt, tehát közvetlenül a 11. lapszám megjelenése után.

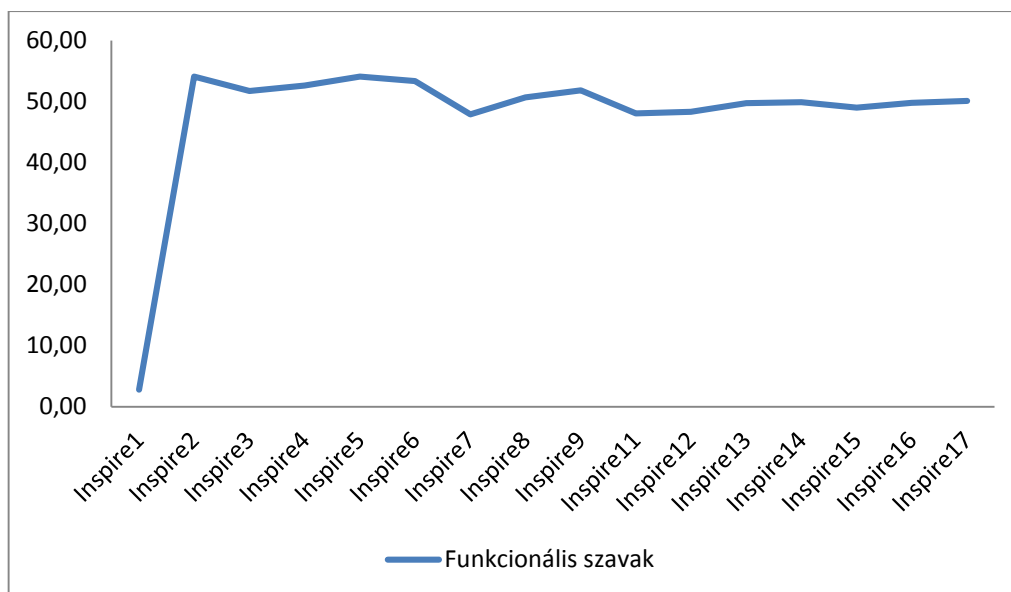
A 9. lapszám utáni időben (2015. május 21-2015. július 13.) három nagyobb terrortámadás köthető az Iszlám Államhoz: Franciaországban egy vegyi üzemet támadott meg egy marokkói férfi, Kuvaitban egy mecset ellen hajtottak végre merényletet terroristák, míg Tunéziában ekkor történt a legtöbb halálos áldozattal járó merénylet, amikor 38-an meghaltak egy tengerparti üdülő elleni támadás során.³³²

Amennyiben összefügg a komplexitás csökkenése és a terrortámadások megjelenése, azt kell feltételeznünk, hogy a merényletek tervezése elvonja az erőforrásokat az újság szerkesztésétől. Ahhoz, hogy ezt az eredményt alátámasszuk, érdemes lenne megvizsgálni azokat a videófelveteleket, fenyegető tartalmú és egyéb üzeneteket, melyek a kérdéses időben megjelentek az IS részéről.

Az Al-Kaida által szerkesztett Inspire esetében a Funkcionális szavak, az Előljárásszavak, a Kötőszavak és a Kognitív folyamatok az alábbiak szerint alakultak:

³³² Forrás: The Islamic State Celebrates Its First Birthday. 2015. június 28.
<http://time.com/3939345/isis-anniversary/>

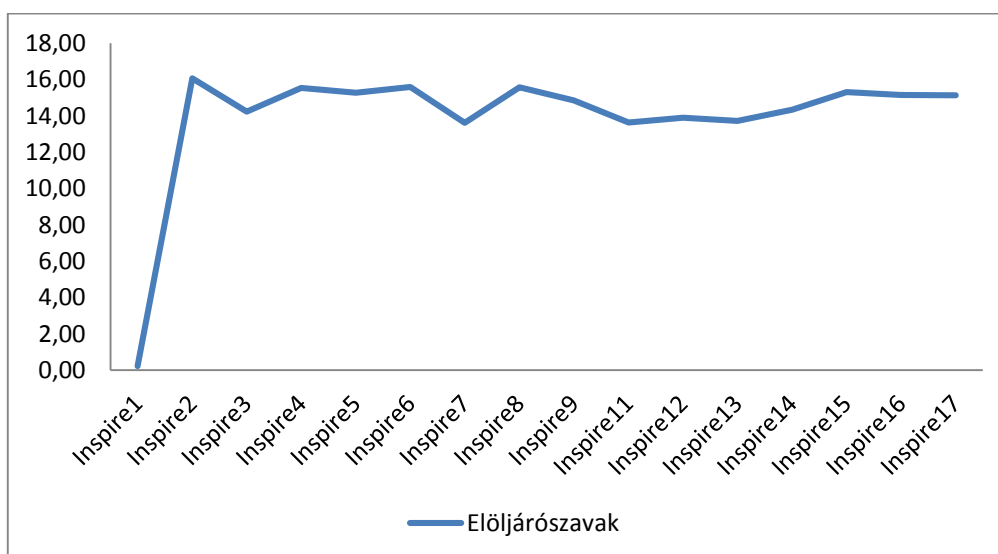
4.13. ábra: A Funkcionális szavak az Inspire Magazinban

Készítette: Szijártó Livia

Az első lapszám (2010. január) kirívóan alacsony számú funkcionális szavakkal rendelkezik, ezen kívül a 3. (2010. november) 7. (2011. szeptember) és a 11. lapszám (2013. május) esetében beszélhetünk kisebb csökkenésről.

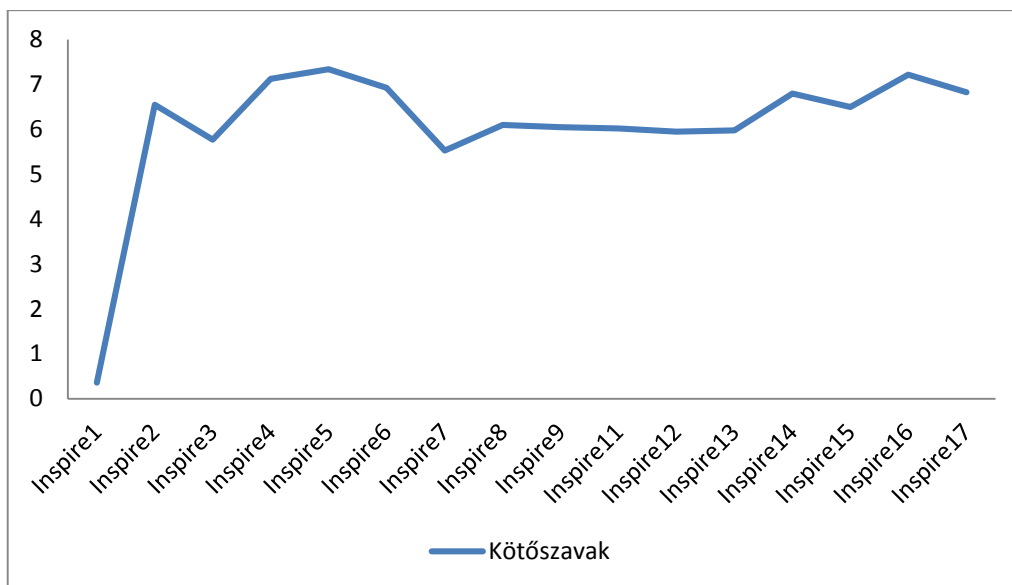
4.14. ábra: Az Elöljárószavak az Inspire Magazinban

Készítette: Szijártó Livia

Az Elöljárószavak esetében az első lapszámban nagyon alacsony az előfordulási gyakoriság, ezen kívül a 3., a 7. és 11. lapszámoknál láthatunk némi csökkenést, hasonlóan a Funkcionális szavaknál tapasztaltakhoz.

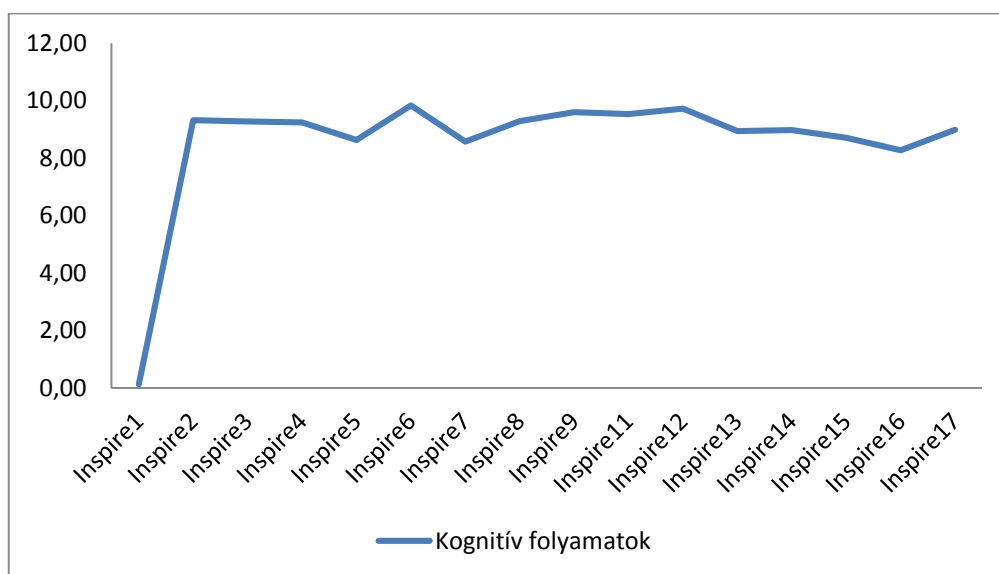
4.15. ábra: Elöljárószavak megjelenése a Dabiqban

Készítette: Szijártó Livia

A kötőszavak esetében a 3. és a 7. lapszámoknál mutatkozik némi csökkenés, hasonlóan az előző kettő kategóriához.

4.16. ábra: A Kognitív folyamatok az Inspire Magazinban

Készítette: Szijártó Livia

A kognitív folyamatok esetében 5. lapszámnál (2011. március) van némi csökkenés, a 7. számnál, majd a 12. szám után a 16. számig folyamatosan csökken a kognitív folyamatok mértéke.

Az Inspire Magazin kognitív komplexitás szempontjából koherensnek tűnik, kevés mutatható ki eltérés a vizsgált változók tekintetében. A fenti ábrák alapján az 1. lapszám jóval kevésbé komplex, mint a többi, ezen kívül főként a 7. lapszám esetében beszélhetünk nagyobb mértékű komplexitás-csökkenésről. Amennyiben megnézzük a 7. lapszám utáni Al-Kaidával kapcsolatos híreket (2011. szeptember-2012. május), azt látjuk, hogy erre az időszakra tehető az An-nuszra Front megalakulása és bekapcsolódása a szíriai polgárháborúba.³³³ Ezen kívül nagyobb horderejű merényletet nem sikerült azonosítani. A kérdéses idő hossza miatt itt is érdemes lenne megvizsgálni, hogy egy-egy nagyobb horderejű esemény előtt mennyiben változott meg az al-Kaida retorikája a rövidebb, fenyegető tartalmak tekintetében.

4.2.4.3. A 3. hipotézissel összefüggő eredmények - Stormfront.org és a LIWC kategóriák

Az arab terrorista csoportok által üzemeltett online kiadványok után megvizsgáltam a legnagyobb angol nyelvű, szélsőjobboldali weboldal szövegeit. A Stormfront.org honlapon megjelenő tartalmakat LIWC program segítségével megvizsgáltam, majd az így kapott eredményeket összevetettem a kontrollmintával az SPSS statisztikai szoftverében. A korrelációs együtthatók kiszámításához független mintás t-próbát használtam.

A szélsőjobboldali szövegek általános nyelvtani jellemzői az alábbiak szerint alakultak (ld. következő oldalon):

³³³ forrás: <https://mno.hu/kulfold/allamot-alapit-az-al-kaida-1340960>
<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/9716545/Inside-Jabhat-al-Nusra-the-most-extreme-wing-of-Syrias-struggle.html>

4.17. táblázat: A Stormfront.org általános lingvisztikai jellemzői (1-100)

Lapszám	Analitikus	Befolyás	Autentikus	Érzelmi tónus
1	93,98	77,00	12,86	70,88
2	70,17	40,60	32,37	77,00
3	82,22	72,32	16,99	36,16
4	52,13	39,41	41,01	50,83
5	73,10	45,43	28,68	43,20
6	30,48	51,84	42,18	18,93
7	94,09	57,10	10,04	46,75
8	85,44	78,87	26,19	7,88
9	87,28	47,68	13,95	37,76
10	42,09	76,05	33,29	34,46
11	89,20	78,56	15,35	9,98
12	92,92	69,39	16,71	42,04

4.18. táblázat: Különbségek az általános lingvisztikai jellemzők tekintetében (Stormfront)

Változó	Stormfront átlagérték	Kontroll átlagérték	Korrelációs együttható
Analitikus	74,42	91,57	p=0,020**
Befolyás	61,18	63,32	p=0,702
Autentikus	24,13	17,39	p=0,087*
Érzelmi tónus	21,16	20,97	p=0,718

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

**: p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

A Stormfront.org szövegei szignifikánsan alacsonyabb értéket értek el az analitikusság tekintetében, illetve kimutathatóan magasabb értéket az autentikusság skáláján, mint a kontrollcsoport. A másik két kategória esetében nincs ilyen eltérés. Az eredmény alapján feltételezhető, hogy a Stormfront vizsgált tartalmi kevéssé objektívek és jól szerkesztettek, ezzel összefüggésben személyesebb hangvételűek. A szövegek főként fórumokról származnak, ezért érthető, hogy ezek szubjektív véleményt tükröznek, illetve nem előre megfogalmazott, kontrollált írások.

A következő lépésben megvizsgáltam, hogy a hipotézisekkel összhangban mely pszichológiai jelentéssel bíró LIWC kategóriák jellemzik a Stormfront szövegeit. Az alábbi táblázatban a szignifikáns értékek szerepelnek:

4.19. táblázat: A független mintás t-próba eredményei (Stormfront)

LIWC kategória	Stormfront	Kontroll	Korrelációs együttható
T/2 személyes névmás	1,32	0,31	p=0,065*
Elöljárószavak	13,41	14,87	p=0,051*
Segédigék	8,02	6,58	p=0,016**
Kötőszó	6,41	5,16	p=0,048**
Igék	11,19	13,95	p=0,014**
Kognitív folyamatok	12,02	9,20	p=0,018**
Okozás	1,95	1,32	p=0,082*
Képlékenységi	2,93	1,98	p=0,097*
Bizonyosság	1,62	1,05	p=0,017**
Megkülönböztetés	3,79	2,89	p=0,070*
Jelen idejű fókusz	9,12	6,84	p=0,074*
Munka	2,55	5,31	p=0,001***
Erő	3,27	2,56	p=0,026**

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

**: p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

A Stormfront.org honlap szövegeire jellemző, hogy több a személyes és informális jellegre utaló szavak aránya, az elöljárószavak alacsony száma mellett az igék, segédigék gyakoribb használata szignifikáns. A kognitív folyamatok közül az okozás, a képlékenységi, a bizonytalanság és a megkülönböztetés is szignifikánsan magasabb számban fordul elő a szélsőjobb oldali írásokban, mint a nem szélsőséges tartalmakban. Ezek szerint a szövegek nyelvtani komplexitása alacsonynak mondható, azonban kognitív értelemben magas értékűek a szövegek. Az írások tartalmukat tekintve ideológiai kérdésekkel foglalkoznak, így érthető, hogy magas a kognitív folyamatokra utaló szavak aránya.

Érdekes eredmény, hogy a munka mellett egyedül az erő jelenik meg gyakrabban a kontrollmintában, mely ellentmond a hipotézisnek. A kontroll jobboldali

hírpórtálokról származik, így vélhetően a szövegek témái okozzák ezt az eltérést. A Stormfronton szereplő szövegek inkább szélsőséges eszmékről szóló beszélgetéseket tartalmaznak, kevéssé fordul elő nyíltan fenyegető írás. A többes számú személyes névmások közül egyedül a T/2-es alak száma magasabb szignifikánsan a Stormfront esetében. Ez utalhat a külső csoporttól való megkülönböztetésre.

4.2.4.4. Az arab terrorista magazinok és a Stormfront szövegeinek összehasonlítása (4. hipotézis)

A kutatás következő szakaszában összehasonlítottam a Dabiq és az Inspire szövegeit a Stormfronton található írások a funkcionális szavak és a pszichológiai LIWC kategóriák szempontjából. Csak azokat a változókat néztem meg, melyek mindkét arab újság esetében szignifikáns eltérést mutattak a szélsőjobboldali fórummal.

4.20. táblázat: A muszlim és szélsőjobboldali extrém szervezetek közötti különbségek

LIWC kategória	Arab terrorista újságok	Stormfront.org	Korrelációs együttható
Analitikus	88,09	74,42	p=0,052*
Befolyás	76,97	61,18	p=0,005**
Autentikus	9,57	24,13	p=0,001***
Érzelmi tónus	24,35	39,65	p=0,030**
T/3 személyes névmás	1,86	0,95	p=0,005***
Kognitív folyamatok	8,32	12,02	p=0,001***
Képlékenységek	1,53	2,93	p=0,015**
Bizonyosság	1,19	1,62	p=0,045**
Megkülönböztetés	2,56	3,79	p=0,007***
Teljesítmény	1,28	1,65	p=0,064*
Jövő idejű fókusz	1,18	1,38	p=0,010**
Halál	0,54	0,29	p=0,007***
Szociális folyamatok	9,80	8,24	p=0,033**
Vallás	2,90	0,71	p=0,000***

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

** : p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

A muszlim terrorista szervezetek retorikája az általános lingvisztikai jellemzők tekintetében inkább objektív és nagyobb befolyással bíró, mint a szélsőjobboldali fórumon szereplő szövegek. Az utóbbiak hangvételükben személyesebbek és érzelmileg színezettebbek. Ennek oka, hogy a magazinokban vélhetően előre megfogalmazott, átszerkesztett írások szerepelnek, addig a fórumokon spontán megírt tartalmak fordulnak elő inkább.

A szélsőjobboldali szövegekben több kognitív folyamatra való utalás szerepel, a megkülönböztetés, a képlékenység és a bizonyosság skáláján is szignifikánsan magasabb pontszámot ért el a Stormfront. A vizsgált szélsőjobboldali szövegek tehát tartalmukat tekintve inkább ideológiai kérdésekkel foglalkoznak, melyekben egyének nyilvánítják ki a véleményüket különböző témákban, ezzel szemben az arab terrorista magazinok tartalmazzak pl. híreket, események leírását, illetve kiképző szövegeket is, ahol nagyobb szerepe van az objektivitásnak.

Ezzel szemben a Dabiq-ban és az Inspire-ben több a szociális folyamatokra utaló kifejezések száma, illetve szignifikánsan többször utalnak a külső csoport tagjaira (T/3-as személyes névmás). Ennek oka lehet, hogy mind a Dabiq, mind az Inspire egy csoportot képvisel, ezzel szemben a Stormfronton nem csoportok kommunikálnak, hanem személyek. Az arab újságokban jelentősen gyakoribb a halállal és a vallással kapcsolatos kifejezések használata. Ez összefügg az iszlám jelenlétével, a vallásos fanatizmus egyértelműen jellemző a terrorista csoportokra, illetve a merényletek, az öngyilkos támadások feltételezik a halállal kapcsolatos szavak magas számát.

4.2.4.5. Breivik kiáltványának elemzése (5. hipotézis)

A kvantitatív tartalomelemző kutatás utolsó lépéseként megvizsgáltam Anders Breivik 1500 oldalas kiáltványát a LIWC programmal. Az így kapott eredményeket összevettem az SPSS programban más jobboldali szövegekkel (kontroll), mely során az alábbi eredmények születtek (ld. következő oldalon):

4.21. táblázat: Breivik kiáltványának elemzése és összehasonlítása a kontrollmintával

LIWC kategória	Breivik kiáltvány	Kontroll	Korrelációs együttható
Düh	1,10	0,60	p=0,005***
Szorongás	0,38	0,24	p=0,052*
Okozás	2,00	1,32	p=0,006***
Bizonyosság	1,45	1,05	p=0,007***
T/3 személyes névmás	1,09	0,64	p=0,008***
Halál	0,52	0,18	p=0,006***
Netzsargon	0,33	0,04	p=0,000***
Érzelmi tónus	23,10	42,79	p=0,008***

*: tendenciaszintű szignifikancia (p<0,10)

**: p<0,05 szintű szignifikancia

***: p<0,01 szintű szignifikancia

Breivik kiáltványában a negatív érzelmek közül a dühvel és a szorongással kapcsolatos kifejezések aránya magas a kontrollcsoportéhoz képest. Ez egyértelműen utal a magányos elkövető személyes frusztráltságára, illetve az általa vizionált ellenségképpel szembeni negatív érzelmekre. A kognitív folyamatok közül az okozás és a bizonyosság mutat magasabb értéket. Feltételezhető, hogy a zárt gondolkodás jele a két változó magas értéke, mely egyértelműen összefügg a szélsőséges ideológiákkal. A halálhoz köthető szavak magas száma is jellemzi a kiáltványt, illetve a netzsargon használata. A T/3-as személyes névmás a külső csoporttal szembeni attitűdre utal, míg az érzelmi tónus alacsony mértéke szorongásra és ellenséges érzelmekre utal.

A későbbi támadás tudatában egyértelműen kijelenthető, hogy a düh mint agresszív indulat, az ellenséges érzelmek magas száma, a zárt gondolkodás jelei és a külső csoporttal szembeni gyűlölet mind összefüggnek a szélsőséges eszmékkel, illetve a potenciális merénylet elkövetésével.

4.2.5. Eredmények értékelése

A kutatás első felében a kvantitatív tartalomelemző program, a LIWC használhatóságát teszteltem szélsőséges szövegeken. Az angol nyelvű szövegek egy

részét az arab terrorista csoportok által szerkesztett újságok adták, míg a másik felét olyan szélsőjobboldali személyek írásai, akik valamilyen fórumon, illetve blogon jelentették meg gondolataikat. Ennek megfelelően eltérés mutatkozott az általános nyelvtani jellemzők tekintetében a két ideológia képviselői között.

A muszlim terrorista magazinok esetében kimutatható, hogy jól szerkesztett, objektív tartalmakról van szó, melyek azt a célt szolgálják, hogy vonzóvá, illetve legitimé tegyék a terrrorszervezetek működését. Ezek az újságok tartalmukat tekintve az élet minden területére kiterjednek, nemcsak terrorral összefüggő témákat dolgoznak fel. Az al-Kaida és az Iszlám Állam alapvetően olyanoknak készítette ezeket a lapokat, akik szimpatizálnak a szervezet ideológiájával, az újságok célja a toborzáson kívül a tevékenységük bemutatása, vagy éppen segítségnyújtás esetleges csatlakozáshoz, illetve merényletek megtervezéséhez. A szövegek nyelvtanilag komplexek, azonban közérthetőek és kognitív értelemben nem tekintetők bonyolultnak. Ennek oka, hogy a magazinoknak vélhetően nem a meggyőzés az elsődleges célja, hanem az érdeklődés fenntartása, illetve a „teljesebb” elköteleződés elérése a hívek körében. Valószínűsíthető, hogy a szövegek nem fenyegető tartalmúak, továbbá nem céljuk az erőfitogtatás, megfélemlítés. Ennek megfelelően nem mutatható ki agresszív tartalom (pl. erő vagy düh kategóriák alacsony értékei). Mind az al-Kaida, mind az IS esetében valószínűbb, hogy a megfélemlítés, az agresszivitás inkább az ellenségnek szánt üzenetekben jelenik meg. Emiatt érdemes lenne a későbbiekben megvizsgálni azokat a videófelveteleket, közleményeket is, melyeket a terrrorszervezetek az elmúlt években tettek közzé a nyugati országok számára.

A Stormfronton megjelenő írások az előbbiekkal ellentétben egyéni, spontán jellegű szövegek. Ezek vélhetően olyan szélsőjobboldali személyek véleményét tükrözik, akik eleve azért élnek aktív életet a fórumon, mert szimpatizálnak a rasszista, antiszemita, illetve nacionalista eszmékkel. A vizsgált tartalmak főként ideológiai jellegűek, azonban feltételezhető, hogy a tartalomelemzés segítségével fel lehetne tártani azokat a felhasználókat, akik potenciálisan veszélyesnek tekinthetők. A Breivik által írt kiáltvány elemzése megmutatta, hogy a magányos elkövető retorikájában magas a negatív érzelmek aránya, a szorongásra és a dühre irányuló szavak megjelenése, a külső csoporttal szembeni ellenségesség, illetve a zárt gondolkodással összefüggő kognitív folyamatokra utaló kifejezések száma. Vélhetően az olyan szövegek, melyekben a fenti nyelvtani és pszichológiai kategóriák kombinációja szerepel, figyelmet érdemelnek a hatóságok részéről.

Összességében a LIWC programról elmondható, hogy alkalmas a szélsőséges tartalmak nyelvtani és lingvisztikai jellemzőinek kiszűrésére, azonban nem ad információt a szövegek témájáról. A szoftver szógyakoriságot vizsgál, így a szűrés után szükséges a gyanús tartalmak értő feldolgozása, olvasása is. A következő fejezetben szereplő manuális és kvalitatív tartalomelemzés hipotézisem szerint a kiszűrt tartalmak további elemzésére alkalmas.

4.3. A kvalitatív tartalomelemzés bemutatása

Az értekezésben a kvalitatív tartalomelemzést Mayring tanulmánya³³⁴ alapján végzem el. A kvalitatív tartalomelemzés lényege, hogy nincsenek előre meghatározott kategóriák, hanem a kutatási kérdésnek megfelelően az elemzés során alakulnak ki azok az elemzési egységek, melyek alapján a szövegek vizsgálata megtörténik.

A következőkben az általam végzett vizsgálat lépéseit mutatom be:

1. A kvalitatív tartalomelemzés végzésekor az első lépés a konkrét kutatási kérdés meghatározása. Az értekezésben arra keresem a választ, hogy milyen pszichológiai jellemzők azonosíthatók a szélsőséges csoportok internetes megnyilvánulásaiban. A felhasznált szakirodalomra és az első fejezetben tett megállapításokra alapozva azt várom, hogy ezekben a tartalmakban megjelennek azok a jellegzetességek, melyek meghatározzák a szélsőséges csoportokat. A kutatási kérdés konkrét leírását ld. 4.1. fejezetben.
2. A kutatás elméleti háttérének bemutatása a 1-3. fejezetben megtörtént. Az elmúlt években felmerülő biztonsági kihívások – mint a gazdasági világválság, az ukrán krízis és a közel-keleti konfliktusok – miatt az extrém ideológiák terjedése egyre nagyobb fenyegetést jelent az euroatlanti térségben. A szélsőséges eszméket követő személyek és szervezetek működésének vizsgálatához szükséges ismerni azok pszichodinamikai jellemzőit. Ide tartozik a valahova tartozás iránti igény, a fenyegető külső ágens megléte, a sztereotípiák, az előítéletek és a negatív diszkrimináció alkalmazása, az agresszió megjelenése.³³⁵ A szélsőséges szervezetek kialakulása hasonló a társadalmi mozgalmak megjelenéséhez³³⁶, azonban radikalizálódás lép fel a sérelmek elfajulása esetén. A radikális csoportok tagjai erősen elkötelezettek, súlyos igazságtalanságot élnek át. Az FBI hétlépcsős modellje szerint is a gyűlöletcsoportok fő ismérve a közös ellenségkép és az azzal szembeni diszkrimináció.³³⁷ A szélsőséges csoportok felépítéséről általánosságban elmondható, hogy a vezetőjük erős befolyásoló képességgel bír, a tagok felé

³³⁴ Mayring, 2014.

³³⁵ ld. Fiske, 2006.

³³⁶ Stark- és Porta-féle társadalmi mozgalom modellek, ld. Béres, 2008.

³³⁷ Schafer, Navarro, 2003.

hamis önbecsülést és valahova tartozást kommunikál.³³⁸ Magyarországon főként a szélsőjobboldali szélsőséges csoportok szereztek támogatókat, melyekre jellemző a cigányellenesség, a hagyománytisztelet és a nacionalizmus. A tagok elégedetlenek, pesszimista gondolkodásúak és alacsonyan iskolázottak.³³⁹

3. A disszertáció kvalitatív tartalomelemzéssel végzett kutatása leíró jellegű, a vizsgálatban redukciós és értelmező eljárást is alkalmaztam. A vizsgált tartalmak elemzése előtt a felhasznált szakirodalomban és a disszertáció kvantitatív kutatásában felmerülő változók alapján előzetes kategóriákat állítottam fel. A kutatásban felhasználtam a strukturáló kvalitatív tartalomelemzés, a magyarázó és az összefoglaló módszerek lépéseit is. A kutatás eredményei alapján összehasonlítottam az általam vizsgált csoportok internetes megjelenését. A részletes kutatási eljárás leírását ld. a 4.3.1. fejezetben.
4. A mintavétel kényelmi szempontok szerint zajlott. A szélsőséges csoportok tevékenységét nehéz nyílt forrásból vizsgálni, így főként az általuk üzemeltetett honlapok tartalmát tudtam megvizsgálni. Az Athéna Intézet által nyilvántartott magyarországi gyűlöletcsoportokat vettem alapul, majd megnéztem, hogy mely szervezetek rendelkeznek vizsgálatra alkalmas internetes felülettel. A vizsgálati minta részletes bemutatását ld. a 4.3.2. fejezetben.
5. A vizsgálati alanyok és az elemzési módszerek meghatározása után az eredmények ismertetése következett, majd ezt követően összegeztem a kutatási kérdéseimmel összhangban az eredményeket és levontam a következtetéseket.

4.3.1. Vizsgálati módszer bemutatása

A disszertáció második felében használt módszer a kvalitatív tartalomelemzés. A kutatásban szélsőséges csoportok honlapját elemzem, azon belül is az ott szereplő szöveges dokumentumokat. A vizsgálati minta kiválasztása kényelmi mintavétellel történt, elsődleges kiválasztási szempont a nyílt forrású anyagok elérhetősége volt. A manuális eljárás nem alkalmas nagy szövegtörzsek elemzésére, ezért a honlapok általános bemutatása után kiválasztottam egy írásos dokumentumot, majd azt

³³⁸ ld. Bernard, Bier, 2014.

³³⁹ Részletesen a szélsőjobboldali csoportokról ld. 1.4.4. fejezetet.

részletesen elemeztem. A kiválasztásnál ügyeltem arra, hogy szerepeljen a mintában felhívó üzenet, általános híradás és szellemiséget bemutató szöveg is.

A vizsgálatra kiválasztott tartalmak nyelvtani és stilisztikai jellemzése volt a kutatás első lépése. Ebben a szakaszban megvizsgáltam a szöveg hosszát, a bekezdések számát, a mondatok összetettségét, a különböző írásjelek használatát és a szöveg összképét. Ezeken kívül meghatároztam a szöveg készítésének mikro- és makrokörnyezeti tulajdonságait. Az elsőbe tartozik a szöveg keletkezésének ideje, az író személye, a szöveg konkrét céljának megfogalmazása, míg a másodikba a keletkezés idejében lezajló társadalmi események, csoportcélok és kulturális, esetleg intézményi háttér.

A következő lépésben a kvalitatív tartalomelemzés segítségével megvizsgáltam az írásos dokumentumokat, továbbá azonosítottam a szélsőséges eszmékre, viselkedésre utaló elemeket. A módszert Mayring 2014-es tanulmánya³⁴⁰ alapján dolgoztam ki. Az általam használt tartalomelemzés vegyíti a kvalitatív eszközöket, mivel leíró és magyarázó eszközt is alkalmaztam. Az összegző tartalomelemzés lényege, hogy a teljes szövegből egy rövid összefoglalást készít. Ennek a lépései a következők:

- Első körben kivágtam a szövegben található, nem releváns nyelvtani elemeket (pl. ismétlések, értelmezések, díszítések).
- Ezután a kutatási kérdés szempontjából releváns tartalmak alapján egységes, nyelvtanilag lerövidített parafrázisokat hoztam létre.
- Az elméleti preconcepciókat és a kvantitatív tartalomelemzés eredményeit szem előtt tartva általánosítottam az előző lépésben megfogalmazott parafrázisokat.
- Meghatároztam a szöveg alapján, hogy melyik részletek tartoznak azonos kategóriába, az egymással összefüggő parafrázisokat csoportokba rendeztem, azokat összegeztem.
- Az utolsó lépésben pedig az általánosított és az egymással összefüggő vagy ellentétes parafrázisokból lényegében egy rövidített szöveget hoztam létre.

A kutatás második részében a fenti módszer alapján létrejövő rövidített szöveg magyarázó elemzését végeztem el. Ebben a szakaszban elsőként meghatároztam, hogy a parafrázisok melyik előzetes kategóriának felelnek meg (itt felhasználtam a korábbi kutatási eredményeket, a szakirodalmi összefoglalót és a kvantitatív tartalomelemzés

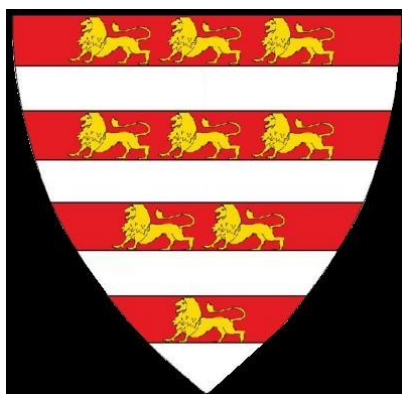
³⁴⁰ Mayring, 2014.

eredményeit), és számszerűsítettem azok előfordulását a szövegben. Statisztikai módszerrel meghatároztam, hogy hány szélsőséges elem jelenik meg az adott szövegben, illetve, hogy ezek mekkora részét adják az adott tartalomnak. A parafrázisok és az azok alapján létrejövő kategóriák értelmezése egyrészt a szöveggörnyezet, másrészt a magyar nyelvi értelmező szótárakban található jelentés alapján történt.

4.3.2. Vizsgálati csoportok bemutatása

Kutatásomban a szélsőséges csoportok internetes tevékenységét vizsgálom. A vizsgálati alanyok kiválasztása önkényesen történt, az Athéna Intézet gyűlöletcsoportokról készített elemzését vettem alapul.³⁴¹ A kutatói csoport honlapján található adatok alapján az alábbi szervezetek internetes tevékenységét vizsgálom (a honlapon 2014-es adatok találhatóak, így az esetleg elavult információkat az azóta megjelenő sajtóhírekkel, tanulmányokkal egészítettem ki):

1. Új Magyar Gárda Mozgalom

Kép forrása: <http://alfahir.hu/sites/barikad.hu/files/magyargarda.jpg>

A 2009-ben alakult szervezet becsült létszáma a 2014-es adatok szerint 200 fő. A feltételezett központ Budapest, míg a feltételezett vezetők Mészáros István, Ferenczi Henrik. A ma is aktív csoport a szélsőjobb oldali extrém szervezetek közé tartozik, mely ideológiájában rasszista, homofób és antiszemita elemek jelennek meg. Az Athéna Intézet bemutatása alapján³⁴² a szervezet elődje 2009-ben alakult Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesült néven, azonban az egyesülési törvény

³⁴¹ A gyűlöletcsoportokkal kapcsolatos információk alapját az Athéna Intézet gyűlöletcsoportokról készített térképe adja. Az adatok elérhetők innen: <http://athenaintezet.hu/terkep/olvas/9#read>

³⁴² Az Új Magyar Gárda Mozgalomról ld. részletesen az alábbi linken: <http://athenaintezet.hu/terkep/olvas/38#read>

megsértése miatt a Fővárosi Ítéltábla még abban az évben feloszlatta. Ezután alakult meg az Új Magyar Gárda Mozgalom, mely az erősödő belpolitikai viták és a politikai változások (Gyurcsány Ferenc miniszterelnök lemondása, majd a 2010-es választások) miatt a szervezet támogatottsága jelentősen lecsökkent. Később a szervezet működése újraindult, majd 2011 márciusában nagy sajtóvisszhang mellett közel egy hónapig tartó rasszista kampányt tartott Gyöngyöspatán a helyi roma közösség ellen. 2012-ben a Szegedi Ítéltábla jogerős ítéletben mondta ki, hogy az Új Magyar Gárda Mozgalom mind szellemiségében, mind külsőségeiben nem tér el a korábban feloszlalt Magyar Gárdától, így számos vádemelés történt a szervezet tagjai ellen.

A szervezet azóta is rendszeresen tart demonstrációkat és avatásokat. Az új tagok avatása ünnepélyes keretek között folyik, továbbá a csoport igyekszik katonai jellegűt öltetni a fekete-fehér, árpádsávós egyenruha viselésével és a pártmilíciái jellegével. Az utóbbi években a szervezet működése némileg háttérbe szorult a médiában, ennek oka a rendszeresen hatósági intézkedés és a szervezeten belüli konfliktusok.

Az Új Magyar Gárda Mozgalom az interneten kevésbé aktív, nyílt forrású keresés alapján az alábbi honlapot üzemelteti: <http://ujmagyargardamozgalom.com/>

A hivatalos weboldalon főként a rendezvények hirdetése és a lezajlott események képes bemutatása jelenik meg. A honlapon lehetőség van jelentkezni a szervezethez és felvenni a kapcsolatot interneten keresztül.

A Facebook közösségi oldalon az Új Magyar Gárda Mozgalom több csoporttal is rendelkezik, azonban ezek többsége zárt módon működik, ezért tevékenységük nem megtekinthető.

2. Betyársereg³⁴³

Kép forrása: <http://rockerek.hu/kep496126.html>

³⁴³ Betyárseregről ld. részletesen az Athéna Intézet honlapján: <http://athenaintezet.hu/terkep/olvas/15#read>

A 2008-ban alakult szervezet feltételezett központja Szegeden van és vezetője Tyirityán Zsolt. A becsült létszáma az Athéna Intézet információi alapján 60 fő volt 2014-ben. A vezetők extrémista nézetei és a múltidéző, betyárvilágra utaló jellegzetességek bevezetése mellett a gyűlöletcsoport elutasítja a fennálló politikai vezetést, továbbá önmagát katonai módon szervezi. A szervezet tagjai nagyrészt neonáci, nacionalista elveket vallanak, azonban az Athéna Intézet szerint nem egységes az ideológiájuk. A csoport rendszeresen tart félkatonai kiképzéseket, továbbá küzdősportos és erőnléti edzéseket is. Emiatt a vezetők nagy hangsúlyt fektetnek a fizikai állapotra, általában jó fizikumú férfiak léphetnek be a félkatonai egységbe. A Betyársereg felépítése nem hierarchikus, lazán kötődő kisebb csoportokból áll, melyek egymást támogatják. A szervezet szoros viszonyt ápol a többi, magát szélsőjobboldalinak tartó csoporttal, többször szerveznek közös rendezvényeket és demonstrációkat. A Betyársereg tagjai romaellenes és homofób nyilatkozatokat adnak ki, rendszeresen inzultálják a meleg és roma közösségeket, továbbá antiszemita gondolatoknak adnak hangot. 2014 óta a Betyársereg is kisebb történések miatt került bele a hírekbe, az utóbbi években kevésbé tapasztalható a szélsőségek aktivitása hazánkban. A Betyársereg azonban továbbra is szélsőséges eszméket vall; a tagok 2015. július 6-án Ásotthalomra mentek, hogy menekültekre "vadásszanak" a déli országhatáron.³⁴⁴ Összességében elmondható a Betyárseregről, hogy tevékenysége abban merül ki, hogy az ország különböző pontjain jelenik meg olyan incidensek során, melyeket állításuk szerint roma csoportok, személyek követtek el, továbbá a menekültválság óta vélhetően részt vettek több, menekülteket ért fizikai és verbális bántalmazás elkövetésében.³⁴⁵ Az erőszakos akciói miatt a szervezetet az Athéna Intézet 5-ös besorolású csoportnak értékelte az FBI modellje alapján.

A Betyársereg honlapjának felépítése hasonló más szervezetekéhez. A weboldalon jelen vannak a csoporttal és egyéb, magyar érdekeltségű hírek, illetve közlemények és programfelhívások. A honlap linkje itt érhető el: <http://betyarsereg.hu/>

A Betyársereg Facebook oldala nem nyilvános, több zárt csoport is működik a szervezet neve alatt. Az itt található szövegek és tartalmak így nyílt forrásból nem azonosíthatók.

³⁴⁴ Berágott Toroczkaira a Betyársereg a menekültvadászat miatt. index.hu, 2015. július 13. Forrás: http://index.hu/belfold/2015/07/13/beragott_a_betyarsereg_toroczkaira/

³⁴⁵ A Betyársereg gázkamrákra utaló felirattal üzent az ATV-nek. atv.hu, 2016. július 22. Forrás: <http://gepnarancs.hu/2016/07/a-betyarsereg-a-gazkamrakra-utalo-felirattal-uzent-az-atv-nek/>

2017-ben a Betyársereg politikai szárnya és Identitárius Egyetemisták Szövetsége létrehozta az Erő és Elszántság nevű mozgalmat³⁴⁶, melynek szellemiségéről szóló leírás a vizsgálat részét képezi majd. A csoport tagjai csalódtak a Jobbikban, és radikálisabb politikai lépéseket sürgetnek főként a menekültek ellen. A mozgalom fő célja az élettérért való küzdelem és a sátáni liberalizmus visszaszorítása. A szervezet azóta saját honlapot üzemeltet, mely elérhető az alábbi linken: <https://eroeselszantsag.net/>

3. Hatvannégyszáz Vármegye Ifjúsági Mozgalom³⁴⁷

Kép forrása: http://www.hvim.hu/sites/default/files/hvim_logo.JPG

A Hatvannégyszáz Vármegye Ifjúsági Mozgalom 2001-ben alakult és becsült létszáma a 2014-es adatok szerint 60 fő. A Betyársereghez hasonlóan ez a csoport is főként a dél-alföldi régióban tevékenykedik, vezetői között tartják számon Zagyva György Gyulát, Toroczkai Lászlót és Barcsa-Turner Gábort. A ma is aktív szervezet FBI modell alapján történő besorolása 5-ös, melynek oka – az előző szervezethez hasonlóan – a félkatonai jelleg és az erőszakos cselekedetekre való buzdítás. A csoport magyarországi működése mellett aktív propagandát folytat a szomszédos országokban is, rendszeresen vesznek részt különböző rendezvényeken Szerbiában, Szlovákiában és Romániában. Emiatt a vezetőket már hosszabb-rövidebb időre kitiltották az említett államokból. Toroczkai László 2014 óta már nem elnöke a szervezetnek, de örökös tagként továbbra is a vezetőségben vesz részt.

³⁴⁶ Vecsésen zászlót bontott az erő szélsőjobboldala. pestisracok.hu, 2017.07.09. Forrás: <http://pestisracok.hu/vecsesen-zaszlot-bontott-az-ero-szelsojobbaldala/>

³⁴⁷ A Hatvannégyszáz Vármegye Ifjúsági Mozgalomról szóló leírás alapját ld. az Athéna Intézet honlapján: <http://athenaintezet.hu/terkep/olvas/52#read>

A szervezet is jó kapcsolatot ápol a többi neonáci csoporttal, rendszeresen hajtanak végre közösen propaganda akciókat. Ezek célja az erődemonstráció és a médiafelhajtás. Az akciók többsége a roma közösségek ellen irányulnak, továbbá rendszeresen zavarják meg a tagok a Budapest Pride nevű meleg felvonulást. A szervezet többször került összetűzésbe romákkal és hatósági személyekkel is a tüntetései során, emiatt rendőri előállítás is történt. A mozgalom tagjai számára rendszeresen szervez kiképzéseket és katonai jellegű felkészítéseket, így a csoport félkatonai jellegűnek mondható. A Vármegye fő célja a trianoni békeszerződés előtti Magyarország határainak helyreállítása, mely kapcsán elutasítja a jelenlegi magyar kormányt és minden eltérő etnikumú, hazai csoportot ellenségnek tekint.

A szervezet honlapja az előbbiekhöz hasonlóan épül fel. Az oldalon hírek, galériák a különböző eseményekről és felhívások láthatók. A mozgalom által üzemeltetett weboldal elérhető innen: <http://www.hvim.hu/>

A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom hasonlóan a többi neonáci csoporthoz nem nyilvános a Facebookon, így a közösségi médiából nem érhető el nyílt információ.

4. Kárpát Haza Őrei Mozgalom³⁴⁸

Kép forrása: <http://maghar.gportal.hu/gindex.php?pg=21156448&offset=201212>

A szervezet 2011-ben alakult és becsült létszáma 20-50 fő körüli tehető. A feltételezett vezető Horka Sándor és központja Vácon található. A szervezetről kevés információ található az interneten, vélhetően 2014 óta kevésbé aktív. A legtöbb sajtóhírben más neonáci csoporttal együtt jelenik meg valamilyen demonstráció vagy szélsőjobboldali rendezvény kapcsán. A csoport FBI modell alapján történő besorolása 4-es szintű, erőszakos cselekedetek megjelenéséről kevés adat áll rendelkezésre. A

³⁴⁸ A Kárpát Haza Őrei Mozgalomról szóló fejezetben leírtakat ld. részletesen az Athéna Intézet honlapján: <http://athenaintezet.hu/terkep/olvas/59#read>

sajtóban megjelent, egyik utolsó megjelenésük 2013. augusztus 30-ára tehető, amikor Alföldi Róbert és az általa rendezett István, a király című színdarab ellen tüntettek a résztvevők.³⁴⁹ A szervezet tagjai ezzel az akcióval demonstrálták mind a homofób, mind a liberalizmus elleni nézeteiket.

A csoport weboldala 2014 márciusában megszűnt, így a vizsgálat tárgyát azok a propagandakiadványok és felhívások adják, melyek nyílt forrásból továbbra is elérhetők az interneten. A Kárpát Haza Őrei Mozgalom nyilvános Facebook adatlappal rendelkezik, így a többi csoporttól eltérően a szervezet működése lehetőséget ad a közösségi oldalakról gyűjtött információk tartalomelemzésére is.

5. kuruc.info³⁵⁰

Kép forrása: https://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Kuruc_info.jpg

A kuruc.info nevű weboldal szélsőjobboldali hírportálként üzemel 2005 óta. A szerzők becsült létszáma 10-15 fő és vélhetően Budapesten dolgoznak. A 4-es besorolású kockázatot jelentő csoport leginkább a rasszista, neonáci ideológia hirdetőjeként lép fel, továbbá rendszeresen teszi közzé a szélsőséges csoportok rendezvényeiről és felhívásáról szóló anyagokat. A hírportál az aktuális nemzetközi és hazai híreket az ideológiájának megfelelő színezettel közli.

A honlap stílusát meghatározza a rasszista extrémizmus ideológiája, az írások többsége sértő hangvételű a roma, meleg és zsidó közösségekre nézve. Emellett a hírportál több alkalommal tett utalást arra vonatkozóan, hogy a fenti csoportok tagjait el kellene pusztítani, továbbá kiirtásra is buzdító szövegek is megjelennek az oldalon. A szerzők külön alegységben taglalják a holokauszttagadás témakörét, továbbá faji alapon közlik a bűnözéssel kapcsolatos híreket. Az oldalon mind a cigánybűnözés, mind a zsidóbűnözés fogalmak rendszeresen megjelennek. A kuruc.info fenti tevékenysége törvénysértő, így a tagok személyazonossága titkos, továbbá a szerverek vélhetően az

³⁴⁹ Alföldi rendezése ellen tüntettek az Arénánál. mandiner.hu, 2013. augusztus 31., Forrás: http://fesztival.mandiner.hu/cikk/20130831_alfoldi_rendezese_ellen_tuntettek_az_arenanal

³⁵⁰ A kuruc.info-ról szóló fejezetben leírtakat ld. részletesen az Athéna Intézet honlapján: <http://athenaintezet.hu/terkep/olvas/3#read>

Egyesült Államokban működnek. A szerkesztők több esetben üdvözöltek olyan, Európában elkövetett bűncselekményt, mely szélsőjobboldali szervezethez köthető.

A fentieken túl a kuruc.info szívesen hangoztatja a szélsőséges körökben elfogadott összeesküvés-elméleteket, melyek ellentmondanak az egyéb médiumokban megjelenő sajtóhíreknek. Az oldal üzemeltetői főként az amerikai kormányt, a “cionista vezetőket” vádolják azzal, hogy titkos eszközökkel támogatják a világban történő tömeggyilkosságokat, háborúkat (ld. szíriai konfliktus) és egyéb atrocitásokat.

6. Magyar Nemzeti Arcvonal³⁵¹

Kép forrása: https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_Nemzeti_Arcvonal

A Magyar Nemzeti Arcvonal a legrégebb óta működő szélsőjobboldali szervezet, mely 1989-ben alakult, központja Bőny. A Györkös István vezette csoport nagyjából 30 fővel számolhat, kockázati besorolása pedig 4-es számú a 2014-es adatok szerint.

A Magyar Nemzeti Arcvonal elődje a Szálasi Ferenc-féle hungarizmus, mely 1989-ben alakult újjá Magyar Nemzetszocialista Akciócsoport néven. Az alapítója, Györkös István felfüggesztett börtönbüntetést kapott még a '90-es években a csoport tevékenysége miatt. A szervezetről viszonylag kevés nyílt információ áll a rendelkezésre, annyi bizonyos, hogy rendszeresen szervezett félkatonai kiképzéseket egy volt szovjet laktanyán Bőny mellett. A csoport fő feladata volt a harcokra való felkészítés, így több gyűlöletcsoportnak is tartott edzéseket.

A szervezet tagjai hozták létre a “Becsület napja” nevű neonáci rendezvényt, mely 1997 óta a szélsőjobboldali csoportok fő találkozója. A Magyar Nemzeti Arcvonal szélsőséges, hungarista és nemzetszocialista eszméket vallott, fő ideológiájuk az antiszemitizmus és a holokauszttagadás. Ennek megfelelően a legnagyobb ellenségük a zsidóság, a “nagyfőkések”, a bankrendszer és a jelenlegi politikai berendezkedés volt. A szervezet továbbá szervezett akciókat hajtott végre a 2000-es években a környező

³⁵¹ A Magyar Nemzeti Arcvonalról leírtak alapját az Athéna Intézet adatai adják: <http://athenaintezet.hu/terkep/olvas/9#read>

országokban is. Györkös István a feltételezések szerint kapcsolatban állt a tiszalöki romagyilkosság egyik vádlottjával. A szervezet bizonyítottan rasszista nézeteket is vallott.

A szervezet 2012 óta súlyos belviszályokkal küszködik, emiatt tevékenysége háttérbe szorult. 2015-ben a rendőrség nyomozást indított az MNA ellen, mivel forrásaik szerint a tagok erőszakos akcióra készültek a menekültek ellen. A következő évben Györkös Istvánnál a házkutatás lövöldözésbe torkollott, mely során az MNA vezetője halálosan megsebesítette az egyik rendőrt. A bonyi rendőrgyilkosság néven elhíresült tragédia után a szervezetet végleg felszámolták. Sajtóhírek szerint a csoport jó viszonyt ápolt az orosz titkosszolgálatokkal, illetve tagjai számtalan fegyvert halmoztak fel az évek során, így kifejezetten veszélyes közösségnek számított.³⁵²

A honlapja már nem érhető el, azonban vezetőjük kiadványa a szellemiségükről továbbra is nyíltan megtekinthető: <http://mnakiadvanyok.freeoda.com/>

A fenti szélsőséges csoportok internetes tevékenységéről elmondható, hogy a honlapjukon kívül nehéz nyílt információt gyűjteni a tagokról. A különböző szélsőséges eszméket valló weboldalak fórumain esetleg megjelennek a tagok hozzászólásai, azonban ezeken a felületeken a tagság és az ideológiai támogatás feltérképezése nyílt eszközökkel úgyszintén nem biztosítható. A fentiek miatt a vizsgálat tárgyát a szélsőjobboldali csoportok honlapjain található tartalmak adják. Ez alól kivétel a Kárpát Haza Őrei Mozgalom, mely főként azért van jelen a kutatásban, mert nyílt Facebook adatlappal rendelkezik.

4.3.3. A 6. hipotézissel összefüggő kutatási eredmények

Új Magyar Gárda Mozgalom – a honlap és a szövegek bemutatása

Az Új Magyar Gárda Mozgalom honlapja 2017-ben is aktív, a honlapon toborzó szövegek, tájékoztató írások és a szervezet által szervezett eseményekről szóló anyagok találhatóak. A honlap képi világa nacionalizmusra utal, a felső lécen és alsó lécen a magyar zászló, az Árpád-sávós zászló és a Szent Korona képe látható. A jelen kutatás

³⁵² Már javában nyomoztak Györkösök ellen, amikor a bonyi gyilkosság történt. 2017.12.08. Index.hu, forrás: https://index.hu/belfold/2017/12/08/mar_javaban_nyomoztak_gyorkosek_ellen_amikor_a_bonyi_gyilkossag_tortent/

időpontjában a legutolsó bejegyzés 2018. január 16-i, egy, az aktuális vezető, Mészáros István által közzétett felhívás. A honlapon található szöveges tartalmak kizárólag a szervezet tevékenységével foglalkoznak, a „friss hírek” alatt szervezeti események és felhívások bemutatása történik. A honlap e tartalmi látszólag aktív, azonban a Videók és Képek mappában már 2014 óta nem láthatunk új tartalmat. A Kapcsolat mappában nem található nyílt elérhetőség, a honlapon keresztül lehet felvenni a kapcsolatot a szervezettel.

1. szöveg

Az általam vizsgált első szöveg egy 2011-es felszólítás csatlakozásra. A mozgalom a jelen toborzó szövegben csatlakozásra szólítja fel az érdeklődőket, 2011. július 1-jére egész napos eseményt hirdet számukra. A szöveg megjelenése nem függ össze más eseménnyel, egy általános toborzó dokumentum. Az írásban számos stilisztikai és helyesírási hiba található, a szerkesztés is elcsúszott egy helyen. A célok a szöveg elején és végén is szerepelnek, ettől a szöveg eleje némileg zavaros. A szövegben az író pontokba szedi, hogy miért érdemes csatlakozni a szervezethez, továbbá meghatározza a célokat. A mondatok többsége felkiáltójellel végződik, akkor is, amikor a mondat nem felkiáltó jellegű. A szöveg inkább tájékoztató hangvételű, a konkrét toborzó esemény ideje és helyszíne mellett szerepel a mozgalom elérhetősége is a felszólításban. A teljes szöveg a 2. számú mellékletben található.

4.22. táblázat: Parafrázisok az Új Magyar Gárda Mozgalom toborzójában

Parafrázis	Általános jelentés/értelmezés	Redukció
A magyar nemzet veszélyben van	Magyar nemzet veszélyben, másra nem számíthatnak	<i>R1: Magyar nemzet veszélyben, másra nem számíthatnak</i>
Senkire sem számíthatnak, csak magukra		
aki őrzi a magyar hagyományokat	Magyar hagyományok őrzése	<i>R2: A tagság feltételei</i> - <i>hagyományőrzés</i> - <i>nemzeti jelképek</i> - <i>segítségnyújtás</i>
aki büszkén viseli az ősi, nemzeti jelképeket	Nemzeti jelképek viselése	
aki nem fordítja el a fejét a segélykiáltás hallatán	Segélykiáltásra való reagálás	

akiben van igaz magyar becsület	Igaz magyar becsület	- <i>becsületesség</i>
aki szent esküvel megpecsételi a tagságot	Szent eskütétel	- <i>szent eskütétel</i>
legyél az Új Magyar Gárda Mozgalom tagja	Tagság felvétele	<i>R3: Teljes jogú vagy pártoló tag – tagság típusai</i>
rossz egészségügyi állapot esetén legyél pártoló tag	Pártoló tagság	
ha belépsz, soha többé nem leszel egyedül	Belépés esetén többé nincs magány	<i>R4: Valahova tartozás</i>
a haza védelmére kész közösség megszervezése		<i>R5: Feladatok a mozgalomban védelem</i> <i>kultúra</i> <i>hagyományörzés</i> <i>szociális tevékenységek</i>
kulturális, hagyományörző, szociális tevékenységek		
rend-, katasztrófavédelem		
Szebb jövőt!		<i>R6: Szlogen</i>

Az összegző tartomelemzés során létrejött rövid mondatok alapján az alábbi szélsőséges elemeket lehet azonosítani:

R1: A veszély említése a *külső fenyegetettséget* és a *közös ellenséget* vizionálja, míg a „csak magunkra számíthatunk” megfogalmazás az *énfelnagyítást*, a *valahova tartozást* szimbolizálja.

R2: A csoporttagság speciális elvárásainak megfogalmazása, a tagság feltételei (pl. hagyományörzés, szent eskü) a csoporthoz való elköteleződést erősítik (*valahova tartozás*), a *megkülönböztetést* szolgálják.

R3: A tagság típusainak meghatározása tájékoztató jellegű.

R4: A „soha többé nem leszel egyedül” megfogalmazás a *valahova tartozást* és a *csoporttagság megszilárdítását* segíti elő.

R5: A feladatok többsége a hagyományőrzésre, a szociális kapcsolatok építésére irányul, ezek a *valahova tartozást, a csoporttagság megszilárdítását, a megkülönböztetést* szolgálják, míg a rend- és katasztrófavédelem *agresszióra* utal.

R6: A közös jelmondat („Szebb jövőt!”) megjelenése a szövegben a *valahova tartozásra* és a *csoporttagság megszilárdítására* irányul.

A redukció során létrejött hat parafrázisból ötben szerepelnek olyan kifejezések, melyek a belső csoport iránti elkötelezettségre és a csoporttagságból fakadó kollektív identitásra utalnak, míg a szélsőséges csoportokra jellemző agresszió és a külső fenyegetés elleni fellépés csak az R1 és az R5 parafrázisokban merült fel. A toborzó írás célja egyértelműen a szervezet vonzóvá tétele, ennek megfelelően a *valahova tartozást* hangsúlyozza az írás. Az érdeklődő számára szimpatikus lehet a belső csoportkohézió, az összetartás, illetve a hagyományőrzés is, mivel ez a szélsőjobboldali csoportok egyik markáns jellemzője hazánkban.

2. szöveg

A mozgalom honlapján a vizsgálat időpontjában a legfrissebb vezetői felszólítás 2018. január 16-án kelt. Mészáros István neve mögött szereplő fkp. a főkapitányi címre utal. A felszólító tartalmú üzenetben szerepelnek a szervezet jelmondatai mint az „Adjon az Isten!” és a „Szebb jövőt!”. A vezető bajtársként és nemzettestvérként nevezi meg a tagokat, megfogalmazásában végig T/1-es számú nyelvtani alakokat használ. Az írás megjelentetéséhez – állítása szerint – felhatalmazást kért és kapott a tagoktól. A szöveg keletkezésének idején a mozgalom nemigen szerepel a sajtóhírekben, a felhívásról háttérinformáció nem áll rendelkezésre.

4.23. táblázat: Parafrázisok az Új Magyar Gárda Mozgalom vezetőjének felhívásában

Parafrázis	Általános jelentés/értelmezés	Redukció
A világháló és a média szemétdombján nő a halom.	A világháló és a média kritikája	<i>R1: A médiában megjelenő hamis tartalmak</i> <i>- félreértelmezhető hírek</i> <i>- engedély nélküli nyilatkozatok</i>
Félreértelmezhető és nem ellenőrzött hírek, mások felhatalmazása	Hamis hírek, megnyilvánulások, nyilatkozatok	

nélküli megnyilvánulások, más névében nyilatkozás nem elfogadott		
Bajtársi közösségünk elhatárolódik és elutasítja azokat a nyilatkozatokat, melyek mások lejárására irányulnak.	A hamis – mások lejáratását szolgáló – nyilatkozatoktól való elhatárolódás	<i>R2: Elhatárolódás a hamis tartalmaktól</i>
Mindenkinek a lelkiismeretére bízunk, hogyan mennyiben szolgálja nemzetünk érdekeit	A lelkiismeretre hatás a nemzet szolgálatában	<i>R3: A lelkiismeret és a nemzet szolgálata</i>
Mozgalmunk saját tetteivel óhajtja továbbra is kivívni az elismerést és a diadalt, nem ócsárolással, zavarkeltéssel	Elhatárolódás az ócsárolástól és a zavarkeltéstől	<i>R4: Saját tettek értékének kiemelése</i> <i>- segítőkészség, hazaszeretet, tenni akarás</i>
Bennünket nem a közös gyűlöletkeltés és – szítás köt össze, hanem a tenni akarás, segítőkészség és a hazaszeretet	Tenni akarás, segítőkészség, hazaszeretet hirdetése szemben a gyűlöletkeltéssel	<i>- a gyűlöletkeltés elutasítása</i>
Kérem Önöket, amennyiben olyan híreket olvasnak ahol a „gárdista” kifejezés található, tájékozódjanak	Felszólítás a szimpatizánsok részére, hogy a honlapról tájékozódjanak	<i>R5: A csoport álláspontjának meghatározása</i>

honlapunkon a valós tények felől, az tükrözi a mi álláspontunkat		
Ezen írást bajtársaim felhatalmazása által teszem nyilvánossá	A bajtársak felhatalmazása az állásfoglalás kapcsán	R6: A tagok felhatalmazása és a vezető „engedélykérése”

A redukciós megállapítások és azok magyarázó elemzése az alábbiakban következik:

R1: A „szemétdombján” kifejezés tükrözheti a vezető médiával és világhálóval szembeni „negatív érzéseit”, elhatárolódik a nem ellenőrzött tartalmaktól. A csoport tevékenysége feletti *kontroll* jelenik meg ebben.

R2: A mozgalommal kapcsolatos megjelenések *kontrollja* itt is markáns.

R3: A lelkiismeret és a nemzet említése egyfajta pszichológiai nyomásként értelmezhető, ez is kötődhet a vezetői *kontrollhoz*.

R4: A csoport *felnagyítása*, pozitív tettek kiemelése és a gyűlöletkeltés elutasítása.

R5: Az álláspont egyértelmű meghatározása, a csoporthoz köthető információk elérhetősége tájékoztató adat.

R6: A bajtársak beleegyezése demokratikus viszonyokra utal.

A szövegben található hat redukciós megállapítás közül háromban szerepel a *kontroll*, mely a vezető szerepére utal, a R5-ben szereplő állásfoglalás is egyértelműen tükrözi a csoportvezető által kijelölt irányt. A szövegben egy helyen jelenik meg a *csoporthozfelnagyítás*, míg egy helyen demokratikus viszonyokra való utalás is azonosítható. A T/1-es személyes névmások használata egyértelműen vezetői szövegre utalnak, melynek célja a csoportidentitás erősítése a tagokban. Ezzel és a látszólagos engedélykéréssel szemben a kontroll többszöri megjelenése hierarchikus viszonyokat feltételez. A vezető vélhetően a szimpátia felkeltése miatt használ demokratikus eszközöket a retorikájában.

Betyársereg és az Erő és elszántság – a honlap és a szöveg értelmezése

A Betyársereg honlapján a fekete szín dominál. A fejlécen található jelkép egy koponya két baltával, illetve egy szlogen is szerepel: „Ne bánts a magyart, mert pórul jársz”. A megfogalmazás és a honlap képi világa ellenséges és agressziót tükröz. A honlap felépítése is tükrözi a szervezet erőszakos természetét, a „Harcosok Klubja” és az „Akciónk” mappák elnevezése utal erre. A szélsőjobb oldali események részletesen leírásán túl a Hírvilágban egyéb hírek is szerepelnek, azonban mind a jelenlegi nemzetközi politikai helyzetre, a terrorhelyzetre, vagy a magyar belpolitikai problémákra utalnak. A szövegek nem objektív tájékoztató jellegűek, hanem kifejezik a szerző véleményét az adott témáról. A honlap aktív és naprakész, nagy számban jelennek meg rajta friss tartalmak.

A kiválasztott dokumentum az Erő és Elszántság mozgalom szellemiségét mutatja be, ennek kapcsán megvizsgáltam a fenti mozgalom honlapját is, mely a Betyárseregével ellentétben nagyobb hangsúlyt fektet a nacionalizmusra. A fejlécen magyar táj látható, megjelenik a magyar zászló is, és a balta mellett a toll is mint jelkép. A mappák elnevezései inkább utalnak politikai ambíciókra, mint az „Elnökség”, illetve a „Támogatás” elnevezések. A szlogen „Mi küzdünk mindazért, ami magyar” fejez ki némi agressziót. Kapcsolatfelvétel és jelentkezés a honlapon keresztül lehetséges.

A 2017-ben létrejött Erő és Elszántság nevű mozgalom szellemiségét bemutató dokumentum a Betyársereg honlapján jelent meg 2017. szeptember 11-én. A vizsgált szöveg aktualitását az Erő és Elszántság nevű szervezet létrejötte adja, a szöveg írója (a dokumentum szerint) László Balázs, a szervezet alelnöke. A dokumentum pontokba szedi a mozgalom céljait és gondolatait, néhol szerkesztési hibák jelennek meg, így az alfejezetek azonosítása nem mindig egyértelmű. Az író végig többes szám első személyben (T/1) fogalmaz.

4.24. táblázat: Parafrázisok az Erő és Elszántság Mozgalom alakuló dokumentumában

Parafrázis	Általános jelentés/értelmezés	Redukció
Európa politikai, kulturális, etnikai és demográfiai értelemben hanyatlik	Európa hanyatlása	<i>R1: Európa hanyatlik a liberális, nemzetközi baloldali pártok vezetése</i>

A nemzetközi baloldal generálja Európa kulturális hanyatlását, így nem lehet kompromisszumot kötni	Nemzetközi baloldal működésének elutasítása	miatt
A liberális demokráciák a mindenkori kultúramegtartó értékek ellen	A liberalizmus nem védi a kultúrát	
Őshonos európai népcsoportok létszáma generációról generációra csökken	Az európai népesség csökkenése	<i>R2: Az európai népcsoportok létszáma csökken, ezzel szemben a bevándorlók száma nő</i>
Nem őshonos etnikai kisebbségek létszáma növekszik	Nem európai etnikumok térnyerése a kontinensen	
Életerős, életigenlős és akaratteljes jobboldalra van szükség	Újirányú jobboldali pártok szüksége	<i>R3: Új utakra van szükség, a jobboldali pártok reformjának igénye – ezt szolgálja ki az Erő és Elszántság mozgalom</i> <i>- liberalizmus elutasítása</i>
Az eddigi jobboldal bizonyos szereplői a nemzetközi liberalizmus kiszolgálói	A fennálló jobboldali pártok a liberalizmust szolgálják	
Az új jobboldali törekvések elutasítják a liberalizmust		
Erő és Elszántság a magyar új jobboldali akarat megtestesült mozgalma	Új jobboldali akarat	
Kiküszöbölendő a múltba révedés és a	A nosztalgia elutasítása	
		<i>R4: A mozgalom célul tűzte ki a magyarság</i>

folyamatos, jelentől elszakadt és a jövőért vívott harcot nélkülöző nemzeti nosztalgia jelensége		<i>jövőjének biztosítását, a jelenlegi politikai és társadalmi gondolkodás</i>
Új történelmet akarunk kezdeményezni		<i>megváltoztatását és a fiatal generáció meggyőzését</i>
A magyar létrend és a magyar jövő biztosításának akarata		
A közgondolkodást alakító metapolitika segítségével politikai változások elérése	Előre megtervezett politikai lépésekkel változást elérni	
Az öntudatra ébredő fiatalok megszólítása		
Küzdelmet hirdetünk az identitásunk és a jövőnk védelmében, Európa hanyatlásának megállításaért	Küzdelem a hanyatlás ellen és a jövőért	<i>R5: A mozgalom harcot hirdet az európai hanyatlás megállításaért, a kulturális homogenitás megőrzéséért, az európai nemzetek fennmaradásáért, a bevándorlás megállításaért és a heteroszexualitás védelméért – a mozgalom elutasítja a másságot és a migrációt</i>
Meg akarjuk védeni Magyarország és Európai kulturális homogenitását, büszkeségét a származását illetően	A kulturális homogenitás és a származás elsőbbségének védelme	
Fellépünk a téridegen rasszok és kultúrelemek erőszakos betelepítése ellen	Erőszakos betelepítés elutasítása	
Nemi identitást erőszakos felfordítása	A heteroszexualitás kizárólagos elfogadása	

elleni fellépés, férfi-nő felállás védelme		
A magyar létrend elsőrendű, a magyar kulturális önkifejezés fenségesebb		<i>R6: A magyarság felsőbbrendűségének hirdetése, ellenséges érzelmek tagadása - harc a magyar jövőért</i>
Magyar jövő biztosításáért vívott harc		
Sajátunk szeretete nem gyűlölet, sajátunk védelme nem mások ellen való	Gyűlölet elutasítása	
A feszültség növekszik		<i>R7: A problémák eskalálódása a jövőben, fenyegetettség vizionálása</i>
A politikai tér polarizálódik		
A szőnyeg alá söpört problémák valóságos testet öltenek		
Egyenlőség nem létezik		<i>R8: A tekintélyelvű vezetést tekinti a mozgalom elfogadhatónak az egyenlőséggel szemben (hierarchia szükségessége)</i>
Létünk alapja a közösség, a közösség alapja a hierarchia, a hierarchia alapja a képesség és a teljesítmény	Hierarchia elfogadása, egyenlőség elutasítása	
Szükség van a tollra és a fókusra is	Küzdelem írással és mozgalommal	<i>R9: Felszólítás csatlakozásra és harcra a mozgalom céljaiért</i>
Küzdelemre fel identitásunk és jövőnk érdekében		

Európában egy a veszély, egy a sors, egy a jövő: megszűnés vagy fennmaradás	Egységes Európa	<i>R10: Európa egységének hangsúlyozása, az összetartozás szemben a fenyegetésekkel</i>
Öntudatra ébredt európai patriótákkal való összefogás	Az európai egység fontossága	

Az alábbiakban a redukált szöveg magyarázó elemzése következik:

R1: Az európai hanyatlás maga a *veszély*, a liberalizmus pedig a *külső fenyegető csoport*, mellyel szemben határozza meg magát a mozgalom. Itt megjelenik az *ellenségesség* is.

R2: Az európai népesség számának csökkenése és a bevándorlók nagy száma a *külső fenyegetettség*re, *ellenséges* érzelmekre utalnak.

R3: Az új politikai lépések fontossága jövőbe néző gondolkodásra utal, illetve a liberalizmus kritikája a *külső fenyegetést* jelenti.

R4: A jövőben elvégezendő feladatok felsorolásán kívül az ellenséggel (*külső fenyegetettség*) szembeni küzdelem is megjelenik, ez *agresszióra* utal.

R5: A harc és a küzdelem a mozgalom által elutasított társadalmi létformák ellen *agressziót*, *ellenséges érzelmeket* feltételez.

R6: A *felsőbbrendűséget*, az *énfelnagyítást* fejezi ki a szöveg, az *agresszió* elutasítása a kommunikációban.

R7: A jövőben jelentkező *külső fenyegetettség* megjelenése.

R8: A *tekintélyelvűség* és a *hierarchia* elfogadását hirdeti a szöveg.

R9: A mozgalom céljainak „fokossal” való elérése és a küzdelemre való felszólítás *agresszióra* utal.

R10: Itt megint megjelenik a *külső fenyegetettség* és az egység hangsúlyozása a *valahova tartozást* erősíti.

Többségben vannak azok a megállapítások, melyek a *külső fenyegetés* (6 megállapításban a 10-ből) kiemelésére utalnak, az *agresszió* nyílt elutasításával szemben a szövegben több alkalommal jelennek meg agresszív elemek (R4, R5, R9). Az *ellenséges érzelmek* markáns jelenléte jellemző a szövegre (3 helyen is megjelenik). A szövegben azonosítható a saját csoport *felsőbbrendűségének* hirdetése; erre utal az

európai egység hangsúlyozása, a magyar nép „fenségének” kiemelése, a másság elutasítása és a bevándorló nemzetekkel szembeni ellenségesség. A *tekintélyelvűség* mint a radikalizmusra jellemző elem is megjelenik a szövegben. A fenti szöveg egyértelműen szélsőséges abban a tekintetben, hogy határozottan megjelenik benne a saját csoport felsőbbrendűsége, az egység, valahova tartozás hangsúlyozása. A saját csoporton kívüliekkel szembeni előítéletek és ellenséges megnyilvánulások is az extrémítás jellemzői. A szöveg alapító iratként is felfogható, és egyértelműen tükrözi a szervezet szellemiségét.

Hatvannégy Ifjúsági Vármegye Mozgalom – a honlap és a szöveg elemzése

A Hatvannégy Ifjúsági Vármegye Mozgalom honlapja mai napig aktív, a weboldal kidolgozott, rendezett. Az általános hírek mellett a szervezet által vallott gondolatokról, a mozgalomról ismertető anyagok, tájékoztató információk (pl. kapcsolatfelvétel) találhatóak a honlapon. A fejlécen a szervezet tagjai láthatók egyenruhában, a sötét szín és a rendezett sorban álló emberek ábrázolása fenyegetőnek hat.

Az itt vizsgált szöveg egy esemény bemutatását tartalmazza, 2017. szeptember 12-én került fel a honlapra. A szöveg jól szerkesztett, megfelelően informálja az érdeklődőt a soproni megemlékezésről, mely során a résztvevők a Rongyos Gárda előtt tisztelegtek. Az író végig többes szám első személyben (T/1) kommunikál. A szövegben a résztvevőket „bajtársnak”, „hazafinak” és „honleánynak” nevezi az író, gyakran használ szépirodalmi kifejezéseket („csillapíthattuk szomjunkat”).

4.25. táblázat: A Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom szövegének parafrázisai

Parafrázis	Általános jelentés/értelmezés	Redukció
A mozgalom minden év szeptemberében hagyományosan megemlékezik a Rongyos Gárdáról Sopron-Balfnál.	Megemlékezés a Rongyos Gárdáról	<i>R1: Az esemény és a Rongyos Gárda általános ismertetése</i> - ismétlődő esemény - információk a Rongyos Gárdáról
Soós László Bálint bajtárs beszédében információkat osztott		

meg a Rongyos Gárdáról.		
A megemlékező beszédek és a megemlékezés helyszínein a résztvevők gazdagíthatták történelmi tudásukat.		
A soproni HVIM-vezető kiemelte a mozgalom összetartó, bajtársias jellegét.	A mozgalom bajtársias jellege	<i>R2: A megemlékezésen felszólalók kiemelik az összetartozás fontosságát, a bajtársiasságot és a résztvevők elszántságát az esemény kapcsán.</i>
A megemlékezésen számos helyről érkeztek a résztvevők Székelyföldről Nyugat-Magyarorszáig, a fővárosból, Felvidékről és Dél-Magyarországról is.	A résztvevők sok helyről érkeztek	
Toroczkai László beszédében hangsúlyozta a hit fontosságát a kishitűséggel szemben.	A hit szemben a kishitűséggel	<i>R3: Toroczkai buzdító beszéde – kishitűség elutasítása, a magyarságért küzdő harcosok követése, folyamatos harc a magyar ügyért</i>
A magyar hazáért küzdő harcosok példájából erőt kell meríteni.	Erőt kell meríteni a harcosok példájából	
Toroczkai szerint a küzdelmet a magyar ügyért feladni sohasem lehet.	Örök küzdelem a magyar ügyért.	
A Rongyos Gárda tagjai	Rongyos Gárda hősei	<i>R4: A Rongyos Gárda</i>

harcosok, hősök voltak, amikor magukra maradtak, politikai támogatás nélkül.		<i>hősiességének kiemelése</i>
A magyar trikolór zászló lobog a környező településeken, és ez a Rongyos Gárdának köszönhető.	Sopron és környéke Magyarországhoz való tartozása a Rongyos Gárdának köszönhető	
Jó hangulatú koncertet adott este több zenekar is.		<i>R5: A program ismertetése</i>
Dicsőség Magyarország hős védőinek!		<i>R6: A szöveg végén felkiáltó jelmondat szerepel.</i>

R1: Az esemény bemutatása objektív tájékoztatás.

R2: A Rongyos Gárda működésével kapcsolatos beszédek a *valahova tartozásra* utalnak, a *csoportidentitás* fontosságát hangsúlyozzák, a *hősiesség* kiemelésével.

R3: A Toroczkai-beszédet bemutató rész a küzdelemre helyezi a hangsúlyt, ez *agresszióra* utal.

R4: A *hősiesség* jelenik meg a megemlékezés további ismertetésében is.

R5: Objektív tájékoztatás.

R6: A szöveg végén szereplő felkiáltó mondat használata buzdító, szemben az esemény objektív bemutatásával, véleményt tükröz. Közös jelmondat használata *csoportidentitást*, *valahova tartozást* tükröz.

A szöveg alapvetően objektív módon mutatja be a soproni megemlékezést, azonban mind a megfogalmazásában, mind az eseményen zajló beszédek bemutatásában szubjektív. A *hősiesség*, a *csoportidentitás* hangsúlyozása markáns, illetve a küzdelemre, a magyar ügyért folyó harcra történő többszöri utalás *agresszív* késztetésekre vall. A redukciós megállapítások közül 2-ben jelenik meg a *hősiesség*, az *agresszió* egy helyen, míg a csoport kohézióját erősítő megállapítások (pl. *csoportidentitás*, *hősiesség*, *valahova tartozás*) a 6-ból háromszor jelennek meg. A

szöveg témájában megjelenik a múltidézés, a nosztalgia is, ez tekinthető tipikus jellemzőnek a magyar szélsőjobboldali szervezetek retorikájában.

Kuruc.info – a honlap és a választott szöveg bemutatása

A kuruc.info alapvetően hírközlő honlap, melyen az általános tájékoztatáson kívül véleményformáló írások is megjelennek. Az újságírók az itthon és a nemzetközi világban történő eseményeket nemcsak ismertetik, hanem gyakran véleményezik is, gyakran a cím megfogalmazásával. A vizsgált honlapok közül ez az egyetlen, mely nem egy szervezethez kötődik, hanem szélsőjobboldali hírorgánusként működik. Ennek megfelelően a honlap almappái kifejezik a szélsőjobboldali horgonypontokat: „Antimagyarizmus”, „Holokamu”, „Bevándorlóbűnözés”, „Cigánybűnözés”. Az elnevezések egyértelműsítik a honlap szerzői által elfogadott rasszista, antiszemita, nacionalista és politikussellenes gondolatokat. A honlapon a véleményezett és összeesküvés-elméletekkel kiegészített cikkek mellett szerepelnek általános hírek is, melyek az MTI-ről szó szerint átvett tartalmak. A szövegekhez Facebook-profillal nyíltan hozzá lehet szólni, így a szimpatizánsok elérhető válhatnak a weboldalon keresztül.

Az itt vizsgált szöveg 2011. október 9-én készült, és egy dosszié általános bemutatása. A kuruc.info-n csoportba szedték a szerkesztők azokat a cikkeket, melyek egy – a szélsőjobboldal számára érdekes – nagyobb témához kötődnek. A jelen írás az állambiztonsági ügyekkel foglalkozó dosszié bevezető szövege. Az első bekezdés összefoglalja a dosszié tartalmát, majd ezután következik annak részletezése, hogy miért szükséges foglalkozni az állambiztonsági ügyek témájával.

4.26. táblázat: A kuruc.info szövegéből kinyert parafrázisok

Parafrázis	Általános jelentés/értelmezés	Redukció
A témakör gyökere, hogy a rendszerváltás óta a politikai elit nem végezte el az ügynök ügyek rendezését.	Állambiztonsági ügynökök ügyének rendezése továbbra sem történt meg.	<i>RI: A jelenleg kormányzó politikai elit nem tisztázta az előző rendszer ügynökeinek kilétét, sokan a mai napig</i>
Megmaradt a jogállamisággal	A mai politikai vezetés körében bizalmatlanság,	<i>hatalmon vannak – a politikai elit számára az</i>

ellenkező tisztátalanság és bizalmatlanság légköre, a zsarolhatóság és az aktuálpolitikai haszonszerzés lehetősége.	zsarolhatóság és haszonszerzés tapasztalható.	<i>aktuálpolitikai haszonszerzés a fontos</i>
Az egykori állambiztonsági szereplők mai napig nem távoztak a közéletből.		<i>R2: Mindegyik kormányzó párt felelős az állambiztonsági ügynökakták</i>
Közülük válogat mindegyik, négyévente jövő-menő kormány.	Minden kormányzópárt érintett az ügynökügyek eltussolásában.	<i>eltitkolásában, egyik sem tette meg a szükséges jogi lépéseket</i>
A hatalmon lévő kormányzó erők fertőzőettségi fokuktól függően visszariadtak a jogi lépések véghezvitelétől.	A kormányzó erők nem tettek jogi lépéseket az ügynökügyek feltárásáért.	
A vétkesek részéről az őszinte beismerés és a bocsánatkérés helyett a folyamatos hazudozás, a felelősségvállalás elhárítása történik.	Nincs felelősségvállalás.	
Az információs monopólium és a hálózati kapcsolat ma is jövedelmező.	Az információs monopólium és a hálózati kapcsolatos fontossága.	<i>R3: A nem jogállami eszközökkel megszerzett információk miatt</i>
A nemzetbiztonsági szolgálatok örökölték a nem jogállami módszerekkel	Az információ illegális eszközökkel való megszerzése miatti információs monopólium továbbélése.	<i>információs monopóliummal rendelkezik a mindenkori kormányzati erő.</i>

megszerzett információs monopóliumot, melyről nem mondanak le.		
Egy elszegényedett, morálisan és fizikailag leépülő és közömbös társadalomban jog és kötelesség megismerni saját történelmünket.	A társadalom kritikája és az ügynökmúlt megismerésének szükségessége összefügg.	<i>R4: A magyar társadalom morálisan és fizikailag leépült, ezért is van szükség az állambiztonsági ügynökök múltjának tisztázására</i>
Nem lehet nyugodt a jövőnk, ha nem tiszta a múltunk!	Jelmondat.	<i>R5: Múlt tisztázása a jövő érdekében</i>

R1: A magyar politikai vezető réteggel szembeni kritikus hozzáállás. A külső csoport meghatározása, akik *fenyegetést* jelentenek a jogállamiságra.

R2: A kormányzó erők mint külső csoport felelőssége az ügynökakták eltitkolásában. A külső csoport itt is *fenyegetést* jelent a szerző által preferált értékekre.

R3: A kormányzó pártokat illegális információszerzéssel vádolja a szerző, tehát itt is a külső csoporttal szembeni kritika jelenik meg.

R4: A jelenlegi magyarországi társadalom leépülésének leírása *negatív érzelmekre* utal, a szerző negatívan ítéli meg a jelenlegi állapotokat.

R5: A múlt tisztázásának igénye a jövő érdekében buzdító célú, felhívásként értelmezhető az aktív intézkedésekre.

A szövegben azok a kijelentések vannak túlsúlyban, melyek a rendszerváltás előtti és azóta is vezető pozícióban lévő politikusokat, állambiztonsági szereplőket vádolják a jelenlegi destruktív állapotokért. A *külső csoportba* tartozó személyek *fenyegetést* jelentenek a jogállamiságra, azonban a velük szembeni intézkedések nem jelennek meg markánsan a szövegben. A tartalomban a *negatív érzelmek* mellett az optimizmus is megjelenik a zárómondatban. A kuruc.info választott szövegében egyértelműen a külső fenyegetettségre utaló kifejezések vannak túlsúlyban, a kritikus és előítéletes gondolkodás markáns jellemzője az extrémitásnak. Az aktív intézkedésekre való buzdítás is előfordulhat a szélsőséges szövegekben, a küzdelem szerves része ezeknek a csoportoknak.

Magyar Nemzeti Arcvonal – választott szöveg elemzése

A szervezet honlapja a bonyi rendőrgyilkosság után már nem érhető el, így a vezető, Györkös István 1997-es alapító kiadványát elemeztem. A vizsgált dokumentum egy ingyenes weboldalon érhető el, ahol htm formátumban olvasható a szöveg. A szerző hosszan fejti ki a gondolatait, azokat alfejezetekre bontja. A szövegben gyakran jelenik meg a többes szám első személy, és a szerző több alkalommal megszólítja az olvasókat. Az írásban gyakran előfordulnak a filozófiai, illetve a vallásos fogalmak. A szerző bibliai utalásokat és szimbólumokat (ld. sátáni erők, Világosság, Sötétség) használ, értelmezi a bibliai történeteket. Az elmélkedő hangvétel mellett a szerző az általa fontosnak vélt gondolatokat vastag betűvel kiemeli, illetve felszólító mondatokban határozza meg a tagok életét meghatározó alapelveket.

4.27. táblázat: A Magyar Nemzeti Arcvonal szövegének elemzése

Parafrázisok	Általános jelentés/értelmezés	Redukció
A hamis eszmék hívei és megvalósítói buták és gyávák.	Hamis eszme = bolsevizmus, kapitalizmus	<i>R1: Totális erkölcsi válság a világban</i> - <i>vallásosság háttérbe szorult</i>
Világszerte totális erkölcsi válság van, főleg, ahol háttérbe szorult a vallásosság. (A bolsevizmus és a kapitalizmus kritikája.)	Totális erkölcsi válság, vallásosság háttérbe szorult	- <i>hamis eszméket követnek az emberek</i> - <i>a bolsevizmus és a kapitalizmus tönkretette a társadalmat</i> - <i>lealjasult, erkölcstelen emberek</i>
A bolsevizmus és a kapitalizmus miatt lealjasult, erkölcstelen emberek a totális anarchia felé tartanak.	Az emberek lealjasultak és erkölcstelenek	- <i>közeleg a totális anarchia</i>
Csak az idealista, vallásos emberek		<i>R2: Az idealista, vallásos emberek harca a totális</i>

képesek egészséges társadalmat alkotni.		<i>erkölcsi válság ellen</i>
A nemzeti és gazdasági szabadságharc előtt szükséges megvívni az erkölcsi szabadságharcot.		<i>- erkölcsi szabadságharc</i> <i>- A Bibliában benne van a harci program, melyet követni kell</i>
A Biblia harci program azoknak, akik az igazságért akarnak harcolni.	A Biblia tartalmazza az isteni tervet és a harc lépéseit.	
Az emberiség két morális táborra oszlott, életre-halálra meg kell küzdeni egymással.	A vallástalan emberek állnak szemben az Isteni erő igazi követőivel.	<i>R3: Élet-halál küzdelem két morális tábor között</i>
A Világosság áll szemben a Sötétséggel, az előbbi a szellemi erő, az utóbbi az anyagi.		<i>- Világosság és Sötétség</i> <i>- szellemi és anyagi erők</i>
A kozmikus kiterjedésű harcban az ember és a Föld kiemelt szerepben van.		<i>R4: Az ember kiemelt szerepe a kozmikus harcban</i>
Az önmegvalósítás, a rockzene, a pornó, a szekták és a drogok a sátáni erők fegyverei.		<i>R5: A sátáni erők fegyverei, hogy felkeltsék az állati ösztönöket</i>
A sátáni erők a fogyasztás ösztönzésével, a pénzzel felkeltik az állati ösztönöket.		
A sátáni erők kollektív		

öngyilkosságba hajszolják a tömeget (pl. AIDS, magzatgyilkosságok, környezetszennyezés).		
A jó harcot folytat az isteni igazságok, a béke és a magasabb rendű élet védelmében.		<i>R6: A jó harca magasztos célokért</i>
Jelenleg a sátáni erők vannak fölényben, de végül el fognak bukni.		<i>R7: A sátáni erők fölénye, majd bukásának bekövetkezése</i>
A szellemi-lelki világ megtestesítői a szimbólumok, kiemelten az Evangélium. Az igazság elnyerésének útja benne van a Bibliában.	A Biblia mint szimbólumrendszer.	<i>R8: A Biblia mutatja a helyes utat – a harci program megjelenése</i>
A hungarizmus szimbólumrendszere egyedülálló a világon.		<i>R9: A magyarság egyedülálló szimbólumai</i>
Az Isteni Fényt csak az abszolút tisztaság képes befogadni.	Az állati ösztönöktől mentes emberek jellemezhetők az abszolút tisztasággal.	<i>R10: Az abszolút tisztaság szemben az állati ösztönökkel</i>
Semmi jó nem jöhet a gazdagoktól.		<i>R11: A gazdagok elítélése, becsületes életvitel dicsérete</i>
A gazdagok alkalmatlanok az isteni harcra, mivel az önérdek vezérli őket.		
Élj tisztán és		

becsületesen, légy állandó készségben!		
Értékvédő munkások közössége képes az igazság érvényesítésére.	A köznép és a munka dicsőítése.	<i>R12: A munkásokba (köznép) vetett hit megfogalmazása</i>
A tétlenség és a tunyaság csapda, a munka fontos érték.	A munka dicsőítése.	
Feltétlen bizalom és bajtársiasság számít csak.		<i>R13: Bajtársiasság, testvériség az MNA tagjai között</i>
Mi szervezett, emberi közösségben gondolkodunk (pl. magyar, vallásos, munkás).	Az MNA tagjai magyarok, vallásosak és munkások.	- a tagok magyarok, vallásosak és munkások - a tagok között nincsen hierarchia - elhatárolódnak a politikától - harciasság, isteni terv követése
Az MNA bajtársi sorsközösség, ahol nincsen hierarchia, nem befolyásolnak a politikai pártok.	A testvériség és egyenlőség dicsőítése.	
Menetelünk tovább, senkire sem hallgatva, nem a korcs világnak kell megfelelnünk, hanem az isteni tervnek.	Az isteni terv által vezetett csoport az MNA, nem tartozik senkinek elszámolással.	
Nem kell kedvezni, az áruló megérdemli a legkeményebb büntetést is.		<i>R14: A legkeményebb büntetés jár az árulónak</i>
A tömeg az állati ösztönök alá kerül, csak		<i>R15: A tömeg elutasítása - állati ösztönök</i>

rombolásra és gyilkolásra alkalmas.		- nem lehet építeni a tömegre
A tömeg buta, nincs véleménye, nem lehet rá építeni, értékvesztett emberek sokasága.		- befolyásolható - értékvesztett
A hit és az erkölcsi fölény a legveszélyesebb fegyver, az egyház mindig fegyvertelen volt.	A hit és erkölcsi fölény dicsőítése	R16: A hit és erkölcsi fölény – fegyvertelenség
Az MNA megközelíti az isteni erőt, a bajtársiasság a jellem és a szeretet közösségi megnyilatkoztatása.		R17: A csoport felsőbbrendűsége, isteni ereje szemben a sátáni erővel
A sátáni erők igyekeznek csírájában elfojtani ezeket a magasabb rendű közösségeket.	A sátáni erők szemben az MNA működésével.	
Jézus kinyilatkozta, hogy a mártíromság a szeretet legnagyobb megnyilvánulása, a mártírok szerepe nem választható el a bajtársiasságtól.	A mártírság dicsőítése.	R18: A csoport elfogadja a mártírság fontosságát
Az Egyház szerepe lejárt, a feladatát elvégezte.	Az Egyház által kialakított hierarchia már nem célravezető.	R19: Az egyházra már nincsen szükség

R1: A tartalom a jelenlegi világgal kapcsolatos *negatív érzéseket* közvetíti, melyben szerepel *a külső ágenssel szembeni ellenséges viszonyulás* is. A negatív névmások markáns jelenléte jellemző a szövegben (pl. lealjasult, erkölcstelen).

R2: A Biblia harci programként való értelmezése, a „szabadságharc”-ra való felhívás egyértelműen *agressziót* takar.

R3: A két táborra szakadt világ közötti harc víziója *agresszióra* utal, illetve *zárt gondolkodásra* is, mivel a szerző kizárja a békés megoldásokat, az átmeneteket a jó és rossz között.

R4: Az ember és a Föld *felsőbbrendűségének* hirdetése, a „ kozmikus” harc utalhat megalomán gondolatokra is.

R5: A „sátáni erők” a szövegben a külső csoportot testesítik meg, mellyel szemben *ellenségesség, agresszív gondolatok* jelennek meg, illetve a külső csoport általi *fenyegetettség* is markáns a szövegben.

R6: A saját csoport („a jó harca”, „isten erők”) magasztalása *felsőbbrendűséget* mutat, illetve *zárt gondolkodásra* utal.

R7: A „sátáni erők” kifejezés itt is a *fenyegetettség*re a külső csoporttal szembeni *ellenségesség*re utal, míg biztos bukásuknak bekövetkezése összefügghet a hittel és az optimizmussal.

R8: A Biblia szimbólumainak harci utasításként való értelmezése egyértelműen *agresszióra* utal.

R9: Ebben a kifejezésben a magyar nép *felsőbbrendűsége* jelenik meg.

R10: Az állati ösztönök és az abszolút tisztaság szembeállítása *zárt gondolkodásra* vall.

R11: A gazdagokkal (mint külső csoport) szembeni *negatív érzelmek ellenséges* színezetűek, illetve itt megjelenik a *sztereotipizálás* is.

R12: A munkások (többször nevezi őket köznépnek is a szerző) egyértelműen pozitív megítélése is *zárt gondolkodásra, sztereotipizálásra* utal.

R13: A saját csoport tagjainak és céljának meghatározása az eddigiekkel összhangban alátámasztja a szerző *sztereotip, zárt gondolkodását, az agresszió és ellenségesség* megjelenését.

R14: Az árulóval szembeni „legkeményebb büntetés” kifejezés *agresszióra, zárt gondolkodásra* utal.

R15: A tömeg mint külső csoport megfogalmazása absztrakt, nehezen megfogható. A szerző egyértelműen elutasítja, *negatív érzelmű és ellenséges* velük szemben.

R16: A fegyvertelen küzdelem hirdetése ellentmond az eddig markánsan megjelenő *agresszív gondolatoknak*. Azonban a harc szükségessége itt is megjelenik.

R17: A saját csoport *felsőbbrendűsége* itt is egyértelmű.

R18: A mártírság dicsőítése *fanatizmust* és *agressziót* is feltételez.

R19: A szerző a fennálló egyházzal szemben is *előítéleteket* fogalmaz meg, a *negatív és ellenséges érzelmek* itt is megjelennek.

Összességében a szöveg írója két csoportra osztja a világot, ahol a saját csoport vitán felüli *felsőbbrendűségét* (*csoportidentitás*) és a külső csoport teljes elutasítását (*sztereotípiá, diszkrimináció*) hirdeti. Az extrém csoportokra jellemző diszkrimináció a dokumentumban teljesen nyilvánvaló, és egyértelműsíti a szélsőséges jelleget. A vizsgált szövegben található kifejezések több esetben utalnak *zárt gondolkodásra* és *fanatizmusra*, illetve a szerző számos alkalommal fogalmaz meg harcias, ellenséges gondolatokat, mely *agresszióra* utal. A külső csoporttal szembeni ellenséges érzelmek és az agresszió, a küzdelem megjelenése fenyegető tartalmú, ezért egyértelműen radikálisnak tekinthető. A szerző vezető szerepére utal a T/1-es személyes névmások használata, illetve az olvasó gyakori megszólítása is. A pontokba szedett ideológiai gondolatok bemutatása is azt a célt szolgálja, hogy meghatározza a szerző által kijelölt radikális irányvonalakat.

Kárpát Haza Őrei Mozgalom – választott szöveg elemzése

A szervezet nem rendelkezik nyílt forrású honlappal, így a Facebookon nyíltan elérhető tartalom a vizsgálat tárgya. A Facebookon több szervezettel kapcsolatos profil létezik, ezeken főleg eseményekkel, toborzókkal kapcsolatos információk találhatók. A csoport internetes jelenléte nem markáns. Az itt vizsgált szöveg egy 2014-es toborzó, melyben a szerző keveri az első szám első személyű és többes szám első személyű igealakokat. A szöveg felhívásként értelmezhető, kevés kijelentő mondat mellett főként felkiáltó és kérdő mondatokból áll. A toborzó informatív, az érdeklődők számára minden adat megtalálható. A szövegben több jelmondat is felfedezhető, mely a *csoportidentitást* erősíti. A szövegben található kifejezések (Csonkahon, megszállt területek, eltipró hatalmak) több esetben harciasságot fejeznek ki, régies, irodalmi jellegük pedig nacionalizmusra is utalhat.

4.28. táblázat: A Kárpát Haza Őrei Mozgalom szövegében található parafrázisok

Parafrázis	Általános jelentés/értelmezés	Redukció
A Kárpát Haza Őrei Mozgalom toborzásba kezdett.	A szöveg céljának megfogalmazása	<i>R1: A toborzó felhívás megfogalmazása</i>
Te is oszd meg barátaiddal, ismerőseiddel a felhívást!		
Minél többen veszünk részt a nemzeti ellenállásban, az ellenállás annál erősebb.	A nemzeti ellenállás szükségessége	<i>R2: A nemzeti ellenállásban való részvétel</i> <i>- tette kész közösség</i> <i>- vizzályoktól mentes</i> <i>- cselekvőkészség, áldozathozatal</i>
Eleged van a tétlenkedésből?	Valós cselekedetek ígérete	
Hajlandó vagy áldozatot hozni szeretteidért?	Áldozathozatal a jó célért	
Szeretnél egy tette kész, vizzályoktól mentes közösséghez tartozni?	Tette kész, vizzályoktól mentes közösség	
Folyamatos, kemény munkával fel lehet venni a harcot életünk megnyomorító, hazánk felvásárlói ellen.	A megnyomorító ellenség elleni folyamatos, kemény munka	<i>R3: Harc az ellenség ellen</i>
Amit nyújtani tudunk: bajtársiasság, vér és verejték, kemény edzések, programok.	A mozgalom által nyújtott szolgáltatások	<i>R4: A csatlakozás előnyei</i> <i>– bajtársak, kemények edzések, közös programok</i>
Mindenhol ott szeretnénk lenni, de nem tömegrendezvényként.	Minden magyarsággal kapcsolatos területen megjelenni	<i>R5: Részt venni a magyarságért vívott harcban</i>

Az alapító tagok célja küzdeni a magyarság jogaiért, szabadságáért és emberi méltóságáért.	Küzdelem a magyarság jogaiért, szabadságáért és emberi méltóságáért	
A hatalommal szembeni ellenállást törvényes keretek között, önvédelemből tesszük.	Törvényes keretek betartása	<i>R6: A harc törvényes önvédelem a hatalommal szemben</i>
Egyedülálló nemzeti értékeinket, a világmindenség első ismert írását (rovásírás), páratlanul gazdag hagyományainkat, anyanyelvünket tovább kell adnunk.	Nemzeti értékek, rovásírás, gazdag hagyományok, anyanyelv tisztelete	<i>R7: A magyarság egyedülálló értékeinek dicsőítése</i> - rovásírás - hagyományok, anyanyelv - hőstettek, ősök tisztelete
Magyarság páratlan hőstetteiről, dicső eleinkről meg kell emlékeznünk.	Hősi múlt tisztelete	
A Kárpát-medence a Szent Korona területe, ezer esztendeje egységes és osztatlan, a magyarság Jóistentől nyert jussa.	Egységes Magyarország a Kárpát-medence területén	<i>R8: A haza védelme és egységének biztosítása minden ellenséggel szemben</i> - önvédelem - nemzetért tenni hajlandó magyarok szövetsége
Külső és belső ellenségeinktől megóvjuk a Szent Koronát.	Ellenségtől való megóvás	
A mozgalom egy önvédelmi szövetség, a		

nemzetért tenni is hajlandó magyarok szövetsége.		
Egységbe hívunk mindenkit, aki elkötelezett hazája iránt.	Felhívás a csatlakozásra	
Hitünk szerint a jézusi, keresztényi értékrend követői vagyunk.	Jézusi, keresztény értékrend követése	<i>R9: Jézusi, keresztény értékrend követése</i>
Lelki kapcsolatot ápolunk az itthoni magyarokkal és a világban máshol élőkkel is.	Itthoni és külföldön élő magyarokkal kapcsolattartás	<i>R10: Kapcsolattartás az itthoni és külföldi magyarokkal</i>

R1: Általános informatív közlés a toborzó szöveg jellegéről.

R2: A mozgalom feladata a „nemzeti ellenállás”, mely *ellenséges az agresszív* kifejezés. A mozgalom összetartásának megfogalmazása („viszályoktól mentes”) utalhat a *saját csoportidentitásra*, illetve a *valahova tartozásra* is.

R3: A külső csoporttal szembeni *sztereotip gondolkodás* és ellenállás/harc *agresszív* színezetű.

R4: A csoport tevékenységének bemutatása a *csoportidentitás* és a *valahova tartozás* jelenlétére utal.

R5: A magyarság mint saját csoport *felsőbbrendűségének* hirdetése és a harc újbóli megfogalmazása *agresszióra* utalhat.

R6: Az önvédelem is *agresszív* elem, azonban a törvényes keretek meghatározása tompítja az agressziót.

R7: A magyarság értékeinek dicsérete a *felsőbbrendűségre*, a *valahova tartozásra* és a *zárt gondolkodásra* is utalhat.

R8: Itt megint a nemzet és a haza védelme jelenik meg mint *agresszív* elem, emellett a *csoportidentitás* is érzékelhető.

R9: A szerző meghatározza a követendő értékrendet, *zárt gondolkodásra* utalhat ez az elem.

R10: A kapcsolattartás ráerősít a *valahova tartozás* igényére.

A fenti szövegben összességében gyakori a saját csoport *felnagyítására* utaló kifejezések száma. A mozgalom a tagok számára *felsőbbrendűséget, valahova tartozást* nyújt. A magyarság és a keresztényi értékrend kizárólagos elfogadása *zárt gondolkodást* és a külső csoporttal szembeni *diszkriminációt* feltételez. A szövegben található harcias utalások *agresszív* elemként értelmezhetők. A radikális csoportokra jellemző zárt és erős csoportkohézió ebben a szövegben is markáns, az önnön felsőbbrendűség értelemszerűen együtt jár a külső csoport lebecsülésével.

4.3.4. Eredmények értékelése

Az előbbieken végzett kvalitatív tartalomelemzés lehetőséget ad arra, hogy rövid szövegeknek összegző és magyarázó jelentést adjon. A kutatásban első lépésben meghatároztam azokat a csoportokat, melyek a disszertáció szempontjából relevánsnak tekinthetők. Vizsgálatom alapján az Athéna Intézet által publikált szélsőséges csoportokat tekintetem, a lista jól összefoglalja a magyarországi helyzetet. A 2014-es állapotok ma már nem teljesen tükrözik a valóságot, így az elemzés során figyelembe vettem az azóta megjelent sajtóhíreket a csoportokkal kapcsolatban. A fentiek alapján ma hat olyan szervezet érhető el nyíltan az interneten, mely egyrésztől aktív tevékenységet folytat, másrésztől használja a webes felületeket is működése érdekében. Mivel a disszertáció kifejezetten a szélsőséges internetes tartalmak vizsgálatát célozta meg, ezért itt a szervezetek egyéb aktivitásával nem foglalkoztam. Ettől függetlenül elmondható, hogy a honlapokon nyomon követhetők a csoportok napi eseményei és az általuk meghirdetett programok is. Úgy gondolom, hogy e programok és egyéb hirdetések folyamatos monitorozása is hasznos információt szolgáltat a hatóságok számára, hiszen a naprakészség és a programok iránti érdeklődés alapján következtetni lehet az adott csoport aktivitására. Emellett a szélsőséges csoportok internetes tevékenységükkel - ld. a Stormfrontot és az Inspire Magazint is – véleményem szerint próbálják legitimizálni működésüket, mivel ezek a honlapok, online újságok tartalmuktól függetlenül nyíltak és jól szerkesztettek. A „hétköznapi” és igényes megjelenés segítségével a szervezetek könnyebben szólíthatják meg szimpatizánsaikat. Az itt vizsgált honlapok abban térnek el a nem szélsőséges tartalmú weboldaltól, hogy a fejlécen, a képi világban vagy a mappák elnevezésében megjelenítik a radikális nézeteiket. Az erőteljes jelképek, szlogenek, a sötét színek, a nacionalista

megnyilvánulások és a katonai stílusú megfogalmazások (pl. „akcióink”) sejtetik a szervezet szélsőséges voltát. A Magyar Gárda Mozgalom, a Betyársereg, az Erő és Elszántság, a HVIM honlapjaiból egyértelmű, hogy olyan személyek érdeklődését szeretnék felkelteni, akik nacionalista eszméket vallanak, illetve vonzódnak a katonai, háborús és egyéb harci tevékenységekhez. A kuruc.info némiképp kilóg a sorból, mivel hírportálként jóval több az objektív tartalom az oldalon, a címekből, mappák elnevezéseiből válik nyilvánvalóvá a portál szélsőséges jellege.

Az itt vizsgált szövegek egyrészt toborzó jellegűek, másrészt szellemiséget megfogalmazó írások. Mindegyikre jellemző a csoport vonzóvá tételének kísérlete, mely főleg a valahova tartozással, az erős csoportkohézióval kapcsolatos kifejezések magas számában nyilvánul meg. A magyar szélsőjobb oldali szervezetek szövegeiben nagyon markáns a hagyományőrzés, a magyarság felsőbbrendűségének hirdetése, illetve az erős elköteleződés megjelenítése. Ez a típusú gondolkodás zártnak tekinthető, hiszen kirekeszt mindenkit, aki kívül esik a magyarságon. Összességében elmondható a vizsgált tartalmakról, hogy – habár nyíltan kevésbé jelenik meg – rasszista és nacionalista gondolatokat tükröznek. A radikális jelleg az erős belső csoportidentitáson túl megjelenik az állandó vizionált külső fenyegetettségben is. Mindegyik vizsgált szövegben markáns a külső csoporttal szembeni előítéletesség, illetve a küzdelem a magyarságért, a saját fennmaradásért. Ez az állandó „üldöztetés” szülhet agressziót az arra hajlamos egyéneknél (ld. bőnyi rendőrgyilkosság), főleg a katonai jellegű felépítéssel együtt. A fegyverek, a maszkulin tevékenységek iránti vonzalom főleg az erőszakra fogékony tagokat vonzza, ezért ezek a csoportok mindenképpen veszélyesnek tekinthetők. Azonban az is kijelenthető, hogy ezek a csoportok főleg ideológiai szinten számítanak radikálisnak, a küzdelmet is nagyrészt verbális, illetve politikai szinten képzelik el. Az általuk gerjesztett veszély főleg olyan tagok esetében merülhet fel, akik nem riadnak vissza az erőszakos cselekedetektől.

A toborzó és vezetői szövegekről általánosságban elmondható, hogy nyelvtanilag nem pontosak, több helyesírási és központosásbeli hibával jellemezhetők. Az első fejezetben idézett kutatások szerint a szélsőséges csoportok tagjai gyakran alacsony iskolázottak, szóval feltételezhető, hogy a hibák hátterében ez áll. A vezetők által írt szövegeknél a hipotéziseknek megfelelően tényleg gyakori a T/3-as személyes névmás használata. Alapvetően a vizsgálatból arra lehet következtetni, hogy a Magyarországon működő szélsőjobb oldali csoportok retorikájukban nagy hangsúlyt fektetnek a belső csoportkohézió megfogalmazására, illetve a magyarság felsőbbrendűségének

kinyilvánítására. Az előítéletesség, a külső fenyegetettség és az ezekhez kapcsolható agresszió inkább rejtve jelenik meg a szövegekben, melyek nyíltan erőszakellenesek.

A kvalitatív tartalomelemzésről összességében elmondható, hogy alkalmas a vizsgált szövegek teljes körű megértésére, a benne rejlő manifeszt tartalmak feltárására. A témák jellegéből, a megfogalmazásból következtetni lehet az extrémításra, illetve a szövegben rejlő agresszivitás, fenyegetettség szintjére. A vizsgálattal lehetővé válik egy adott szöveg összefoglalására, azonban az elemzés már kevésbé alkalmas hosszabb szövegek vizsgálatára, mivel időigényes a parafrázisok meghatározása és redukálása. Emellett a szógyakoriség elemzése, a szavak egyenkénti nyelvtani azonosítása manuálisan nem célravezető.

Összegzett következtetések

A doktori disszertációban a nemzetbiztonságban megjelenő pszichológiai munka fontosságára hívtam fel a figyelmet. Az elmúlt években jelentkező biztonsági kihívások – a nemzetközi terrorizmus, a kiberbiztonsági problémák, illetve az extrém ideológiák terjedése – azt eredményezte, hogy szükségessé vált a hagyományos felderítési és hírszerzési feladatok korszerűsítése. A különböző társtudományok (pl. informatika, szociológia, pszichológia) kutatási eredményeinek felhasználása hozzájárulhat a kihívásokkal szembeni eredményes fellépéshez.

Az értekezés első szakaszában bemutatam azokat a szélsőséges és terrorista csoportokat, melyek napjainkban fenyegetést jelentenek a nyugati országokban, illetve azokat a nemzetbiztonsági feladatokat, amelyek az ellenük folyó harcban eredményesen használhatók. A különböző nemzeti és nemzetközi hivatásos szervek nagy hangsúlyt fektetnek a radikális szervezetek és személyek felkutatására, továbbá tevékenységük monitorozására. A humán és technikai erőforrásokkal végzett felderítés, a nyílt és zárt információk elemzése, a nagy mennyiségű hírszerzési adat összehangolása mind olyan területek, melyek során pszichológiai eszközök is felhasználhatók. A profilozás a bűnüldözésben már régóta bevett módszer, és a hozzá tartozó eljárások akár a nemzetbiztonságban is eredményesek lehetnek. A tartalomelemzés segítségével meg lehet határozni a szövegekben rejlő manifeszt tartalmakat, illetve azonosítani lehet a szerző profilját.

Dolgozatom második szakaszában empirikus kutatást végeztem a tartalomelemzés kvantitatív és kvalitatív módszereinek felhasználásával. A kutatási célkitűzésem az volt,

hogyan bemutassam, miként lehet használni a pszichológiai szempontú tartalomelemzést a szélsőséges ideológiákat követőkkel szemben. A vizsgálatot két részre osztottam, az első lépésben kvantitatív szoftverrel angol nyelvű szövegeket elemeztem, majd ezután magyar nyelvű írásokon kvalitatív manuális tartalomelemzést végeztem. A LIWC programmal végzett elemzést kizárólag angol nyelven tudtam végrehajtani, mivel magyar nyelvű szótár nem elérhető a programban. A magyar nyelvű programok – mint a Nooj – nem rendelkeznek olyan modulokkal, melyek alkalmasak az extrémítás jellemzőinek azonosítására. Ezen felül úgy gondoltam, hogy a nemzetközi fenyegetést jelentő Iszlám Állam és al-Kaida terrorszervezetek, illetve a legnagyobb szélsőjobboldali portálként működő Stormfront elemzése hasznos segítséget nyújthat ahhoz, hogy meghatározzuk általánosan az ilyen típusú csoportok tulajdonságait.

A vizsgálati minta kiválasztása során figyelembe vettem az aktuális nemzetközi biztonsági helyzetet, miszerint jelenleg a muszlim gyökerű terrorizmuson kívül a szélsőséges, bevándorlás-ellenes, rasszista beállítottságú csoportok jelenthetnek veszélyt. A közbiztonságot ezek mellett nagyban fenyegetik azok a magányos elkövetők is, akik önállóan radikalizálódnak, és valamilyen szélsőséges eszme hatására követnek el terrorcselekményeket. Magyarországon alapvetően szélsőjobboldali radikális csoportok jelenlétéről beszélhetünk, ezért a kvalitatív elemzés során az Athéna Intézet által összegyűjtött ilyen típusú szervezetek tevékenységét vizsgáltam.

A fenti csoportok, személyek tevékenységéről összességében elmondható, hogy népszerűségük, illetve terjedésük nagyban köthető az internet fejlődéséhez is, mivel az online felületeken könnyen tudják közvetíteni nézeteiket. Az internet lehetőséget ad a kapcsolatteremtésre, a kommunikációra és az események, akciók megszervezésére is. Ezzel együtt a hatóságok számára is könnyebbé vált a radikális személyek felderítése, hiszen nincs szükség humán vagy technikai felderítő módszerekre az internetes tartalmak figyelése során. A nyílt forrású adatok látszólag könnyen elérhetők, azonban a nagy mennyiségű, kezelhetetlen információ feldolgozásához szükség van olyan eszközökre, melyek képesek a redukcióra, illetve a strukturálásra. A disszertációm éppen erre a problémára reflektál, mivel feltételezésem szerint a pszichológiai szempontú tartalomelemzés alkalmas az információkezelésre.

A saját kvantitatív tartalomelemző kutatás alapján levont következtetések

A kvantitatív tartalomelemzésről általánosságban elmondható, hogy képes nagy szövegtörzsek kezelésére, illetve a szógyakoriságok vizsgálatával meg tudja határozni az adott minta nyelvtani és lélektani tulajdonságait. Az itt végzett kutatásban többször sikerült azonosítani a szélsőségesre utaló elemeket (ld. 1. hipotézis, 4.2.3.1. fejezet). Az arab terrorista magazinok esetében egyértelműen kiderült, hogy mind az IS, mind az al-Kaida professzionális szinten üzi az internetes toborzó és kiképző tevékenységét. Az újságok jól szerkesztettek, magas nyelvtani komplexitással jellemezhetők, és eredményesen szólítják meg híveiket. Az objektív tájékoztatásra és terrorista módszerek bemutatására törekvő lapokban egyértelműen megjelenik a külső fenyegetettség, az előítéletesség (pl. T/3-as személyes névmások használata), a belső csoportidentitás erőssége (pl. szociális folyamatokra irányuló szavak), illetve a toborzó jelleg erősíti a netzsargon használata és a jövő idejű fókusz is (ld. 2. hipotézis, 4.2.3.1. fejezet). Ezzel szemben a hipotézisem azon elemeit, melyek az agresszióra utalnak (pl. erő, düh, teljesítmény) nem sikerült kimutatni sem a Dabiq, sem az Inspire esetében. Következtetésem szerint ennek oka az újságok céljában keresendő. Vélhetően a Dabiq és az Inspire azért jött létre, hogy a szimpatizánsokat tájékoztassa, fejlessze, elköteleződést erősítsen, így hiányoznak belőle – vagy csak kevés esetben jelennek meg – az erőszakos buzdító tartalmak, illetve a fenyegető célú üzenetek. Feltételezem, hogy a más fórumokon megjelenő üzenetek elemzésében ezek a modulok is kimutathatóak lennének.

Az mindenképpen sokatmondó, hogy a magazinok megjelenése összefügg az adott szervezet sikerességével, mivel a lapszámok megjelenései akkor sűrűsödtek, amikor a terrrorszervezetek sikeresen működtek. Az Iszlám Állam közel-keleti visszaszorulása és a katonai kudarcok után megszüntette a Dabiq forgalmazását. Jelenleg érdekesebb lenne a harcokból visszatérő tagok egyenkénti internetes megjelenését felkutatni, illetve elemezni. Az al-Kaida ezzel szemben hosszabb szünet után 2017-ben adott ki újabb lapszámot, mely időben összefügg a szervezet közel-keleti megerősödésével.

A kutatásban megvizsgáltam azt is, hogy összefügg-e a komplexitás csökkenése a szövegben a támadások megjelenésével, és azt állapítottam meg, hogy habár kimutatható ilyen irányú kapcsolat a Dabiq esetében, vélhetően a magazin

jellegéből fakadóan nem alkalmas ilyen típusú elemzésre. Ebben az esetben is érdemes lenne a rövidebb, aktuálisabb és így gyakoribb közösségi oldalakon, videófelvevételeken megjelenő üzeneteket elemezni.

A Stormfront felhasználói – ellentétben az objektív és professzionálisnak mondható terrorista szerzőkkel – szubjektív módon kommunikálnak, bejegyzéseik személyes jellegűek és magas érzelmi tónussal rendelkeznek. A nyelvtani komplexitással szemben magas a kognitív folyamatokra irányuló szavak aránya, melynek oka feltételezésem szerint kettős: a nyelvtani egyszerűség összefügghet az alacsony iskolázottsággal, az informális véleménynyilvánítással, míg a kognitív folyamatok az ideológiai témákra utalnak. Ezekben a szövegekben a személyek saját nézeteiket teszik közzé, céljuk a meggyőzés, az eszme ismertetése és terjesztése, ezért szükséges a kognitív szavak használata. A szociális folyamatok itt kevésbé markánsak, melynek oka, hogy a felhasználók többsége nem aktív tagja egy szélsőséges csoportnak, mint a terrrorszervezetek esetében, hanem inkább magányos radikálisnak tekinthető. Ez vélhetően még akkor is így van, ha a valós életben részt vesz az egyén valamilyen radikális csoport tevékenységében. A fórum elemzése ilyen szempontból alkalmas lehet arra, hogy nagy mennyiségű hozzászólásból kiszűrje azokat az elemeket, melyek eltérően a többségtől erőszakra utalnak. Az általam véletlenszerűen kiválasztott szövegek ugyanis egyáltalán nem tekinthetők agresszívnek (pl. erő, teljesítmény szavak hiánya), tehát a hipotézisemmel ellentétben nem minden esetben jelentkezik a szélsőjobboldali eszme mellett az agresszió. Természetesen ez csak a szóhasználat esetében jelenthető ki. (ld. 3. hipotézis, 4.2.3.3. fejezet, illetve 4. hipotézis, 4.2.3.4. fejezet)

A kvantitatív tartalomelemzés harmadik egységét Anders Breivik kiáltványa adta, melyet azért választottam, mert az ő esetében biztossá vált a potenciális kockázat az általa elkövetett merénylet miatt. A kiáltvány ennek megfelelően tartalmazza az összes szélsőségességre utaló nyelvtani és pszichológiai elemet: az érzelmi tónus ellenségességre és szorongásra utal, magas a szorongást és dühöt kifejező szavak aránya, a halállal kapcsolatos kifejezések száma, a T/3-as igealak és a kognitív folyamatok közül az okozás és a bizonyosság. Ezek zárt gondolkodásra, esetleg fanatizmusra vallanak, illetve agressziót (düh) és külső csoporttal szembeni attitűdöt (T/3) is kifejeznek. (5. hipotézis, 4.2.3.5. fejezet)

A kutatás alapján kijelenthető, hogy a szélsőséges és terrorista szervezetek, személyek retorikájában vannak olyan tulajdonságok, melyek alapján feltételezni lehet a radikális gondolkodást. Tehát részben elfogadható az első hipotézisem, azonban a LIWC modulok nem minden esetben alkalmasak a szélsőséges tartalmakkal összefüggő pszichológiai jellemzők azonosítására, illetve nem adnak részletes profilt a szerzőről.

Emellett a nyíltan megjelenő magazinok, fórumok esetében vélhetően a szerzők jobban odafigyelnek a megnyilvánulásaikra, és mivel velük egy véleményen lévőknek szóló üzenetekről van szó, kevésbé jelennek meg fenyegető és agresszív tartalmak. A kutatás fontos eredménye, hogy ezek a szervezetek, személyek nagy mértékben támaszkodnak az internetre, így kijelenthető, hogy valóban fontos a netes felületek folyamatos nemzetbiztonsági monitorozása (ld. netsargon használata).

A fentiekkel (ld. online magazinok, Stormfront) ellentétben a Breivik által írt kiáltvány sokkal inkább figyelemfelhívó és fenyegető céllal készülhetett, mely elrettentést is szolgál. A kiáltvánnyal kapcsolatos tudományos eredmények alátámasztják a tartalomelemző módszer létjogosultságát a magányos elkövetőkkel szembeni feladatok esetében. A szövegben egyértelműen megjelennek azok a modulok, melyek segítségével ki lehet szűrni a destruktív tartalmakat.

A saját kvalitatív tartalomelemző kutatás alapján levont következtetések

A vizsgálat második szakaszában azt vizsgáltam, hogy egy kvalitatív tartalomelemző módszer segítségével lehet-e részletes képet kapni a szöveg szerzőjéről (ld. 6. hipotézis, 4.3.3. fejezet). Az elemzéshez választott magyar nyelvű honlapokon található olyan mennyiségű és minőségű szöveg, mely alkalmas a vizsgálatra. A jelenleg biztonsági kockázatot jelentő csoportok szélsőjobboldali eszméket vallanak, így csak ezek szerepelnek a disszertációban, azok közül is a nyíltan elérhető információk. A szervezetek propagandatevékenységükben reflektálnak az aktuális társadalmi problémákra, ezzel könnyen gyűjtenek szimpatizánsokat. Látható, hogy a tevékenységük főként a gazdasági válság következtében erősödött meg, azóta is a szélsőjobboldal elég markánsan jelen van a magyarországi politikai életben. Ezek a szervezetek alapvetően ideológiájukban és verbális megnyilvánulásaikban tekinthetők erőszakosnak, azonban a sajtóhírek szerint előfordul közbiztonságot fenyegető tevékenység, illetve erőszakos akció is (pl. katonai kiképzések, fegyvertartás, bőnyi rendőrgyilkosság).

Az itt végzett kutatás alátámasztja a magyar szélsőjobboldali csoportokról kialakított képet, a vizsgált szövegekben magas a belső csoportkohézióra, a hagyományörzésre, a nacionalizmusra (magyarság felsőbbrendűsége) utaló szavak aránya, illetve a külső fenyegetettség megfogalmazása. Az utóbbi összefügghet a rasszizmussal, antiszemitizmussal, mivel ezek a nézetek egy adott fenyegetést jelentő külső csoporttal szembeni diszkriminációt takarnak. Az elemzett szövegek elsősorban a toborzást szolgálják, a csatlakozás pozitív jellemzőire koncentrálnak. A hagyományörzésre utaló kifejezések, a tagsággal járó attraktív jellegzetességek (ld. szent eskü) mind a figyelemfelkeltést szolgálják. Az ilyen típusú toborzó szövegek véleményem szerint főleg a magányos érdeklődők számára eredményesek, mivel a közös tevékenységekre és csoportidentitásra utaló megfogalmazás azt jelentheti számukra, hogy végre tartozhatnak valahova. A belépő tagok büszkeséget élhetnek át, hogy egy olyan közösséghez tartoznak, mely megvédi a magyarságot.

Ezek a mozgalmak valamilyen külső ágensben veszélyt látnak a magyar népre vonatkozóan, így az általuk hirdetett küzdelem legitim. A nyilvános retorikában azonban ez csak szélsőséges esetben erőszakos, alapvetően politikai és verbális szinten jelenik meg a harc szükségessége. Feltételezésem szerint az itt tárgyalt csoportok esetében nem nagy az agresszív támadások valószínűsége, azonban a szélsőséges eszme hatására egyes tagok, szimpatizánsok követhetnek el ilyen típusú akciókat. A küzdelemre való felszólítás az arra fogékony személyek esetében könnyen értelmezhető erőszakra való felhívásként.

Összességében a kvalitatív tartalomelemzés jó kiegészítője lehet egy kvantitatív szűrési módszernek, mivel rövidebb szövegek esetén jól használható a rejtett tartalmak feltárására. A 7. hipotézisemben azt feltételeztem, hogy a kvalitatív tartalomelemzés szubjektívebb és részletesebb képet ad a vizsgált tartalmakról, míg a kvantitatív módszer objektív eredményekkel szolgál. A hipotézisemet statisztikai számításokkal nem tudtam igazolni, mivel két eltérő mintán készült a vizsgálat, azonban a kutatási tapasztalataim azt mutatják, hogy helytálló volt a feltevés.

A LIWC program lehetőséget ad arra, hogy a nagy mennyiségű, internetes felületen elérhető információkat kezelhető adattá redukáljuk. A szoftver segítségével azonosítani lehetett több, pszichológiai jelentést hordozó modult, mely szélsőséges tartalmak esetében markánsan jelenik meg. Ezzel szemben a kvalitatív módszer időigényes, hiszen mondatonként veszi végig az adott szöveget, és az összegző, elemző

vizsgálathoz szükséges egy táblázatban meghatározni a parafrázisokat, majd azoknak általános jelentést adni. Ezután következik a hasonló jelentést hordozó parafrázisok csoportba rendezése, és ezekből egy redukált jelentés megfogalmazása, mely nem független a kutatást végző személytől. Az eredményeket minden esetben meghatározza a szubjektivitás, melyet meghatároz a vizsgálatot végző személyes előzetes szaktudása, az adott csoporttal kapcsolatos előfeltevései. A kvalitatív elemzés során mindenképpen hasznos egy előzetes kategóriarendszer ismerete (mint a LIWC), mivel mankót ad a vizsgálathoz. Szükséges ismerni azokat a tulajdonságokat, pszichológiai és nyelvtani jellemzőket, melyek felmerülhetnek egy szélsőséges témájú szövegben. Ezután lehet megvizsgálni, hogy ezek mennyire tűnnek markánsnak az adott szövegben. Ezzel együtt is fontos módszernek tartom az elemző-értékelő munkában, mivel olyan részletes feltárásra ad lehetőséget, melyre az objektív módszerek nem képesek. Az objektivitás erősíthetné egy másodkódoló bevonása a vizsgálatba, azonban ezt szándékosan kihagytam, mivel az alkalmazási területen (ld. nemzetbiztonsági értékelő-elemző munka) nem életszerű a másodkódoló jelenléte.

Új tudományos eredmények

Az empirikus kutatási eredmények segítségével egy olyan tartalomelemző módszert mutattam be, mely alkalmas a szélsőséges csoportok és személyek internetes tevékenységének azonosítására.

A saját kvantitatív tartalomelemzés tapasztalatai alapján új kutatási eredménynek tekintem azt, hogy mind az arab, mind a szélsőjobbboldali szélsőséges tartalmakban kimutatható a közös ellenségkép markáns megjelenése (ld. T/3-as igealak) mint a szélsőségesség egyik kritériuma.

A LIWC szoftver eredményei alapján kimutattam, hogy a muszlim terrrorszervezetek és a szélsőjobbboldali fórumok retorikájában lényeges különbség tapasztalható. Az itt vizsgált tartalmak szerint a muszlim terrrorszervezetek esetében kiemelt jelentőségű a csoportidentitás, míg a szélsőjobbboldali szövegek esetében az ideológiai háttér magyarázata kerül előtérbe.

Új kutatási eredménynek tekintem, hogy a tartalomelemző modulok segítségével megállapítottam, hogy a vizsgált dzsihadista szervezetek objektív és magas szinten kidolgozott módszereket vetnek be az internetes kommunikációjukban, mellyel vélhetően hatékonyan tudják megszólítani a világon élő szimpatizánsaikat. Ezzel szemben a szélsőjobboldali tartalmakban inkább szubjektivitásra utaló eredmények születtek.

Az Anders Breivik által írt kiáltvány elemzése során először mutattam ki, hogy a LIWC szoftver segítségével láthatóvá válnak azok a pszichológiai jellemzők, melyek egy magányos elkövetőt jellemezhetnek. A vizsgált szöveg nyelvtan és pszichológiai jellemzői egyértelműen utalnak az erőszakosságra, illetve a radikális gondolkodásra. A kapott eredmények támpontként szolgálhatnak a jövőben a potenciális magányos elkövetők internetes tartalmainak elemzése során.

A kvalitatív tartalomelemző kutatás alapján új tudományos eredménynek tekintem, hogy bizonyítottam a módszer használhatóságát szélsőséges csoportok internetes kommunikációjánál. Az általam végzett vizsgálatban kimutattam a szövegekben rejlő manifeszt tartalmakat – melyek erős csoportkohézióra, közös ellenségképre és verbális agresszióra utalnak. Az itthoni szélsőjobboldali csoportokra jellemző nacionalizmus és hagyományörzés is markánsan jelenik meg az elemzett szövegekben.

Javaslatok a kutatási eredmények figyelembe vételével

A kutatási eredmények alapján helytállónak tartom azt a feltevésemet, miszerint a kvantitatív tartalomelemzés az előzetes szűrésben, a kvalitatív eljárások pedig a folyamatos monitorozásban alkalmazhatók. A kutatásban sikerült kimutatni, hogy a releváns szövegekben azonosítani lehet az extrémizmusra jellemző nyelvi jegyeket, így pusztán az írott tartalmak alkalmasak lehetnek a potenciális fenyegetés felderítéséhez. Az internet alkalmas terep mind a felderítésre, mind a monitorozásra, mivel viszonylag könnyen elérhető, nagy mennyiségű információ gyűjtésére ad lehetőséget.

A vizsgálati eredmények azt mutatják, hogy a LIWC program segítségével azonosítani lehet a szélsőséges tartalmakat, így létre lehetne hozni egy olyan adatbázist, melybe azok az online felületek tartoznának, amelyek a nemzetbiztonsági szervek

érdeklődési területébe kerülhetnek. A LIWC program jelenleg angol nyelvű szövegeken alkalmazható, így a jövőben szükség lenne magyar nyelvű modul fejlesztésére is. Ez több tudományterületről érkező szakembert és anyagi ráfordítást is igényel, mivel a szótárépítéshez nyelvészeti szaktudás, a szoftver fejlesztéséhez pedig informatikai szaktudás szükséges. A saját kutatási eredményeim abba az irányba mutatnak, hogy a LIWC saját, esetleg szélsőségességgel összefüggő moduljain kívül érdemes lenne kialakítani olyan szótárakat is, melyek kifejezetten a radikális gondolkodást tartalmazó szavakat fogják össze (ld. sztereotípiá, agresszió). A kvalitatív elemzéshez anyanyelvi szintű nyelvtudás szükséges, mivel lehetnek olyan szólások, kifejezések, illetve szlengok, melyek csak az adott szöveggörnyezetben hordozzák az adott jelentést.

Kutatásom során igyekeztem olyan vizsgálati helyzetet teremteni, mely életszerűnek mondható a nemzetbiztonsági területen. Ahogy az előzőekben kifejtettem, egy empirikus vizsgálat esetében lehetőség van kvalitatív elemzés során másodkódoló alkalmazására, illetve pszichológusként többségében nyílt információk elemzésére van lehetőség, így a más forrásból jövő adatok értelemszerűen nem képezik az értekezés tárgyát. A kvantitatív kutatás során használt kontrollminta nemzetbiztonsági feladatok során nem biztos, hogy rendelkezésre áll, habár véleményem szerint érdemes lehet akár egy előzetes kutatással felmérni azokat a lehetséges mintákat, melyek minden esetben használhatóak a szélsőséges eszmék azonosítása során. Egy vagy több előre meghatározott kontrollminta segítségével gyorsan és automatikusan lehetne előszűréseket végezni, ezzel hozzájárulva a felderítő szervek munkájához.

A kutatási eredmények alapján javaslom megvizsgálni a muszlim terrrorszervezetek egyéb megnyilvánulásait is, akár videók, akár rövid szöveges vagy képi üzenetek formájában. Ezeket a Site Group nevű nonprofit szervezet gyűjti össze, szóval érdemes lenne velük felvenni a kapcsolatot, és rendszeresen előfizetni az ott elérhető tartalmakra. Ez mind kutatói, mind nemzetbiztonsági oldalról hasznos felület, mivel egy adatbázisban szerepelnek azok a tartalmak, melyek érdeklődésre tarthatnak számot. A Stormfront és egyéb ilyen típusú fórumok esetében a következő lépés lenne a felhasználók teljes körének feltérképezése és szövegeik elemzése a LIWC vagy egyéb tartalomelemző program segítségével, majd a korábban említett adatbázisba való rendezése.

Megállapítható, hogy a kvantitatív tartalomelemzés a felderítésben játszik kiemelt szerepet, a kvalitatív módszer inkább az értékelő-elemző munka részét képezheti. Az előzetesen kiszűrt és strukturált szélsőséges tartalmakon végzett manuális elemzés lehetőséget ad a potenciális veszélyforrások azonosítására, a kockázat mértékére és a folyamatos monitorozásra is. A két módszer együttes használata – a kutatási tapasztalataim szerint – segíti a nemzetbiztonsági szervek munkáját, a szakterületi feladatok kiegészítéseként.

A tartalomelemzés segítségével figyelembe lehet venni a szélsőséges eszmék terjedésében szerepet játszó szociológiai, politikai és gazdasági tényezőket is. A jelenlegi prosperáló gazdasági helyzetben az látszik, hogy kevésbé jelennek meg a híradásokban a szélsőséges csoportok hazánkban (vö. a 2008-as gazdasági válság utáni időszakkal), azonban a közel-keleti válság, a menekülthelyzet vagy éppen a 2008-as gazdasági krízis is megmutatta, hogy könnyen aktivizálódnak ezek a csoportok és személyek. A radikalizálódás okainak és jellemzőinek vizsgálata, illetve a pszichológiai folyamatok azonosítása hozzájárulhat a korai felismeréshez, így a jövőben akár a prevencióra vonatkozóan is hasznos megállapításokat lehet tenni a pszichológiai szempontú tartalomelemzés eredményei alapján.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

2016. évi LXIX. törvény a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról.

A Kormány 1035/2012. (II. 21.) Korm. határozata Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról. *Magyar Közlöny*, 2012. évi 19. szám. 1378-1387. old. Elérhető innen (2016. május 10.): http://2010-2014.kormany.hu/download/f/49/70000/1035_2012_korm_határozat.pdf

A Kormány 232/2010. (VIII. 19.) Korm. rendelete a Terrorelhárítási Központról

A magányos elkövető – Kockázatjelentés. Athéna Intézet.
<http://www.athenaintezet.hu/hatter/olvas/30>

A terrorizmus elleni küzdelem koordinátora. Elérhető innen (2017. október 10.):
<http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/counter-terrorism-coordinator/>

A terroristák uniós jegyzéke. 2016. március 8. Elérhető innen (2017. október 10.):
<http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>

ABBASI A., CHEN H. (2005): Applying authorship analysis to extremist-group web forum messages. *Homeland Security*, September/October 2005, 67-75. old.

ADAMS S. H., HARPSTER T. (2008): 911 Homicide calls and statement analysis: Is the Caller the Killer? *FBI Law Enforcement Bulletin*, 2008, Vol. 77., Nr. 6., 22-31. old.

ADORNO, T. W., FRENKEL-BRUNSWIK, E., LEVINSON, D. J., & SANFORD, R. N.: *The Authoritarian personality*. New York, Harper, 1950.

ALFÖLDI Á. D. (2012): A profilalkotás tudományterületi elhelyezkedése és elméleti modelljei, *Magyar Tudomány*, 2012/8

ALLPORT, G. W.: *Az előítélet*. Fordította: Csepeli György. Gondolat, Budapest, 1977.

ANTAL L.: *A tartalomelemzés alapjai* (Gyorsuló idő), Magvető Kiadó, 1976.

ATKINSON, HILGARD: *Pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 2005. 441-447. old.

Az Unió a terrorizmus elleni harcban. 2015. július 20. Elérhető innen (2017. október 10.): <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/>

Az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) felhasználásának szabályozása. 2016. április 22. Elérhető innen (2017. október 10.):
<http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/passenger-name-record/>

Risk of Cybercrime and Social Media. By ANJUM Z. I. Corporate Research and Investigations LLC (CRI Group). <http://www.crigroup.com/wp-content/uploads/2014/01/risks-of-cybercrime-and-social-media-web-.pdf>

ÁDÁM L.: Az elhárítás feladatrendszere. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014.

BALIKÓ M. (2000): Az impressziókeltés kommunikációs sajátosságai vokális csatornán keresztül II. In: Kelemen Gábor (szerk.): Tele-dialógus. Pro Pannonia, Pécs. 122-126.

BARTHA A., MÉSZÁROS J. (2011): A válság hatása az esélyegyenlőség és a társadalmi kirekesztés szempontjából. Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet. A tanulmány az Európai Unió Progress program támogatásával készült el. A dokumentum elérhető itt (2017. október 10.): <http://ncsszi.hu/kutatasi-archivum/19/news>

BATES R. A. (2012): Dancing with wolves. Today's lone wolf terrorists. *The Journal of Public and Professional Sociology*. Vol. 4. Is. 1., 2012., 1-14. old.

BEAUREGARD E. (2007): Criminal profiling: Art or science?, The Society of Notaries Public of British Columbia, Vol. 16., Nr. 4., 2007, 16-17.

BEIRICH H.: White homicide worldwide: Stormfront, the leading white supremacist Web forum, has another distinction – murder capital of the Internet. Southern Poverty Law Center, SPLC Intelligence Report, Summer 2014.

BERG B.: Qualitative research methods for the social sciences, Fourth edition. Allyn & Bacon, A Pearsons Education Company, Needham, Massachusetts, 2001.

BERNARD M. L., BIER A. B. (2014): Analytical capability to better understand and anticipate extremist shifts within populations in failing states. 5th International Conference on Applied Human Factors and Ergonomics AHFE, Kraków, Poland, 2014.

BÉRES J.: Napjaink muszlim terrorizmusának gyökerei és visszaszorításának lehetőségei. Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola. Budapest, 2008

BÉRES J.: A hírszerzés feladatrendszere. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014.

BODA J. (2007): A terrorizmus rövid története és az ellene való fellépés lehetőségei. *Rendvédelem-történeti füzetek, XIII. évf., 16. sz., 46-51. old.*

BODA J. (2013): A Nemzetbiztonsági Szakszerológat helye és szerepe a rendvédelemben. *Hadtudomány: A Magyar Hadtudományi Társaság folyóirata. 2013/1-2. 41-61. old.*

BODA J.: Biztonsági kihívások – nemzetbiztonsági válaszok. Biztonsági kihívások – Rendészeti válaszok című nemzetközi tudományos konferencia. Pécs, 2014. június 25.

BOLGÁR J., ANDÓ S.: A Magyar Honvédségnél folyó munka és szervezetszichológiai tevékenység. IN: A munka- és szervezetszichológia szakmai protokollja. Szerk.: ANTALOVITS M., DIENES E., KOVÁCS Z., PERCZEL T., Budapest, 2003.

BOLGÁR J., SZTERNÁK GY. (2003): A terrorizmus társadalmi és személyiség-lélektani háttere, Előadás a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, 2003. november 18.

BOLGÁR J., SZTERNÁK Gy., SZTERNÁK N. (2006): A terrorizmussal kapcsolatos kutatás legújabb eredményei, *Belügyi Szemle* 2006. V. szám 3. old.

BTK. 1978. évi IV. törvény, 174/B. §.

CANTER D. V. (2000): Offender profiling and criminal differentiation, *Legal and Criminological Psychology*, Vol. 5. Nr. 1. (2000) 23-46.

CAREN N., JOWERS K., GABY S.: A social movement online community: Stormfront and the white nationalist movement, in: EARL J., ROHLINGER D. A. (szerk.): Media, Movements, and Political Change (Research in Social Movements, Conflicts and Change, Vol. 33., Emerald Group Publishing Limited, 163-193.old.

CARLY K. M.: Dynamic network analysis for counter-terrorism. IN: Proceedings of a workshop on statistics on networks. Editor: WEIDMAN S. T., National Research Council of the National Academies. The National Academies Press, Washington D.C., 2007. 169-188. old. Elérhető innen (2017. október 10.):
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download;jsessionid=20271D7C5185CDC5FC317A5DFF110C5A?doi=10.1.1.137.9475&rep=rep1&type=pdf>

CHALOTRON T., ELLMAN J. (2013): Affect analysis of radical contents on Web forums using SentiWordNet. *International Journal of Innovation, Management and Technology*, Vol. 4., No. 1., February 2013, 122-124. old.

CHRISTENSEN I., SCHIAFFINO S. (2014): A hybrid approach for group profiling in recommender systems. *Journal of Universal Computer Science*, Vol. 20., No. 4. (2014) 507-533.

CHUNG C.K., PENNEBAKER J.W. (2008): Revealing dimensions of thinking in open-ended self-descriptions: An automated meaning extraction method for natural language. *Journal of Research in Personality*. 42 (2008) 96-132. old.

CONWAY III. L. G., CONWAY K. R. (2013): The terrorist rhetorical style and its consequences for understanding terrorist violence. IN: SMITH A. G. (szerk.): The relationship between rhetoric and terrorist violence. Routledge, Oxon, 2013.

DAFNOS A. (2013): Lone wolf terrorism as category: Learning from the Breivik case. *Journal EXIT-Deutschland. Zeitschrift für Deradikalisierung und demokratische Kultur. Ausgabe 3/2013.* 96-114. old.

DAWSON L., EDWARDS C., JEFFRAY C.: Learning and adapting. The use of monitoring and evaluation in countering violent extremism. A handbook for practitioners. Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI), London, 2014.

Declaration on Combating Terrorism, 2004. március 25. Elérhető innen (2017. október 10.): <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/DECL-25.3.pdf>

DELLA PORTA D., DIANI M.: Social movements. An introduction. Second edition. Blackwell Publishing Ltd., 2006.

DIMAGGIO, G.–SEMERARI, A. (2001): Psychopathological narrative forms. *Journal of Constructivist Psychology*, Vol. 14, 1–23. idézi: POHÁRNOK (2008): Széttört történetek. Pszichopatológiai jelenségek az elbeszélésekben. in Vincze Orsolya, Bigazzi Sára (szerk): *Élmény, történet - a történetek élménye.* Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2008., 169-181.

DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerződési Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 73-94.old.

DOBÁK I.: Elektronikai eszközökkel végzett felderítés – rádiófelderítés (SIGINT). IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerződési Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 163-169. old.

DOUGLAS J. E., RESSLER R. K., BURGESS A. W., HARTMAN C. R. (1986): Criminal profiling from crime scene analysis, Released by the U.S. Department of Justice as part of the information on serial killers provided by the FBI's Training Division and Behavioral Science Unit at Quantico, Virginia.

DOUGLAS J. E., BURGESS A. W., BURGESS A. G., RESSLER R. K.: Crime classification manual. A standard system for investigating and classifying violent crimes. Jossey-Bass. San Francisco, 2006.

EHMANN B., BALÁZS L. (2011): Nyelvtechnológia az ürpszichológiában: ICE-csoportok pszichodinamikájának távoli monitorozása narratív pszichológiai tartalomelemzéssel, *Pszichológia*, 2011, 31. évf., 1. szám, 63-79. old.

EHMANN B., CSERTŐ I., FERENCZHALMY R., FÜLÖP É., HARGITAI R., KÓVÁGÓ P., PÓLYA T., SZALAI K., VINCZE O., LÁSZLÓ J. (2014): Narratív kategóriális tartalomelemzés: a NARRCAT. X. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, Szeged, 2014. január 16-17. 136-148. old.

EU INTCEN Factsheet. Elérhető innen:

http://www.gdr-elsj.eu/wp-content/uploads/2016/01/20150206_factsheet_eu_intcen_en.pdf

- EU Internet Referral Unit –Year one report. Forrás:
<https://www.europol.europa.eu/publications-documents/eu-internet-referral-unit-year-one-report-highlights>
- EUROPOL működése: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_hu
- ENISA működése: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/enisa_hu
- FBI 100. The Unabomber. fbi.gov, 2008.04.24., Forrás:
https://archives.fbi.gov/archives/news/stories/2008/april/unabomber_042408
- Fighting Islamic State in cyberspace.* Daniel Cohen, Institute for National Security Studies, 2014. 09. 05.
- FISKE S. T.: Társas alapmotívumok. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
- FOMINA V. (2012): Mapping the network of Hungarian extremist groups. An in-depth analysis sequence paper. Athena Institute, Open Society Foundations, December 2013.
- FRONTEX működése: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_hu
- GERSTENFELD P. B., GRANT D. R., CHIANG C-P. (2003): Hate online: A content analysis of extremist internet sites. *Analyses of Social Issues and Public Policy*. Vol. 3., No. 1., 2003. 29-44. old.
- GÉRING ZS. (2014): Tartalomelemzés: A virtuális és a 'valós' világ határán. Egy vállalati honlap-elemzés bemutatása. *Kultúra és közösség., V. folyam, IV. évfolyam, 2014./I.szám, 9-25. old.*
- GODWIN M. (2002): Reliability, validity and utility of criminal profiling typologies, *Journal of Police and Criminal Psychology*, Vol. 17., Nr. 1., 2002, 1-18.
- GRINNEL D., MACDONALD S., MAIR D. (2017): The response of, and on, Twitter to the release of Dabiq Issue 15. Europol Public Information. 1st European Counter Terrorism Centre (ECTC) conference on online terrorist propaganda, 10-11 April 2017, at Europol Headquarters, The Hague.
- GUNSCH M. A., BROWNLOW S., HAYNES S. E., MABE Z., (2000): Differential linguistic content of various forms of political advertising. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*. 44, 27-42. Idézi: Tausczik, Pennebaker, 2010.
- Dr. HANKISS Á.: Kihívások és ellentmondások a terrorizmus elleni harcban, Nemzetközi tudományos-szakmai konferencia, 2013. szeptember 30. – október 1., Duna Palota, Budapest.
- HARGITAI R., NASZÓDI M., KIS B., NAGY L., BÓNA A., LÁSZLÓ J. (2005): A depresszív dinamika nyelvi jegyei az énelbeszélésekben. A LAS-Vertikum tagadás és szelf-referencia moduljai. *Pszichológia*, 2005. 2., 181-199. old.

HEGYES G. (2012): Az Európai Unió terrorizmus elleni küzdelme. (T)error&Elhárítás, a Terrorelhárítási Központ Tudományos Tanácsának folyóirata, 2012/2. szám.

HERRING S. C.: Web content analysis: Expanding the paradigm. IN: HUNSINGER J., KLAstrup L., ALLEN M. M.: International handbook of internet research. London, Springer Verlag, 2010. 233-249. old.

Dr. HÉJJA I.: Az Észak-Atlanti Szerződés Szervezete (North Atlantic Treaty Organisation – NATO). IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 29-39. old.

HUGHES S., MELEAGROU-HITCHENS A. (2017): The virtual entrepreneurs of the Islamic State. How the group's virtual planners threaten the United States. *CTCSentinel, Combating Terrorism Venter at West Point, March 2017, Vol. 10., Is. 3., 1-8. old.*

IBM Content Analytics: Rapid insight for crime investigation. Discover insights in structured and unstructured information to speed case and identity resolution. Elektronikus jegyzet. IBM Corporation, 2012.

INGRAM H. J. (2016): An analysis of Islamic State's Dabiq magazine. Australian Journal of Political Science, online elérhető: 2016. június 13.
https://www.the101.world/wp-content/uploads/2017/06/An-analysis-of-Islamic-State-s-Dabiq-magazine_1497606578829.pdf

IZSÓ J. (2009): A hírszerzés céljáról és rendszeréről, *Hadtudomány - Hadügy, 1-2. sz., 2009., 72-84. old.*

Journey to Extremism in Africa: Drivers, incentives and the tipping point for recruitment. United Nations Development Programme, UNDP. 2017, New York, USA.

JUHÁSZ A., KREKÓ P., MOLNÁR CS.: Szélsőjobbboldaliság Európában és Magyarországon. IN: KOLOSI T., TÓTH I. Gy. (szerk.): Társadalmi Riport 2014. TÁRKI, Budapest, 2014.

KACEWICZ E., PENNEBAKER J.W., DAVIS M., JEON M., GRAESSER A.C. (2013): Pronoun use reflects standing in social hierarchies. *Journal of Language and Social Psychology. Published online Sept, 19. 2013.*

KÁLLAI A.: A földrajzi tér felderítésének eszközei és módszerei (IMINT, GEOINT). IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 179-191. old.

KATZ D. (1960/1979): Az attitűdök tanulmányozásának funkcionális megközelítése. In: Halász, L., Hunyady, Gy., Marton, L. M.: Az attitűd pszichológiai kutatásának kérdései. Akadémia Kiadó, Budapest, 105–122. old.

KENEDLI T. (2014): Magyarország nemzeti biztonsági stratégiája és a belőle származtatható nemzetbiztonsági feladatok. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 73-94.old.

KENEDLI T.: A nyílt forrású információszerzés (OSINT). IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 169-179. old.

KENEDLI T., VIDA Cs.: Elemző-értékelő tevékenység. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 191-206. old.

KIS-BENEDEK J. (2004): A terrorizmus ellen folytatott hírszerzés, *Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények*, 8., 2., 105-110. old.

KIS-BENEDEK J. (2006): Az európai biztonság és stratégia. Az EU és a NATO az új kihívások előtt, közép-európai kitekintéssel. *Magyar Minőség*, 15. évf., 7. sz., 2006., 2-7. old.

KIS-BENEDEK J. (2014): Az Iszlám Kalifátus és a globális dzsihad új tendenciái. *Hadtudomány*, 2014/3-4. szám, 22-34. old.

KIS-BENEDEK J.: Az emberi erővel folytatott hírszerzés. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 153-163. old.

KIS-BENEDEK J.: A stratégiai felderítés összetevői. Előadás a Stratégiai hírszerzés elmélete és gyakorlata c. kurzushoz. 2015. március 3., Nemzeti Közszerológati Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, Budapest.
Kis-Benedek, 2015.

KIS-BENEDEK J. (2016): Az Iraki és Levantei Iszlám Állam (ISIL) és az ellene folytatott küzdelem tendenciái. *Hadtudomány*, 2016/1-2. szám, 31-42. old.

KOVÁCS M. (2010): Az előítéletek okai és mérséklésük lehetőségei: a szociálpszichológiai nézőpont. *Alkalmazott pszichológia*, XII. évf., 1-2. szám (2010), 7-27. old.

KŐSZEGVÁRI T.: A nemzetközi terrorizmus elleni harc katonai területei és feladatai. I-II., ZMNE egyetemi jegyzet, 2003., 1-51. old.

KRAUTH P. (2008): Számítógépes szövegelemzés, In: Égen-földön informatika. Az információ társadalom technológiai távlatai. Szerk: Dömölki Bálint, Typotex kiadó, 2008.

KREKÓ P., JUHÁSZ A., MOLNÁR CS. (2011): A szélsőjobb iránti társadalmi kereslet növekedése Magyarországon. *Politikatudományi Szemle*, XX/2., 53-79. old.

KRIPPENDORF K.: A tartalomelemzés módszertanának alapjai. Magyar fordítás: Kállai Tibor, Balassi Kiadó, Budapest, 1995.

KRUGLANSKI A. W., FISHMAN S. (2009): Psychological factors of in terrorism and counterterrorism: Individual, group and organizational levels of analysis. *Social Issues and Policy Review*, Vol. 3., Nr. 1., 2009., 1-44. old.

LAKATOS L.: Védelmi igazgatás, különleges jogrend, védelmi tervezés. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014. 308.old.

LÁSZLÓ J. (2005): A narratív pszichológiai tartalomelemzés, Magyar Tudomány, 2005/11. 1366. oldal.

LÁSZLÓ J. (2011): A tudományos narratív pszichológiai tartalomelemzés és a pszichológiai tartalomelemzés hagyományai. *Pszichológia* (2011), 31. évf., 1. szám, 3-15. old.

M. TÓTH B. (2010): Etnikai profilalkotás a bűnüldözésben, *Budapesti Könyvszemle (BUKSZ)*, 22. évf., 4. szám, 353-361. old. *letöltve innen* (2014. április 22): <http://buzsz.c3.hu/1004/08prob.toth.pdf>

Magyar Hadtudományi Lexikon. Budapest, Magyar Hadtudományi Társaság, 1995.

Magyarország alaptörvénye 45. cikk, 3-4. pont

MAYRING P.: Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution. Klagenfurt, Ausztria, 2014.

MEHL M.R., PENNEBAKER J.W. (2003): The social dynamics of a cultural upheaval: Social interactions surrounding September 11, 2001. *Psychological Science*, Vol. 14., Nr. 6., November 2003.

MINER G., DELEN D., ELDER J., FAST A., HILL T., NISBET R.: Practical text mining and statistical analysis for non-structured text data applications. Elsevier Inc., Academic Press, 2012.

Ministry of the Interior and Kingdom Relations. *Violent Jihad in the Netherlands: Current Trends in the Islamist Terrorist Threat*. General Intelligence and Security Service (AIVD), The Hague, Netherlands, 2006.
Letöltve innen (2013. október 15.): <http://www.fas.org/irp/world/netherlands/violent.pdf>

MIREANU M. (2012): Belföldi extrémizmus - A biztonság és erőszak politikai elemzése. Háttérelmzés Sorozat Tanulmány, Athéna Intézet, Open Society Foundations, 2012. június.

MÓRÉ M.: A tartalomelemzés, mint a szakdolgozatírásban alkalmazható kutatási módszer. IN: KOVÁCSNÉ BAKOSI É. (szerk.): Társadalomtudományi Tanulmányok III. DEGYFK, 2010. 47-64. old.

National Strategy for Counterterrorism. 2011. június 1., White House. Elérhető innen (2017. október 10.):

https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/counterterrorism_strategy.pdf

NÁMESZTOVSZKI ZS.: Az internet fogalma, kialakulása és fejlődési irányvonalai, Újvidéki Egyetem, Szabadka, 2010. Elérhető innen (2017. október 10.):

<http://blog.namesztovszkizsolt.com/wp-content/uploads/2009/10/AzInternetFogalmaKialakulasEsFejlodesiIranyvonalai.pdf>

NYESTE P. (2013): A nemzetbiztonsági célú stratégiai felderítés/elhárítás és a bűnügyi célú stratégiai hírszerzés összehasonlítása, kiemelten a szervezett bűnözés elleni fellépés területén, *Felderítő Szemle, 12. évf., 1. sz., 2013. szeptember-október, 100-120. old.*

Overview of Daesh' online recruitment propaganda magazine, Dabiq. The Carter Center, December 2015.

PANTUCCI R. (2011): A typology of lone wolves: Preliminary analysis of lone islamist terrorists, *International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence, London, March 2011.*

A rendvédelmi bűnügyi pszichológiai tevékenység szakmai protokollja, írta: PÁSZTOR A., MITYÓK CS., NÉMETH F., 2009.

PENNEBAKER J. W., KING L. A. (1999) Linguistic styles: Language use as an individual difference. *Journal of personality and social psychology. 77:1296–1312. old*

PENNEBAKER, J.W., MEHL, M.R., NIEDERHOFFER, K.G. (2003): Psychological aspects of natural language use: Our words, our selves. *Annual Reviews Psychology, 2003., 54. 547-577. old.*

PENNEBAKER J. W., CHUNG C. K. (2008): Computerized text analysis of Al-Qaeda transcripts. In K. Krippendorff & M. Bock (Eds.), *A content analysis reader*. Thousand Oaks, CA: Sage. 2008.

Letöltve innen (2018. március 2.):

https://www.researchgate.net/publication/237418411_Computerized_Text_Analysis_of_Al-Qaeda_Transcripts

PENNEBAKER J. W.: The Secret Life of Pronouns. What Our Words Say About Us. Bloomsbury Press, London, 2011.

PENNEBAKER J. W., CHUNG C. K. (2011): Using computer analyses to identify language style and aggressive intent: The secret life of function words. *Dynamics of Asymmetric Conflict 4(2), 2011. július, 92-102. old.*

PENNEBAKER, J.W., BOYD, R.L., JORDAN, K., & BLACKBURN, K. (2015). The development and psychometric properties of LIWC2015 . Austin, TX: University of Texas at Austin.

POHÁRNOK (2004): A térben való mozgás narratív dimenziójának vizsgálata borderline és depressziós betegek élettörténeti epizódjaiban. In: Erős Ferenc (szerk.): Az elbeszélés az élmények kulturális és klinikai elemzésében. Akadémiai Kiadó, Budapest, 153-166. old.

POHÁRNOK (2008): Széttört történetek. Pszichopatológiai jelenségek az elbeszélésekben. IN Vincze Orsolya, Bigazzi Sára (szerk): Élmény, történet - a történetek élménye. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2008., 169-181.

PÓLYA T., KISS B., NASZÓDI M., LÁSZLÓ J. (2005): Az érzelmi tapasztalat minősége az élettörténeti elbeszélésekben. A LAS Vertikum perspektíva modulja. *Pszichológia*, 2005, (25), 2, 143-155. old.

PRATTO F., SIDANIUS J., STALLWORTH L. W., MALLE B. F. (1994): Social dominance orientation: A personality variabel predicting social and political attitudes. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1994, Vol. 67., Nr. 4., 741-763. old.

REID E. (2009): Analysis of Jihadi Extremist Groups' Videos, *Forensic Science Communications*, 2009 július, Vol. 11., Nr. 3. Letöltve innen (2013. október 11.): http://www.fbi.gov/about-us/lab/forensic-science-communications/fsc/july2009/index.htm/research_tech/2009_07_research01.htm

RESPERGER I.: A fegyveres erők megváltozott feladatai a katonai jellegű, fegyveres válságok kezelése során. Doktori (PhD) értekezés. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest. 2001. 145. old.

RESPERGER I.: Az iszlám világ és hatása a biztonságra. Egyetemi jegyzet. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Budapest, 2003.

RESPERGER I. (2010): Az aszimmetrikus hadviselés és a terrorizmus jellemzői. *Hadtudomány*, 2010/4. 68-77. old.

RESPERGER I. (2013): Biztonsági kihívások, kockázatok, fenyegetések. *Felderítő Szemle*, XII. évf., 2013. december, 3. szám, 5-37. old.

RESPERGER I. (2016): A biztonsági környezet, az aszimmetrikus hadviselés és a terrorizmus jellemzői. *Hadtudományi Szemle*, 2016., IX. évf., 3. szám, 115-181. old., 142. old.

RÉPÁSI K. (2011): Az európai szélsőbaloldali terrorizmus színeváltozása. *Nemzeti és biztonság*, 2011. november, 65-75. old.

RÉPÁSI K. (2012): Újjáéled-e az európai szélsőjobb oldali terrorizmus? *Nemzet és Biztonság*, 2012/5-6.sz., 105-115.old. Biztonságpolitikai Szakkollégium Egyesülete, 2012. Megjelent 2012. december 18-án a biztonsagpolitika.hu-n.

RÉPÁSI K. (2013): Európa az iszlamista terrorizmus árnyékában, *Hadtudományi Szemle*, 6. évf., 1. sz., 2013. 41-56.old.

RÉPÁSI K. (2017): Merényletek az Egyesült Királyságban: kudarcosnak vagy eredményesnek tekinthető a szigetországa terrorelhárítása? Stratégiai Védelmi Kutatóközpont. Elemzések 2017/19., Nemzeti Közszołgálati Egyetem.

ROPOLYI L. (2006): Internethasználat és hálólét-konstrukció, *Információs Társadalom, Évf. 6., 4. szám, 2006, 39-46. old.*

ROSSMO D. K.: Geographic profiling: Target patterns of serial murderers. Dissertation. M. A., Simon Fraser University, October 1995.

SCHAFER J. R., NAVARRO J. (2003): The Seven-Stage Hate model. *FBI Law Bulletin, Vol. 72., No. 3., March 2003., 1-8. old.* A tanulmány elérhető magyarul is az Athéna Intézet Honlapján: <http://www.athenaintezet.eu/hatter/olvas/7>

SHAMIEH L. (2016): Az „Iszlám Állam” kommunikációs stratégiája és taktikája. *Nemzet és Biztonság, 2016/3. szám, 18-41. old.*

SILBERSTEIN M. (2005): Nooj: A linguistic annotation system for coprus processing. Human Language Technology Conference on Emphirical Methods in Natural Language Processing, Proceedings of the Conference, 2005. október 6-8. Vancouver, British Columbia, Kanada.

SIVEK S.C. (2013): Packaging inspiration: Al Qaeda’s digital magazine Inspire int he self-radicalization process. *International Journal of Communication 7 (2013), 584-606. old.*

SMITH C. P.: Content analysis and narrative analysis. In REIS H. T., JUDD C. M.: Handbook of research methods in social and personality psychology. (313-335. old.) Cambridge University Press, New York, 2000.

SMITH A. G. (szerk.): The relationship between rhetoric and terrorist violence. Routledge, Oxon, 2013.

Social networks “in denial” on extremist use: GCHQ chief (Update). phys.org, 2014. 11. 04. <http://phys.org/news/2014-11-social-networks-denial-extremist-gchq.html>

SUBA F.: Nemzeti Kiberbiztonsági Stratégia. IN: DOBÁK I. (szerk.): A nemzetbiztonság általános elmélete. Nemzeti Közszołgálati Egyetem, Nemzetbiztonsági Intézet, Budapest, 2014.

STARK, Rodney: Sociology. Wadsworth, Belmont, 1992.

SZABÓ CS.: A szélsőséges vallási csoportok térnyerésének kockázatai. Előadás „A BIZTONSÁG RENDÉSZETTUDOMÁNYI DIMENZIÓI – VÁLTOZÁSOK ÉS HATÁSOK” című nemzetközi tudományos konferencián. Pécs, 2012. június 28.

SZABÓ J. (2011): A narratív pszichológiai megközelítések addiktológiai alkalmazási lehetőségei. Doktori disszertáció, Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar, Pécs, 2011.

SZALAI K., LÁSZLÓ J. (2007): Az aktív és passzív igék gyakorisága a csoportjelenségek tükrében. In: V. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia Kiadványa, 2007.

SZIJÁRTÓ L. (2014): A pszichológiai szempontú tartalomelemzés használati lehetőségei a védelmi szférában. *Katonai Műszaki Közlöny, XXIV. évf., 2014., 1. szám.* 242-258. old.

SZIJÁRTÓ L. (2014): Különbségek az egyének és a csoportok között végzett profilozás területén, *(T)error&Elhárítás, a TEK Tudományos Tanácsának folyóirata, 2014/II. szám*

SZIJÁRTÓ L. (2015): Az európai szélsőséges szervezeteket érintő hírszerző tevékenység - a radikális csoportok jellemzői térségünkben, *Nemzetbiztonsági Szemle, III. évf. (2015), 2. szám*

SZIJÁRTÓ L. (2016): Az internethasználat biztonságtikai kérdései – A virtuális lét rejtett veszélyforrásai. *Nemzetbiztonsági Szemle, 2016/1. szám, 45-57. old.*

SZIJÁRTÓ L. (2016): Az internetes tartalmak elemzése alkalmazott pszichológiai módszerekkel, *Hadtudományi Szemle, IX. évf., 3. szám, 2016, 199-208. old.*

SZTERNÁK GY. (2012): Szélsőséges cselekmények veszélyei, Tanulmányok „A BIZTONSÁG RENDÉSZETTUDOMÁNYI DIMENZIÓI – VÁLTOZÁSOK ÉS HATÁSOK” című tudományos konferenciáról, 2012.

SZTERNÁK Gy.: Szélsőséges cselekmények veszélyei. „A biztonság rendészettudományi dimenziói – változások és hatások” című nemzetközi tudományos konferencia. Pécs, 2012. június 28.

TANG L., WANG X., LIU H. (2011): Group profiling for understanding social structures, *ACM Transactions on Intelligent Systems and Technology, Vol 3., Nr. 1., 1-23.*

TAUSCZIK Y. R., PENNEBAKER J. W.: The psychological meaning of words: LIWC and computerized text analysis methods. *Journal of Language and Social Psychology.* 29(1) 24-54. old.

TÁLAS P. (2014): Az ukrán válság értelmezési kereteiről és az ukrán választásokról. *Nemzet és Biztonság, 2014/5. szám, 111-123. old.*

TE-SAT, Terrorism Situation and Trend Report, European Police Office, 2007-2014. A jelentések letölthetők innen (2016. november 2.):
https://www.europol.europa.eu/latest_publications/37

The internet organised crime threat assessment (iOCTA), European Police Office, 2014.

To track a threat - Inside our tip line. 2009. 06. 26. Elérhető innen (2015. május 20.)
http://www.fbi.gov/news/stories/2009/june/tips_062609

Twenty-first report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2368 (2017) concerning ISIL (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals and entities. ENSZ-jelentés, 2018. január 26. Letölthető innen: (2018. március 6.): http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/2018/14

Etika a világhálón. Írta: VÁLAS P., 2009. június 17., Letölthető innen (2017. március 6.): <http://www.ofi.hu/tudastar/internet-mediaetika/valas-peter-etika>

VÁRHALMI A. M. (2009): A hírszerzés-felderítés szerepe és jelentősége a XXI. századi Európai Unió számára, *Hadtudományi Szemle*, 2. évf., 1. sz., 2009., 51-59. old.

VERGANI M., BLIUC A-M. (2015): The evolution of the ISIS' language: a quantitative analysis of the language of the first year of Dabiq magazine. *Sicurezza, Terrorismo e Società*, Vol. 2. (2015). 7-20. old.

VETTOR S. L.: Offender profiling: A review, critique and an investigation of the influence of context, perception and motivations on sexual offending. School of Psychology, College of Life and Environmental Sciences, The University of Birmingham, December 2011.

VINCZE O., GÁBOR K., EHMANN B., LÁSZLÓ J. (2009): Technológiai fejlesztések a NooJ pszichológiai alkalmazásában. VI. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia, 2009. december 3-4, Szeged, In: MSZNY Konferencia cikkgyűjtemény, Szegedi Egyetemi Kiadó, 285-294. old.

WALLACE P.: Az internet pszichológiája. Magyar fordítás: Krajcsi Attila, Osiris Kiadó, Budapest, 2002.

WEIMANN G. (2005): Virtual Terrorism: How modern terrorists use the internet. *The Journal of International Security Affairs*, Spring 2005, Nr. 8.

Felhasznált újságcikkek/internetes tartalmak:

A Betyársereg gázkamrákra utaló felirattal üzent az ATV-nek. atv.hu, 2016. július 22. Forrás: <http://gepnarancs.hu/2016/07/a-betyarsereg-a-gazkamrakra-utalo-felirattal-uzent-az-atv-nek/>

A kiberháború lövészárkát robbantották fel. 2013.06.13. kitekinto.hu, http://kitekinto.hu/velemeney/2013/06/10/a_kiberhaboru_loveszarkat_robbantottak_fel

A külföldi terrorista harcosokkal szembeni fellépés és a közelmúltbeli európai terrorista támadások nyomán tett lépések. 2016. július 18. Elérhető innen: <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/fight-against-terrorism/foreign-fighters/>

Alföldi rendezése ellen tüntettek az Arénánál. mandiner.hu, 2013. augusztus 31., Forrás: http://fesztival.mandiner.hu/cikk/20130831_alfoldi_rendezese_ellen_tuntettek_az_arena_nal

Az Al-Kaida újra bontogatja szárnyait. Index.hu, 2018. február 8. https://index.hu/kulfold/2018/02/08/az_al-kaida_ujra_bontogatja_a_szarnyait/

Az FBI elismerte, hogy hibázott a floridai tömeggyilkos ügyében, Index.hu, 2018. február 16. https://index.hu/kulfold/2018/02/16/floridai_lovoldozes_fbi_nicolas_cruz/

Államot alapít az al-Kaida. 2016. május 6. mno.hu, Forrás: <https://mno.hu/kulfold/allamot-alapit-az-al-kaida-1340960>

Berágott Toroczkaira a Betyársereg a menekültvadászat miatt. index.hu, 2015. július 13. Forrás: http://index.hu/belfold/2015/07/13/beragott_a_betyarsereg_toroczkaira/

ENSZ BT: Mehet a katonai csapás az Iszlám Állam és az an-Nuszra ellen. 2015.11.21., index.hu, http://index.hu/kulfold/2015/11/21/ensz_bt/

Fegyvermániás gyűlölködők - párhuzamok az oklahomai és a norvég tömeggyilkos között. 2011.07.25. Origo.hu, <http://www.origo.hu/nagyvilag/20110725-parhuzamok-es-kulonbsegek-timothy-mcveigh-es-anders-behring-breivik-kozt.html>

Hogyan radikalizálódott a Hatvannég Vármegye Ifjúsági Mozgalom. A „Nagy-Magyarország” térképektől terrorista merényletek kiterveléséig – Adevarul, eurocom.wordpress.com, 2016.05.25. Forrás: <https://eurocom.wordpress.com/2016/05/25/hogyan-radikalizalodott-a-hatvannegy-varmegye-ifjusagi-mozgalom-a-nagy-magyarorszag-terkepektol-terrorista-merenyletek-kiterveleseig-adevarul/>

Home Secretary announces new counter-terrorism strategy. 2018. június 4. Home Office and The Rt Hon Sajid Javid MP. Forrás: <https://www.gov.uk/government/speeches/home-secretary-announces-new-counter-terrorism-strategy>

Inside Jabhat al Nusra - the most extreme wing of Syria's struggle. 2012. december 2. Telegraph. Forrás: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/9716545/Inside-Jabhat-al-Nusra-the-most-extreme-wing-of-Syrias-struggle.html>

Játékautó távirányítójával robbantottak Bostonban. Index.hu, 2013.04.25., Forrás: http://index.hu/kulfold/2013/04/25/jatekauto_taviranyitojaval_robbantottak_bostonban/

Két és fél évet kapott S. Ábel, de most már tényleg. Index.hu., 2015.06.23. http://index.hu/belfold/2015/06/23/s.abel_elte_lovoldozes_elokeszulet/#

Már javában nyomoztak Győrkösék ellen, amikor a bőnyi gyilkosság történt. 2017.12.08. Index.hu, forrás: https://index.hu/belfold/2017/12/08/mar_javaban_nyomoztak_gyorkosek_ellen_amikor_a_bonyi_gyilkossag_tortent/

Pénzbüntetésre ítélték az Új Magyar Gárda kapitányát. baon.hu, 2016. április 12., Forrás: <http://www.baon.hu/bacs-kiskun/kek-hirek-bulvar/penzbuntetesre-iteltek-az-uj-magyar-garda-fokapitanyat-660024>

The Islamic State Celebrates Its First Birthday. 2015. június 28.
<http://time.com/3939345/isis-anniversary/>

Újra színre lépett az Új Magyar Gárda Mozgalom. hvg.hu, 2015. július 4. Forrás:
http://hvg.hu/itthon/20150704_Rendezveny_tartott_Budapesten_az_Uj_Magya

Üzent az Iszlám Állam: Tegyétek szenvedéssé a hitetleneknek a ramadánt. hirado.hu, 2016.05.22., <http://www.hirado.hu/2016/05/22/uzent-az-iszlam-allam-tegyetek-szenvedesse-a-hitetleneknek-a-ramadant/>

Vádalku az atlantai merénylővel. 2005. április 15. MNO.
http://mno.hu/migr_1834/vadalku-az-atlantai-merenylovel-569494

Vecsésen zászlót bontott az erő szélsőjobboldala. pestisracok.hu, 2017.07.09. Forrás:
<http://pestisracok.hu/vecsesen-zaszlot-bontott-az-ero-szelsojobboldala/>

1. SZÁMÚ MELLÉKLET – LIWC program ismertetése³⁵³

A LIWC program közel 80 kategóriát kezel, az ezekhez tartozó szótárak alapját értelmező szótárak, fogalmi szótárak, kérdőívek és kutatási leírások adják. A szótárak létrehozásában három kódoló vett részt, akik egymástól függetlenül pontozták a szavak adott kategóriához való illeszkedését. A kódolás során három szabályt vettek figyelembe a kutatók: (a) amennyiben három kódoló közül ketten az adott kategóriába tartozónak ítélték egy szót, az benne maradt a kategóriában; (b) törölték azokat a szavakat a kategóriákból, melyeket legalább ketten nem ahhoz a kategóriához tartozónak ítélték; illetve (c) hozzáadták az adott kategóriához azt a szót, melyről legalább ketten úgy gondolták, hogy beleillik a kategóriába.

A LIWC kategóriái alapvetően két részre oszthatók: az ún. tartalmi szavak (content words) általában főnevek, igék, melléknevek és határozószavak, ezek közvetítik a kommunikáció tartalmát. A másik csoportba tartozó ún. funkcionális szavak (style words vagy function words) kötik össze a tartalmi szavakat, ezek lehetnek névmások, elöljárószavak, névelők, kötőszavak, segédigék és más elvont kategóriák. Az itt idézett 2010-es kutatásban az alábbi példa szemlélteti a fent leírtakat:

It was a dark and stormy night

A megfogalmazásban tartalmi szónak minősül a „dark” (sötét), a „stormy” (viharos) és a „night” (éjszaka) szó, míg funkcionális szó az „it” (az), a „was” (volt), az „a” (egy) és az „and” (és).

A LIWC képes kezelni az érzelmi állapotokat kifejező szavakat is, azokat kategóriába rendezi pozitív vagy negatív töltésük szerint. Az érzelmek kifejezése, annak milyensége és a mértéke határozza meg, hogy az egyén miként tapasztalja meg a körülötte lévő világot. Az érzelmi töltet megmutatja a megküzdési képességeket, az adott eseményre adott reakciókat és azok fontosságát is. A szövegekben az érzelmi szavak negatívan korrelálnak a névelőkkel, az elöljárószavakkal és a relativitást kifejező szavakkal, melyek a kognitív komplexitással és a gondolkodási stílusokkal állnak összefüggésben. Az érzelmi szavak pozitívan korrelálnak a névmás- és segédige-

³⁵³ A mellékletben szereplő megállapításokat a PENNEBAKER, J.W., BOYD, R.L., JORDAN, K., & BLACKBURN, K. (2015). The development and psychometric properties of LIWC2015 . Austin, TX: University of Texas at Austin. című tanulmányból idéztem.

használattal, a tagadó szavakkal. Ezek a korrelációk az érzelmek kifejezésének, a gondolkodási stílusoknak és a szociális tudatosságnak mélyebb jelentőségére utalnak.

A szövegelemzés lehetőséget ad arra is, hogy azonosítsuk a kommunikáció mögött húzódó szociális folyamatokat. A magasabb státuszú személyek gyakrabban használnak olyan kifejezéseket, melyek másokra irányulnak, míg az alacsony státuszú személyek inkább énközpontú szavakkal kommunikálnak. A többes szám első személyű névmások inkább a vezetők szövegeiben jelennek meg, és ők emellett kevesebb kérdést is tesznek fel. Nem meglepő, hogy a többes szám első személy használata és a csoportra vonatkozó kifejezések erősebb csoportkohézióval járnak együtt. A fentiek mellett a LIWC segítségével azonosíthatóak a hazug állítások is, mivel ezekben szignifikánsan gyakrabban jelennek meg negatív érzelmekre vonatkozó szavak, helyváltoztatásra irányuló szavak, a kirekesztésre vonatkozó szavak és az első számú első személyű alakok pedig ritkábban fordulnak elő.

A LIWC képes kezelni azokat a kifejezéseket is, melyek a gondolkodási stílusra irányulnak. A kognitív komplexitás két kategória gyakoriságán vizsgálható: az ún. kirekesztő szavak és a kötőszavak esetében. Az első kategóriába tartoznak azok a szavak, melyek a megkülönböztetést segítik elő, ilyen lehet a „de”, „nélküle” vagy a „kivéve”, míg a kötőszavak használata a szöveg koherenciáját, különböző gondolatok összekapcsolását teremti meg. Ezek mellett az előjárószavak, az okozati („mert”) és az intuíciónak utaló („gondolkodik”) szavak gyakorisága is utalhat a kognitív fejlettségre. A töltelékszavak („úgy értem”) és a hezitálást kifejező szavak („talán”) bizonytalanságra és a biztonságérzet hiányára utalnak. A program legújabb, 2015-ös verziója már kezeli az internetes szlengeket is, így alkalmas a közösségi oldalak (Facebook, Twitter) szövegeinek elemzésére is.³⁵⁴

³⁵⁴ PENNEBAKER, J.W., BOYD, R.L., JORDAN, K., & BLACKBURN, K. (2015). The development and psychometric properties of LIWC2015 . Austin, TX: University of Texas at Austin.

A LIWC az alábbi modulokat tartalmazza:

Kategória	Példák	Szavak száma (db)
Szószámlálás	-	-
Összegző nyelvi változók		
Analitikus gondolkodás	-	-
Befolyás (clout) ?	-	-
Hitelesség	-	-
Érzelmi tónus	-	-
Szavak/mondat	-	-
Szavak > 6 betű	-	-
Szótári szavak	-	-
Lingvisztikai dimenziók		
Összes funkcionális szó	it, to, no, very	491
Összes névmás	I, them, itself	153
Személyes névmások	I, them, her	93
E/1 sz. névmás	I, me, mine	24
T/1 sz. névmás	we, us, your	12
E/2. sz. névmás	you, your, thou	30
E/3. sz. névmás	she, her, him	17
T/3. sz. névmás	they, their, they'd	11
Személytelen névmás	it, it's, those	59
Névelők	a, an, the	3
Elöljárószavak	to, with, above	74
Segédigék	am, will, have	141
Határozószavak	very, really	140
Kötőszavak	and, but, whereas	43
Tagadószavak	no, not, never	62
Egyéb nyelvtan		
Igék	eat, come, carry	1000
Melléknevek	free, happy, long	764
Összehasonlítás	greater, best, after	317
Kérdőszavak	how, when, what	48
Számok	second, thousand	36
Mennyiséghatározók	few, many, much	77
Pszichológiai folyamatok		
Érzelmi változók	happy, cried	1393
Pozitív érzelmek	love, nice, sweet	620
Negatív érzelmek	hurt, ugly, nasty	744
Szorongás	worried, fearful	116
Düh	hate, kill, annoyed	230
Szomorúság	crying, grief, sad	136
Szociális folyamatok	mate, talk, they	756
Család	daughter, dad, aunt	118
Barátok	buddy, neighbor	95
Női referenciák	girl, her, mom	124

Férfi referenciák	boy, his, dad	116
Kognitív dimenziók	cause, know, ought	797
Intuíció, rálátás ?	think, know	259
Okozás	because, effect	135
Ellentmondás	should, would	83
Képlékenység	maybe, perhaps	178
Bizonyosság	always, never	113
Különbözőség	hasn't, but, else	81
Perceptuális változók	look, heard, feeling	436
Látás	view, saw, seen	126
Hallás	listen, hearing	93
Érzékelés	feels, touch	128
Biológiai folyamatok	eat, blood, pain	748
Test	cheek, hands, spit	215
Egészség	clinic, flu, pill	294
Szexuális	horny, love, incest	131
Táplálkozás	dish, eat, pizza	184
Szükségletek		1103
Valahova tartozás	ally, friend, social	243
Teljesítmény	win, success, better	213
Erő	superior, bully	518
Jutalom	take, prize, benefit	120
Kockázat	danger, doubt	103
Időorientáció		
Múlt idő	ago, did, talked	341
Jelen idő	today, is, now	424
Jövő idő	may, will, soon	97
Viszonyítás	area, bend, exit	974
Helyváltoztatás	arrive, car, go	325
Tér	down, in, thin	360
Idő	end, until, season	310
Személyes adatok		
Munka	job, majors, xerox	444
Szabadidő	cook, chat, movie	296
Otthon	kitchen, landlord	100
Pénz	audit, cash, owe	226
Vallás	altar, church	174
Halál	bury, coffin, kill	74
Informális nyelvi változók		380
Káromkodás	fuck, damn, shit	131
Internetes szavak	btw, lol, thx	209
Beleegyezés	agree, OK, yes	36
Nonfluencia	er, hm, umm	19
Töltelékszavak	I mean, you know	14

2. SZÁMÚ MELLÉKLET – A kvalitatív tartalomelemző kutatás során felhasznált szövegek

1. Új Magyar Gárda Mozgalom

forrás: http://ujmagyargardamozgalom.com/toboroz_szabolcs_megye

Toboroz Szabolcs megye

2011, június 7 - 16:53

Helyszín:

Nagydobos

Időpont:

2011, július 1 (Egész nap)

Bevezető:

Megszervezni a haza védelmére kész közösségeket, csoportokat. Kulturális, hagyományörző, szociális tevékenységek rend- és katasztrófavédelem.

- A Magyar Nemzet veszélyben van, senki segítségére nem számíthatunk, csakis magunkra.
- Aki szeretne részt venni a Magyar Haza hagyományainak megőrzésében!
- Aki büszkén viseli ősi, nemzeti jelképeinket!
- Aki nem fordítja el a fejét egy segélykiáltás hallatán!
- Aki úgy érzi, van benne igaz magyar becsület!
- Aki hovatartozását szent esküvel is megpecsételi!
- Annak köztünk a helye!
- Tegyéél te is hazánk, nemzetünk megmaradásáért!
- Állj sorainkba, legyéél az Új Magyar Gárda Mozgalom tagja!
- Ha egészségi állapotod, vagy egyéb elfoglaltságod nem engedi, lehetsz pártoló tag szükség van rád is!
- Attól a pillanattól fogva, amikor ide belépsz, soha többé nem leszel egyedül!

Céljaink:

- Megszervezni a haza védelmére kész közösségeket, csoportokat.
- Kulturális, hagyományörző, szociális tevékenységek rend- és katasztrófavédelem.

SZEBB JÖVŐT Elérhetőségünk az alábbi e-mail címeken vagy telefonon: szszbmegyeijelentkezok@gmail.com szszbumgpartolok@gmail.com 06 70 340-8399

Forrás: http://ujmagyargardamozgalom.com/felh_v_s

Adjon az Isten!

Bajtársaim! Nemzetestvéreim!

Az utóbbi napok történései készítették írásra. A világháló és a média szemétdombján egyre csak nő a halom. Nem igazán zavarna, ha bennünket, gárdistákat nem akarnának odavetni.

Azonban sajnos nem így történik. A sok félreértelmezhető és nem ellenőrzött „hírek”, nem utolsó sorban pedig az, hogy bizonyos emberek megnyilvánulnak mások felhatalmazása nélkül, nevükben nyilatkoznak, ez részünkről nem elfogadott!

Bajtársi közösségünk elhatárolódik és elutasítja mindazon nyilatkozatokat, felhívásokat, melyek magánszemélyek vagy szervezetek lejáratására, azok bemocskolására irányulnak. Mindenkinek a lelkiismeretére bízunk, hogy cselekedete mennyiben szolgálja nemzetünk érdekeit. Nem kívánunk senki bírása lenni. Mozgalmunk saját tetteivel óhajtja továbbra is kivívni az elismerést és a diadalt, nem ócsárolással, zavarkeltéssel akar felemelkedni!

Bennünket nem a közös gyűlöletkeltés és –szítás köt össze, hanem a tenni akarás, segítőkészség és a hazaszeretet. Kérem Önöket, amennyiben olyan híreket olvasnak ahol a „gárdista” kifejezés található, tájékozódjanak honlapunkon a valós tények felől, ugyanis az tükrözi a mi álláspontunkat. Az ott közszemlére tett felhívások, közlemények a számunkra elfogadottak!

Ezen írást bajtársaim felhatalmazása által teszem nyilvánossá!

Szebb jövőt!

Mészáros István fkp.

2017.01.14.

„Nemzetemet szolgálom!”

2. Betyársereg

Forrás: <http://betyarsereg.hu/a-helyreallitas-utja-a-magyar-uj-jobboldali-torekves-szellemi-iranyelvei/>

A helyreállítás útja – A magyar új jobboldali törekvés szellemi irányelvei
szeptember 11, 2017 a [Szellemisség](#)

“A magyar új jobboldali aktivizmus szellemi irányelvei adottak, a feladat úgyszintén: küzdelemre fel, lépünk együtt a politika színterére létrejövőnk, identitásunk és jövőnk védelmében!” Amelyre már sokan vártunk. Ez az Erő és Elszántság szellemisségét tömörítő dokumentum László Balázstól az Erő és Elszántság alelnökének tolmácsolásában.

A helyreállítás útja

A magyar új jobboldali törekvés szellemi irányelvei

- Nulladik lépés: a nyugati hanyatlás felismerése

Európa politikai, kulturális, etnikai és demográfiai értelemben hanyatlik. A napjainkban Európa-szerte uralkodó liberális demokráciák materializmusa és gyengekezűsége, valamint a nemzetközi baloldal által minden szinten kifejtett normafelforgatás hatására a mindenkor európai kultúralkotó és kultúrmeztartó értékek – mint például a vallásosság, az etnikai öntudat, vagy a saját közösség iránti felelősség érzése – a társadalmi közgondolkodás és közértékrend perifériájára szorultak, a kontinens egységességét biztosító belső etnikai és kulturális homogenitás pedig fokozatosan felbomlik. A kialakult helyzet súlyos mivoltát pedig fokozza, hogy amíg az őshonos

európai népcsoportok lélekszáma generációról generációra drasztikus méretekben csökken, addig a különböző, nem őshonos etnikai kisebbségek (arab, afrikai és cigány népcsoportok) létszáma hatványozottan növekszik Európa-szerte, amely folyamat pedig eredőjeként szolgál a párhuzamos társadalmak és ezáltal a növekvő etnikai feszültségforrások kialakulásának (itt kiemelten értve az európai no-go zónák jelenségét). A helyzetünk még ennél is súlyosabb, ha számításba vesszük a legfiatalabb európai generációk körében terjedő általános önpusztítás (mint például az általános droghasználat terjedtsége) jelenlegi fokozatát. A napjainkra kialakult problémák sora pedig szinte végeláthatatlan, de a hanyatlás forrásának felismerése és alapos vizsgálata kezünkbe adja a feladatot, miszerint olyan irányelveket és feladatköröket kell politikai szinten meghatározni, amelyek megoldást kínálnak a finoman szólva is negatív jövőkép eloszlására. Hiszen, ha a folyamatok a jelenlegi irányok szerint tendálnak a továbbiaknak, akkor közös kontinensünk nehéz történelmi időszak elé néz.

○ *Az új jobboldali erők színrelépése*

Bár az európai kultúrkör – és vele együtt szeretett hazánk, Magyarország – a dekadencia útján halad, a jelenlegi európai liberális politikai elit nem csak képtelen, de nem is akarja belátni a helyzet valódi súlyosságát. Sőt, hozzájárul a kialakult helyzet fokozásához, ezzel párhuzamosan pedig gyűlölködőnek, bigottnak vagy szélsőségesnek nyilvánítja mindazon Európa-szerte szerveződő mozgalmakat, amelyek felhívják a figyelmet a szőnyeg alá söpört politikai, társadalmi és kulturális problémák időzített bomba jellegére.

II.

A nemzetközi baloldalnak az európai kultúrkör hanyatlásában betöltött generáló szerepe elvitathatatlan: a hagyományos társadalmi normák céltudatos kiforgatása (mint például a férfi-női szerepek, a család és a házasság eredeti rendeltetésének relativizálása), a multikulturális pusztítás erőltetése, nem utolsósorban pedig az Európa-szerte szervezkedő, az európai ember életközösségét és jövőjét védő patrioták politikai szerepvállalásának megnehezítése is mind-mind hozzájárul az egészséges európai létrend elpusztításához. Így kijelenthetjük, hogy a nemzetközi baloldallal bármilyen politikai kompromisszum felesleges, amennyiben célunk a dekadens folyamatok megszakítása és az európai létrend helyreállítása.

A nemzetközi baloldal fentebb vázolt tevékenysége viszont mit sem érne, ha az európai jobboldal egésze életerős, életigenlő és akaratteljes válaszokban reagálna a politikai, kulturális, etnikai és demográfiai hanyatlás generálóinak tevékenységére. Ehhez viszont életerős, életigenlő és akaratteljes jobboldalra van szükség, viszont az eddigi, önmagukat jobboldalinak meghatározó pártok és politikai szervezetek jelentős része finoman szólva is elbukott a vizsgán. Politikai tevékenységük nem jelent többet, mint a nemzetközi baloldal látszólag jobbról történő legitimálását a baloldali liberális retorikai elemek egyértelmű átvételével és használatával (mint például az egyenlőség hamis mítoszának hangsúlyozása, a már szinte Európa-ellenes, túltolt humanizmus sulykolása, nem utolsósorban pedig ide értendő a patrióta szerveződések baloldali szókifejezésekkel való elítélése). Így tehát belátható, hogy az eddigi jobboldal bizonyos szereplői (az úgynevezett mérsékelt, vagy konzervatív jobboldali pártok és csoportosulások) csupán a nemzetközi liberalizmus egyöntetű kiszolgálójaként funkcionálnak.

Ébrednek viszont új szándékok, új akaratok a nyugati világ számos pontján. Olyan szervezetek és pártok sorakoznak, amelyek belátva a nemzetközi baloldal átokfutásának veszélyességét és az eddigi jobboldal (vagy inkább szekunder-baloldal) elvtelenségét és részrehajlásban való gyengeségét, új irányok és új lehetőségek után kutatnak. Ezeket hívjuk új jobboldali törekvéseknek, amelyek egyszerre utasítják el a

liberalizmus rend-, normalitás- és hagyományellenes ideológiáját és a politikai korrektségnek nevezett véleményelfojtást, egyúttal pedig új politikai irányokat határoznak meg, új hívószavakat és új irányelveket alkalmaznak a legfiatalabb generációk öntudatra ébresztése érdekében.

III.

A világ folyamatosan változik, akik pedig nem ismerik fel a történelem által kimért parancsszavakat, azoknak nincsen létjogosultsága a politika színterén. Új idők és új szelek fújnak, így elérkezett az idő, hogy a XXI. századi valóságban szemlélődve, de a mindenkori európai kultúralkotó irányelveket zászlóra tűzve lépjen elő egy új magyar politikai mozgalom, amely elutasítva az eddigi jobboldal gyengekezűségét, részrehajlását és korszerűtlenségét, egy új jobboldal egységét és akaraterejét felmutatva szálljon szembe a liberalizmus és a nemzetközi baloldal pusztításával. Így született meg az Erő és Elszántság, mint a magyar új jobboldali akarat megtestesült mozgalma.

IV.

Magyar politikai és társadalmi viszonylatban fontos ismertetni még egy olyan kiküszöbölendő tényezőt, amelynek elhagyása kulcsfontossággal bír mozgalmunk megfelelő szemléletmódjának kiépítésében: ez a kiküszöbölendő tényező a múltba révedés és a folyamatos, szinte már a jelentől elszakadt és a jövőért vívott küzdelmet nélkülöző nemzeti nosztalgia jelensége. Ez a jelenség magyar jobboldali közösségeink bizonyos köreiből lelhető fel; konkrét gyakorlati esetekben akkor, amikor némelyek korszakunk szempontjából nem meghatározó történelmi ellentétek felhevitésén fáradoznak, illetve sokakat az öncélú nosztalgizálás tévútjára terelnek. El kell fogadnunk a tényt, hogy a történelem organikus, folyamatosan változó, így semmi sem történik kétszer ugyanúgy. A jelenlegi magyar társadalom- és embertípus teljesen más gondolkodási és cselekvési szerkezettel rendelkezik, mint bármely másik kor bármely pillanatában. Amennyiben viszont naivan elhitetjük magunkkal a „régit vissza” szemléletének nem létező létjogosultságát, úgy nem csak becsapjuk önmagunkat és a politikai közösségünkhöz tartozó társainkat, de nagyobb kárt is okozunk vele, mint gondolnánk: eredménye a keserűség és a folyamatos csalódás, mert hiába keressük, de nem látjuk a régi kor emberét és a régi kor társadalmi sajátosságait. Új korszakban élünk, így megmaradásunk és politikai érvényesülési lehetőségünk szempontjából életbevágó a múltba révedés kultuszának felszámolása és a jövőbe tekintő szemlélet megértése és elsajátítása. Ez természetesen nem jelenti azt – a félreértések elkerülése végett – hogy elődeink hősiessége ne lenne mintapélda számunkra, viszont mi nem valamely régmúltbéli időszakot akarunk feltámasztani (hiszen ez a világ valós működése szempontjából lehetetlen), hanem „egy új történelmet akarunk kezdeményezni”.

Mozgalmunk nem enged teret a múltba révedés káros formáinak, mert törekvésünk új jobboldali – a jelenben él és a jövőbe tekint – így lelki szemeink előtt a magyar létrend és a magyar jövő biztosításának akarata áll!

o Metapolitika: a küzdelem valódi színtere

Amit olvasunk online felületeken, amiket tanulunk az iskolában, amiket hallunk a televízióban: mind-mind tudatos kialakítás eredménye. Minden információhalmaz, amelyet környezetünkől kapunk, tudatos és célszerűségből létrehozott politikai akarat terméke. Aki ezt tagadja, az vagy nem rendelkezik kellő ismeretanyaggal az oktatáspolitikai szervezés és a mediatisztált politika világáról, vagy tudatosan mond ellene e ténynek, tudatos politikai érdekekből.

II.

Minden politikai és társadalmi változás (amely magával hozza a kultúra befolyásolását is) előzetesen elkészített recept eredménye; a spontaneitás e tekintetben kispolgári

ábránd. A politikai és társadalmi változások, az ismert forradalmak nem pusztán bizonyos társadalmi elégedetlenségekből eredő spontán kitörések, hanem egy azokat megelőző, olyan közértékrendet és közgondolkodást teljesen átalakító úgynevezett metapolitika eredményei, amelyek több évtizedes időintervallumban készítik elő a társadalmi talajt a politikai változtatás számára. A metapolitika azon politikai tevékenység fogalma, amely túl a napi politika és a közpolitika világán a társadalom közértékrendjét és közgondolkodását hivatott befolyásolni. Jelen korunk liberális ideológiai uralma sem egy önműködő „történelmi haladás” eredménye, hanem a nemzetközi baloldal tudatos és hosszú időközön átívelő projektjének terméke.

III.

Bár mozgalmunk természetesen kiveszi a maga részét a napi politikai csatározások harcterén, soha sem szabad elfelejteni a közértékrend és közgondolkodás helyreállításáért vívott küzdelem kulcsfontosságú politikai zónáját, a metapolitika világát. E terület valóságát könnyű felismerni, ha csak szemügyre vesszük a politikai korrektség (PC) véleményelfojtásának működését: bár fizikai bántalmazás ritkábban fenyegeti az őszinte és szókimondó patrióta egyéneket, a verbális erőszak, a hiteltelenítés és az egzisztenciális tönkretétel eszközeivel tetemre hívnak mindenkit, akik csak meg merik bolygatni a törhetetlennek hitt, de valóságosan normalitás-ellenes liberalizmus dogmatikus alappilléreit. Ezen példa mentén belátható – tapasztalva a valóságban gyakorta előforduló PC-jelenségeket – hogy a napi politika szféráján túl a küzdelem valódi színtere világnézeti, szemléletbeli, metapolitikai. Így magyar új jobboldali mozgalmunk reakciója sem lehet más, mint a jobboldali metapolitikai hadjárat meghirdetése: küzdelmet hirdetünk a közértékrend és a közgondolkodás helyreállításáért, hogy az európai politikai, kulturális, etnikai és demográfiai hanyatlás folyamatában felmutassuk az öntudat és az önvédelem akarását magyar és európai létrendünk, identitásunk és jövőnk védelmében!

1. Irányelv: az etnikai és kulturális homogenitás védelme – az önazonosságunkhoz való jog

Bár politikai ellenfeleink nem győznek eleget tenni annak érdekében, hogy az etnikai identitásért való kiállásunkat értelmetlen gyűlölködésnek állítsák be, erőlködésük hiábavaló, hiszen a pusztán logika mentén is belátható, hogy bennünket kizárólag a saját etnikai és kulturális közösségünk szeretete motivál. Nem gyűlölködés azt mondani, hogy számunkra a magyar létrend elsősorú, a magyar kulturális önkifejezés fenségesebb és értékesebb, és hogy jövőnk biztosításáért készek vagyunk politikai küzdelmet vívni. A sajátunk szeretete nem gyűlölet, a sajátunk védelme nem mások ellen való: kizárólag sajátunkért, a sajátunk érdekében.

II.

Érdekes és szinte napi szinten mérhető jelenség, hogy a nemzetközi baloldal és jobboldalinak titulált kiszolgálóik teljes elfogadással viszonyulnak olyan esetekben, amikor különböző, nem őshonos etnikai kisebbségek képviselői vallanak szintén önazonosságtudatukról és etnikai büszkeségükről, viszont ellenségesen és támadólag viszonyulnak akkor, ha valamely közéleti felületen elhangzanak a „büszke vagyok rá, hogy magyar őseim vannak”, vagy a „büszke vagyok fehér származásomra” mondatok. Ez a kettős mérce elfogadhatatlan, különösen egy olyan korszakban, amikor szinte a bőrünkön érezzük az európai ember életközösségének és létrendjének lehetséges megszűnését. Amíg az előbb említett politikai erők az európai patriotizmus – így az európai önvédelem – elfojtásán fáradoznak, addig ugyanolyan lelkesedéssel erőltetik a generációról generációra megduplázódó nem őshonos etnikai kisebbségek létszámbeli növekedését, valamint politikai és kulturális felülreprezentálását.

Meg kell vallanunk – máskülönben az ügy elhallgatása gyávaságunkról tenne tanúbizonyságot – hogy meg akarjuk védeni Európa és Magyarország etnikai és kulturális homogenitását, valamint ki akarjuk harcolni a jogot, hogy az őshonos európai ember büszkén vallhasson színt származásáról és identitásáról úgy, hogy ezért semmilyen sérelem, lelkifurdalás, vagy negatív következmény ne érje életében. Ami a világ összes rasszát megilleti, illessen meg minket is, ezért a jogért pedig vállalnunk kell a politikai küzdelmet!

Így belátható, hogy politikai szándékunk nem mások ellen való, hanem sajátunk védelméért. Aki gyűlölettel rágalmazza sorainkat, annak szándéka a gyűlölet, méghozzá az európai ember büszkesége, hagyományai és létrendje ellen. Hiszen akinek szemét az akaratunk szúrja, azt valójában létünk egésze zavarja.

2. Irányelv: kiállítás a különbözőségeikért és a valódi sokszínűségért

A liberálisok gyakorta hangoztatják a sokszínűség kifejezését, mint – szerintük – a multikulturalizmus társadalmi gyümölcse. A multikulturalizmus társadalmi gyümölcseit viszont jól ismerjük a valóságban, hiszen elég csak széttekinteni napjaink Európájában és megismerni azt a társadalmi káoszt, amit ezen elmélet erőszakos gyakorlatba ültetése okozott. Mozgalmunk szilárd álláspontja, hogy a sokszínűség fontos és megvédendő, de kizárólag úgy, ahogyan az természetes és organikus formákban világszerte kialakult. Így kiállunk minden életközösség és kultúrkör homogenitásának védelme mellett, amelyben sajátunkat is megilleti az önazonossághoz és az önvédelemhez való jog. Hiszen, a sokszínű világban minden kultúrának van egy kultúrterülete; magától értetődőnek érezzük a jogot, hogy e világhalmazban megvédjük saját kultúránk és saját kultúrterületünk homogenitását. Így létezik a valódi sokszínűség, ahogyan annak lennie kell.

Ebből kifolyólag egyöntetűen elutasítjuk azt a nemzetközi baloldal által megszervezett multikulturális projektet, amely felborítja az európai ember életközösségének természetes és organikus létrendjét, téridegen rasszok és kultúrelemek erőszakos betelepítésével (ezzel olvasztótégelybe küldve a kultúrákat), nem utolsósorban pedig – mintegy megbénítva a háttérországokat – a természetes nemi identitások és nemi orientációk erőszakos felforgatásával. A valódi, természetes alappal rendelkező sokszínűségért kiállunk (amely színskálának a fehér is árnyalata), viszont a nemzetközi baloldal által éltetett sokszínűséget – a multikulturalizmust – nem csak elutasítjuk, de etnikai és kulturális homogenitásunk védelme érdekében közveszélyesnek is nyilvánítjuk!

A világban létező különbözőségek és egyediségek ezáltal mozgalmunk szellemiségében védeltséget élveznek. A különbözőségek közé tartoznak a már említett etnikai és kulturális különbségek (életközösségek közötti különbségek), az adott társadalmon belül az egyének közötti különbségek (eltérő adottságok és képességek), valamint a szintén természetes nemi különbségek (hiszen mi büszke férfiak és büszke nők vagyunk, úgy és ahogyan annak születtünk). Bár ellenfeleink itt is a gyűlölködés és a bigottság jelzőjét illetik reánk, ez valójában nem több, mint a valóság reális megközelítése és megítélése. Eleve halva született minden olyan ideológia és politika, amely a természetes és organikus emberi tényezőket megtagadva próbál politikai és társadalmi rendszereket felépíteni. Mi a természetes és organikus tényezők reális belátása mentén gondolkodunk, így szellemi irányelveinket is ezekhez igazítjuk.

Minden társadalom akkor tölti be természetes rendeltetését, ha „minden úgy van, ahogy annak lennie kell”, ha a természetes emberi adottságokra alapozza érdemelvű működését. E tekintetben jelszavunk nem lehet más, mint különbözőség és valódi sokszínűség, az európai életközösség, létrend és kultúra mindennemű védelmében!

3. *Irányelv: a rendpárti helyreállítás igénye – hierarchia és tekintélyelv*

Fejetlenség, zűrzavar, káosz: nem vitás, hogy a nyugati politikai és kulturális terület e három szóval kifejezhető állapot felé sodródik. A nemzetközi baloldal és a jobbról részrehajló bábpolitikuskok és bábpartok által erőltetett liberális nyomás alatt az európai kontinens népei jövőkép és megfelelő öntudat nélkül sodródnak a fogyasztói berendezkedés illuzórikus világában, miközben a már felvázolt problémák köre fokozatosan terebélyesedik. A hanyatlás védelmét képviselő, különböző baloldali, szélsőbaloldali és antifasiszta csoportok mintegy vazallus funkciót betöltve kutatják és támadják mindazon életigenlő európai kezdeményezéseket, amelyek felismerték a dekadencia végzetes folyamatát és az élni akarás nevében sorakoznak fel a helyreállítás zászlói körül. A politikai tér polarizálódik, a szőnyeg alá söpört problémák valóságos testet öltenek, a feszültség pedig hónapról hónapra növekszik. Igaz és abszolút helytálló meghatározás az, hogy a liberalizmus tulajdonképpen az anarchia előszobája. Meg kell határozni viszont ennek antitéziseként (a liberalizmus okozta hanyatlás ellenszereként), hogy az új jobboldali törekvések pedig a rend előszobáit jelentik, a helyreállítás kapuit képviselik.

II.

Helyreállítási – magától értetődően antiliberalis – politikai küzdelmünkben kiemelten fontos, hogy a megfelelő kultúrákötő és kultúrmegtartó értékek között a rendpártiságot is annak eredetisége és rendeltetése szerint birtokoljuk. Rend pedig az, ami természetes és organikus: mint például az egészséges és hierarchikus közösségi létrend, vagy a napjainkban megkérdőjelezett férfi-női genetikai meghatározottság. Így rend, hagyomány és normalitás összefügg, mert e szavak magját az eredeti és természetes rendeltetés igénye alkotja.

Bár a nemzetközi baloldal metapolitikája folyamatos sulykolással igyekszik elhitetni, hogy korunk liberális politikai és kulturális sajátosságai egy szükségszerű „haladás” eredményei, ez valójában szemenszedett hazugság. Fizikai erőszakkal (pl. 1789), az ifjúsági kultúra eltorzításával (pl. 1968), verbális erőszakkal (pl. napjaink), az oktatás és a média teljesmértékű felhasználásával és minden létező lehetőség kiaknázásával érték el, hogy korunk modern embere azt gondolja, hogy az egyenlőség természetes állapot, a hierarchia és a különbözőség pedig „bigott és szélsőséges” politikai csoportok periférikus gondolkodása. Erre az Európa-ellenes, rend- és rendeltetés-ellenes metapolitikai hadjáratra válaszuk nem lehet kevesebb, mint a rendszeret eredeti értelmében való feltámasztása, hogy új jobboldali politikai tevékenységünk során helyére tegyük a megbontott létrend tartóoszlopait.

III.

Hogy az egyenlőség hamis mítoszt lebuktassuk, elég csupán egyszerű hétköznapi példákra keresnünk a valóság igazi arcát. Hiszen: miért lenne egyenlő a szakmailag hozzáértő tanár az ismeretanyag hiányából fakadóan rászoruló diákkal? Miért lenne egyenlő a tizenkét órás műszakot háta mögött tudó dolgozó a naplopóval? Miért lenne egyenlő egy speciális egységnél szolgáló katona egy újonc bakával? Miért lenne egyenlő két lelkileg sérült, azonos nemű egyén párkapcsolata egy férfi és egy nő szentségben történő, nemzésre alkalmas házasságával? Miért lenne egyenlő a magasságokba törő európai kultúra olyan versenytársával, amelyben a kultúra magasfokát a szavannán felhúzott kunyhó jelenti? Vagy miért lenne egyenlő az edző az újonnan érkezett, sportolni vágyó fiatallal? A mester a tanítvánnyal? A példák sora a hétköznapi életben végeláthatatlan és azok abszolút bizonyító erővel bírnak: egyenlőség nem létezik. Ilyen hamis mítoszt csak annak érdeke megteremteni és sulykolni, akinek ellensége a természetes és organikus létrend. Mi pedig nem hagyjuk védelem nélkül kulturális alappilléreinket, így leszögezzük, hogy a hierarchia mellett – amelynek

rendezőelve a képesség és a teljesítmény – vállalva kiállunk és alkalmazzuk is létünk minden területén.

Létünk alapja a közösség, a közösség alapja a hierarchia, a hierarchia alapja pedig a képesség és a teljesítmény: ez a természetes és organikus, érdemelvű és tekintélyelvű gondolkodás alapképlete. Rendpárti törekvésünk akarata a hierarchikus létrend, a társadalmi tekintélyek és a társadalom érdemek szerinti működésének helyreállítása!

4. Irányelv: az európai patrióták egységes fellépésének akarása

Miként azt több érintett terület mentén bemutattuk, Európa politikai, kulturális, etnikai és demográfiai értelemben hanyatlak és hiányoznak a szükséges kultúralkotó és kultúrmegegőrtő értékek a közértékrend és közgondolkodás területéről – a liberalizmus, pedig mint az AIDS, úgy oldja fel az európai immunrendszer maradvékát is. Ez a hanyatlás nem csak hön szeretett magyar nemzetünket, de a kontinens minden népét egyaránt sújtja. Ilyen történelmi időkben nem engedhetjük meg magunknak azt a „luxust”, hogy ellentéteket és feszültséget szítsunk mindazon európai népek ellenében, akikkel most egyként nézünk szembe a jövőkép nélküli létezés fájdalmas időszakával. Egy a veszély, egy a sors és egy a jövő: vagy a megszűnés, vagy a fennmaradás. Így egyértelműen elutasítjuk a sovinizmus minden formáját, mert valljuk, hogy nemzetünk érdeke megkívánja az európai életközösség minden életigenlő népével – illetve mozgalmi szinten az öntudatra ébredt európai patriótákkal – való összefogást. Viszont azt is leszögezzük, hogy magyar népünk védelme számunkra kötelesség, így nemzetünk bármínemű megsértése esetén az első sorokban jelenünk meg kiállni a magyar méltóság védelmében.

II.

Leszögezendő, hogy az európai egységre való törekvésünk semmilyen formában nem egyeztethető össze a baloldali liberálisok – és az önmagukat jobboldalinak tituláló részrehajlók – által sulykolt európaisággal. Az ő európaiságuk csupán szlogen, amely a liberális politikai és kulturális térhódítás érdekeit szolgálja, de törekvésük céljában a lepel alatt egyértelműen az európai kultúrkör felszámolása áll. Elutasítjuk a liberálisok Európáját és a szintén szélsőliberális alapokon működő Európai Unió tevékenységét és helyette igent mondunk az öntudatos és patrióta Európa helyreállítására, magyar és európai létrendünk és jövőnk védelme érdekében!

o *Önfejlesztés és aktivizmus*

Szellemi irányelveink meghatározásra kerültek, viszont minden írás csak holt betű, amelynek lelket a mozgalom ereje és elszántsága képes adni. Szükség van írásra és szükség van mozgalomra, ahogyan szimbolikus értelemben szükség van a tollra és szükség van a fokosra. Új jobboldali patrióta mozgalmunk létjogosultságát ez adja meg, ha az önfejlesztés és a politikai aktivizmus egységében szervezzük meg mind önmagunk, mind politikai közösségünk életét.

A magyar új jobboldali aktivizmus szellemi irányelvei adottak, a feladat úgyszintén: küzdelemre fel, lépünk együtt a politika színterére létrendünk, identitásunk és jövőnk védelmében!

Budapest, 2017. szeptember

László Balázs, alelnök – Erő és Elszántság

3. Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom

Forrás: <https://www.hvim.hu/single-post/2017/09/12/Nyugat-Magyarország-hosei>

Nyugat-Magyarország hősei előtt tisztelegtünk
2017/09/12

Immár hagyománnyá vált, hogy ha szeptember jön, akkor a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom tagjainak köszönhetően hazánk nyugati végein tiszteletünket róhatjuk le a hős katonák előtt.

Nem volt ez másképp idén sem, amikor is a legutóbbi hétvégén a körülbelül 50 fős, hazafiakból és honleányokból álló csapat abból a célból gyülekezett Sopron-Balfnál, hogy méltóképpen megemlékezhessen a Rongyos Gárdáról. Ők azok a hőseink, akiknek hála Sopron ma a „Civitas Fidelissima” („Leghűségesebb város”) címet viselheti.

A megemlékező túrát Soós László Bálint vármegyes bajtársunk beszéde nyitotta meg, akitől érdekes információkra tehetünk szert a Rongyos Gárda történetét és hősies tetteit illetően, továbbá megtudhattuk, hogy az indulás helyszínének megválasztásakor nem véletlenül Balfra esett a döntés, ugyanis az 1921-es felkelés előtt ugyanazon a helyszínen gyülekezett a Friedrich-felkelők csoport. Ezt követően Horváth Gábor, a soproni HVIM elnöke kihangsúlyozta, amit a túra elejétől a végéig mindannyian átérezhettünk: hogy mindenképp méltó a megemlékezés, hiszen akárcsak anno a 'Rongyosok', nem hiába érkeztünk a Kárpát-medence számos területéről, mégis egy összetartó, bajtársias közösséggé kovácsolódtunk. Érdeemes megemlíteni, hogy képviseltette magát bajtársunk Székelyföldről Nyugat-Magyarorszáig, Délvidéken, Dél-Magyarországon, Felvidéken, a fővároson át történelmi hazánk minden szegletéből, akárcsak az egykori Rongyos Gárda.

Utunk a szárhalmi erdőn át a soproni Szent Mihály temetőhöz vezetett, ahol a soproni vármegyes vezető megemlékező beszédéből megtudtuk, hogy milyen bátran küzdött a végsőkig hazájáért a bányászmérnök hallgató Szechányi Elemér, valamint az erdőmérnök hallgató Machatsek Gyula 1921. szeptember 8-án a II. Ágfalvi csatában. A megemlékező beszéd elhangzása után elhelyeztük koszorúinkat a hősök sírjain, valamint elszavaltuk a Magyar Hiszekegyet.

Sopron belvárosán a Hűség kapun és főterén áthaladva a Széchenyi térhez érkeztünk, ahol történelmi tudásunkat tovább gazdagítva róhattuk le tiszteletünket azok előtt, akik 1921. augusztusában ugyanazon a helyen tüntettek hazánk további területvesztése, a nyugathoz való tartozás ellen.

A túra folytatásaként a friss vizű Deák-kútnál csillapíthattuk szomjunkat, majd elérkeztünk a Károly-magaslati Rongyos Gárda emlékműhöz, ahol a HVIM alapítója, Toroczka László mondott lelkesítő, ugyanakkor a hősök emlékéhez méltó, tiszteletteljes beszédet. Toroczka beszédében hangsúlyozta, hogy a vármegyések mindenkor igyekeztek és igyekeznek a valódi hősök – mint a Rongyos Gárda – szellemi örökösei lenni, továbbá kiemelte, hogy mennyire fontos a hit a kishitúséggel szemben, ugyanis sem őseink, sem mi nem nyerhetünk, ha bennünk eluralkodik a kishitúség, és a dicső történelmi példákból erőt kell merítenünk. Ehhez olyan megemlékezések kellenek, amelyek alkalmával valóban átgondoljuk, és tisztelettel emlékezünk meg hazánk hős védőiről, akik a kishitúséget elvetve akár mérhetetlen túlerővel is szembeszálltak – győztesként végezve. Ezt a példát követni kell ma is a saját életünkben, valamint hazánk ügyét illetően egyaránt, a küzdelmet feladni soha nem szabad.

A megemlékező beszédet követően a Rongyos Gárda emlékmű megkoszorúzására került sor.

Utunkat a Ciklámen-ösvényen tovább folytattuk, majd a Szalamandra-tónál történő rövid pihenő után az ágfalvi temetőhöz érkeztünk, ahol Baracsi László kecskeméti gazdaleányról, Ágfalva hős védőjéről emlékeztünk meg.

A túra zárásaként, a végponton, az ágfalvi emlékműnél Horváth Gábor helytörténész gondolatait hallhattuk, így rálátást nyerhettünk, hogy a 20-as években jelen lévő gazdasági és politikai válság mellett a Rongyos Gárdának hogyan sikerült elérnie, hogy Sopronnal együtt 9 település (Ágfalva, Balf, Fertőboz, Fertőrákos, Harka, Kópháza, Nagycenk, Sopronbánfalva) Magyarországnál maradt. E harcosok, hősök voltak akkor is, amikor magukra maradtak, és semmiféle politikai erő nem támogatta őket. Ezek az emberek a Magyar Apostoli Királyságért és a földünk, a Szent Korona Országának megmaradásért összefogtak. Előadónk kiemelt néhány nevet, kikre méltán tisztelettel tekinthetünk, úgy, mint Friedrich István egykori miniszterelnök és hadügyminiszter, Prónay Pál lajtai bán, Héjjas Iván katonatiszt, Ostenburg-Moravek Gyula csendőr, Francia Kiss Mihály, a Rongyos Gárda szervező parancsnoka, Kaszala Károly pilóta, Maderspach Viktor. Ugyanakkor hozzátette, hogy nem feledkezhetünk meg a névtelenül harcoló diákokról, csendőrökről, szombathelyi vasutasokról sem.

Az hogy ma a környező településeken a magyar trikolor zászló lobog, nekik köszönhető.

Este a túra fáradalmait levezetendő, a tőlük megszokott módon, a jó hangulatot garantálva koncertet adott a Romantikus Erőszak, a Fehér Törvény, valamint az RPG zenekar.

Dicsőség Magyarország hős védőinek!

4. kuruc.info

Forrás: <https://kuruc.info/r/6/86346/>

Ebben a dossziében szerkesztőségünk cikkei találja az olvasó az állambiztonsági ügyek aktuális eseményei kapcsán. Napi reagálások ezek kommentárok, glosszák, jegyzetek, emlékeztetők és rövid elemzések formájában. A témakör közös gyökere, hogy a rendszerváltás óta eltelt két évtizedben a politikai elit elmulasztotta az ügynök ügyek teljes körű, a társadalom számára megnyugtató törvényes rendezését. Nem végezte el az átmentett állambiztonsági múlt elfogulatlan történeti feltárását, akadályokat gördített a levéltári kutatások útjába. Ezért is megmaradt a jogállamisággal ellenkező tisztázatlanság és bizalmatlanság légköre, a zsarolhatóság és az aktuálpolitikai haszonszerzés lehetősége. Az egykori állambiztonsági hálózati személyek és a hivatásos állomány tagjai a mai napig nem távoztak a közéletből és a közvéleményt formáló személyiségek köréből. Közülük válogat mindegyik, négy évente jövő-menő kormány, politikai döntéshozó, elfogadva, sőt igényelve nyílt és elvtelen szolgálataikat, melyekért kitüntetik és előléptetik őket. A volt titkosszolgálatok legfőbb fegyvere: az információs monopólium és a hálózati kapcsolat ma is jól kamatoztatható a politikai pártok gazdasági-pénzügyi holdudvarában. Nem véletlen, hogy a hatalomra került kormányzó erők fertőzöttségük fokától függően riadtak vissza a jogi lépések következetes végigvételétől, mindig hagytak menekülő kikaput, kijátszották az átvilágítási törvényt, máig nincs szankciója a múltban elkövetett bűnöknek. A vétkesek részéről hiányzik az

őszinte beismerés, a bocsánatkérés, a morális elégtétel adás. Helyette folyamatos hazudozást hallunk, a történetek bagatellizálását, a lelkiismeret elhallgattatását, a társadalmi felelősségvállalás elhárítását az erkölcsi relativizmus jegyében. A mai nemzetbiztonsági szolgálatok örökölték elődeiktől a nem jogállami módszerekkel megszerzett információs monopóliumot, melyről maguktól nehezen vagy sohasem fognak lemondani. Ez is megnehezíti és lelassítja a történészek, levéltári kutatók munkáját, eredményeik nyilvánosságra hozatalát, s az áldozatok információs kárpótlását. Ám egy elszegényedett, szellemileg, lelkileg, fizikálisan és morálisan is leépülő, közömbös társadalomban is alapvető jogunk, sőt kötelességünk, hogy megismerjük saját történelmünket, annak legsötétebb lapjait is. Azokat is, amelyeket ma is takargatnak, elrejtene elölünk. Nem lehet nyugodt a jövőnk, ha nem tiszta a múltunk!

5. Magyar Nemzeti Arcvonal

Forrás: <http://mnakiadvanyok.freeoda.com/erkolcsi.alapok.htm>

Gyórkös István:

AZ MNA ERKÖLCSI ALAPJAI

ELŐSZÓ

A nagy s történelemformáló eszmeiségek erkölcsi, szellemi és gazdasági alapokra épülnek. Akkor nevezhetünk emberinek és jövőbemutónak egy ideológiát, ha ezek az alapok erősek, egymást kiegészítik és elősegítik az érett értelmű, erős erkölcsű, egész emberré válási folyamatot és az ilyen emberek igazságos társadalmának kialakulását.

Minden eszmerendszer magát igyekszik az egyedül igaznak, emberinek bemutatni. Szébbnél szébb programokat, alkotmányokat dolgoznak ki az írástudók, miközben az azt megvalósító ember züllött, gyáva és buta. Egy eszmerend olyan, mint amilyenek a hívei, vagy a csatlósai. Azért omlik össze minden bűnös rendszer a saját bűnei súlya alatt, mert csatlósai bűnözők; és azért nem tudja semmilyen terror felszámolni az igaz eszmeiséget, mert hívei is igaz emberek.

Ebből következtetve, az eszméket mindig híveik lapján kell megítélni. A hazugság óriási eszközrendszerrel rendelkezik, de képtelen a közvetlen emberi kapcsolatokat befolyásolni. Történelmi példák bizonyítják: minél hazugabb egy eszmeiség, annál kevésbé keresi a közvetlen emberi találkozásokat, és a hamis elveket igyekszik a hazugsághordozó rendszerein keresztül elfogadtatni.

Ennek az általános gyakorlatnak a következményeként napjainkra totális erkölcsi válság alakult ki világszerte, de különösen azokban az államokban, ahol alárendelt helyzetbe került a vallásosság.

Csak az idealista, vallásos emberek képesek egészséges társadalmat alkotni. Az áldozatvállalás, a szociális érzék, a hősi élet tisztelete, a becsület és a tisztaság prioritása olyan emberi tulajdonság, melynek alapjait kizárólag a vallás képes megadni a társadalomalkotó egyénnek. Elképzelhető, hogy vallástalan emberek is rendelkeznek jó tulajdonságokkal, de társadalmi méretekben soha és sehol.

A bolsevizmus, mint istentagadó ideológia, az emberiség legnagyobb szégyene volt. Belefűlt bűneibe, a saját mocskába, a reménytelenségbe. A kapitalizmus nem ideológia, hanem egy istentelen és embertelen életvitelrendszer. Csak addig él, amíg

valakiket ki tud zsákmányolni. Amint ez a lehetősége korlátozódik, súlyos gondjai támadnak, és ha végkép megszűnik, maga is megsemmisül. A bolsevizmus és a kapitalizmus összeomlása után a teljesen lealjasult, erkölcs nélküli, elidegenedett emberek sokasága sodródik majd a totális anarchia felé.

Ezt a pusztulást az erkölcsi rend helyreállításával, a vallási alapon szerveződő társadalmi erők térnyerésével lehet csak megakadályozni. Ezért lesz a jövő évszázadok egyetlen viharos gyorsasággal erősödő ideológiája, és az egész világra kiterjedő erkölcsi szabadságharc eszmeisége. Ennek alapját a megerősödő vallásosság adja, kiteljesedését a nemzet keretén belül éri el és globális méretekben az egész világra kiterjedő konnacionalizmus fogja meghozni.

A nemzeti és gazdasági szabadságharcot addig nem lehet megvívni, amíg az erkölcsi szabadságharc nem győzött. Ez a rövid írás az erkölcsi szabadságharc megvívásának a programját ismerteti az MNA híveivel, melyet ha megértene és elfogadnak, akkor a győzelem már csak idő kérdése.

A VILÁGOSSÁG ÉS A SÖTÉTSÉG HARCA

Eljött annak az ideje, hogy világosságot gyűjtsünk a fejekben és a szívekben. Lehet, hogy korai, talán nem érti meg mindenki, de mivel a világhelyzet és a benne élő ember soha nincs szinkronban, ezért koraiságról, vagy elkésésről a történesek folyamata, azaz maga a történelem fog dönteni.

Nem mindennapi kérdésre adunk most választ azoknak, akik megértik, akiket a sors már felkészített az igazság megismerésére. „**MIT ÜZEN NEKÜNK A BIBLIA?**” a kérdés, és egy merőben újszerű, a kozmikus egész részeként élő, lelki- és fizikai rabszolgaság ellen küzdeni akaró ember számára egyetlen elfogadható válasz a felelet.

Az emberiség jobbik fele kétezer éve tette fel ezt a kérdést először, és azóta is – mind a mai napig – számtalan választ fogalmazott meg rá. Nem azért, mintha intelligenciája nem tette volna alkalmassá az egyetlen igaz válasz megfogalmazására, hanem azért, mert a Biblia minden embernek a saját, egyéni kérdéseire is tökéletes választ ad. Így az egyén általában megelégedett ezzel a felismeréssel és csak kevesen keresték az egész emberiséget érintő súlyos problémák megoldási lehetőségét a Biblia utalásaiban. Mert nemcsak az egyes embernek, hanem – és ez a lényegesebb – az egész emberi faj számára világosan megmutatja azt az utat, mely a lelki rabszolgaság elleni felszabadító harc győzelmi útja. A kemény küzdelem minden fázisára felkészít, pontos utasításokat fogalmaz meg számunkra, és ismerteti a következményeket. Kijelenthetjük: **a Biblia egy harci program**, melyet Isten azoknak adott, akik készek minden erejükkel az igazság érvényesüléséért harcolni. Eddig nemcsak azok nem értették az általános felszabadító küzdelemre utaló szimbolikák lényegét, akik még a szó szerinti értelmezésre sem fordítottak elég időt, hanem azok a hittudósok sem, akik generációkon keresztül csak a lényegével foglalkoztak. Talán a történelmi folyamatok ismeretének hiányában nem tudták mindeddig megérteni azt, amit ma már mindenki számára érthetően fogalmazott meg az isteni akarat. Mert mindeddig hiányoztak a jelen idők folyamatai, hiányoztak azok a tényezők, amelyek kellettek a kiteljesedéséhez, a Biblia üzenetének a megértéséhez, a döntő, Isten által programozott küzdelem megvívásához. Jelen időben ért el az emberiség arra a fejlődési pontra, amikor nagyon markánsan meghatározott **két táborra** tagozódott, **mely már nem politikai, hanem morális tábor, és melynek életre-halálra meg kell küzdenie.** Az Isteni Terv része ez

is, és mint minden harcnak, ennek is megtörtént az előkészítése. Lehetőséget kapott a Gonosz sorai rendezésére, a Jó a gonoszság teljes megismerésére. Tehát egyik oldalon a Világosság és annak hívei, a másikon a Sötétség és zsoldosai. A sötét erők az aljas, állati ösztönökre építik rendszerré szervezett anarchisztikus világukat, a Halál világát. A Világosság lelki erőt és egy győzelmi programot ad az Életért harcolóknak, mely különleges kódolással készült és amelyet csak a genetikai kódmegfejtő képességgel (mellyel csak az érett értelmű, erős erkölcsű, egész ember rendelkezhet) lehet megfejteni és megérteni.

Ennek a küzdelemnek győzelmi programja a Biblia, mely minden kérdésre, mely a küzdelem során felmerül, tökéletes megoldást ad. Győzni is meg kell tanulni, ennek a tankönyve kétezer évvel ezelőtt íródott, mert csak abban az időben íródhatott meg. Sem előtte, sem utána nem volt alkalmasabb erre a világgörnyezet.

Minden egy csodálatos Isteni Terv szerint történt és történik. Isten nem hagyja magára teremtményét a Sátánnal vívott küzdelmében, hisz a sátáni erő közvetlenül csak az isteni erő után következik és a magára hagyott ember csak az élete árán tudna győzni. (Inkább a halált választja, mint a lelki rabszolgaságot.) Ez az élet megszűnéséhez, vagy az ember vereségéhez vezetne. Krisztus a küzdelmünk közvetlen vezetője. Mindenre pontos utasítást adott a Bibliában, de megindulni, az egésznek lényegét megismerni addig nem tudjuk, amíg valamilyen fény, legyen az akármilyen gyengécske is, utat nem mutat.

AZ ANYAG ÉS A SZELLEM

Az anyag (materia) és a szellem (spiritus) emberi világunk két alkotója. Az anyagi rész az, amely mérhető, a szellemi az, amely ezt az anyagot uralja. Ez a harmonikus rend alapképlete akkor, ha a szellemi uralom isteni eredetű. **Az anyag semleges, míg a szellemi világban irgalom nélküli küzdelem folyik a Világosság ereje és a Sötétség ereje között.** A Világosság a kozmikus harmónia megtestesítője, maga az Élet. A Sötétség az általános káoszt jelenti, a pusztulást, a Halált.

Az anyagot tulajdonságaira vonatkozóan fizikai képletekkel és mennyiségét tekintve mértékegységekkel fejezünk ki. Ezzel az anyagi világ minden vonatkozásában meghatározható, megérthető és nagyon egyszerű. A szellemi világ viszont végtelenül sokrétű, bonyolult és emberi értelemmel szinte felfoghatatlan a kiterjedése. Magas szintű szellemi tevékenységre való alkalmasság (intelligencia) az alapfeltétele annak, hogy az ember (az anyagból és szellemből álló isteni teremtmény) valamilyen szintre emelkedjen a szellemi világ megértésében. Az intelligencia isteni adomány az ember számára, az tanulással csiszolható, de meg nem teremthető. Optimálisan jó esetben az embert vezérlő tudat a tiszta lélek sugárzó erejének hatása alatt áll, míg a legrosszabb tudatvezérlés az aljas állati ösztönök uralmát jelenti a beteg és haldokló lélek felett. A kozmikus (az egész világegyetemre kiterjedő) harcban, mely az isteni világosság és a sátáni sötétség között folyik, az ember fontos szerepet tölt be, ezért a harc különösen éles formája zajlik a Földön.

Az ember a jó (célszerű) és az aljas (pusztító, romboló) állati ösztöneit az anyagi világtól kapta, míg a lélek ereje isteni eredetű, ezért Isteni Erőnek nevezhetjük. A Sátánnak és a sátáni erőknek ezért minden igyekezete arra irányul, hogy az Istentől kapott erőt – mely maga a lélek – elpusztítsa. Ezért minden erejével és hatalmával arra törekszik, hogy a minden emberben meglévő, de a lélek korlátozó hatalma alá rendelt állati ösztönöket felszabadítsa és rombolásának szabad teret biztosítson. A lelket így rabszolgaként bilincsbe verve megakadályozza annak szabad kiteljesedésével

megvalósuló „istengyermeki”, „istenemberi” állapot jövőbeli megvalósulását. Így korlátozza az embert az isteni szabadság megismerésében. Ez a sátáni lélekgyilkosság minden ember és minden emberi közösség legnagyobb veszedelme.

Mai világunkban soha nem tapasztalt erővel támad a Sötétség a lelkek ellen. A „Valósítsd meg önmagad!” (szabadítsd fel magadban az aljas állati ösztönöket) hirdetésétől kezdve a rock minden válfajának (a nemi erkölcsöt romboló sátáni ütemnek) divatzenévé emelésén és a pornográfián keresztül a sátáni szekták reklámozásáig, a kábítószeres terjesztéséig minden ezt a célt szolgálja.

A politikában ez az irányzat szintén igen erőteljesen jelentkezik. A bolsevizmus, mint tömegméretű lélekgyilkolási kísérlet (mely az aljas állati ösztönök diktatórikus uralmának politikai képlete) megbukott, mert a hazugság és a gyilkos terror nem tudta a lelkeket (csak a testet) megölni, mivel a lélek úgy ölhető meg, ha az embernek lehetősége van választani az isteni és a sátáni között, és szabad akaratból a rosszat választja úgy, hogy tisztában van választásának súlyával. Ha az Isten, a szeretet, a világosság, az élet helyett a Sátánt, a gyűlöletet (vagy érzelmi sivárságot), a sötétséget és a halált (magzatgyilkosságot, háborút, természetpusztítást) választja. Ha a társadalmi béke, testvériesség helyett az egoista fogyasztói társadalom normáit választja.

Az anyagelvűség a Sötétség ideológiája, politikai alapegysége a tömeg, gazdasági alapegysége a pénz. Mindkét tényezőben a mennyiség dominál. A Sötétség harcára is ez jellemző. Villogó fények, színes nyomdatermékek, gátlástalan reklámok óriási tömege, az anyagi gazdagság (a nagy mennyiségű pénz) imádata, korlátlan erkölcstelenség tobzódása a fegyverei, mellyel az embert lélektelen fogyasztóvá, teljesítmény-géppé aljasítja. A lealjasult emberek tömeggé formált százmillióival ezek után már azt csinál, amit akar.

A tiszta lelkű, Istennel kapcsolatot tartó ember ezt képtelen elfogadni. Nem anyagellenes, mert harmóniára törekszik. Az anyaggal, a természettel, a világgal olyan egységet alkot, mely Isten tervével egyezik és lelki fejlődését szolgálja. Szeretetalapú világképe azonban arra készíti, hogy az isteni igazságok, a béke és a magasabb rendű élet védelmében irgalmat nem ismerő harcot vívjon az ellen a sátáni erő ellen, mely ezt el akarja pusztítani.

A jó emberi ösztönök befolyása alatt álló anyagelvűség már megvívta harcát az aljas állati ösztönök uralma alatt álló anyagelvűséggel szemben, és ebben a harcban alul maradt. Ez törvényszerű volt, mivel a Sötétség eszközökben nem válogatott, míg a jó oldalon állók erkölcsi okok miatt a valóban embertelen eszközöket nem alkalmazhatták. Ez a tény kérdéseket vethet fel a mi oldalunkon állók részéről is: ha abban a harcban sem tudott győzni a jobb, akkor mi, akiket még jobban korlátoz az erkölcsiségünk, hogyan is győzhetnénk?

A győzelemre – ha elég kitartóak és elszántak – az isteni Világosság lelkes híveinek nagyobb az esélyük, mint a Sátán csatlósainak. Összehasonlíthatatlanul nagyobb, mert **a küzdelmet a lét más síkján és kész győzelmi programmal fogják megvívni.** Míg az előző összecsapásban anyag harcolt az anyaggal, a következő, végső küzdelemben a szellemi erő – kiegészülve az isteni erővel és az alárendelt anyaggal – megsemmisítő csapást mér a magasabb küzdelmi síkra – a szellemi küzdőtérre – felemelkedni képtelen, torz és szörnyszülött sátáni erőkre.

Mielőtt a győzelmi program utasításait megismernénk, a szellemi fegyvertár egyik fontos elemével, a szimbólumokkal és azok erejével kell megismerkednünk.

A SZIMBÓLUMOK

A szimbólumokat egy különleges rejtjel-rendszerként kezeljük. Az intelligens, szellemileg fejlett ember ősidők óta ismeri a szimbólumokat, és azok erejét. Lényegében a szürke anyagi világ mellett ez a szimbólumokat használó szellemi világ tette elviselhetővé, magasabb rendűvé az életet. Az ember minden tettét, fejlődését, kultúráját alapvetően befolyásolta, mindig szemben állt az aljas állati ösztönök nyers uralmával. A kezdetektől kezdve szellemi harcát támogatta, bár sok esetben a Sötétség erői is alkalmazták, de mindig csak másodlagos, alárendelt jelleggel. Mivel általában a magasabb rendű fogalmakat igyekezett az ember szimbolizálni, ezért szellemi fejlődésével együtt fejlődött a szimbólumok világa is és a szimbólumokat megfejteni képes szellemi felkészültsége. Mára már szinte minden szellemi, vallási. Érzelmi fogalom kifejezhető szimbólumokkal, de ennek ellenére az ókorhoz és a középkorhoz viszonyítva nagy az általános visszaesés. Még száz éve is olyan szimbólumrendszer fogadta az idegent a legkisebb faluban is, ami mindent elmondott az azt ismerőnek.

Mivel a szimbólumok világa a szellemi-lelki világ egyik alapvető megjelenítő rendszere, az aljas állati ösztönök által vezérelt materiális erők egyik fő támadási célpontjává vált. Igyekeztek lerombolni, elfeledtetni, megsemmisíteni. Tisztában voltak veszélyességével és kiszámíthatatlan erejével. Azonban a szimbólumok genetikailag kódoltak az emberiség egy részében, így a Sötétség minden igyekezete ellenére (tömeggyilkosságok, koncentrációs-táborok, kulturális diverzió, stb.) mindig újult erővel jelentkeztek és segítették halomra dönteni a Sötétség terveit.

Nekünk magyaroknak (és a magyarságon belül a Hungarizmusnak) oly csodálatos szimbólumrendszerünk van, ami szinte egyedülálló a világon. Mivel eltitkolják és igyekeznek elfeledtetni, ezért mindenki érzi, hogy valahol egy ki nem töltött üresség van a lelkében, mely sok homályos képet tartalmaz, de eddig nem sikerült azonosítania. Azonban amint találkozik annak tiszta megjelenésével, azonnal kitisztul a kép és gazdagodik a lélek. Ezt a Sötétség erői is tudják, és ezért hamis megjelenítéssel igyekeznek a lélek mélyén élő homályos képet végkép összetörni. Ennek kivédésére csak a másik genetikai program, a rokonszenv és ellenszenv alkalmas, mely mindig és kizárólag csak az emberre irányulhat. A Sötétség sohasem tökéletes, ha a szem nem is, de a lélek meglátja a hamisságot. **A magasabb rendű szimbólumok mindig a lélekhez szólnak**, ezért esetünkben az alacsonyabb rendű képekkel nem foglalkozhatunk.

A legmagasabb rendű szimbólumrendszer a hitünk szimbólumrendszere. Ezen belül is kiemelkedik az **Evangélium**. Ez mindennek az alapja és ez az egyetlen út, mely számunkra járható.

„**Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet!**” – mondotta Krisztus.

Számunkra, az isteni igazság érvényesüléséért küzdők számára valóban csak Ő lehet a követendő Út, az egyetlen Igazság és a kitejesedett Élet.

A BIBLIA SZIMBOLIKUS ÜZENETEI

Az üzeneteket nem a példabeszédek, vagy a párbeszédek tartalmazzák, hanem az események folyamata és annak összefüggései, azok láncolata. A példabeszédek fontos és alapvető erkölcsi értékeket hordoznak és az ember erkölcsi fejlődését az évezredek során megszabták. Illeszkednek az Egészhez, szerves részei az Isteni Útmutatásnak. Azonban a küzdelem programjának védőburkaiként is szerepelnek a felületes szemlélő számára, és az Ősellenség elől az idők eljöttéig eltakarták a lényegét.

A Biblia pontos és hosszadalmas idézésére ebben az írásban nincs lehetőség (a terjedelme akkor több kötetnyire növekedne), így a **történet rövid ismertetésével** és utalásokkal foglalom össze a lényegét, és csak a szimbolikus mondanivaló megértéséhez feltétlenül szükséges részeket emelem ki. Lényegében egy kulcsot adok az olvasó kezébe, mellyel elmélyedhet maga is a Biblia szimbólumrendszerének megfejtésében. Alapvető ismeretként kell minden MNA tagnak és híveinknek kezelni ezt a felszabadítási programot, mert ez az egyetlen erőforrásunk a harc sikeres megvívásához.

A FÉNY SZÜLETÉSE

Bibliai történet:

Augustus császár népszámlálási utasítására sokan indultak el eredeti lakóhelyük felé. Így a Szent Család is útra kelt Betlehembe. A szülés előtt álló Máriát és férjét, Józsefet senki nem fogadta be, így a város határában, egy istállóban találtak menedéket. Itt született meg Jézus, akinek születése a jövődölések miatt félelemmel töltötte el a zsidók királyát, Heródest, aki – nem tudva Jézus születésének helyét – utasítást adott a tartomány minden két évesnél fiatalabb fiúgyermekének megölésére. Angyali figyelmeztetésre azonban a Szent Család még időben útra kelt és Jézust nem tudták a gyilkosok megölni.

Szimbolikus üzenet:

A szeplőtelenül fogantatott Szűzanya az abszolút tisztaság szimbóluma. Teljesen mentes az embert leláncoló alapösztönök befolyásától, és így a lélek síkján, egy intellektuális kiteljesedés állapotában megszüli a Fényt, a Világ Világosságát. **Az Isteni Fényt csak az abszolút tisztaság képes befogadni.** Megszületéséhez nem kellene különlegesen jó körülmények. A történet fontos eleme az, hogy a vagyonos emberek nem fogadták be a Tisztaságot, így a Fény egy piszkos istállóban jön a világra, jászolban fekszik és pásztorok köszöntik. Ez azt szimbolizálja, hogy ha eljön az idő, nem kell gazdagság, pénzügyi háttér a küzdelem megindulásához, és a szegények, a legegyszerűbb emberek köréből indul el a világ felszabadítása. **Semmi jó nem jöhet a gazdagoktól!**

Nem tudja a gyűlölet sem elpusztítani. Soha és sehol még nem volt olyan feneketlen a gyűlölet tombolása, mint a zsidók között Krisztus születésekor (és a mai időkben!). Egyetlen országban sem lehetett volna az újszülötteket királyi parancsra lemészárolni. Ennek szimbolikus jelentése fontos számunkra: ne törődj a gyűlölet tombolásával, ha felragyog a Fény, a gyűlölet tehetetlen. Ölni tud csak, de győzni nem.

Utasítás:

Élj tisztán és becsületesen, légy állandó készültségben. Keresd a Fényt!

KRISZTUS TÁRSADALMI HELYZETE

Bibliai történet:

József – Krisztus nevelőapja (vallásunk **Munkás Szent József** néven tiszteli) – és maga Krisztus is ács volt, és míg el nem jött küldetésének ideje, az egyszerű munkásemberek átlagos életét élte.

Szimbolikus üzenet:

Az igazságnak és a munkának szétválaszthatatlan egységet kell képeznie. Krisztus (az Út, az Igazság és az Élet) született volna Rómában mint néptribun, vagy császár. Görögországban mint bölcselő, vagy akár a zsidók között mint főpap, vagy írástudó. De az a tény, hogy az emberiség legnépesebb csoportjából, az alkotó munkát végzők közül, a legemberibb emberek közül emelkedett ki, azt szimbolizálja, hogy **az értékteremtő, értékmegőrző és értékvédő munkás emberek közössége és ebből a közösségből kiemelkedő különleges képességű ember alkalmas csak és kizárólag az igazság érvényesítésére.** Mindig és mindenkor kemény küzdelem árán, amit a munkakerülő csöcseléssel és a dekadens, hedonista vezetőréteggel (a Sötétség két táborával) kell megvívnia. Számunkra – MNA tagok számára – ez azt is jelenti, hogy el kell különülnünk a multikulturális, dekadens „írástudóktól”, és a hóbörgő csöcseléktől. Továbbá fontos utalás arra, hogy minden társadalmi rend értékmérője a munka megbecsülése, mert **Krisztus is munkás volt.**

Utasítás:

A tétlenség és a tunyaság csapda. Mindig tevékenykedj!

A TANÍTVÁNYOK – A SZELLEMI KÖZPONT

Bibliai történet:

Krisztusnak sok tanítványa volt, de kiválasztott csak tizenkettő. Írni, olvasni sem tudó emberek, foglalkozásuk szerint halászok, vámszedők, földművesek. A kiválasztottakat Krisztus egyetlen „Jöjj, kövess engem!” felszólítással hívta meg. A kiválasztott tanítványok hitet tettek Krisztus mellett, részesei voltak küldetésének. Hatalmat adott nekik a betegek gyógyítására és ördögűzésre. Emberi hibáik ellenére (félelemből elfutottak, megtagadták Krisztust, versengtek egymással) mégis őket bízta meg Krisztus olyan feladattal, mely meghaladta az emberi erőt. „Hirdessétek az evangéliumot minden teremtmények!” – szólt tanítványainak, és azok szétszéledtek és mindenhol hirdették az Igét. A tanítványok ereje a szeretet volt, egy kivételével, aki elárulta Mesterét. Ez volt az iskarióti Júdás, akiről tudta Krisztus, hogy el fogja árulni. Krisztus kereszthalála után a vigasztaló Szent Lélek, az Igazság Lelke megerősítette a tanítványokat, akik munkálkodásukkal létrehozták a ma is élő Egyházat.

Szimbolikus üzenet:

A tizenkét tanítvány volt a felszabadító küzdelem első szellemi központja (vezérkar). Mind a nép egyszerű gyermekei voltak, tanulatlanok, vagyontalanok. Két olyan tulajdonságuk volt, mely mindenki más elé helyezte őket. Feltétel nélkül hittek a vezetőjükben és erős bajtársi érzés (szeretet) kötötte össze közösségüket. Nem kellett hosszasan meggyőzni egyet sem, mindegyikük az első hívásra követte a Világ Világosságát. A rájuk bízott feladatot is tökéletesen végrehajtották.

Ez az üzenet egyrészt azt tartalmazza, hogy a küzdelmet vállalók első csoportja akkor eredményes, ha összetétele megfelel az Evangélium útmutatásának. **Csak a feltétlen bizalom és a bajtársiasság számít.** Az „írástudók” és a gazdagok teljességgel alkalmatlanok ilyen feladatra, mert tevékenységük „érdekmotivált” és jellemük – előéletük miatt – sérült. Az sem lehet egy elhivatott közösség tagja, aki nem az első szóra dönt. A tépelődőknek semmi keresnivalójuk egy ilyen közösségben. Senkit sem szabad rábeszélni a csatlakozásra, legyen az akár nélkülözhetetlen tudásúnak vagy képességűnek nevezett személy. Ha egy közösség a nehéz próbákat becsülettel kiállta, Isten felemeli őket a feladat végrehajtásához kellően megfelelő tudásszintre, és megadja

azokat az eszközöket, melyek alkalmasak a feladat végrehajtásának biztosítására. Ezért nekünk sem kell elfogadnunk azokat a véleményeket, melyek szerint az MNA szellemi és gazdasági háttere nem megfelelő. Nekünk nem a mai dekadens és korcs világ elvárásainak kell megfelelnünk, hanem a számunkra (is) írt Isteni Terv előírásainak. Véleményüket figyelembe se vesszük, „menetelünk tovább, senkire sem hallgatva”, mert még akkor sincs benne egy szemernyi világosság sem, ha egyházi személyektől származik.

A Júdás-féle árulás szimbolikus üzenete a második fontos eleme ennek a programpontnak. Júdás a tanítványok között semmi olyan hátrányos elbánásban nem részesült, mely valamiféle magyarázatot adhatna árulására. Krisztus ezzel azt mutatta be, hogy az áruló függetlenül a bánásmódtól és az igazság ismeretétől, mindig elárul mindenkit. Még az Isten Fiát is, akitől mindig csak jót kapott. **Az árulót nem lehet átnevelni.** Számunkra ez az üzenet azt jelenti, hogy nem kell kedvezni, vagy különleges óvatossággal bánni az emberekkel, mert a jellemes kitart, az áruló pedig mindig elárul, bármivel is kedvezel neki. Az áruló megérdemli akár a legkeményebb büntetést is.

A szimbólum harmadik utalása általános jellegű. A tizenkét tanítvány az emberiség tizenkét fajtáját (a négy fő- és nyolc alfajtát) szimbolizálja. Ezekből tizenegy alkalmas az igaz emberi közösség (globális konnacionalizmus) kialakítására, abban testvéri együttműködésre. Egyedül Júdás, **a sovinszta zsidó alkalmatlan minden közösségi életre.** (Júdás => júdeai => zsidó.) Volt azonban a tanítványok között egy másik Júdás is, aki tökéletesen beilleszkedett a közösségbe. Ennek az a jelentése, hogy csak az elvakultan gyűlölködő zsidó a különálló, a szeretettel élő része a közösségnek.

Utasítás:

Légy bizalommal bajtársaid és vezetőid iránt! Az áruló mindig elkövet valamilyen hibát. Figyelj!

KRISZTUS ÉS A TÖMEG

Bibliai történet:

Krisztus sokszor szólt a zsidókhoz mint tömeghez. Sok csodát művelt előttük, halottakat támasztott fel, leprásokat gyógyított meg, vakoknak adta vissza a látásukat. Ennek ellenére elutasították, mert korholta őket bűneik miatt, és önvizsgálatra szólította fel a bűnösöket. Sokan gyűlölték és többször meg akarták ölni. Tapasztalva a tömeg korlátoltságát és bűnösségét, súlyos szavakkal illette a tömeget. „Gonosz és hűtlen nemzedék!”, „Vipera fajzata!”, „A ti atyátok a Sátán, és atyátok kívánságát akarjátok követni! Gyilkos az kezdet óta.”; „Jaj nektek írástudók és farizeusok, ti képmutatók!”, „Jaj nektek, vak vezetők!” és sok hasonló kifejezést használt beszédeiben. Két esetben tisztította meg a templomot a kereskedőktől, üzletelőktől, felborítva asztalaikat, szétszórva a pénzváltók pénzét, s így kiáltott fel: „(A templom) az imádság háza, ti pedig rablóbarlanggá tettétek!” Nem fogadta el a tömeg hódolatát jeruzsálemi bevonulásakor sem, mert tudta, ugyanezek fogják követelni megfeszítését. Krisztus szakított a néppel és azok vezetőivel.

Szimbolikus üzenet:

Az a tény, hogy Krisztus – ellentétben a sátáni demagógokkal – soha nem akarta a tömeget – mint lélektelen masszát – megnyerni, a legfontosabb szimbolikus üzenet számunkra. **A tömeg végül mindig az aljas, állati ösztönök befolyása alá kerül, csak rombolásra és gyilkosságokra alkalmas.** A szervezett sokaság nem tömeg, mert egy

közös rendezőelv alapján összeállt embereket a közös érdek, vagy cél vezérli. Ezért egy esküvőn nincs tömeg, hanem násznép, a sportstadionban szurkolók, a hadseregben katonák, a pártgyűlésen párttagok. **A tömeg az anarchia kezdete.** A Sötétség oldalán állókat, a hazugokat többek között arról lehet felismerni, hogy úgy udvarolnak a tömegnek, mint egy ribancnak. Krisztus a tömeg minden hibáját bemutatja a bibliai történetek során.

A tömeg, ha erőt tapasztal, végtelenül gyáva. Mikor Krisztus a templomban rendet csinált, senki sem mert vele ellenkezni. Igaz ugyan, hogy majdnem kétméteres, tökéletes testi felépítésű óriás volt, de magányos.

A tömegnek soha nincs véleménye, csak indulatai. A tömegre nem lehet építeni, mert nem állhatatos és az alapvető értékeket nem is ismeri. A bibliai események ezt nagyon tisztán megmutatják. Krisztus jeruzsálemi bevonulásakor a tömeg pálmaágakat, ruhákat terített az útra és hozsannát énekelt. Rövid idő múlva ugyanezek kiáltották Pilátusnak: „Feszítsd meg! Vére rajtunk és a mi fiainkon!” Ennél jobb példa nincs a tömeg állhatatlanságának bemutatására.

A tömeg buta. Képtelen felfogni az igazságot, mely lényegében mindig egyszerű. Mivel érzelmileg befolyásolható, ezért az észérvekre érzéketlen. Krisztus soha nem is akarta szellemi síkon megközelíteni a tömeget és a tanítványait is óvta ettől: „Ne vessetek szent dolgot ebeknek, s ne szórjátok gyöngyeiteket sertések elé! Különbösen lábukkal eltaposhatják azokat, aztán megfordulnak és széttépnek titeket.” Ezt a tömeget csak provokálni lehet, mégpedig azon a vonalon, melyben valamiféle közös nevezővel rendelkezik. Ezért a „szemet szemért” alapelven álló zsidóság megdöbbenve hallgatta a megbocsátás tanait. A „Ha megütik jobb orcádat, tartsd oda a balt is!” elv alapjaiban rengette meg az évezredek alatt megkövült zsidó világgépet. Olymértékű volt a felháborodásuk, hogy még azt a jó hatást is, melyet a csodatételek váltottak ki, közömbösítette. A szeretet hirdetése gyűlöletet váltott ki, mely végül istengyilkossághoz vezetett.

Szimbolikus jelentése ennek az eseménysorozatnak az, hogy a tömeg a szép, a tiszta és felemelő dolgokra csak a lényegéből fakadó gyűlölettel tud válaszolni. Azt viszont, aki a gyűlölet tanait hirdeti előttük, felmagasztalják, és kritika nélkül követik. **A tömeg mindig a Sötétség oldalán áll. Tömeg az értékvesztett emberek sokasága.**

Fontos annak az ismerete, hogy a tömeg mindenhol egyforma. Viselkedési normái teljesen azonosak. Mi a tömegre nem építhetünk, lakossági fórumok, tömeggyűlések, tüntetések nem tartoznak eszköztárunkba. **Mindig egy magasabb értékrend alapján szervezett emberi közösségben gondolkodjunk,** mely a szervezetlen tömeg ellentéte. Hazai vonatkozásban kereszténységben, magyarságban, munkásokban. Olyanokban, akik tudják, milyen kötelezettségekkel jár és mit jelent kereszténynek, magyarnak, munkásnak lenni.

Utasítás:

Keresd és építsd a közösséget, kerüld a tömeget!

KRISZTUS ÉS AZ EMBER

Bibliai történet:

Krisztus bejárta minden várost és falut, tanított és hirdette országának örömhírét. Meggyógyított minden betegséget és minden bajt. Ahogy végignézett az embereken, megesett a szíve rajtuk, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélküli juhok: elcsigázottak

és kimerültek. Akkor így szólt tanítványaihoz: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Kérjétek az aratás urát, küldjön munkásokat aratásába.”

Szimbolikus üzenet:

A mai politikusokkal ellentétben – akik mindig a tömegek kegyeit keresik és elutasítják az embert – Krisztus végtelen megértéssel és szeretettel fordult az egyszerű ember felé. Ahogy elítélte a tömeget, a gazdagokat, az írástudókat és a farizeusokat, úgy emelte fel az embert, a társadalom peremére szorítottakat, a szegényeket, a kiszolgáltatottakat. Az egyén elbírálásánál egyetlen szempont játszott szerepet: a hit. Ez a szimbólum azt jelenti, hogy **pártok és politikai szervezetek létrehozása helyett az embert és azok közösségét kell minden tevékenységünk középpontjába helyezni**. Ez teremti meg azt az erkölcsi háttérrel, melyből az a mítosz születik, mely a győzelem alapja. Ebből eredően tehát az MNA-t nem mozgalmárokból, párttagokból, befolyásos, vagy gazdag támogatókból, és hierarchikus pártszisztéma szerint, hanem tiszta és becsületes emberekből, testvéri közösségként kell felépíteni. Egyetlen elvárás csak az lehet, hogy azonosulni tudjon erkölcsi és szellemi alapelveinkkel. Az ilyen közösség olyan erős, hogy azt felszámolni lehetetlen.

Ha a közösség kialakult, akkor minden erejével az emberek felé kell fordulnia, mert ma is épp oly „elcsigázottak és kimerültek” mint Krisztus idejében. Az ember (mint egyén) vágyik a tiszta közösségre, a szeretetre, az igazságra. Amint ezeket az értékeket felmutatjuk, felénk fordulnak, híveink lesznek. A Sötétség ezért akar minket megsemmisíteni és helyünket egy hamis képpel kitölteni. Ezt a „szabálytalan előzést” csak úgy tudja végrehajtani, ha beépül közösségünkbe. A sötét erők éltető eleme az ember rossz hajlama, mely szervezeti kereteken belül a „hierarchiában” nyilvánul meg. Ahol nincs hierarchia, ott a Sötétség tehetetlen. Ezért az MNA sohasem építhet ki hierarchikus rendszert, hanem mindig bajtársi sorsközösségként kell működnie. Ezért szervezetünk nem piramis jellegű, ahol a legfőbb vezető egyedül uralkodik, hanem olyan, mint az atom szerkezete.

„NEM AZÉRT JÖTTEM, HOGY BÉKÉT HOZZAK, HANEM, HOGY KARDOT!”

Bibliai történet:

Krisztus és tanítványai élesen elítélték a képmutató, hazug társadalmi vezetőréteget és nem tartották be a zsidók minden vallási törvényét. Több esetben keményen felléptek a farizeusok ellen is, akik a Törvény maradéktalan betartásának hívei voltak. Ez megosztotta a zsidókat és éles vitákat váltott ki. Mivel Krisztus ezekben a nyilvános vitákban rendre megcáfolta az ellene fellépőket, gyűlölettel üldözni kezdték, és megölésére törekedtek. Tanítványai és hívei félelemmel vették körül, mert úgy érezték, hogy a mindig szelíd Krisztus védtelen a gyűlölködőkkel szemben. Krisztus azonban nagyon keményen és céltudatosan lépett fel minden esetben, amikor a helyzet úgy kívánta. Az erejükben bízó farizeusoknak fenyegetően mondotta: „Amíg az erős ember fegyveresen őrzi házáat, biztonságban van. De ha egy erősebb megtámadja és legyőzi, elveszi fegyverzetét, melyben bízott és a zsákmányt elosztja. **Aki nincs velem, az ellenem van, aki nem gyűjt velem, az szétszóratik!**” Tanítványainak tudtára adta, hogy nem békét, hanem kardot hozott a földre, és amerre járnak, gyűlölet kíséri majd útjukat. Azonban óvta őket a fegyveres küzdelemtől (tanítványai fegyvert viseltek) és mikor Péter kardot rántott védelmére, így szólt: „Tedd vissza hüvelyébe kardodat.

Mindaz, aki kardot ragad, kard által vész el.” Ez nem a jogos önvédelem ellenzése volt részéről, hanem az erőviszonyok figyelembevétele.

A tanítványok gyakran megdöbbenek, látván, hogy Krisztus egyre elszántabban harcol minden ellen, ami hatalmat, jólétet jelent a zsidók szemében – sőt támadja a tudomány, a törvény és a vallás képviselőit is. Ebből megértették, hogy a küzdelmet szellemi síkon kell megvívniuk, és legerősebb fegyverük a hit.

Szimbolikus üzenet:

A küzdelem két módjának, a fizikai és a szellemi küzdelemnek szimbolikus összehasonlítására ad lehetőséget a Bibliának ez a része. A történelemben eddig számtalan esetben akarták fegyverrel megvalósítani a „világbirodalmat”. Minden kísérlet hosszabb-rövidebb fennállás után összeomlott fegyver által, vagy fegyverrel elkövetett bűnei miatt. Ez törvényszerű és vonatkozik minden mai „birodalomra” is. Az Egyház viszont kétezer éve él, holott nincs fegyveres ereje. Ez az emberiség történelmében egyedülálló tény. **A hit és az erkölcsi fölény a legveszélyesebb fegyver!** A Sötétség erői arra törekszenek, hogy a Világosság híveit még a teljes kibontakozásuk előtt fegyveres küzdelemre kényszerítsék. Ezzel a Sötétség a folyamataiba bevonva, materiális síkon akarják elérni a győzelmet. A Sötétség a végsőig provokál, hazudik, gyilkol annak érdekében, hogy ez a terve megvalósulhasson. Tudja, hogy csak így érhet el eredményt, mert a szellemi síkon vívott harcban az erős erkölcsű, érett értelmű, küzdelemre vágyó krisztusi ember ellen már nincs semmi esélye.

Bibliai történet:

Krisztus megátkozott több bűnös várost, amelyek közül Jeruzsálem az ókor egyik legerősebb erődvárosa volt. Mikor azt mondotta Jeruzsálem temploma előtt, „Nem mrad itt kő kövön, melyet egy emberöltőn belül le ne rontatnék!”, még tanítványai is képtelenek beszédnek gondolták addig, amíg pontosan nem közölte velük a szörnyű vég jeleit. Harmincöt évvel később megjelentek a római légiók, és 70-ben Titus légioi hosszantartó, borzalmas ostrom után – melyben egymillió zsidó halt meg (egy részüket hadifogolyként a rómaiak keresztre feszítették) – elfoglalták a várost, és teljesen lerombolták. Az életben maradt százezer zsidót eladták rabszolgának. A többi megátkozott város is mind elpusztult, és Izrael megszűnt létezni.

Szimbolikus üzenet:

A tanítványok és Krisztus hívei még akkor sem tudták volna fegyverrel megbüntetni a zsidókat, ha a kor legjobban felszerelt és kiképzett katonái lettek volna. Ezt a szörnyű büntetést, melyben irgalom nélkül mindenkit lemészároltak, az Isten mérte bűneik miatt a zsidókra. Azóta is minden sátáni hatalom hasonlóan végezte és fogja végezni. Azt viszont, hogy egy hatalom mennyire sátáni, úgy méri fel Isten, hogy igaz embereket küld munkálkodni és azok elfogadásából, vagy üldözéséből biztos választ kap erre a kérdésre. Ezért vannak minden időben és mindenhol igazak, akiket Isten kiválasztott erre a feladatra, és akik vállalják is ezt a küldetést. Itt és most mi vállaltuk ezt a küldetést – mi vagyunk Isten eszközei. A mi küldetésünk következtében emeli fel, vagy átkozza el Isten Hazánkat és népünket, vagy Hazánk és népünk ellenségeit. Tehát a végső harc előtt nekünk meg kell vívnunk az erkölcsi küzdelmet, mely ha győz, az ember felszabadul a lelki rabszolgaságból és megindul a csodálatos jövő felé. Ha az erkölcstelenség, a Sötétség, az elutasítás Szelleme (a Sátán) kerekedik felül, akkor biztosan bekövetkezik a szörnyű vég. Mert Isten mindig keményen büntet!

Utasítás:

A harcban ne a gyűlölet, hanem a hit vezéreljen!

ISTENGYILKOSSÁG

Bibliai történet:

A zsidók elfogták Jézust és a római helytartó elé vitték, hogy az kimondja rá a halálos ítéletet. Pilátus kihallgatta őt és büntetlennek találta. A tömeg azonban követelte megfeszítését. Pilátus a tömeg előtt megmosva kezeit így szólt: „Én ártatlan vagyok ennek az igaznak a véréből!” A tömeg azonban tovább üvöltötte: „Az ő vére rajtunk és a mi gyermekeinken!” Pilátus nem akarta Krisztust kivégeztetni, ezért a húsvéti ünnepek hagyományaira hivatkozva egy rab elbocsátásaként le akarta engedni, de a tömeg a rablógyilkos Barabás szabadon bocsátását választotta. A zsidó vezetők szintén halálra ítélték Krisztust és Pilátust megfenyegették, hogy bevádolják a császárnál. Erre ő kiadta nekik, és azok keresztre feszítették.

Szimbolikus üzenet:

Az aljas sátáni propaganda által fölkorbácsolt indulatok vezérelte tömeg (és az egyén is!) a legszörnyűbb bűnök elkövetésére képes. Tudatosan meg akarja ölni Istent. Ennél nagyobb bűn elképzelhetetlen. A szimbolikus üzenet lényege: **a kollektív istengyilkosság az emberiség öngyilkossága**. Ha valaki megöli magában az Istent, saját magát is megölte.

Ez a Sötétség végső célja, ezt bizonyítja Krisztus keresztre feszítése. Minden bűn, melyet az élet, az igazság és a szeretet ellen követ el a tévelygő ember, egy újabb „Feszítsd meg!” kiáltás. A magzatgyilkosságok, a történelemhamisítás, a gyűlölet terjesztése, az igazság üldözése, megalkuvás a Sötétséggel és az árulás mind egy-egy „Keresztre vele!”, mely lényegében a saját lelkünk megfeszítésére irányul.

Ha ez a sátáni cél bekövetkezik, az ember lelki és fizikai rabszolgasága visszafordíthatatlanná válik. Ezek után minden választási lehetőség esetén a rosszat választja (a rablógyilkos Barabást). Ez lényegében a halál igenlése, mert az isteni büntetés oly kemény, ami kizárja a túlélés minden lehetőségét. A magzatgyilkosságok óriása száma, a termonukleáris katasztrófák bekövetkezése, az AIDS rohamos terjedése, a polgárháborúk és a környezetszennyezés mind a kollektív öngyilkosság előjelei (a római légiónok felvonulása Jeruzsálem ellen).

Ennek megakadályozása a krisztusi ember (a szabadságharcos lélek) feladata. Ez a mi küldetésünk! Elsősorban akadályozni a Sötétség térnyerését, menteni az esendő embert, és végül beteljesíteni az ítéletet. Milyenek a győzelmi esélyeink ebben az ellenállási és felszabadítási küzdelemben? A legjobbak! Ezt bővebben a „Feltámadás és győzelem” fejezetben ismertetem, de előtte egy fontos alapelvről, a bajtársiasságról szóló, már nem is szimbolikus, hanem nyílt bibliai üzenetet kell megismernünk.

BAJTÁRSIASSÁG

Bibliai történet:

Krisztus közvetlenül elfogatása előtt egybehívta tanítványait, és beszédet intézett hozzájuk. Ebben mindent közölt velük, ami fontos volt a jövőre nézve. Beszélt nekik a rövidesen bekövetkező haláláról, a feltámadásról, a Szent Lélek erejéről, az

üldözésekről, a harcról és a végső győzelemről. Végső parancsként a következőt mondotta nekik: „Szeressétek egymást úgy, ahogy én szerettelek titeket. **Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.**”

Üzenet:

Krisztus utolsó parancsa teljesen világos és egyértelmű volt. Ez a **bajtársiasság, a testvériesség parancsa**. Talán azért közölte ezt tanítványaival utoljára, mert ennek a legnehezebb megfelelni. Kellett az a három év, amit együtt töltöttek ennek a parancsnak a megértéséhez és maradéktalan teljesítéséhez. **Ebben a parancsban minden benne foglaltatik, amit eddig tanultak Krisztustól.**

Mi is a bajtársiasság, a testvériesség? Erre az egyszerűnek tűnő kérdésre nem könnyű a válasz. **A szeretet és a jellem közösségi megnyilatkozását nevezzük bajtársiasságnak, testvériességnak.** A szeretet a legmagasabb fokú erkölcsi rézelem, míg a jellem a legmagasabb erkölcsi elveknek megfelelő szilárd és következetes akarat és cselekvési készség. Ha az ember eljut érzelmi és akaratilag fejlődésének arra a fokára, mikor tetteit a bajtársiasság motiválja, lényegében eljutott a lehető legmagasabb fokra. Egész emberré vált. Ebben az állapotában a közösségért cselekvés elsődlegessége és az áldozathozatal – bármilyen nagy is az – természetes tett.

Az MNA bajtársi sorsközösség. A szeretet és a jellem az összetartó erőnk. A **szeretet** áttérjedvén a kisebb közösségekről a nagyobb közösségekre (nép, nemzet, haza, emberiség) a **jellem** megerősödésével párhuzamosan a magasabb rendű erkölcsi értékekért a legnagyobb **áldozat** – az életáldozat – vállalására is fölkészítve olyan **Erőt** jelent, mely képes a Sötétség ellenünk irányuló tevékenységét megtörni, a végső küzdelmet Isten oldalán megnyerni, és az erkölcsileg helyes társadalmi rendet kikényszeríteni.

A magas erkölcsi szinten álló bajtársi közösség ereje megközelíti az isteni erőt. Ezért igyekszik a sátáni Sötétség a testvéri, bajtársi közösségeket még „csírájában elfojtani”. Ha ezen kísérlete sikertelen, beépüléssel (iskarióti Júdás), megvásárlással (kísértés), megfélemlítéssel igyekszik zavarokat támasztani. Mindez azonban csak tovább erősíti a magas erkölcsiségű közösségeket, míg a gyengébbek megtörnek ebben a szellemi és fizikai próbatételben.

A mártírok szerepe sem választható el a bajtársiasság szellemétől. Krisztus egyértelműen kinyilatkoztatta, hogy a szeretet legnagyobb megnyilvánulása a mártírium vállalása. A mártírok véréből ezerszeres új hajtás sarjad, és az igazságért harcba száll. A hősi halál vállalása is mártírium csakúgy, mint a vér- és életáldozat vállalása. Mikor a bajtársi közösség eljut arra a szintre, hogy minden egyes tagja kész a mártíriumra, vagy a hősi halálra, befejeződött a közösség felkészülése és megkezdheti társadalmi küzdelmét a tiszta erkölcs győzelméért.

Az MNA bajtársi sorsközössége vállalja ezt a szellemiséget, készül arra a küzdelemre, melyre erkölcsi világképe készíteti.

FELTÁMADÁS ÉS GYŐZELEM: A KERESZT DIADALA

Bibliai történet:

„Ha felemeltetem e földről, mindeneket magamhoz vonzok.” – mondta Krisztus tanítványainak, mikor közeli megfeszítéséről beszélt nekik. Mikor a kereszten függött, a zsidók és vezetőik fenéig élvezték a kielégített gyűlölet aljas örömet, gúnyolták, gyalázták. A római légio centúriója, a katonák parancsnoka, aki végig ott állt szemben a kereszttel, Krisztus halála után megrendülten így szólt:

„Ez az ember valóban Isten Fia volt!”

A pogány százados az első, aki megnyitja a lelkét az Igazságnak, és míg a csöcselék üvöltözve örjög, ő nyíltan hirdeti Krisztus istenségét.

Üzenet:

A gyűlölet örömnünnepet, győzelmi ünnepet ül. A sátáni tömeg és aljas vezetői azt hiszik, hogy győztek, hogy megölték Istent, és már nincs, aki bűneikért felelősségre vonhatná őket. Úgy vélik, visszaállították az eredeti állapotot és minden folyik tovább, mint annak előtte. **Még nem fogták fel: most veszítették el mindent.** Olyan folyamatot indítottak el, melyet többé nem tudtak befolyásolni, és amely elsőként őket semmisítette meg. Az ünneplők és minden gyermekük (akikre Krisztus vérét lehívták) egytől egyig a római légionáriusok kardcsapásaitól, vagy keresztjein végezték bűnös életüket.

A bűn fia azóta többször ülték győzelmi ünnepet, melyet mindig, mikor eljött az ideje, szörnyű megtorlás követett. **Most is ünnepel a Sötétség, azt gondolja, végre övé a világ.** Újra keresztre feszítette az igazságot, a szeretetet és üldözi az életet. Azt gondolja, sikerült végérvényesen kioltania a Világosságot és eljött az örökös Sötétség győzelme.

Most veszítették el mindent, de ezúttal véglegesen. Most egyszerre jön el a megtorlás ideje és az erkölcsi szabadságharc győzelme. Minden összeomlik, amiben bíznak, amitől hatalmuk fenntartását remélik. Szimbolikus a római százados megtérése, mely az erőnek a Sötétségtől való elfordulását jelzi. Számtalan helyen szinte egy időben indulnak meg tiszta erkölcsi mozgalmak, mindenki elfordul tőlük mint a bűn a képviselőitől, hazugságaikra senki sem lesz többé kíváncsi, és **bekövetkezik a Világ Világosságának világméretű győzelme**, mely számukra a vég.

Krisztus feltámadása és Egyházának (a keresztények közösségének) lassú, de feltartóztathatatlan erősödése mindenki előtt bizonyítja Isten erejét és a szeretet, az igazság és az élet elpusztíthatatlanságát. Mint emberi közösségnek, nekünk is választanunk kellett és választottunk. **Mi Istennel vagyunk és reméljük, Ő is velünk van.**

Ez a Biblia üzenete!

UTÓSZÓ

Az Isteni Terv fontos elem volt az igazság változatlan megőrzése évezredekken keresztül. Isten ismeri teremtményét, jól tudja, hogy mennyire önző, gőgös és hiú, és ezért ezeket a tulajdonságait is tervének szolgálatába állította. Tudta azt is, hogy Egyházának kialakul majd a hierarchiája, melynek tagjai jólétben, hatalomban és földi dicsfényben élve biztosítani fogják fennmaradását annak, aminek ezt köszönhetik. Méghozzá változatlanul, dogmává minősítve. Úgy vigyázták és őrizték a hierarchia tagjai, mint a konzervdoboz a tartalmát. Egységet képeztek vele, miközben emberi hibáik lassan bearanyozták, központba állították a tartalmat őrző konzervdobozt. Így maradt fenn napjainkig eredeti formájában az Evangélium.

Az őrzők szerepe igen fontos volt, de megkapták érte a bért. Ezért nem akarják tudomásul venni, hogy eljött az ideje annak, hogy a tartalom működni kezdjen, és az ő szerepük véget érjen. Mert ha a konzerv doboza felbontásra kerül, tovább már semmi szerepe, csak a változatlan formában megőrzött tartalom a fontos.

Viszont óriási feladat hárul Isten azon eszközeire, akiknek kötelességük és Istentől kapott feladatuk a tartalom szétszétlása az igazságra szomjazó emberek között.

Ennek a kis füzetnek a megírásakor figyelembe kellett vennem anyagi lehetőségeinket, híveink előképzettségét és olvasási kedvét. Mindennek ellenére remélem sikerült elindítani lelkükben azokat a folyamatokat, melyek alkalmassá teszik az MNA híveit a küzdelem további folytatására és a győzelem kivívására.

6. Kárpát Haza Őrei Mozgalom

Forrás: <https://www.facebook.com/sandor.horka/posts/615698745176573>

Adjon az Isten!

A Kárpát Haza Őrei Mozgalom országos toborzásba kezdett és szeretném, ha Te is érdemesnek tartod ezt a levelet erre, akkor megosztanád ismerőseid, barátaid és a szimpatizánsok körében! Szeretnénk minél több tetterre kész Magyar hazafit a soraink között tudni, mert minél többen veszünk részt egységesen szervezett keretek között a nemzeti ellenállásban, ez az ellenállás annál erősebb és azt hiszem azt mindenki belátja, hogy ennél kevés fontosabb feladat van napjainkban! Jelenlegi gyakorlati tevékenységünkről szóban!

Ha felkeltettük az érdeklődésed, vagy bármely más hazafi érdeklődését, itt tudsz jelentkezni:

karpat.haza.orei@gmail.com

A Kárpát Haza Őrei Mozgalom országos toborzója:

Magyar Hazafi!

Eleged van már a tétlenkedésből? Tennél valamit, de egyedül nem megy? Hajlandó vagy áldozatot hozni családotért, nemzedetért? Szeretnél egy független és viszályoktól mentes, tetterre kész, fiatal közösség tagja lenni?

Állj közénk!

Nem ígérjük, hogy velünk egyik napról a másikra mind egy szálig le fogod győzni a nemzet ellenségeit, mindennapi életünk megnyomorítóit, hazánk felvásárlóit, de hiszünk benne, hogy folyamatos, kemény fizikai, szellemi, lelki felkészüléssel igenis fel lehet venni a harcot ezek ellen.

Amit nyújtani tudunk: családi közösség, kemény edzések, vér és verejték, értékes előadások, táborok, bajtársi segítség 24 órában, családi napok, tüntetések, véradás, segítségnyújtás katasztrófhelyzetben.

Nem kívánunk tömegszervezet lenni, de mindenhol ott szeretnénk lenni jól képzett egységeinkkel, ahol esemény történik, esetleg probléma adódik akár a Csonkahunban, akár a megszállt területeinken. „Alkalomhoz megfelelően” öltözve vettünk eddig is részt rendezvényeken, oldottunk meg problémákat, nyújtottunk segítséget. Nemzeti testvérszervezeteinkkel folyamatosan egyeztetjük tevékenységünket, a minél nagyobb közösségre, egységre törekedve, természetesen mindig elveinkhez híven.

Magyar Fiatal! Te is felelős vagy a jelenlegi helyzetért! Ne a kifogásokat keresd!

Állj fel végre!

Harcolj velünk!

Itt a helyed!

karpat.haza.orei@gmail.com

Toborzó videó: <http://www.youtube.com/watch?v=kiI8oOMSjXo>

Hitvallásunk:

Híd a végvárak közt: Megalakult a Kárpát Haza Őrei Mozgalom!

2011. szeptember 10-én, a Dunakanyar ősi püspöki központjában, Vácott megalakult a Kárpát Haza Őrei Mozgalom. Az alapító tagok eltökélt célja, hogy a Kárpát-medencét ősidők óta benépesítő magyarság – úgy a Trianonban megszállt területeken, mint az ideiglenes határokon innen élők- szabadságáért, az emberi méltósághoz, szóláshoz való jogáért mindenkor megalkuvás nélkül küzdjünk. E jogokat eltipró hatalommal szembeni ellenállást és véleménynyilvánítást törvényes keretek között, figyelemfelkeltés céljából mindenkor önvédelemből gyakoroljuk. A Kárpát Haza Őrei fontosnak tartja ezen felül, hogy a világon egyedülálló nemzeti értékeinket, így a semmilyen más nyelvhez nem hasonlítható magyar anyanyelvünket, a világmindenség első ismert és napjainkban reneszánszát élő székely-magyar rovásírást, az őseinktől örökölt páratlanul gazdag hagyományainkat és népi szokásainkat ápolja és továbbadja azokat gyermekeinknek, unokáinknak. Valljuk, hogy a magyarság vérzivataros évszázadainak páratlan hőstetteiről, áldozatairól és mártírjairól mindenkor meg kell emlékezni, és e dicső eleink életútjára követendő példaként tekintünk. Eltökélt célunk, hogy a valós magyar történelem hősi küzdelmeinek e fejezeteit minél több honfitársunkkal megismertessük, felvéve ezzel a harcot a „merjünk kicsik lenni” nemzetgyilkos ideológiájával szemben. Hiszen a Kárpát-medence a Szent Korona területe, mely ezer esztendeje egységes és oszthatatlan, a magyarság Jóistentől nyert jussa, amit őseink vérük árán őriztek meg számunkra. Deák Ferenc szavait idézve hisszük: „Magyarország olyan, mint egy eleven test, melyet sem vagdalni, sem toldani nem lehet.” Kötelességünknek érezzük az egyetemes magyarság itthoni és a világban szétszóródott csoportjaival lelki kapcsolatot létrehozni és ezt ápolni. Külső és belső ellenségeinktől egyaránt megóvjuk, és feltétel nélkül tiszteletben tartjuk a Magyar Szent Koronát és egyéb az ősidőkből, vagy újabb korokból származó jelképeinket. Címerünkön a történeti Magyarország, a Kárpát-medence a magyarság egységét, az árpád-sáv királyi őseink tiszteletét, az aranyszínű rovásírásos felirat a Hazatérés előtti eleink becsben tartását jelképezi. Hitünk szerint a jézusi, keresztény értékrend követői vagyunk. A Kárpát Haza Őrei Mozgalom egy önvédelmi szövetség, a nemzetben nem csupán gondolkodók, de azért tenni is hajlandó magyarok szövetsége. Saját magunk és környezetünk védelme, ennek megszervezése, és az ebben való tevékeny részvétel legfőbb célunk, és kötelességünk is egyben!

A mozgalom tagja lehet minden olyan 16. életévét betöltött magyar érzelmű testvérünk, akinek a fentiek betartása nem okoz problémát, mert életvitelét őszintén e célok szolgálatába állítja. A nemzeti egység és összefogás elősegítése jegyében részt veszünk a nemzeti oldal által rendezett rendezvényeken, tüntetéseken és mi is szervezünk hasonlókat.

Egységbe hívunk mindenkit a Kárpát Haza Őrei Mozgalomba, aki nemzetben gondolkodik, aki elkötelezett a hazája iránt, aki tenni akar sorsunk jobbrafordulása érdekében!

Kitartás! Szebb Jövőt!